

†

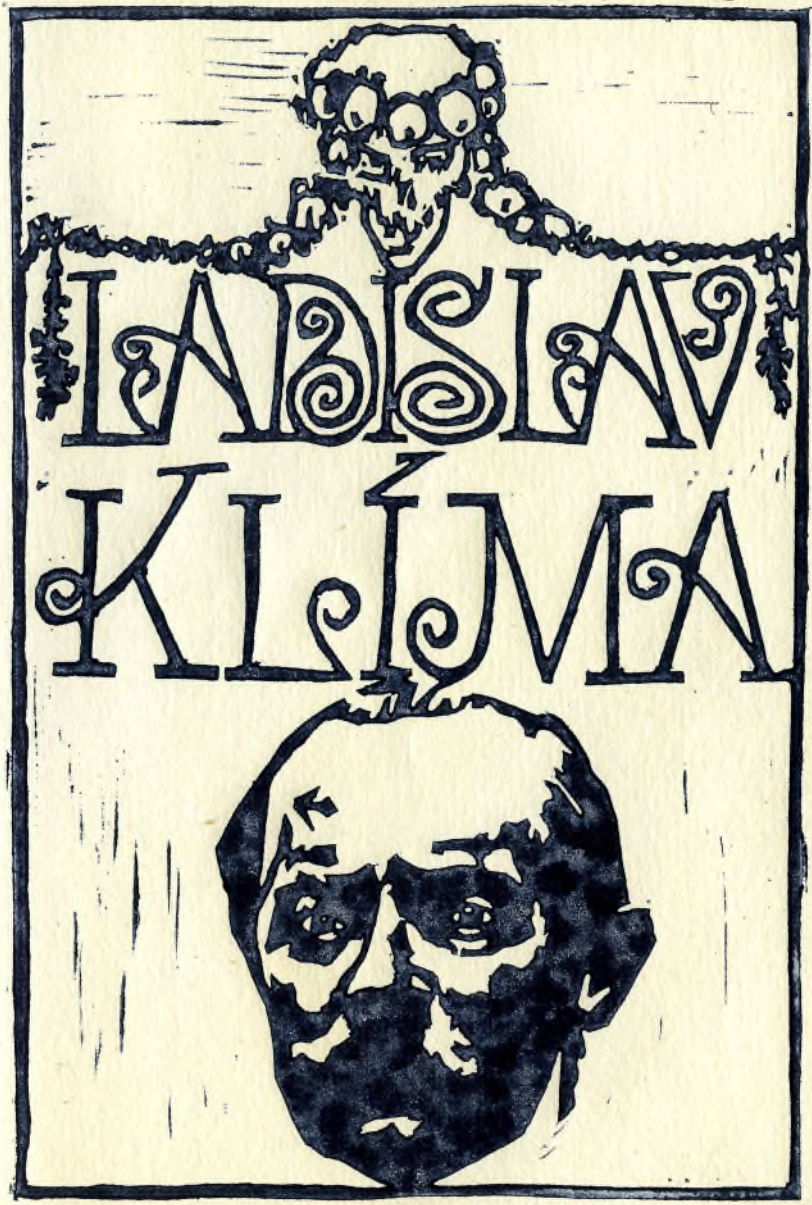
LADISLAV



KLÍMA

†

Údolí největšího štěstí


LADISLAV
KLÍMA

SLAVNÁ NEMESIS

I.

Když Sider poprvé projížděl alpským městečkem Cortonou, učinil nan velebný kraj kolokol dojem tak mocný, a tak zvláštní, že na nejbližší stanici vystoupil z vlaku a vrátil se tam. A tři dny, které tam pobyl, byly nejkouzelnější z celého jeho života. Dosud nepoznaný, poetický lesk pozlacoval bez přetížení jeho duši, proti vůli tryskaly z ní stále mohutné, nejzáhadnější pocity, nejasné sice, ale právě tím nesmírně dráždivé. Často se mu zdálo, že již již musí se mu jádro těchto tušení vyloupnout, -ale v tom okamžiku odlétly mu vždy bleskem do dálek nedosažitelných. Byl opojen celým světem, jeucnost mu byla milenkou, z nitra tryskaly písně, i v nocích objímaly jej magické sny. A přece bylo ve všem tom cosi temné a mocně děsivého; v nejhlubší hloubi měk jistotu, že pode vší tou září zeje nejstrašnější propast.

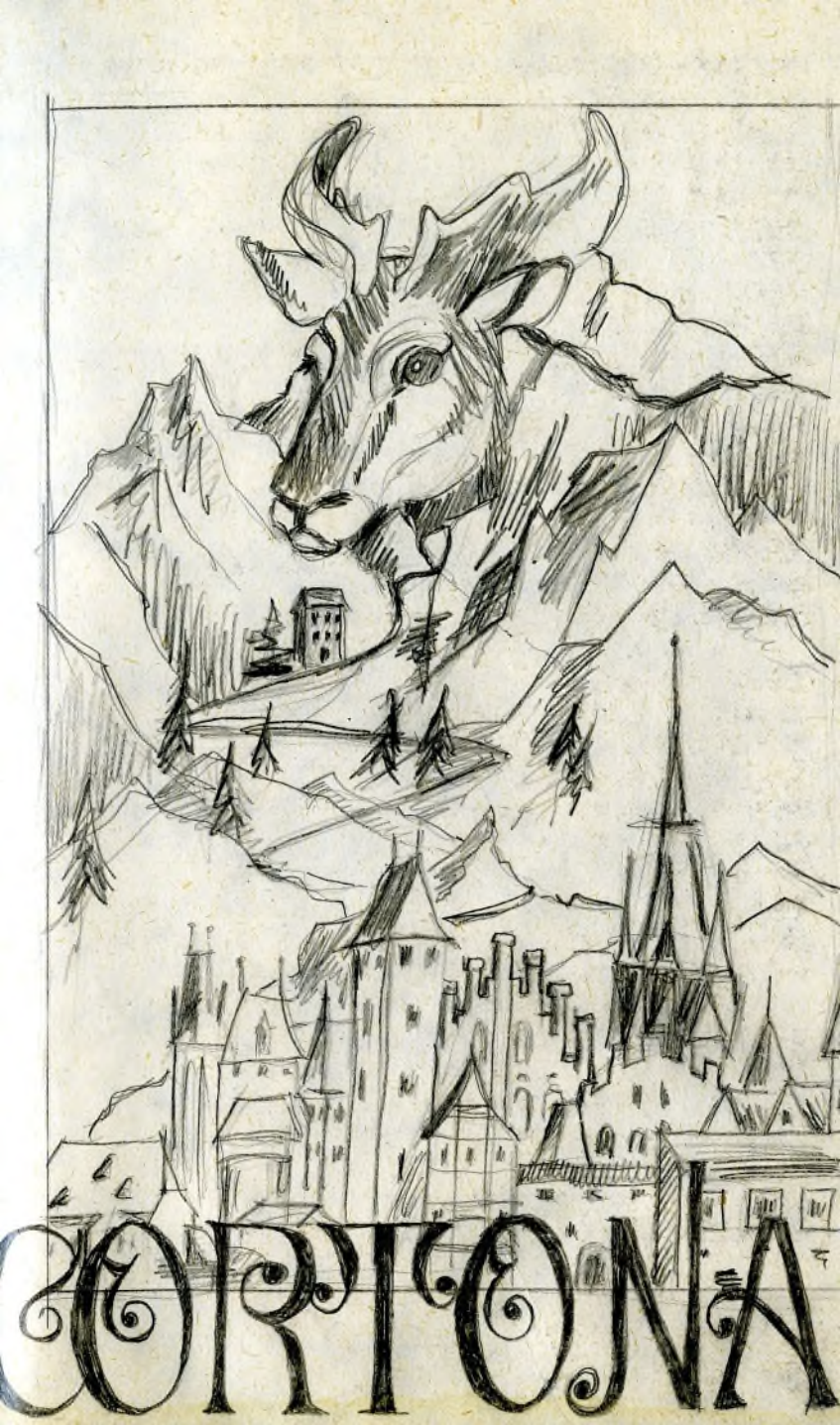
Bylo to zevní okolí, které z něho vše to vyluzovalo ? Nemohl si dát odpověď. Pohledy na ohromné, ledovci zjasněné hory kolokol, na stesky po nich

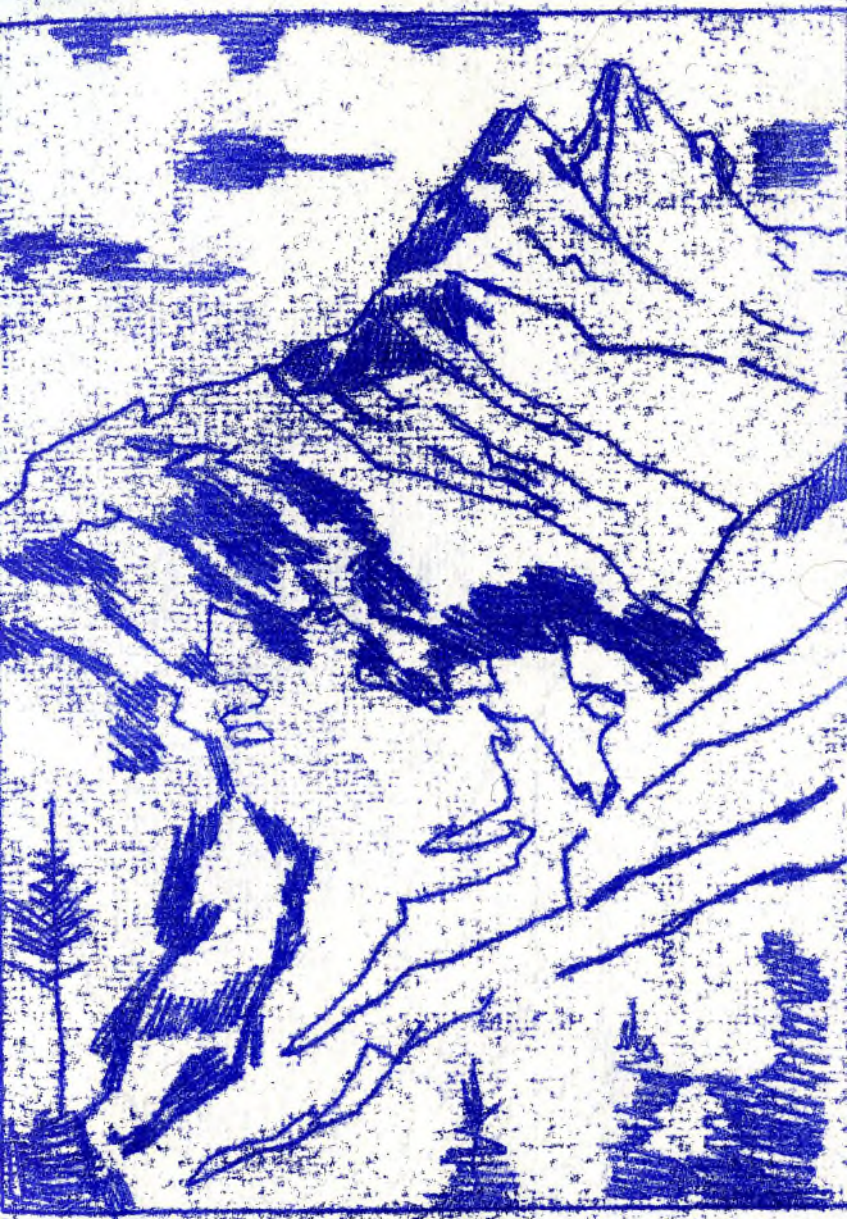
se plazící,na jednotlivé domy městečka rozžehovaly sice v něm zázračné blesky nestvořených pocitů; ale vždy se musil tázat: není to nakonec především jen mé světlem přetékající nitro,které vrhá své paprsky na tyto předměty,aby pak reflexy jejich,jako dary zdánlivě cizí,opět vsálo do svého mateřského vědění ?
Vše zevní bylo mu tak mystický známým, -ale musil si říci: což není hlubině duše známo vše ,vše ? je něco,co by nebylo jejím majetkem od věčnosti ? jak jinak by mohla vůbec - vidět a slyšet ? Není všechno vidění jen slétáním se duše nazpět všech těch tajemných ptáků,kteří její věčné hnízdo kdysi opustoli ? --

Jen proto,že to bylo nutno,opouštět čarodějné místo... a jakmile mu z očí zmizelo,a zmizel i záhadný lesk z duše,zcela rázem,a ustoupil neobyčejné sklesloati a zmučenosti.Ale i zde byl nucen položit si otázku: není to pouhou náhodou,že právě v této chvíli dostavil se nutný duševní odliv ? snad i jistá hluboká autosugesce je v tom,ale nic nadpřirozeného,zázračného,co mne tak láká. -

Umínil si,že se v Cortoně usídlí trvale,jakmile mu to bude možno.Po roce,ovládaném matnými a přece tak slastnými vzpomínkami na ony tři dny,mohl rozhodnutí své uskutečnit.

Byl květen a Sider osmadvacetiletý,jemné,tajemné,krásné,mužné tváře,ale pod její silou svíjelo se co-


CORTONA



si naloženého,hluboce neblahého,co vídoucí duši mluvilo o předurčení k strašnému osudu.Byl zánovní a zcela neodvislý.

II.

Nebe bylo zachmuřené, hory téměř neviditelné, když do Cortony přijel, otupělý dlouhou jízdou i rozčilený očekáváním.

Těmto okolnostem dlouho později připisoval, že nejen lonská nálada ani u něho nezatuhla, ale že i následující dny byl v rozpoložení, nad něž si nebylo možno představit horšího. Zklamání, nejšedivější hnus. Bývá to vždy tak, jdeme-li vstříc čemukoli s přílišným očekáváním; ale Siderovi se zdálo, že velikost jeho rozčarování není ani prosto v žádném poměru k jeho nadějím, třeba byly dost velké...

Celý květen byl ohavný, skoro stále jen mraky, deště, sněhy, vichry, bláto, zima. A když slunce zasvitlo, jako by přišlo osvětlením jen zvýšit ošklivost kraje. Jak mrtvé bylo vše, hory jak bezduché!

Jen jako mrtvé upomínky na mrtvý život šklebily se tu, jako výčitky pro něho navždy promeškaného: Siderovi bylo tu stále víc nevolno, strach jakýsi vkrádal se mu v duši, a z d á l o

se,že kvapem zapoští v ní nevyrotitelné kořeny.

Dvě věci zvláště to byly,které v něj stále vlévaly mystický děs. Jelení hlava,hora bezprostředně nad městečkem strmící,2 500 m nad ním, 3 500 m nad mořem, -z jejíhož rozlehlého temene vyčnívalo ještě,jako růžky,několik stíhlých,kuželovitých skalních masivů.A prastarý,skoro černý,jednopatrový domek,stojící na konci uličky,která ústila v těsnou rokli; přímo nad ním visela vysoká skála.

A i jinak plynul život jeho nudně.Nestýkal se s nikým,jazyku obyvatelstva téměř nerozuměl.Bylo tam dosud pusto,letní návštevníci ještě nepřijeli.Něco však přece zabarvovalo živě šeď jeho dnů.Odevždy choval Sider ve své fantazii zvláštní obraz ženy.Neurčitý,kmitavý a přece silný, slibující mu divné rozjasnění a prohřívání duši tajnými slastmi.Často vídal ji i ve snu,ale obrazy ty si odporovaly,ač,procitnuv,nepochyboval nikdy,že to byla - Una.A teď snil jednou,že spatřil ji na výšinách Jelení hlavy,tak jasně,že i ráno probudiv se měl na okamžik dojem,jako by stála před ním,že duše se mu zachvěla intensitou tohoto fantasmatu i přívalem mystických tušení do nejvnitřnější hloubi.Ale okamžik poté byl už zase neschopen vidinu vykouzlit v duši své opět.

První den června byl deštivější než všechny předchozí.Sider se rozho-

dl,že následujícího dne Cortonu opustí navždy.Ukončiv přípravy šel v podvečer na procházku do lesů,úpatí Jelení Hlavy pokrývajících,hned za městečkem.Za půl hodiny vracel se Sider mrzut s promočeným oděvem a obuví. Avšak nálada počínalo se po dlouhé době konečně modrat.Východní hory ozářeny byly žlutým zapadajícím sluncem.Kráčel úžlabinou,skalnatou,jentu a tam stromy a keři porostlou.Místo bylo divoké,daleko od míst obývaných lidmi; paradoxně zaznívalo sem štěkot kokrhání a křik dětí.

Blížil se k ohybu cesty - tu vynořily se tam dvě dámy,ubírající se jemu vstříc.Zadumán,pozdvihl hlavu teprve,když byly již tři kroky před ním.Popatřil nejdříve na tu,která - červeně oděná - byla od něho vzdálenější,a trhl sebou.

Byla asi dvacetipětiletá,krásná, bledá,a něčím nápadně nelidným v interesantní tváři - a připomněla mu v vzdáleně jeho vidinu.Nebyla jí sice, zhruba vzato,téměř ani podobna,a přece vyvolala v něm záhadně obraz snů tak silně,že se bezděky zastavil.

A tu svezl se zrak jeho na dámu druhou,blankytné oděnou,právě když se skoro dotkl na úzké stezce loktem svým jejího.A - zapotácel se,v očích se mu zatmělo,bylo mu,jako kdyby byl dostal ránu kladivem do hlavy.Jen stud před ženami způsobil,že neklesl. Zdálo se mu,že dáma červená učinila pohyb,aby ho podepřela; zamračil se a potácivě spěchal dále.Neohlížel se,

ale cítil s jistotou,že ony stojí a hledí za ním.

Docházel k zahradě restaurace, když se teprve vzpamatoval. "Za nimi!" byla jeho myšlenka.Chlédl se,neviděl jich.Zůstal delší dobu nerozhodně stát.Pak uběhl v zahradě a čekal až do noci,doufaje,že vrátí se tudy nazpět.Nepřišly.

V celém životě nebylo mu tak podivně,tak slastně,tak děsivě v duši. Dáma modře oděná byla úplně,úplně vidinou jeho snu jako by fantasma jeho bylo se přeměnilo v halucinaci —

&

Z odjezdu nebylo nic.Nadto se nebe trvale rozjasnilo,a krása jara teprve teď vybuchla plnou silou.A rozjasnila se i duše Sjderova, -a zase zvítala do ní aspoň z části lonská kouzelná zář.Zase mluvily k ní tajemnou řečí strašné hory a vlídné lesy. Neboť Sider byl už - zamilován.
- Ale jaký to divný děs doprovázel jako základní bas stále zpěv jeho duše ?... Ale nic nepůsobí v hudbě, mohutněji než mocné,černé basové tóny,než temné údery na buben,nic není na světě krásnějšího nad hrůzu.

Prochodil teď celé dny městečkem a okolím pátraje po svých dámách, nenacházel jich.Nepodařilo se mu též něco o nich zvěděť.Týden minul od

onoho mokrého,žlutého podvečera,a Sider si bolestně děl: Cizinky patrně,které Cortonou se jen mihly - neuzřím jich nikdy již ! Jako by vše, co člověk uzří,vše,po čem touží,vše, nač myslí,nemusilo se nutně zas a zase znovu mu zjevovat a představovat a spínovat,jakoby jedinou hybnou silou nebylo právě přání a touha a vůle ... !

Bylo krásné nedělní odpoledne 8.června.Sider seděl v zahradě oné restaurace,opírající se o les,hudba hrála četným hostům - bylit se v tomto týdnu sjeli sem mnozí letní návštěvníci.V hluboké snění ukolébala Sidera hudba.

Tu uzřel náhle obě své známé z lesa vcházející do zahrady.Ulekl se strašně,tak propastně,tak ohromivě. A bylo mu,jak by i hudba zasažena,zarážena,poloztichla,jakby ledový jakýs dech přelétl všechny věci a lidi kol.

Ženy braly se blíž.Sider nenacházel sílu,aby na ně hleděl.Usedly ke stolu,vzdálenému od něho asi dvanáct kroků.

Přicházel k sobě,zase zářně vytryskla hudba do výše.A zahleděl se do jejich tváří.

Byly si vzdáleně záhadně podobny. Něco chvějně jemného, démonicky čteriokého obestíralo obě bledé tváře, něco, co na jiné ženské tváři dosud neviděl. Ale z obličeje dámy mladší v modrém šatě zíralo to, duše to nepřirovnatelně silněji... Byla asi dvacítiletá, vysoká, štíhlá. Krásná ? Příliš mrazivě čišelo něco z rysů příliš bledých, hubených, ale nejkrásičtěji sformovaných; dravčích a přece láskyplných; hrůzných duchovou strašidelností stejně jako divokostí a jako i nelidskou, nadlidskou něhou. Snad byla více než krásná, -tedy obyčejnému oku nekrásná; každá převelká krása je zatmělá svým přílišným leskem.

Ale všechny zázračná zvláštnost obličeje toho nestačila k vysvětlení ohromujícího strašidelného dojmu ---

Nehleděly nan a zdálo se, že nevěnují pozornosti ani ostatnímu okolí. A bylo patrno, že dáma v červeném jeví na své tváři stálý zmatek, ba strach. Mluvily mezi sebou velmi málo a tiše; i když hudba dozněla, neslyšel Sidor hlasu jejich.

Konečně utkvěla na něm pohledem dáma starší. Řekla něco k své společnici. A teď mluvily spolu živěji... A náhle onamladší zahleděla se na Sidora dlouze, až neslušně dlouze. Zprvu byl to on, který odvrátil oči; neboť zatmívalo se mu v nich a točila se mu hlava. Za chvíli pozdvihl jej zas, -stále patřily zraky nan Její tak strašidelně, jako by ze skla byly. Opanoval se. "Nutný oční souboj !"

děl si a oči neodvracel.Konečně,po dobrých dvou minutách zraky sklopila a pomalu zastřela si dlaní tvář --.

Zhluboka si oddechl; a rozkoš mu zalila duši. "Něco ke mně jistě cítí !... Ale patrně je velmi excentrická; jistě v nejvyšším stupni.Snad dokonce šílená ? Ale fuj ! Z čeho jiného tak soudím,než že nezvykle dlouho mne fixovala ? Nejsou snad oči její skutečně ze skla ? Ale fuj ! celé její počínání nenasvědčuje slepotě.Ale jisto je,že tajemná ta bytost sledovala svým pohledem určitý cíl.Chtěla-li mne jím oslnit,podařilo se jí to, - ale nezapomínej,panenko,že mimo city, které jsi hypnotisovala,mám i vůli; a ta zůstane vždy bdělá."

Docela mu ušlo,že kolem se něco děje.Že všechno obecenstvo je jakoby zaražené,poplašené,že všichni mezi sebou o čemsi horlivě,ale stlumeně mluví,že tvoří se hloučky u jednotlivých stolů,a že i u vchodů do zahrady kupí se zástupy.A že zraky všech obracejí se jen ke stolu,kde dívné dívky sedají dě.

Znovu zazněla hudba,ale tak zajíkavě a falešně,jako by byla duchem nepřítomna.Dámy teď už spolu nemluvily.Na tváři starší jevil se zmatek a strach stále větší; bledla,znatelně se chvěla,ohlížela se stále kolem.Teď teprve stalo se počínání obecenstva nápadným i Siderovi.

Tu dáma v modrém povstala,promluvila s úsměvem ke družce své několik slov,zdvořile hrdě se uklonila a odchá-

zela velmi rychle směrem k lesu. Ve vratech se ohlédla, a znovu stihl Sidera pohled Její, teď jen okamžitý, ale jak výmluvný ! jako by kynul, jako by poroučel, jako by lákal a sliboval, jako by laskal, jako by hrozil ! "Co činit ?" řekl si Sider. "Běžet za Ní, představit se Jí ? K tomu schází mně teď naprosto odvaha. Ale což neuzřím-li ji už ? Ale nesmysl ! neodcestuje, znamenám něco pro Ni... Či snad přece ?"

Viděl jak vyšla ze zahrady - a jak zástup u vrat až překotně rychle se rozestupoval před Ní... "Ah ! teď vím ! je to nějaká velmi vysoká dáma, vévodkyně ? princezna ? či dokonce panovnice ? Ne, nemožno, abych za Ní běžel jako za pouliční holkou... Ostatně vždy je chytřejší, ukazuje-li muž vůči ženám lhostejnost. Ona přijde, přijde zase, tam kde já budu - cítím to jasně."

Zíral dlouho a ztrnule do lesních houštin, kde zmizela. Tu jej napadlo: "Vždyť nebu promluvit na dámu druhou, ta, cítím, není nic tak vznešeného. Od ní se dovím, co potřebuju."

Vzchopil se rázem, ale když popatřil, neviděl už ani dámy druhé. A náhle zachvátil jej strašný, zpola radostný, zpola děsivý neklid. Vyběhl ze zahrady, všimi si, že teď vášnivěji a hlučněji se všude o něčem debatuje, ale nerozuměl ničemu.

Minula řada dní,poznovu jal se pátrat a zvěděl,že dáma starší obývá ode tří dní v Cortoně v hotelovém pokoji,že se zapsala jako paní Errata S.,soukromnice - že je podle všeho bohatou vdovou; že v pondělí náhle kamsi odjela,zanechavše však věci své v hotelu.O její družce nezvěděl nic. Mnozí lidé viděli ji sice v společnosti paní E.S.,ale co dále o ní mluvili,bylo tak divně vyhýbavé a nejasné, že Sider nevěděl,co si z toho vzít.

Trávil čas sžírán démonickou touhou,pobíhaje celé dny po okolních horách.A tu obdržel 16.června telegram, který jej kategoricky nutil,aby Cortonu ihned opustil; šlo o celé jeho jmění.

Zuřil,ač něco mu říkalo,že je proň dobře,skončí-li toto své dobrodružství. Předsevzal si,že okamžitě,jak mu bude možno,se do Cortony vrátí.Uchystal všechno k odjezdu,který stanovil na zítřejší den na devátou hodinu dopolední.

&

O osmé vstal.otevřel okenice.Nádherný,skvoucí,již teď horký den ! Mocněji než kdy dříve trčely hory,jakoby spánkem osvěženy,do temně modrého azuru.Nejbližší,nejvyšší,nejkrásnější z nich je Jelení Hlava.Na ni předevčírem vystoupil,až k ledovci pod jejími

nejvyššími skalními rohy, doufaje bláznivě, že uzří ji tam ve skutečnosti, jako ji tam byl uzřel ve snu; marně.

Dlouho na horu hleděl louče se s ní. Již odtrhával od ní zrak - tu se zachvěl.

Ve výšce asi devítisset metrů, tam, kde dolejší les ustoupil právě holým skálám, uzřel dvě tečky, modrou a rudou... Zimničně rychle uchopil kukátko. Byly to dámy. Pohybovaly se, pomalu, vzhůru. Nerozmýšleje se, hodil na sebe nejnutnější oděv, uchopil hůl, vyřítil se ze dveří.

"Z odjezdu dnes nebude nic," děl si odhodlaně, letě téměř k oné restauraci. "Ať vzejdou mně snad z toho ohromné škody, ale ani o život při tom neběží. To, co mě čeká nahoře je důležitější o to, oč důležitější je duše než kapsa. Musím, musím přes všechen ostych dát se s nimi do řeči! Ale najdu je tam? Jistě; zřejmě chtějí vystoupit až na vrchol Jelení hlavy, jinak nebyly bytnk časně již tak vysoko. Nemohu je minout, - jen jedna stezka vede nahoru; pod vrcholem se ovšem rozvětvuje ve dvě, ale z jedné na druhou možno dobře vidět. Dohoním je asi právě na temeni; mají sice přede mnou ohromný náskok, ale jsou to ženy. Normální vzestup trvá osm hodin; ale chci-li budu tam za pět."

Byl zcela unášen vášní a vesel. Odtrhnuv se v lese dal se po stezce mírně stoupající do běhu a pokračoval v něm s malými pausami skoro hodinu, až byl z lesa venku, osm set metrů

nad údolím.Stezka vinula se teď příkře po skalnaté stráni,jen tu a tam klečí porostlé.Rozčileně pohlédl vzhůru,neuvidí-li barevné skvrny. Neviděl.Stoupal výš a výš; minul místo,kde je před půl druhou hodinou ze svého pokoje spatřil...

"Ještě sto metrů výš na onen výčnělek ! zde příliš nahrblá stráň brání rozhledu.Tam je jistě uvidím - myslím,že ne výš než šest set metrů nade mnou.Jaké horko,jsem mokřejší,než kdybych byl promokl; a opravdu také už hanebně unaven.Tam si odpočinu, nemohou mně ujít,ačli jsou to vůbec ony.

Došel,kam chtěl, -a spatřil je vskutku nad sebou ani ne šest set metrů.Šťasten ulehl,zapálil si doutník a snil blaženě,co se mu asi nahoře přihodí.Za dvacet minut stoupal rychle dále.

Zmizely mu z očí.A když je opět spatřil,překvapilo jej,jak vysoko zdálo se mu,že jsou téměř už u ledovce. "Ne,tod nemožno,aby byly za půl hodiny vystoupily skoro tisíc metrů. Na Alpách výšky i vzdálenosti tak často klamou !"

A zase zmizely.Co nejrychleji stoupal po srázné,ale ne nebezpečné cestě skoro hodinu.Neviděl jich teď; ač na tom nebylo nic nepřirozeného, rozčilovalo jej to strašně.Došel k místu,kde se stezka rozštěpovala,odpočinul si a dal se spěšně nalevo.

Byl asi osm set metrů pod vrcholem; velice spěchal,napadlo jej,že

by mohl sestoupit opačným směrem do osady na druhé straně hory. "Stáj co stáj musím je zastihnout na vrcholu, nebo je s něho spatřiti, sestoupivší ještě nehluboko."

Jak se proto zaradoval, když je za chvíli uviděl ! Kukátkem rozeznal dobře, že leží asi ještě dvě stě metrů pod hřebenem. Bylo vyhráno ! neboť rozeznal už nejen karakteristickou bdělost jejich tváří, ale poněkud i jejich rysy.

Zmírnil chůzi. Zmizely zase. A zmizelo, dnes poprvé, i slunce za obláčkem. Zavál prudce studený vítr od ledovce a hrozivě zaskučel... A tu - náhle zaslechl Šider shůry výkřik, slabounký, ale zřetelný.

"Nějaké neštěstí !" stanul ohromen aby hned poté se dal do běhu.

"Snad se zřítila některá z nich ? Či byly přepadeny ? Eh ! S jedné strany dobře tak ! aspoň se jim ukážu nutným !"

Ač měl nohy jako olověné, běžel stále vzhůru. Ale zakrátko se zastavil, znovu ohromen.

Spatřil několik set kroků napravo, na druhé stezce, běžet dolů dámu v červeném oděvu, tak rychle, že div se nezřítila...

"Co se stalo ? mám pomoci ?" vzkřikl.

Pádící se zastavila — vzkřikla opětně a pokračovala v běhu. Marně za ní ještě několikrát volal, nestanula, neohlédla se.

"Že se zřítila - Ona !... a Její

společnice běží dolů,aby přivolala pomoc... Ale proč se aspoň na mne neobrátila ? Patrně byla hrůzou zcela znatená.Ať tomu jakkoli,pouhá možnost, že se jí přihodilo neštěstí,stačí -- není pro mne volby - nahoru !"

A šlo to výš a výš.Obláčky na nebi četněly a rostly a houstly,šedivěly a hnědly; stále ledověji a sténavěji fičel vítr.Sider doběhl k místu,kde nedávno odpočívaly,a klesl tam,cítě, že by se skácel,kdyby si nelehl.Ale již za minutu povstal.Vykřikl několikráte.Žádná odpověď.Či snad přece ?... Ano, -- Ale neznělo to zdola ? Rozhlédl se.Nový,sotva slyšitelný výkřik.A teď uzřel hluboko,hluboko opět dámu v červeném,kukátkem spatřil,že stojí, že mává rukama šátkem.Zřejmě jej k sobě zvala.Stanul nerozhodnut,zmaten. "Co to všechno znamená ? Chce,abych jí šel pomoci hledat někoho nebo něco ? Či mne varuje ? Před lupiči snad ? Není-li pak dokonce její průvodkyně za ženu přestrojeným banditou? Hloupé otázky ! Mám ji poslechnout ! Ale - Ona musí být na blízku,něco najistého místo jistého... snad je to od té dolejší jen pošetilým,ženským strachem vnukputý nápad... Ale přece - ona ví aspoň něco,já nic -"

Znovu zalehly sem z hlubiny výkřiky - a daly mu rozhodnutí.Zamířil zas dolů.Náhle zazněly výkřiky silnější, ale shora: "Sem,sem !"

Pohlédl vzhůru.Právě tam,kde začínal ledovec,asi padesát metrů pod vrcholem,spatřil - Ji.Nehýbala se,

modrá skvrna,ani kukátkem nerozeznal, sedí-li či leží či stojí.Ale co viděl, postačilo.Dal se v běh nahoru,nedbaje na nové výkřiky zdola.

Sto metrů výš - modrá postava se stále nehýbala.Padesát - teď za skaliskemzmizela - za minutu vynořila se opět a sunula se,rychle vzhůru.

"Co to zas asi ? Zraněna asi není,aspoň ne nebezpečně : jinak by šla dolů.Snad si umínila,že i přes lehké zranění dostoupí na vrchol.Jistě je příšerná umíněná tato démonická žena. Lhostejno,tím spíše mohu jí být prospěšný - teď po všem tom nebude nejmenší dotěrností přiřoušit se k ní." Octla se na temeni a zmizela mu,když byl ještě padesát metrů pod ním.Musil odpočívat.Nikdy dosud necítil se tak zemdleným.Ale dosáhl rekordu stoupání.Hodinky ukazovaly právě poledne. Slunce skrylo se úplně za hustou,širou vrstvu mrakovou.

Konečně stál na vrcholu.Neviděl divukrásné panorama,viděl jen tenkou postavu asi čtyřista kroků dále na modrém kusu nebe jako zdánlivě průhledný stín,rýsující se sotva znatelně,přízračně,a ponybující se k nejvyššímu ze skalních kuželů,strmícímu se nad tímto vysokým plateau ještě asi stopadesát metrů.Zřejmě zamýšlela vystoupit ještě i na něj.Z pod něj vystoupil Sider před třemi dny; aby šel ještě výše,na to neměl kdy,nechtěl-li přijít domů pozdě v noci.Nerad vzdal se tenkrát výstupu nan,ačkoliv věděl z průvodců po Alpách,že je to

nebezpečné.Vedla tam sice uzounká stezka kolem boku kužele,otáčejíc se několikrát jako bič kolem nohy,ale místy se téměř v stěnách skalních skoro kolmých ztrácela,

"Aspoň teď se tam dostanu,a s Ní," děl si a nejrychlejším krokem dal se za Ní.Ale Ona,nechlížejíc se,šla ku podivu ještě asi rychleji než on.Dal se v běh přes sníh a lední balvany a močály.Avšak Ona už mu zmizela za prvním útesem kužele.

Doběhl tam též.Než sotva položil nohu na stezku příkře stoupající,zachvátilo jej cosi nepopsatelného.Nějaká vzpomínka - obluda vynořila se z hloubi jako strašilvý Leviathan ze strašných propastí oceánu... ponořila se zas ihned,ale duše resonovala ještě dlouho. "Jak děsně známé připadá mně toto místo !... Kdy,ach kdy ! Oh ve snu to jistě bylo,ve snech vídal jsem tu jistě i Ji - ale co jiného je sen než pokračování skutečnosti,nebo skutečnost pokračováním snu ?Sen je hloubkabdění,pro niž,bdíce,jsme slepí; a lživost a klamnost a nelogičnost snu - jen soustředění všech paprsků tohoto Světa - Přeludu."

Děs jeho byl tak silný,že přehlušil téměř touhu.Měl chuť vrátit se. S nebe čím dále tím temnějšího hučel vítr stále kvílivěji,stále ledovější, jak by duchové jej varovali a pro něho naříkali.Počal se snášet sníh,hustší a hustší,jakoby mu chtěl připravit zde mohylu.Jen setrvačností puzen vlekl se dále,a ne menší tělesná než du-

ševní zdloba táhla jej k zemi.

Stále hrozilo sesutí se do propasti stále rostoucí.Šlo to velmi pomalu, ale polovici cesty měl již za sebou.

Tu,když se mu s tíží podařilo vyhnout se smrtelnému pádu,ovládla jej taková malomyslnost,že stanul a náhle se rozhodl k návratu.A tu ji uzřel zas.Jen asi šedesát kroků před sebou. Tak náhle... Pokynula mu rukou,vábila ho k sobě a zmizela zahybem skály.

A Sider ponbyv vůle potácel se za Ní,za Ní.Nevěděl,spí-li či bdí,nebo je-li někde v podsvětí. "Ať už je to třeba ďábel," šeptal si tupě, "a to by mohlo dobře být -- musím,musím."

Došel k onomu ohybu - a uleknuv stanul.Stezka před ním zmizela: patrně nějaká lavina urvala kus půdy,která ji dříve tvořila.Něco stezce podobného začínalo asi půl druhého metru dále.Byl nutný skok ! Obejíti bylo nemožno,nahoře i dole hladká,svislá skála.Skok mohl se snad podařit,ale mnohem pravděpodobnější bylo,že skončí pádem do propasti asi třicet metrů hluboké.Neboť stezka,kde noha skončivšího měla zase stanout,byla tak úzká,že asni pro druhé chodidlo nebylo tam místa,a rukama za něco se zachytit bylo zhola nemožno.Salto mortale ! A k tomu on teď právě vysílen, s nohama se chvějícíma,teď,když právě silnější závan větru bezmála by jej srazil dolů - mohl se ho odvážit?

Stál nerozhodně; srdce se mu děsně rozbušilo.Strach zápolil krutě se s tudem,hrdostí.Ona to dokázala !

Neboť nebylo Ji vidět,a do propasti jistě nespadla,byl by jinak slyšel výkřik nebo aspoň dopad těla na dno: Žena to dokázala,a on,muž,měl by ? Myšlenka ta byla mu nesnesitelná ! Rozběhl se,pokud místo dovolovalo,ale nad prohlubní se zastavil.Zalomcoval sebou a pocítil jasně,že se neodváží... a to proto,že ví,smrtí že by skončil skok.Pohlédl dolů,údy mu zledověly. Co to zas bylo,co tak transcendentálně,strašidelně z propasti nan zařvalo ?

Bylo po boji.Vracel se nazpět zahanben,jako zbitý pes.Aby se poněkud potěšil,umínil si,že při jiné příležitosti,až mu bude tělo lépe sloužit, skok ten stůj co stůj provede.Ale sotva ušel dvacet kroků,zaznělo náhle strašlivě,strašidelně shůry:

"Zbabělče ! Babo !"

A spatřil Ji až na temeni kužele. Zdálo se mu,že rozeznává Její infernální tvář,vztekem a nenávistí hořící —

"Padouchu,ohavo ze všech největší! zbabělost tvá není menší než tvá bídáckost,pse,pse !" - zahučelo to ještě jednou vylkýřím hlasem a modrý zjev zmizel. -

Za jiných okolností byly by snad tyto urážky od zbožňované ženy dohnaly Sidera k tomu,aby se pokusil o nemožné,aby šel dobrovolně i na smrt. Ale teď naprostá vyčerpanost,nadpřirozený děs a počasí vzaly mu každou aktivitu,Tupě slezl až k ledovci a ulehl nan... Sníh padal stále hustě,

sníživ se mračné příšery valily se strašně rychle ze všech stran na Sidera jako saně. Rázem zahalila jej nejhustší mlha.

"Co teď ?" děl si tiše po chvíli. "Snad je mou povinností čekat zde na Ni, až půjde zpět. Ale smím se odvážit předstoupit před Ni ?... Snad půjde cestou po opačném svahu Jelení Hlavy. Ale kdo tu může něco vědět ? Je to ďábel, vládne jistě kouzly, mne chudáka nepotřebuje... Hu, jaká to zima, a neviděť ani dva kroky před sebe ! Nemožno teď sestupovat dolů, třebaže cesta je už jen málo nebezpečná. Nic naplat, tak jako tak musím tu čekat, než se rozjasní. Jak je to vše nesnesitelné !"

Čekal často volaje, aby snad vracející se turistku na sebe upozornil. Bez výsledku ! Dvě hodiny trvalo, než mlhy odplynuly. Zasvitlo slunce, ani vidu kol po živé bytosti; nejhlubší ticho. Pomalu, na nic nemyslě, vlekl se Sider dolů. Hvězdy již vyskakovaly, když jako náměsíčník vcházel do restaurační zahrady.

&

Následujícího dne časně zrána šel se poptat do hotelu po paní Errată S. A zvěděl, že předevčírem vrátila se do Cortony, že včera časně ráno odešla

po svém zvyku s knihou do lesa za restaurací,že se objevila teprve pozdě odpoledne ve stavu nanejvýš podivném; a že bez meškání vyrovnala celý svůj účet a ještě večer Cortanu nadobro opustila.Dopoledne strávil Sider ještě na svazích Jelení Hřbety,doufaje se strachem,že Ji uzří... Odpoledne odjel.

III.

Jednodenní odklad odjezdu stačil, aby Sider přišel téměř o celé jmění. Byl nucen vzdáti se své neodvislosti, pracovat, zápasiti s bídou. A trvalo to dlouho, dlouho...

Přes to plnila duši jeho po několik let zcela Ona. Miloval Ji, nepřítomnou, neznámou, fantomatickou, divoce. Děs a pověrečné záchvaty opustily jeho brzo statečné srdce, proměnily se jen v prostou lásku a touhu. Mysteriosnost celé věci sloužila jen tomu, aby city jeho více podpalovala. Ustálil se v přesvědčení, že jeho milenka je ženou neuvěřitelně jedinečnou, geniální, výstřední až k položílení, a že veškeré Její jednání bylo diktováno jen záhadně vzniklou láskou k němu; že motivy vší Její procedury jsou prozatím obestřeny tajemstvím, ale že netřeba hledět na ně jinak, než se dívá detektiv na kriminální případ zdánlivě nevysvětlitelný.

Byl by se z prvu mnohokráte rozjel do Cortony, avšak zevní okolnosti vždy mu to znemožnily a během let s stěžovaly mu to stále víc a více. Ale láska jeho časem, jako vše, poha-

sínala,upomínky bledly,krušná skutečnost je absorbovala.Posléze na celou příhodu skoro už ani nevzpomínal... Jen ve snech vídal Tajemnou ku podivu stále a stále častěji.Ale po deseti letech ustaly i sny —

A tu změnila se jeho hmotná situace.Obdržel malé dědictví a řekl si: "Pokusím se o štěstí ve hře; polovici zděděného na to obětuju,ale ani o haléř víc !" A za tři dny vydělal v hernách více než činilo dříve celé jeho jmění,více než vydělá si člověk normální prací za celý život.

Mohl teď odjet do Alp kdy chtěl - ale celá věc už ležela tak daleko za ním,že se k tomu nerozhoupal. - Umínil si,že svůj život věnuje myšlení a tvoření a při tom tak trochu a s mírou užívat života.Ale tato dvojice se nikdy spolu nesnáší,neboť každé vyšší snažení je asketismem.A osud určil Sidera k něčemu jinému,než aby, nebohý,stal se dobyvatel říší Ducha. Brzo zvítězilo rozkošnictví nad vznešenými snahami a pomalu stlačovalo je víc a víc k zemi.Ale požívačství nemůže nikdy ukojit ani člověka nízce založeného,tím méně ducha pnoucího se k výši.Siderą zmocnovaly se přesycenost a zárova předrážděnost; prohlubovala se prázdnota duše,přivolávající něco,co by ji vyplnilo.

Tak minuly oddoby, kdy Sider si pomohl k novému jmění, dva roky. Bylo mu čtyřicet let. Jednou se ubíral nejživější ulicí velkého města, daleko severně od Alp. Byl srpen a pozdní, dosud parný večer. Poslední červánky nebylypro lesk elektrických lamp téměř k rozeznání. Jeho duše byla ponořena v hluboké snění, zase jednou dlela tam v Alpách.

"Co je asi s Ní ? Co to jen asi s Ní bylo ? Uzřím Ji ještě někdy ? ...Bylo to tak nádherné a slavné..." Slzy vznešenosti vytryskly mu z očí. "Možno, že bych Ji už neuzřel ?..."

A tu náhle vyblask z duše jeho Její obraz tak strašně živý, že zapochyboval, fantasma-li to či skutečnost... Žalomcoval s sebou prudce, stanul a —

— náhle uzřel Ji, skutečnou ! Tak jako tenkrát po prvé v džlabině však ještě blíže sunula se kolem Její magická tvář, tváře jeho se téměř dotýkajíc. Ale nepohlédla nan.

Divil se později, že neklesal, že udržely se ruce jeho na kandelábru, jehož se zachytil... Jak dlouho tam stál?...Tři vteřiny nebo tři minuty? ...Ale pak spěchal, slepým pudem hnán za Ní. V davu Ji už nenašel.

"Co to bylo ?" děsil si pak, kráčeje neznámo kam. Halucinace nebo skutečnost ? Právě v tu chvíli, kdy Ji celou uchvátila má duše, spatřilo Ji i oko mé. Zhustila se jen má příliš živá představa ve hmotu ? Či naopak: nemusil jsem dříve na Ni proto tak

intensivně myslil,že byla blízká,že sunula se ke mně blíž a blíž,zase jednou po mnohých letech ? ...Ale das vezmi všechny ty teorie ! Nebyla-li halucinací,byla to vskutku Ona ? Jsou přece tváře úžasně si podobné... Ale ne Ji nepodobá se žádná jiná,to vím zcela jistě ! Ale - vždyť nevypadala o nic starší než tenkráte před dvanácti lety.Ale - což není dosti případů zdánlivého nestárnutí ? Bh ! k ničemu to nevede ! Jednat !"

Navštěvoval teď denně v touž dobu i jindy ulici,která se mu stala svatou,probíhal celým městem,pátral i jinak.Bez nejmenšího výsledku ! Ale pohaslá láska zaplanula opět ohnivěji než dříve.Rozžehla se jeho duše,dychtivě vyplnila se její prázdnota mystickým světlem,z hrobu vstala minulost. Zamiloval se po druhé.Do čeho vlastně? - Čas neboli rozvíjení se myšlenky teče pomalu,pomalinku.Věčnost má pokdy. A ke každému člověku,ke každému zvířeti plíží se Vznešeno,které je mu někdy příjemným lechtáním,nejvyšší slastí jindy,obyčejně nejvyšší hrůzou,tichým tygřím krokem plíží se blíž a blíž...,aby z dnešního člověka,který je veskrze zvířetem,stal se jednou - Bůh.

Nenašel Ji.Ke konci října odejel do Cortony.Zůstal tam jen týden.Nespatřil Ji,ač vystoupil k onomu místu,kde stezka byla přervána.Nebyl by měl chuť přeskočit,i kdyby před ním

rozpínala svou náruč.Duše jeho byla stejně mrtva jako odumírající duši-čková příroda,nejmenší světlé zachvění ji po tu dobu nerozvlnilo.I pátrání po Neznámé a po Její družce zůstalo bez výsledku. "Domů,domů ! tak tam jsem Ji viděl,tam Ji přece snad jen nalezu !"

Nenalezl.Po celou zimu nepřihodilo se pranic.Pracoval a opíjel se, opíjel se a pracoval,a nakonec se jen opíjel.Minula zima,nesměle přibližovalo se jaro a Sider už po druhé zapomínal na dívnou svou lásku.

&

Jednoho dubnového podvečera stanul před výkladní skříní.Její zadní stěnu tvořilo zrcadlo; před ním byly obrazy horských krajin; mezi nimi Cortona.Celou duší se pohroužil v pozorování Jelení Hlavy.A bylo mu jako by po ní zase stoupal,jako onoho krásného,strašného dne - viděl modré a červené skvrny - a pak Ji na příšerné přervané stezce... - a náhle uzřel vzadu v zrcadle strašlivě určitě Její tvář ! Její ! strašidelně hleděly tam oči Její v oči jeho.

Bleskurychle se otočil.Dva muži

a dvě děvčata stáli za ním; a mezi jejich kulatými červenými veselými tvářemi a tváří Její byla podobnost tak malá, jak mezi lidskými tvářemi může jen být. A poblíže nebylo lidského tvora.

"Halucinace ? Poprvé v mém životě. Ale ne: vždyť jsem Ji tedy v srpnu večer viděl jistě jen halucinačně, i v Cor..., ale jak nesmyslně přehání hned nelogický náš duch ! V srpnu bylo to něco jiného; mohlo to být stejně skutečností jako ovšem přeludem - a v Cortoně, aspoň v zahradě, vidělo Ji na sto lidí. Z toho, že vídal jsem Ji skutečnou, nenásleduje, že nemohl bych Ji vidět jindy jako halucinaci; kdyžmh bych například právě tohle poprsí Danteovo ve výkladní skříni spatřil v horečce na své podušce, neznamenalo by to, že tohle zde neexistuje ve skutečnosti... Tedy mě navštěvuje Její fantom. Snad proto, že - zemřela ? A nezemřela snad právě onoho srpnového večera ? Nemusil jsem tenkrát na Ni znenadání proto tak intensivně myslit, Proto Ji i uzřít, že, jak se stává, právě v tu minutu opouštěla duše Její tělo ?

Než to vše jsou pouhé domněnky, nevědecké. Ale ta nejistota, ta je to nejhorší. Mohla by, cítím, přejít i v šílenství,.. Ha ! Jak děsně zazely na mně teď zas ty propastné oči v zrcadle ! Jako bych je byl vskutku opět uzřel."


HONZA
TISK

Cítil správně; začínalo to být krajně nebezpečné. Po třetí vzplanuly jeho city, -bez vyhlídky, že by došel cíle, -byl - Tantalos - odsouzen ztratit svou milenku ihned vždy, jakmile se mu objevila...
Ale halucinace učinila věc komplikovanější a dala jí něco nového, hrůzného. Ať byl kde byl, viděl jen Ji, Ji, Ji, a její zrcadlové strašlivé zraky, probodávající hrobovým mrazem jeho oči a duši. Již pouhé stálé a stálé opakování se toho bylo hrozné: může člověka připravit o rozum již pouhé nepřetržité vtírání se na mysl jednoho zcela lhostejného slova. Ale to zde nebylo lhostejno. Nebyla to sladká tvář milenky, ale transcendentálně strašlivý obličej draka. A téměř každou noc navštěvovala jeho sny ohyzdné, dusné, chaoticky šílené; ta pekelná obluda sdílela se s ním stále o jeho lože. Podléhal skoro děsu toho všeho, stával se "pověrčivým"; ale jeho světlý logický duch bránil se mocně pokušení vidět v tom něco "nadpřirozeného". Skoro všichni dnešní vzdělanci jsou rozumem "nepověrčivý", srdcem však pověreční jako staré báby; u Sidera však tomu bylo naopak: svým skeptickým rozumem připouštěl možnost všeho na světě, nitro jeho však, zintelektualizované, vzpíralo se neodolatelně proti možnosti jakékoliv strašidelnosti. Stále věřil, že Tajemná bytost byla skutečnou jako on sám. Otázkou pro něj bylo teď:
Žije dosud nebo je již mrtva ?

A tato nejistota doháněla rozum jeho k šílení neméně než příšerný rej temných citů celé jeho nitro.

&

Tu stalo se něco,co tento příšerný stav změnilo.22.května kráčel živou ulicí,v jiné části města nežli tehdy v srpnu.Zase byl večer,ale červánky hořaly dosud plnou září.Byl právě v náladě vyjímečně dosti veselé. A tu spatřil znenadání Ji.Přecházela právě ve vzdálenosti několika kroků napříč ulicí nehledíc nan.Byla to Ona! Dobře osvětloval Ji svěží červánek ! nescházely ani dvě malé bradavky na levé tváři.Tentokrát ulekl se jen málo - a okamžitě zamířil - za Ní.V tom však stanula již před strážníkem na křižovatce a dala se s ním do řeči.

Sider poodstoupiv čekal.Dosti dlouho trvalo,nežli strážník zasalutoval. Kvapně dal se Sidefr za Ní,kvapně odcházející.Tu zmizela mu za vozem elektrické dráhy.Dal se do běhu,málem by jej byl přejel automobil tím vozem zaclněný.Když se za okamžik z lekmutí svého probral,už Ji neviděl.Vřítil se mezi spoustu vozidel a lidí,kam zmizela.Celá jeho duše proměnila se v oči.Marně ! Byl by se rozplakal zoufalým vztekem.Tu vzpomněl si na strážníka.

Přiběhl k němu divoce. "Kyaí právě mluvila s vámi dáma modře oděná,velmi bledá,s bradavičkami zde, že ano ?"

"Nu jo; a co má bejt ?"

"Opravdu !" zvolal radostně. "Tedy byla skutečná ?"

"Mmm - mmm",a strážce vypoulil oči přísně a hloupě.

"A co vám chtěla ?"

"A jejim něco do toho ?"

"Ó je,drahý pane !"A dal policistovi tři dukáty.Ty byly ovšem dostatečným důkazem,že mu do věcí něco je. A dozvěděl se,že dáma ta se tázala, kudy se přijde do "Skalní ulice",že sdílně se svěřila,že je v městě cizinkou,že v tý uliui několik dnů bydlí,ale že nemůže ji teď nalézti. Na otázku Siderovu,nebylo-li strážníkovi při pohledu na Ni divně u srdce,zavrtěl strážník s otevřenými ústy hlavou a povážlivě soucitně jí pokyvoval,když štědrý pán odcházel. --

Ale Sider věděl zcela určitě: v okamžiku,kdy řítil se nan automobil,spočinuly ještě nadchvězdné zraky Její ve zracích jeho,ne strašidelně již: vlídně,úsměvně,lákajíce,líbajíce,zvonivé zvouce.Rozjasnila jej jistota,že Žáře jeho dlí dosud na zemi.Viděl teď,vše v nejkrásnějším pozemském světle. "Žije má dívenka ! je nanejvýš podivná,vládne,spolčená s Mou láskou k Ní,mystickými schopnostmi ! a miluje mne,miluje !"

V tom trojím byla teď jeho víra.

"Ona dá mně teď konečně ztracený cíl, vyplní mou prázdnotu, život mně dá!"... Nikdy dříve nebyl tak šťasten, nebyl tak čilý, tak lehký, tak božský!

Příští dny vynaložil na to, aby ji ve Skalní ulici našel, více energie, než na cokoliv v životě dříve svém. Zapomínal na hrdost a stud při svém pátrání. Od sklepů až k půdám, ano ze sklepů až k holubníkům prošel systematicky každý dům ulice, vnikl i do mnoha bytů, kdekoho i na ulici se ptal, ví-li něco o bledé ženě s bradavkami. Konečně pokřikovali za ním kluci: blázen, bibec! - Skalní ulice byla tak dlouhá; byla - mimochodem - nazvána tak proto, že podél ní tyčily se vápencové skály. Tři dny trvalo, než ji celou propátral. A nic a nic! Večer třetího dne byl s ní hotov. Jen ještě asi dvě stě kroků dále stálo nízké stavení zcela o samotě. Viděl, že je chudobné, skoro černé zpuchřelé. "Tam přece nemůže bydlet Ona; ale pro všechno, když už jsem všechno prohledal, podívám se i tam."

Staveníčko přímo se opíralo zadkem svým o vysoké skalisko, rozervané, jakoby se byly části jeho dříve od sebe odtrhaly. Bylo jednopatrové, děsně zpustlé. A když teď Sider stanul před ním, ve večerním soumraku na ně popatřil, ustrnul. Bylo úplně podobno, ba totožno s tajemným domkem v Cortoně při ústí rokle pod skalou, visící nad ním jako Damoklův meč; jako by bylo jeho dvojníkem...

Půl hodiny seděl na mezi proti domku. "Zde,zde jen může Ona bydlet... Ale fáj ! Pouhá to náhoda ! Pomalu viděl bych ve všem jen přízraky ! Je třeba už jednou se z toho vymanit ! Nebot - přízraky a víra v ně odporují Vůli ! Ne "zevní svět" - ten je vždy ochočený a vůli služebný: přízraky zabíjejí Vůli ! Pojďme se tam podívat !"

Byla už npc.Sider pokročil k domu,pohlédl nan poznovu - zachvěl se celým tělem... "Ne,dnes už ne ! nesnesl bych to.Nohy se mně třesou,že sotva stojím.Prokleté fysiologické věci ! Zítra,za vlídného jitra !"

Vrátil se domů,ulehl ---.
Ani nevěděl,jak se to stalo,že octl se náhle před tajuplným domkem.Automaticky vešel do něho.Prošel rychle zcela tmavou přízemní chodbou,zcela jistým krokem,ani sirku nerozžehnuv; jako by byl kráčel svým vlastním domkem.Vystoupil do prvního poschodí,rovněž úplně tmavého.Sáhl - a držel kliku.Octl se v pokoji zařízeném v opaku k rozedranému zevnějšku baráku nápadně elegantně,podle všeho v ložnici.Úplněk hleděl nan oknem skoro oslnivě; ale nebylo to jeho světlo,co linulo se z něho v duši,jeho,slova to byla: "Znáš mne? vždyt mne znáš přece dobře ! jen se rozpomeň !" Rozhlédl se lépe.Hle - po kobercích roztroušeny byly kameny,cihly,kusy dřeva - a manželská postel v rohu úplně rozbita; velký

balvan trčel mezi jejími troskami, zabodnut v podlaze. Přistoupil blíže, zvědavě a naprosto klidně spatřil mezi troskami mladou ženu v košili. Tvář - samá krev, nos rozmáčknut, úplně krví oděny obě nohy. "Co se asi stalo ?" řekl si; "zdá se mně, že bych to měl vědět..., jak jsem to dnes hloupý !" Luštil si záhadu tak chladně jako obyčejný rébus. A dívka se zatím slabě hýbala, sténala, ale oči neotvírala. Náhle si uvědomil, že mu to shora studeně číší na hlavu. Popatřil vzhůru: strop byl prorazen, několik hvězd a silueta skály hleděly otvorem. "Aj, aj! i podívejme se...; alepoň nic nevím; především však je nutno odnésti zraněnou k lékaři." Chopil se jí, a tu ucítil, že se mu ruce boří nějak hnusně do jejího masa. Pohlédl na své prsty, byly obaleny hnědě červeným prachem silně páchnoucím. "Aj, aj !" řekl si pokojně a bujně stiskl jí stehno. Rozdrolilo se v hrudky odporné masy. A tu temná hráza náhle v něm vzplápolala, - měsíční záře změnila se rázem ve světlý vichr nan se řítící, ten přešel v jakýsi černý nejstrašnější uragan - tiše nehnutý uragan Věčnosti, a v tu chvíli žena otevřela oči. - Ona ! ...a myšlenka vyhřměla v něm tak nestvůrná, tak strašlivá, myšlenka ze samého srdce šíleného Všetajemství - myšlenka, jejíž jen slabý vánek dovede roztrhnout bídnou dušičku člověka lépe než koule dělová

pavučinu —

Ale nebylo dosud Siderovi souzeno opustit sekundu věčného svého života, které mikrob, říkající si "člověk", říká život. Cizí, provinění síla vyhodila duši jeho v posledním okamžiku z dosahu nejdůsnějšího do sféry povrchnosti a zaslepení, které se říká bdění. A spatřil světélko lampičky vedle lože svého, spatřil v nástěnném zrcadle sebe, z podušek vztyčeného, se zježenými vlasy, bílého jako ty podušky.

&

Následujícího dopoledne tam vešel. Když za sebou zavřel domovní vrata, stál v úplné tmě. Rozžehl zápalku; opodál byly dveře, stanul před nimi, naslouchal.

Hluboké ticho. A náhle cítil, jako by se v něm bylo něco otočilo. Stál dále v letargii, dlouho-li, krátko-li, nevěděl. Tu slyšel z vnitřku slabý, slabounký šelest, jakoby velmi vzdálených šoupavých kroků. Šelest rostl, kroky se blížily, dlouho, jakoby za dveřmi tajila se ohromná řada pokojů. Zděsil se, chtěl prchnout, tu zazněl z vnitřku děsný, chrastivý smích, který jej přimrazil k zemi. A pomaličku, jako rafie na

hodinách,otevíraly se dveře,a stejně pomalu sunula se z nich žena,s hořící svíčkou v ruce.Byl ohromen spatřiv její tvář.Zdála se být dvoustoletá,mrtvole zdála se náležet, ale nebylo to jen to,co jej ohromilo ---.

Posvítila si naň a znovu zachrastil nelidský smích. "Hej,panáčku, hezký,neboj se,neboj ! znám tě,proč jsi přišel,vím,čekala jsem tě.Přišel jsi za modrou dámou,vid,vid ?"

"Ano,s dvěma bradavičkami zde - je tady ?"

"Byla tady,celý týden tu bydlela,hezké od takové dámy,že vzpomněla si přece zas na strou Barboru.Včera odejela,ale cha,cha ! nechala tu pro tebe fotografii a na ní několik slov; sama je napsala,panáčku hezký,sama, cha cha !"

"Pro mne ? Jak víte,že to jsem já --"

"Chacha,popsala tě mně,ale to bylo zbytečné,zbytečné ! I kdyby to nebyla učinila,věděla bych to ! stará Barbora ví všechno."

"Ona je tedy - živá ?"

"Chacha,všechno je živé,hlupáčku ! Tak tady to máš,tady." Vynala z kapsáře obálku,dala mu ji.Četl na ní své jméno,otevřel ji.Podobizna byla originálu úžasně,neuvěřitelně podobna; a na rubu jejím četl:

"Nahledanou v červnu na Jelení Hlavě ! Orea." Orea ! ...Kde už to sladké jméno slyšel ?... A náhle

zazdálo se mu,že je kdysi šeptal sám a - zde,v tomto strašném domě...

"Má tě ráda,panáčku," chrochtala bába a chechtala se, "ale měj pozor, aby tě tygřice láskou nerozsápala. železným bičem strašně jsi ji tal, a ona nezapomněla,nezapomněla."

"Co to mluvíš ? Kdy že jsem - ? Já že Ji - ? Snad ve snu - ?"

"Ovšem,že ve snu.Všecko je sen, chacha."

"Ona se mně chce mstít ?"

"Chce tě milovat,ale neví,že bude moci jen potom,až budeš potrestán,až účty vaše budou vyrovnány. Jdi už,panáčku,dost jsi se dozvěděl, jsi si za svým osudem,osudem,chacha!"

"Počkej,mohla bys mi ještě ukázat první poschodí ?"

"Ale co bys tam viděl ? Ty balvany jsou už dávno odkliženy,dávno."

"Balvany ? Jak to víš ? Sním nebo šílím ?"

"Sníš i šílíš,panáčku,a taky bdíš a dobrý rozum máš ! Všechno má každý člověk.A jdi už !" -

A pomalounku se otáčela k odchodu.

"Prosím tě,řekni ještě,kdo je to vlastně ta Orea ?" vzkřikl,jednou rukou uchopiv ji za rameno a druhou strkaje ji spoustu dukátů do ruky.

"Moc,máj panáčku,moc se ptáš ! tři roky počkej,uhlídáš ! Schovej zas plíšky ze zlata ! k čertu jich mně ? Cha cha cha !"

S dušivou pomalostí odploužila se zpět do jizby. A Sider, duši mající v chaos proměněnu a přece tak šťastnou, vyběhl z nejčernější noci, oslněn do plné záře dopoledního slunce.

Zůstal stát před domkem. Neviděl, neslyšel, nemyslil. Jak dlouho ?... Konečně vyburcovala jej rána do tváře.

"Blázen ! Blbec ! Blboun !" zaslechl teprve teď řev kluků, obstupujících jej zpovzdálí; jeden z nich byl jej právě trefil do hlavy koulí koňského trusu. -

"Nebylo to vše teď zas jen sen, jako v noci ?" děl si, sedě v ujíždějící drožce, kam se zachránil před řvavým houfem trpaslíků, pronásledujícím ho. "Och, zda se dozvím kdy ? Ale - vždyť přece - proboha..."

Nikdy dosud nebyl tak rozčilen jako teď, když si sahal do náprsní tašky. "Nebude tam, jistě, že ne !" šeptal si mezi svakajícími zuby. Nic tak pomalu v životě nedělal, jako teď když otevíral tašku. -

Zavýskl, až se kočí na kozlíku otočil... Ohromující krása dokonalého portrétu zahřměla mu vstříc; měl příšerně určitý dojem, že Orea skutečně sedí proti němu. A líbal, líbal její ostré, tak podivné písmo... "Žije ! byla to skutečnost !" jásal si, ujíždějíc ulicemi stále živějšími. "Konečně mám důkaz, něco reálního od Ní ! Ale nesnímá snad i teď ještě ? Však nesmysl, svůj nynější stav nerozeznat

od snu ? lehší bylo by,nerozeznat
tapisletu kočku od citery !" Znovu
vynal podobizna. "Mám ji stále !
- a mám ji,jsem bohatší nad všech-
ny krále světa ! Oh ! s tímto obráz-
kem a s tímto písmem budu povždy
šťasten !...Ona žije ! a mne miluje... A všechny úžasné podivnosti
celého mého románu činí jej pouze
krásnějším a svůdnějším.Kdo může se
pochlubit podobně fantastickým,poe-
tickým románem lásky jako já ?...
Všenejasné se rozjasní,v červnu...
Dnes máme teprve 23.května - nedoč-
kám se... Nesnesu toho štěstí...
Vše je dobré a krásné.Do Cortony,
Oreo má,Oreo ! --"

IV.

Už prvního června vystoupil Sider na nádraží cortonském, ve dvě hodiny odpoledne. Byl jeden z těch vzácných, příšerných dnů zestárlého jara, kde celé nebe je zakryto jednolitým oblakem, ne dost hustým, aby slunce úplně zastřel, ne řídkým dost, aby mu ponechal matnou aspoň zářivost : je jen trochu světlejším mráčkem. Nebe poušť, země, nepopsatelně příšerně zbarvená, poušť, vše slavnostně, dusně, dásivě, děsivě mrtvé. Příšerný na rovině, příšernější je den takový v horách.

"Ha, pěkně mě vítá Jelení Hlava," zachvěl se, "jako pohled hrůzou zabité mrtvoly. Co to z ní dnes ke mně jen mluví ? ...co obludného vlétlo mně z ní studené do duše ?" A cítil tajemně, ta tam že je radost posledních dnů, že vtrhne na místo její trvalá hrůza a neštěstí, že stojí na prahu nového období.

Ubytoval se v hotelu. Unaven cestou ulehl a usnul. Probudil se teprve za soumraku, v náladě tupě chaotické.

"Dnes - půjdu již jen do oné restaurační zahrady," rozhodl se.

"Zítra - podívám se do černého domu v rokli.A pozítří - na Jelení Hlavu.Ano,tak."

V zahradě spatřil certonského lékaře,s nímž za loňského svého pobytu zde několikrát hovořil - muže inteligentního s onou specifickou inteligencí lékařů,která má,v nejdůležitějších směrech,blíže k idiotství než omezenost,a poněkud zhovadilého.Přisedl k němu,silně a pilně pijícímu a své tlouštky užívajícímu.A hned zacedil řeč na thema, které jediné jej zajímalo.

"Dnes mohu vám něco rapxtortovat", řekl doktor, "paní Errata S. sedí už přes rok v bláznici." A jmenoval město.

Siderem něco zachvělo.Tušení,že i jej něco takového čeká ? pocit,že osudy jeho a její jsou mysticky spjaty ? či soucit i láska ? Nikdy mu Errata nebyla lhostejna,třebaže city k ní se nedaly přirovnat k lásce k Orey.Ač měl i dříve chvíle, kdy se jemu zdálo,že miluje ji více než tu,jejíž obraz teď nosil v náprsní tašce.

"Vskutku ?...A co mně můžete blíže sdělit ? Prosím !"

"Před několika měsíci dostal jsem přípis od tamního psychiatra," doktor si odplivl, "jenž ji léčí". Žádal mne o dobrozdání ohledně jejího duševního stavu.Slyšel z úst bláznivé,že byla u mne před dvanácti roky párkrát na poradu stran

svého "nervového rozrušení",a právě tenkrát prý choroba její započala. Odepsal jsem,že paní S. trpí na dementia praecox.Ten člověk s tím však nesouhlasil,a dal mně,idiot,mezi řádky vědět,že na dementia praecox trpím daleko spíše já.Takovéhle subjekty má naše věda ve svých řadách,fuj !" A vylil do sebe rázem velkou sklenici.

"Tenkrát,že choroba její vznikla ? A můžete mně říci něco bližšího o tom ?"

"Podle toho mého pana kolegy,kreténa,je toho příčinou,že se ta ženská direktně zamilovala do jakéhosi jiného ženského individua.Ale lýska byla,chacha,velmi neštastná,neboť paní Errata měla před svým ideálem větší hrůzu než erotické požitky z ním.Ale to všechno jsou jen symptomy dementiae praecox,to nahlédne i ten kretén."

"Vídala Errata svou milovanou i od té doby,co byla s ní zde viděna ?"

"Copak já vím,človíčku ? Vlastně - ten idiot - mmm,že ji často vídala ha-halucinačně.A to je zas jen dementia praecox.Ano - a pak - ano,pak i o vás často mluvila.Snad se do vás zamilovala,chacha,můžete se jít tam oženit."

"A víte něco bližšího o té druhé ?"

"Copak bych věděl,človíčku ? Ale já vím všecko.Mmm,co jsem to vlastně chtěl...,o ní se tu mnoho mluví,ovšem samé babské tlachy.Povídá se o ní,že



je to - "

"Pane doktor,pane doktor," zaječel tu hlas ženy,pádící sem, "prosím vás,pojďte k nám,rychle,můj muž umírá,spadl ze skály,má hlavu celou rozbitou !"

"Aby do toho všichni čerti !" zablábolil doktor.sahaje pomalu po sklenici. "Ani okamžik nemá člověk oddechu ! Vzpomene si a spadne.Tak pozdě večer,kdyby si tu legraci udělal aspoň ráno !" Vyprázdnil pomalu sklenici. "To se jistě ožral, že jo ?"

"Ba ne,ale jen proboha pospěšte,pane doktore ! Snad přece jen neumře - "

"Vo-vosobo - netahejte mne za rukáv - já - co jsem to chtěl ? Hej sklepníku,zaplatím - vyúčtujte dnes-za celý týden !" Vstávaje silně se zamotal. "Já už - herdek -"

Sider hodil na stůl několik zlaťáků. "Zaplaceno - stačí to ?" Uchopil doktora pod paždím. "Pojďme rychle,já půjdu s vámi.Snad mohu býti trochu nápomocen - studoval jsem nějakou dobu medicínu."

"Vy - medicínu,vy kreténe ? Chechc !"

Zavrčoval,že jen s tíží to těžké těleso Sider udržel a vlekl je k východu.

"Můžete mně", použil ještě příležitosti, "jedním slovem říci,čím je podle povídání zdejšího obyvatelstva ta tajemná dáma ?"

"Coura je ! A vedle toho je to halucinace,to jest nexus - vlastně nexus polaris,vlastně solaris - všecko jsem,herdek,zapomněl,dementia praecox.Gaudeamus igitur -" dal se do řevu,vymanil ruku svou ze svírajícího ramene Siderova,zapotácel se a praštil sebou jako dlouhý tak široký.

Sider odběhl sám s naříkající ženou ke zraněnému.Ten byl již mrtev.

&

Noc byla plna strašných,pekelných snů.Ráno z temné oblohy pršelo.O desáté odebral se Sider do rokle.Byl v náladě chorobně ponuré i rozčilené až k liknavosti a lekavosti.Včerejší rozhovor zanechal v něm neurčitý běs,který nedovedl si dostatečně odůvodniti. "Vždyť přece nic určitého ten opilec mně nezdělil,vyjma cennou ovšem zprávu,kde mohu Erratu nalézti. O Orey vím stejně málo jako kdy dříve.Ale dopoví mně to dnes večer - jistě nemůže být lékař den co den tak opilý".

Při pohledu na černý domek zalomcoval sebou zas nad jeho podobností, podobností ne dvojčete,ale dvojníka, s budovou ve Skalní ulici.Ale zde visela skála přímo nad domkem, - několikatunový balvan hrozil,že co chvíli

naň svisle spadne. "Nechtěl bych tu bydlet," otřásl se poznovu.A bylo třeba velké síly vůle,aby vstoupil. Tentokrát nechal dveře za sebou otevřeny.A spatřil touž chodbu,kterou tehdy viděl ve světle Barbořiny svíčky.I dveře napravo na témže místě.

Stanul.Neodvažoval se na ně zaklepat.Ticho; jen temný šelest deště a stále sílící bušení srdce... "Uslyším zase kroky,jako z pokojů nekonečně vzdálených blíž a blíže šíleně šustící ?..."

Ne.Náhle pootevřely se dveře - stařena.Něčím připomínala Barboru - ale nebyla to ona - ani tahy svými,ani svým věkem.Byla sice velmi stará,devadesátiletá na pohled - ale neměla ničeho z paradoxně transcendentální živé mrtvolnosti báby za Skalní ulice.

"Co si přejete ?" ptala se hlasem dosti ještě zvučným.

"Co,cože ?- Ach - ano,nebyl by tu pokoj k najmutí ?"

"Je,je; a ne jeden,ale dva.Ale nikdo sem nechce,měl byste kuráž ?"

"Proč kuráž ?"

"Protože se říká že tu straší. A protože skála visí zrovna nad domem.Ale my se nebojíme,čeho by se tak staří lidé ještě báli ?"

"Kdo tu bydlí ještě mimo vás ?"

"Má matka."

"Vy máte ještě-matku ?"

"Mám,zázrak to boží.Nevím,čím se provinila,že ji Bůh tak dlouho k sobě nepovolává.Je jí 137 let a zná -"

"Mohl bych ji vidět ?"

"I mlčte.Ale neradím vám to,budete ji pak vidět po léta i ve snech. Už dvacet let leží,nemůže se pohnout, je slepá,hluchá a nemluví,jen stále chrpčí,á ne a ne umřít."

"Vedte mně k ní !"

Odvedla jej kuchyní do vedlejší světnice,temné jako za soumraku.A Sider spatřil - známou ze Skalní ulice. Ale zdála se mu teď ještě strašnější než tehdy; skoro šli nan zdoby.

Její slepé oči upřeny byly sklenněně do stropu,tichý a děsný chropot vycházel stále ze široce otevřených úst... A ten sílel pomalu a sílel, stával se podobným slovům, - a náhle zavznělo zřetelně: "Jsi zde konečně, ďáblův synu ? Tedy přece jsem se tě ještě dočkala,chachha,chachha ! Buď proklet,proklet,krvyvý pse !"

"Ježíši Kriste,po dvaceti letech zase mluví," sepjala dcera ruce.

"Proč mně proklínáš ?" tázal se křečovitě pevně.

"Ona neslyší."

"Protože jsi zabil mou dcerušku, lotrů všech lotře ! mé sladké dítě, které jsem odkojila.Čekala jsem tě, čekala dlouho,konečně tě zas vidím. Proklet buď na věky,zmetku Satanův ! Ha,smrt kvaší už k tobě,černý je soud Boží ! Rozdrcen budeš jako ona,má dceruška -."

Při těch slovech,vzkřiknutým hlasem nadpřirozeně silným,škubla s sebou prudce,její - ne tělo,kostra jen, povztyčilo se,a se strašným zachroptěním padlo nazpět...

"Zázrak !" klesla dcera na kolena. "Dvacet let rukou nepohnula,nepromluvila,slepá je, - a teď před vámi -- člověče,ty jsi vrah,odejdi!"

"O jaké dcerušce jsi mluvila ? Nevím nic ! Mluv !" řekl velitelsky, ač se mu v očích tmělo.

Ticho.

"Bylas to ty,která mě dala ve Skalní ulici podobizny Orey ?"

Ticho.

"Proboha,ona už nechroptí - ona snad umřela !" vzkřikla dcera - sklonila se nad ložem.

"Nedýchá už !" zaječel divným hlasem.

"Tys ji zavraždil,jako tamtu ! - Ó,má drahá maminka !" zavyla nepřirozeně po chvilce.

"Kterou tamtu ? nevím nic..."

"Já také nevím,ale maminka to věděla ! Bůh z ní mluvil ! Pryč odtud,Beliale ! Pomoc,vrah !" a Sider vyběhl potácivě ven. "Vrah, vrah !" ječelo to za ním."Zabil mou matku ! Chyťte vraha !" Ale černý domek stál o samotě,blízká ulička byla liduprázdná... Konečně přestaly Sidera výkřiky stařeny pronásledovat.

Delší dobu pobíhal Cortonou nazdařbůh,než byl schopen jasnější myšlenky. "Příšerné ! neuvěřitelné ! Cítím,že stále více propadám babské víře,že pekelná moc jakási drží mě ve svých osidlech.Začínám míti nefalšovaný strach -a- vskutku mám teď

chuť - nechati toho všeho a opustit ihned toto prokleté hnízdo.Ale - ne, jaká by to byla zbabělá ukvapenost !"

Ale přes to silně kolísal.A nebylo to jeho odhodlání,co přivodilo rozhodnutí.

Brzo si uvědomoval,že se všude tvoří hloučky lidí vzrušeně debatujících.A zaslechl slova: "Vražda - stará Barbora - uškrcena - vrah - neznámý cizinec - utekl - policie a četnictvo už pátrá -" Zpočátku bylo to Siderovi k smíchu.Ale ten brzy jej přešel.

"Hrome,je jisto,dopadnou-li mě teď,že budu zatčen.Pustí mne sice brzo - ale je to tak jisto ? Víme přece,jak to u soudů chodí.Snad si ve vyšetřovací vazbě vzdoví jak dlouho posedím.O,dokonce - nedošlo již často k justičním vraždám ? ...Nejrozumější bude,co nejrychleji prchnout.Ale Orea ? ...Ale vždyť se sem mohu zase vrátit,červen je dlouhý. A kdybych byl uvězněn na delší dobu, neznemožnilo by mně to sejíti se s Ní ? Ano ! Odjedu za hranice,vyčkám až se v novinách dočtu,že stařena skonala přirozenou smrtí a pak se vrátím sem.Čirý blázen bych byl,kdybych v tom viděl zbabělost." Podíval se na hodinky, "Za deset minut odjíždí vlak,tot výborné.Nejrychleji!"

Spěchal do hotelu.Ježto jeho zavazadla nebyla dosud rozbalena,mohl jej okamžitě opustit.Hloučky lidí, jež cestou k nádraží potkával,byly stále četnější a rozčilenější.I on

byl silně rozčilen,ale teď naprosto ne metafysicky; to však působilo naň blahodárně.Včas dostihl vlak,šťastně vyjel,šťastně překročil nedaleké hranice.Byl teď zatím v bezpečí.

&

Blázinec,v němž Errata dlela,nebyla od místa,kde Sider přestoupil hranice,příliš vzdálen. "Nejdříve odjedu tam," rozhodl se. "Navštívím ji a zároveň vyčkám zpráv z Cortony; dvě mouchy jednou ranou !"

Čtvrtého června dověděl se od správy blázince,že Errata je nezhojitelně duševně chorá,že její šílenství vykazuje tu a tam lucida intervala, ale že naopak často propuká v záchvaty zuřivosti; příčinou toho že je především "pochybená výchova" výstředními rodiči a časně vštípená pověrčivost.A že je absolutně nemožno,aby s ní mluvil.

Několik zlaťáků na dlani dozorcově učinilo samozřejmě absolutní nemožnost možností.A téhož dne vešel Sider do cely Erratiny.Seděla na křesle,přibitém k podlaze,přivázána k němu,ruce spoutány.Hleděla strnule do stropu; na Sidera nepopatřila.První jeho myšlenkou bylo,že byl uveden k pacientce jiné.Tendejší krásná dívka

vypadala naprvní pohled jako stařena. Tváře děsně zhubnělé, proryté nejen vráskami jako utrpením; jejich bělost zežloutlá - jako pozdní jarní sníh; oči zároveň povyhaslé a při tom svíjející se stálým děsivým kmitem, vlasy většinou už bílé. Ale při bližším pohledu ji poznal, něha zaplavila mu teple duši; přese všechno byla ještě dráždivě svůdná, ba snad ještě více než dříve, zidealisována velkým utrpením.

"Milostivá paní," započal. Dozorce stál doposud za ním.

Pohlédla naň, tahy jejího obličeje počaly se smítat, provazy na zápěstích napínat. A vybuchla v něco, co zprvu zdálo se být chechotem, pak byl to zděšený řev.

"Pane - nejde to, pojďme," uchopil jej dozorce za rukáv. "Já mám - tentonono - odpovědnost -"

"Co jsi zač," vykřikla zpoutaná, "jsi můj miláček, nebo - strašidlo ? Ne, tys můj miláček, ty mne vysvobodíš z drápů těchto halamů," -zavzlykla a povzmesla loket k očím... - "Ale ne, ty jsi strašidlo, Ježíš Maria! Ty halamo, vyhoď toho pána, protože je to pouhý přízrak !"

"Opusťte nás," řekl Sider velitelsky, a zlato zaleskło se na dlani dozorcově. Ten odešel.

Sider přeřízl pouta Erratina. Přes to zůstala dlouho nehybně sedět, pak vyskočila a s jásotem zavěsila se Siderovi na šíji. "Tys můj

spasitel,ty mne zachráníš před nimi i před - Ní !...Ty nevíš,co jsem vytrpěla ! nebojím se pekla,byla jsem v něm,jsem v něm ! Miláčku,já nejsem blázen,já jenom trochu bláznim.Ti halamové připravili mně teprve tady o rozum.Než jsem sem přišla,byla jsem sice už tak blázen, ale jen citem,ne rozumem.Byla jsem zoufalá k šílení,má duše svíjela se celá jako plamen ve vichru,ale přísahám,ti,že mé myšlenky nikdy se nepomátly; nikdy jsem nepovažovala a ani teď nepovažuju sebe za zrníčko pšenice,jako jeden učenec,který nevycházel na ulici nikdy,ze strachu, že ho holubi sezobou; a teprve to je pravé šílenství.Též mně se ovšem pojmy začínají někdy plést,ale obyčejně jsem docela při smyslech,že se tomu až divím,po tom všem,co se mnou dělali.Vše znili mně,poutali, mrskali do krve,ledové sprchy - hlad, nečinnost,a co nejhoršího,jejich blbé řeči,theorie,experimenty,Ale teď, cítím,nadešla hodina spásy.O,miláčku můj,jsi to ty,ty tenkrát v neděli na zahradě ? Tenkrát jsem se do tebe trochu šabouchla,hihihi."

A odtáhla jej k loži,strhla ho na ně a líbala jej divě.A on ji též. A on ji též.Zdálo se mu klamavě,že líbá Oreu, -a nikdy nebylo mu tak bolestně,slavnostně,slastně.Jakoby zapomenuté Všetajemství a s rachotem přátelsky před ním se otvíralo.A bylo zapotřebí silné síly vůle,aby se

vzchopil.Ale v témže okamžiku vzchopila se i Errata.Vlasy jí vstávaly, tvář její vstávala se inkarnovanou hrůzou. "Ona,hle tam ! Orea ! Žas už,pro boha živého !"

Popatřil kam její ruka ukazovala.A uzřel,jak v koutě cely vlní se něco jako bělošedý sloup páry,jak bere to na sebe pomalu podobu lidského těla, -a jižjiž se mu zdálo, že rozeznává tvář její.Nenadálá hrůza zachvátila jej a on,nevěda proč, máchl rukou v divém rozkazu.Vidění zmizelo.

"Už je pryč," šeptala Errata klesnuvši na podlahu... "Ona mně tebe nepřeje,Ona je žárlivá -,chichichi, - potvora z moře ! Ale panáčku,já Ji mám vlastně raději než tebe.Hernajs, ta ti umí líbat,líp než ty,Honzíku ! Proto jsem přišla do blázince.Proto, že jsem říkala,že ji vidím; a oni Ji neviděli.Proto přijde každý slušný člověk do blázince,že vidí něco,co ti druzí slepci nevidí.Kdybych byla aspoň řekla,že mám "halucinace",hihi, nebyla bych přišla do blázince,ale byli by mne možná udělali doktorkou. Ale já byla tak hloupá,že jsem jim říkala,že to co vidím,je pravda,a to ti blbci neodpouštějí.A od té doby je má kůže víc modrá než bílá; podívej se !" Vyhrnula si sukni.Byla to pravda.

Posadil ji na lože. "Chci jít s tebou životem," řekl upřímně. "Budu tě chránit před lidmi i před fanto-



zy,,snebo padnu s tebou".

"Ty by sis mne vzal ? Ale koukej jak vypadám ! Já to ani nevím,ti halamové nedají ani mně sem zrcátko ! Já vím,že vynižím stare,prý bych z toho zbláznila ještě víc, -ale řekni,co je žena bez zrcadla ? ale jsem jistě mladší než ty,je mně teprve šestatřicet."

"Errato má,vypravuj,co bylo tenkrát před dvanácti lety v Cortoně ! Všecko,i svůj další život ! Ale stručně a věcně,že ano,drahoušku ?"

"Ano ! Teď se cítím docela rozumnou,a vůbec bylo bych vždycky vzorem rozumu,kdybys byl stál u mně.Ale jakmile některý z těch ničemů sem jen vkročí, -já nevím proč to : něco ve mně příšerně zavíří,a já žvaním nesmysly.Když mne nevidí,nemohou vědět, jak jsem moudrá,když mne vidí,nemohu zato,že jsem nemoudrá.Spravedlivě vzato,nemohu jim to ani zazlívat,že?"

"Naopak ! to jediné,co nutno lidem zazlívat,je jejich pitomost.Vypravuj dražší !"

A Errata vyprávěla,teď zcela jako normální člověk,místy vesele i úsměvně.Teď mu i vykala.Ale on,rozechvěn ještě nedávným polonjevem Orey, naslouchal s rozčilením,jakého dosud v životě nepoznal. "Teď",cítil, "teď rozřešuje se děsná nádanka mého života.Vše dosud bylo jen přípravou k této chvíli."

"Dříve jsem ji nikdy neviděla, než onoho mokrého,rudého večera v úžlabině.Toulala jsem se poblíže měs-

tečka, zcela pohroužena ve sny. Naprosto zázračně náhle stála přede mnou. Nikdy jsem se tak neulekla. Ozvala se mne hlasem, tak hedvábně dunícím jako vzdálená řeč modré večerní bouře na něco zcela obyčejného. Odpovídala jsem jako idiot. Ale byla tak roztomilá, že jsem brzo se dosti vzpamatovala, a dokonce nalezla i odvahu nabídnout Jí -nevím proč- že Ji kousek cesty doprovodím. Přijala s čarovným úsměvem a náhle mně políbila, a ač to mnou prochvělo jako políbení tygra, od té chvíle byla jsem do ní zamilována. Ale už za minutu potkali jsmevás... Myslím, že byla bych se při prvním pohledu na vaši tvář vrhla vám v náruč, kdyby Ona nebyla se mne lokty svými dotýkala... "Zapotácel se, když na vás pohlédl," řekla jsem Jí, sotva jsme vše minuly. "Zná mne - nevěda," odvětila lhostejně, "má špatné svědomí, je to největší ničema na světě." Ale vím určitě, že Její bledá tvář zbělela jako křída, myslím dokonce, že jsem slyšela strašidelné bušení Jejího srdce, -ale snad ze srdce pralesa- nevím. Neměla jsem odvahu tázat se dále. Bylo mně, kvapem, stále nevolněji. A jako by to vycítila, rozloučila se za chvilku se mnou. O, jak jsem si oddychla, když jsem se octla v restaurační zahradě, mezi přívětivými lidmi ! A celou noc příšerně nepřetržitě jsme se spolu líbaly, plakaly a proměněny ve dvě nestvůry se požíraly.

Po druhé střetly jsme se onoho nedělního odpoledne; zvláštní,že po každé spatřila jsem Ji tenkrát,když vy jste se měl s námi zakrátko sejít.Seděla jsem na kraji lesa,poblíže onoho restaurantu,čtouc a poslouchajíc hudbu.Náhle padne mě na stránku knihy,slunce m ozářenou,stín,tak bezedně černý,jak žádný stín jsem dosud černý neviděla.Ona ! Ale neulekla jsem se už tak silně jako poprvé; poblíže chodilo dosti lidí a den byl stejně zářný jako ta hudba. Přisedla ke mně rozkošně a jala se mluvit o mé knize a literatuře tak duchaplně,jak jsem nikdy žádnou ženu mluvit neslyšela.Dlouho jsme tak seděly,já byla úplně narkotisována, - a Ona dala mě nakonec políbení... Od té chvíle - můj osud byl zpečetěn !.., Vynala jsem také svými prsty bonbon ze rtů Jejích.Oh ! ale jako bych smrt byla políbila, - a láska má ustoupila hrůze... A to bylo od té doby základní téma mého života : láska-hrůza,hrůza-láska; jedno horší než druhé. - Byla jsem Ji tenkrát vděčná,když mi navrhla, abychom šly spolu do zahrady.Ale ani tam se má děsná stísněnost nevytratila, -až když jsem spatřila vás... Ale brzo zvítězila přece jen nad vámi Ona.Zase jsem zavedla na vás řeč.Pravila,že jste hrozný sadista,který se neleká ani erotické vraždy. - Je to pravda ?"

"Kdo miluje,je už sadista; a ma-

sochista též; tři slova pro touž věc.Ale neprojevoval jsem tě nikdy jinak než něžnostmi.Žil jsem vždy více ve snu než ve skutečnosti.Snad bych měl zárodek talentu k velkorysému sadismu,ale ten se nerozvinul."

"Něco podobného řekla mně pak i Ona : že prý jste dnes na cestě nápravy,dříve však,že jste byl - úplná bestie.Že to prý kdysi zakusiala sama na sobě."

"Kdysi... Snad - ve snách ?" pravil a srdce se mu rozbušovalo.

"Ano - děla,že vše je snem - že snem je věčnost.A že jediným hříchem je to,že se ve snu šílí : to prý musí být vyhojeno,kvůli tomu prý žijí všichni lidé a zvířata a rostliny a hvězdy.A plakala při tom,určitě jsem Jí viděla slzy na tvářích. "Miluje ho," řekla jsem si a byla jsem žárlivá.A pohlédla jsem na vás - a žárlila jsem na obě strany.Ale ráda teď vzpomínám to tehdejší jaro svých předpodivných lásek.Ale bylo mně stále příšerněji; ani jsem nepozorovala ve společnosti rozruch,všechny ty zraky upřené s hrůzou na Ni... A tu se ode mne odloučila,co nejlíbezněji zase,a já odběhla,abych neomdlela, do mámyvých lučin... A teprve večer, když jsem seděla v jídelně hotelu, řekli mně lidé: "Oh ! s kým jste to vlastně seděla ! —"

"S kým ? S kým ? S kým ?"

"S duchem - Jelení Hlavy ! Ale vy jste bílá jako stín -"

"S duchem Jelení hlavy ?"

"Ano.Už asi sto roků tam straší ! Zjevuje se tam vždy jen v červnu; zpravidla pouze na vrcholu,někdy však i na úbočích; dole v obci byl viděn tenkráte poprvé v neděli,v své společnosti.Četní lidé po dobu sta let,spatřivše ji,zešíleli děsem nebo spadli do propasti,ježto jim údy náhle vypověděly službu... Tak to je tedy ten náš miláček,chi chichi ! Neomdlete -"

"Už to minulo !" vydechl Sider a klesl na lože...

"Nejstrašnější ze všeho je milovat strašidlo.Strašné je milovat skutečnou ženu a vědět,že je nedosažitelná,což teprve fantom - což teprve nějakou příšeru pekelnou, která člověka kamsi do černa táhne. Přitom bylo,utíkat jen před ní - a zatím musí člověk lézti za ní jako veverka do otevřeného jícnu krajty tygrovité.Nedivím se,že jste napolo zešílela.Já snad zešílím docela.Fuj ! Pryč s tím ! Ale ta propast budoucnosti přede mnou ! ...Víš-li pak,Errato,že -tě tedskoro už ani - nevidím ?"

"Miláčku můj,kdo může všechno to znát lépe než já ? Snad bude nutno,abych já podpírala tebe..."

"Pokračuj !" lomcoval sebou jako umírající. "Oh jaký idiot jsem dosud byl,tak dlouho zaslepen největším ze všech blbství,kterému se říká nepověrčivost ! Ale není divu, že se duše proti strašidlům obrazu-

je všemi prostředky; dechnutí strašidla usmrcuje jistěji,než všechny mitrailleusy... Ne každého... ne zamilovaného,ne rozum strativšího. Blaze tomu,zde i v zásvětí,komu dosud rozum a vůle vládne.Mné právě ulétly,-ale přiletí zas ! Pokračuj !"

"Já tomu tenkrát zprvu také nevěřila,jako tomu nevěří dodnes všichni ti ničemové tady.Ale hlava nevěří, srdce věří.A nakonec ti uvěří i hlava; co jiného jí zbývá ?"

"Tedy; Oné neděle,proč jsem hned nadobro neodjela,jak si má hrůza umínila ? Ale lákala mne Ona,lákal jste mne i vy - ty...

A zsvitl onen ten strašný den. Časně ráno,po svém zvyku,vyšla jsem si do lesa na úpatí Jelení Hlavy. Přála jsem si Ji spatřit,ale desetkrát více jsem se toho bála.A čím hloub do lesa jsem vnikala,tím více rostl můj strach,až konečně jsem se náhle obrátila,abych utekla nazpět - a spatřila jsem Ji krok před sebou... Klesla jsem na kolena.Zdvihla mne a pravila s čarovným úsměvem: "Patrně vám ti hlupci zde všelicos o mně napovídali ! Mám vždy radost, mohu-li lidi tahat pořádně za nos. Pojďte se mnou vzhůru,vysvětlím vám vše." To řekla tentokrát tak velitelsky,že jsem uposlechla jako loutka; a Ona vyprávěla,že bydlívé vždy v létě v osadě ležící na druhé straně Jelení Hlavy,že uslyševši o pověsti,že straší na hoře mladá dáma, usmyslila si obyvatelstvo v tom u-

tvrdit a objevovala se tam občas za různých divných příležitostí v divokých úborech a počínala si tak podivně,že kdekdo se dával s hrůzou před Ní na útěk. "Snad," pravila "má moje tvář něco příšerného,snad vládnu jistými magnetisseurskými schopnostmi,jako soudím podle pocitů,které jsem tuším,ve vás vzbudila. Ale dáma tak inteligentní jako vy nebude věřit takovým směšným povídačkám; dnes předvedu vám komedii, na kterou nezapomenete,ale k tomu cíli nutno vystoupit hodně,hodně vysoko - Je libo ?" Zázala se,ale jaký v tom byl rozkaz ! Chtěla jsem odpověděť: "Odpuste dnes nemohu," už jsem to měla na jazyku,ale satanská moc jakási vložila mne místo toho do úst slova: "S největší radostí." Vidouc,že je vůle má ohrožena,nenamáhala se již,aby mne více přesvědčovala; a skorq nemluvíce stoupali jsme vzhůru.O,těch strašných několik hodin ! Jako pes cupala jsem za Ní; kdyby byla skočila do propasti,byla bych se tam vrhla za Ní.Šlo to výš a výš,byly jsme skoro už před vrcholem.Ona byla stále mračnější - konečně jsem se vzmužila do té míry, že bych byla již řekla: "Teď se musím vrátit," - v tu chvíli předešla mne: "Odpočinme si !" a já,jako jehně,ulehla vedle Ní.Měla teď stále zatažené zuby do rtů a tělo její jako by se svíjelo.Po chvíli odešla za vedlejší skálu.Cítila jsem se k smrti malou jako nikdy dříve,více,než

bylo možno vysvětlit únavou a rozrušením; a přece mne údy tížily méně než kdy dříve, jako by byly ztěžkly skoro vší své váhy. Ba, mohu říci, že některou chvíli ani jsem sebe neviděla; Konečně se objevila, veselá a jará. "Vzhůru ! Hned to bude !" - a vtiskla mě políbení. A šly jsme k ledovci, zázračně rychle. Údy mé byly stále lehčí, a Ona mne podpírala. Ale zanedlouho jako by mně olovo lil do žil... a i Ona stávala se slabší, zamračenější a konečně řekla, že půjde za mnou. Divně zněly kroky její, slabě šeptaly, chvílemi téměř zmlkly; ale dlouho neměla jsem odvahu se ohlédnout. Konečně přece -- a hrůza ! Její postava divně se mihotala, byla průsvitná jako vodní sloup, vím určitě, že jsem skrz hlavu její viděla skály. Klesla jsem k zemi, vše temnělo kol. A když se zase rozjasnovalo, stála přede mnou jako dříve a smála se: "Čeho pak se asi madame lekla ?" Řekla jsem jí to. "Přirozeno : omdlévajícímu mizí, rozplývá se před očima vše; únava, řídký, nezvyklý výšin vzduch, -odpusťte laskavě, že jsem vám způsobila nepříjemnosti, ale budete hojně odškodněna." Smála se, avšak utírala si krev řinoucí se z rozhlodaných prstů a rtů. "Jsem ostatně též strašně nervozní, měla jsem také svůj raptus; ale teď je dobře; Vzhůru !"

A já, napínajíc poslední své síly jsem šla a Ona za mnou. Bylo mně, jakoby upír nějaký sál ze mně život.

A pak ta kroky za mnou zase zhasínaly.Náhlým děsem zachvácena ohlédla jsem se -- a neviděla jsem Ji vůbec,ač několik vteřin předtím jsem Ji ještě slyšela,ač místo bylo právě zcela ploché,bez skalních výstupků,bez prohlubní.A tu šílená strachem,dala jsem se střemhlav dolů na útěk. "Jen běž,běž do své propasti !" zahlaholilo to za mnou,kolem mne,ale ohlédnuvši se,zase jsem Ji neviděla.Dolů,dolů ! tu slyšela jsem stranou váš hlas,poznala vás. Přirozeno,že ve své hrůze považovala jsem vás za jiné strašidlo,které je s Ní prot i mně ve spojení.Teprve daleko dole,když jsem viděla,že mne nepronásledujete ani vy,ani Ona, když jsem trochu nabyla rozumu,řekla jsem si: "On je snad jen obětí Její; chtěla mi ukázat snad jeho smrt." A křičela jsem za vámi,abyste se vrátil,nahoře že čeká vás záhuba.Ale vy jste neslyšel,nebo slyšet nechtěl. Jsem ráda,že tě tam nezadávila - a teď pověz mně,co se tam nahoře stalo !"

"Povím ti to poz ději.Teď řekni ty mně,co se dělo s tebou od té doby; rychle,čas kvapí; spatřilas Ji pak ještě někdy ?"

"Stokrát ! Pořád.Říkají tomu halusinace,ale je to teprve pravé vidění toho pravého.Nedovedu Ji už rozeznávat od tohoto stolu,nebo třeba od tebe,viděl jsi před chvílí,že jsem tě považovala za přízrak.Jen ten činí rozdíl mezi bděním a snem - a sen je

totéž co vidění a smrt - kdo nepoznal ani sen,ani bdění.Ti zde to nepoznali; proto sedím v blázinci. Obědvala se mnou,myla se se mnou současně z jednoho umyvadla,zkoušela na mně šaty,jednou ti mně i botky vyleštila - a kolikrát vedle mne spala ! Ale nikdo,mimo mne Ji nikdy neviděl; tak buď jsem blázen já,nebo - všichni ti druzí.Myslím, že oni; třeba tu bylo tisíc oslů, nebude z toho větší rozum než z jednoho.Jen ty,ty mně rozumíš ! S tebou budu zdráva ! My dva spolu to i s tou Oreou nějak moudře uděláme, viď ? Vždyt můžeme mít spolu i dítě. Budeme šťastni tím více,čím nešťastnější jsme byli dosud; vždy přichází po špatném počasí krásně."

"Miláčku,fakta,rychle !"

"No tak tedy,nezlob se ! Na Jelení Hlavu jsem se od té doby neodostala.Pořád jsem tam chtěla jít. Bude to konec utrpení, říkala jsem si, ale neměla jsem odvahu.A co bych tam byla za Ní chodila,vždyt jsem Ji měla stále u sebe ! Tak děsně u sebe ! Dovedeš si to představit ? Cítíš nekonečnou hrůzu z Ní,řekneš si: "Ne,nebudu už na Ni myslet !" hrůza po,alu mizí - ale tu přichází touha po Ní - "zas Jí uzřít a umřít" - řekneš si - a uzřít Ji zas a div z toho neumřeš - a tak to jde v jednom kruhu stále a stále.Tajila jsem to v sobě dlouho.Alepak jsem štěbetala. Moji příbuzní - jsem bohatá - přáli

si mou smrt.Zavolali ke mně psychiatra; vydával se,zaplacený padouch, přede mnou za mého vzdáleného příbuzného.Kdybych mu byla řekla,že mám halucinace,byli by mne dali jen do nějakého sanatoria pro nervově choré; protože jsem před ním vášnivě zastávala své přesvědčení,že je Orea vyšší,skutečnější skutečností,proto jsem zde.Oh,tohle,šílené lidstvo ! Ale neodsuzuji je,každá žížala ví, proč se zarývá do země -"

V tu chvíli otevřely se prudce dveře,vrazil k nim obrejlený člověk, s očima bledě rozlícenýma.

"To je on,ten psychiatr,ten zaplacený padouch !" vykřikla Errata. "Miláčku,Sidere,chraň mne před ním! Hned sezase valí na mne šílení - ta - ta - houska s máslem -"

"Vy ničemo,co to tu děláte ?" zařval profesor na Sidera. "Který z těch darebů dal vám právo - a ty, zblbělá," obrátil se prudce k Erratě, uchopil ji za vlasy a s políčkem strhl ji makřeslo. "Tady je tvé místo,ty zvíře !..."

Sider byl atlet třeba ne těžké váhy; profesor dostal takové dva pohlavky,že se svalil na zem a jen slabě sebou škubal. "Nutno prchnouti," mihlo se Siderovi rychle hlavou. "Teď nesmím být zatčen.Třeba učinit jej rychle neškodným,aby nezpůsobil povyk."

Bleskurychlá ránapěstí do škráně - a psychiatr ležel tu jako mrtvola.

"Hurá,hurá !" zaťvala jásavě Errata a jala se bušit pěstmi do jeho tváře.

"Milenko," odtáhl ji Sider, "musím okamžitě odtud ! Jsi pro vždy má ! Naše osudy jsou nerozlučně spjaty ! Společně zvítězíme, brzo tě odtud vysvobodím ! Hecht sílí tě zatím naděje ! Jsem stále u tebe,slyšíš ? Ona - ten bouřný mrak - změní se nám v milostný zlatý obláček ! Pá !"

Vtiskl jí poslední políbení a vyřítil se ven. "Jsem šťastna,Sidere můj,ty přijdeš,přijdeš jistě, přijdeš brzo,věřím ti !" znělo za ním...

&

Ale Sider nevěděl dobře,co ve svém unesení slibuje.

Prchaje z blázince věděl určitě jen jedno,že musí okamžitě odejeti. Kam,nevěděl.Vsedl nazdařbůh do vlaku,který právě odjížděl,koupiv si dříve několik nejnovějších žurnálů.

"Jistě dočtu se teď,že Barbora nazemřela vraždou," děl si,poněkud ukbidněn,když vlak dal do pohybu. "V tom případě - nazpět do Cortony!" Ale v tu chvíli vyvstala v něm ohromivě celá hrůznost Errativých sdělení... "nebudu k tomu míti síly,"

cítil. "Dříve byla by mne strašnost celé věci snad lákala, teď mne jen drtí. Jsem vyčerpán, jsem ztracen." Sáhl tupě po novinách a četl: "Ze vraždě nejstarší ženy naší vlasti, 137 leté Barbory.

Lékařsky bylo nade vši pochybnost zjištěno, že stařena byla zardoušena; mimo jiné byly na jejím hrdle nalezeny stangulační pruhy. Zlotřilý, jistě perversní pachatel tohoto neuvěřitelně hnusného činu není dosud dopaden. Jsou však známy podrobnosti jeho zevnějšku" -(následoval dosti správný popis jeho osoby) ,"jakož i směr, kterým prchal. Pravděpodobným cílem jeho cesty bylo městečko K., známé svým ústavem pro choromyslné. Pohnutkou zhovadilovcova činu byly peníze, neboť dle výpovědi Háty, 95 leté dcery staré Barbory, zdrcené smrtí vroucně milované matky, zmizel ze zásuvky stolu jistý obnos, jakož i některé šperky. Není nikoho, kdo by si z duše nepřál, aby bezpříkladný padouch dostal se co nejdříve do rukou trestající spravedlnosti."

Sider zároveň se musel zachechtat, zároveň pochválil jím mráz, zároveň pocítil úlevu. Byl zbaven těžkého břemene samovolného rozhodnutí. -"Kam teď ?"- pravil si. "Eh, pojedo domů ! Ve velkém městě se ztratím nejsnáze. A třikráte viděl jsem tam - Ji. A pak navštívím Skalní ulici : Dvojnice staré Berbory, moudrá žena, dá mně, cítím to vyzvět-

lení toho všeho.Ano,v ní jsou teď všechny moje naděje.Vždyť k čertu není pořád ještě zcela jisto,že Orea je - duchem hory.Ač Errata není šílená,k střízlivému posouzení věci má stejně daleko jako já k tomu,abych byl zlodějem u staré B Barbory.Ano,tak !"

Uklidnil se značně. - Na nejbližší stanici vystoupil a používaje tu vlaku,tu automobilu,tu koní,tu vlastních nohou,cestuje co nejklikatěji, aby ztihatele zmátl,dospěl desátého června ráno do svého města.

Dopoledne prospal,odpoledne věnoval přeměně svého zevnějšku.Než z domu vyšel,vzal k sobě instinktivně všechny peníze,které měl na hotovosti a vynal z brašničky na dopisy, kterou choval v náprsní kapse podobiznu Orey.Zahleděl se na ni dlouze a pak vnořil ji opět do brašničky... Pak zašel do zapadlé kavárny, a tam četl:

"Nový zlotřilý čin vraha staré Barbory.Tento zvrhlík umínil si patrně,že bude celou cestu svou dláždit samými nejohavnějšími zločiny. Čtvrtého t.m. vloupal se do ústavu pro choromyslné v N. Přeřízl tam pouta,která musila být dána šílené paní B.S.,aby nesebrachala sebevraždu. Nepochybně tak učinil proto,aby mohl na ní ukojit zvrhlý svůj čin, chtíč.Byv překvapen velezasloužilým učencem,panem profesorem N.N.,udeřil jej několikrát kladivem do hlavy a prchl.Nebohá oběť svého povolá-

ní,pan profesor H.H.,byl jedním z dozorců nalezen v bezvědomí.Tento muž prohlásil,že byl neznámým lotrem chloroformován.Vzhledem k tomu,že jde o zločince u staré Bercory,je nepochybno,že netvor omráčeného učence okradl,ač ten,utrpěv silný nervový choc a jsa schopen reagovat na vše pouze pláčem,nemůže se rozpomenout,mnoho-li měl při sobě peněz.Ale bohdá se přece upamatuje.Šílená H.S. bere všechnu vinu na sebe,tvrdíc,že ona to byla,jež svého laskavého ošetřovatele pěstí omráčila; absurdnost toho je na bíle dni.Je již známo,kudy ona hyena v lidské podobě z ústavu dále prchala; prchala pravděpodobně zdržuje se nyní již v metropoli H.,a je jen otázkou několika hodin,kdy bude zatčena."

Sider vyběhl z kavárny.Byl v první chvíli zcela bez sebe. "Pryč,pryč odtud,co nejdále,na kraj světa !" byla jeho první jediná myšlenka. "Někam do vnitřních provincií Číny nebo do pralesů Ecuadoru.., jen co nejdále ode vší té hrůzy,at to konečně skončí."

Vskočil do drožky.Ale za chvíli si připomněl,že je zcela nablízku Skalní ulice.Krátké kolísání - "Eh zajdu tam ještě !" rozhodl se. "Těch pár minut mne nezahubí,měl bych nadobro Evropu opustit jsa stále ve strašné nejistotě ? Ne,cítím,nesnesl bych ji,zešílel bych v cizině ! Tuším,že teď vše se rozuzlí."

Slunce právě zapadlo,když se octl před černým domem.Od jihu valila se temná mračna stále se blesky nítící a zlověstně rachotící.Kvapně vešel Sider dochodby.

A zase stanul před známými dveřmi.Uslyší opět zdálek strašidelné kroky jako čas příšerně,šíleně se plížící ? Ne - místo toho křiky dětí a hubování nějakého basu.Rozžehl zápalku. "Daniel Skopek,mistr obuvnický" - četl na dveřích,zaklepal.

"Ku jen jdou !" zabručel hlas.

Vstoupil.Kuchyně upravená na ševcovskou dílnu.Čtyři malé děti válely se po podlaze,mistr seděl na verpánku,a tváří,jako by byl právě vypil čtvrt litru denaturovaného lihu.Z vedlejší místnosti vřeštěl vadivý ženský hlas. "A přece jsou ty místnosti stejné jako onehdy v Cortoně," pomyslil si a řekl zmateně:

"Dovolte,je zde přítomna nesmírně stará žena,jménem Barbora ?"

"Cože ?" řekl švec a povstal. "Tady je dycky jenom jedna žena,a je to má žena,jmenuje se Alžběta,a třeba má,bába,už 35 roků,nesmírně stará proto ještě není."

"Ale asi přede dvěma týdny bydlila tu stoletá stařena,a u ní poněkolik dnů,mladá,krásná dáma -"

"Ježišmarjá,zas už !" vzkřikl ženský hlas,a do kuchyně vběhla paní mistrová křižujíc se.Děti daly se do pláče; hrom zařval,že se domek zachvěl. "A já ti to pořád říkám,Skopku,že tady straší !"

"Tiše,bábo ! Já už mám těch pověr až tak ! Budete držet hubu,fakani !" a zdvihl potěch. "Voni pane,kterej se zdaj bejt enteligent, řeknou mně,můžou-li to myslet vážně,nebo esli přišli,aby si ze mne dělali blázny ?"

"Cožpak stará Barbora nikdy zde nebydlila ?" tak se Siderovi nohy chvěly,že,nepobídnut,usedl na lavisi. "Viděl jsem ji zde na chodbě určitě."

"Pánbůh s námi ! Já ji také viděla ! Jednou večer,když jsem byla sama doma,plouzila se mi jednou tady tou kuchyní,tak strašně pomalu,a zašla tam do ložnice.Když jsem se zas mohla postavit na nohy,běžela jsem tam za ní,a vona tam nebyla; a nemohla vodtamtudvodejít,protože tam nejsou žádný dvéře,a vokna byla zvnitřku zavřené.A jiní lidi ji viděli taky a taky někdy takovýho mladýho krásnýho pána a dvě krásný dámy,a ti všichni tři byli prej dycky voblíknutí jako náký hastroši,jako prej se lidi voblíkali za časů císaře Bonaparta.Muži,Škopku,já už tu nebydlím,já tu nechci přijít o rozum,a žádnej kunšoft nám sem nechce jít."

"Bábo,já ti povídám,di a loupej brambory,nebo ti spravím rozum jináč.Takový blbosti ! Já bych myslil, že žijeme ve vosvíceným století, já nejsem žádnej enteligent,já jsem jenom dělník,ale dycky sociální demokrat,já nevěřím nic - tak už,voni

pane,se seberou a zavřou ty dveře dobře za sebou,at nám sem neuhodí posel boží -"

Sider stanul před domem.Ze zčernalého nebe řítily se širošíře vodopády,svítící sirně v nepřetržitém pekelném světle nebeských plamenů, jako stáda lvů řvaly hlasy nebe.Ale on je neslyšel,blesků neviděl,necítil bičování vod a krup... "Vše mizí," hučelo mu myslí. "Vše fantom. Ale vždyť mám tu ještě viditelný důkaz !" Rychle sáhl do kapsy,vytáhl brašnu,listoval.

Podobizna tu nebyla.Znovu prohledával,důkladně - marně ! "A vím přece,aspoň tak jistě,jako teď hrom třeskl,že jsem ji odcházeje z domova mezi listy vložil ! Zmizela i ona, zmizela všechna skutečnost,všechen rozum,vše... - Pryč odtud,od toho všeho, -ale kam,ale kam ?" A ubíhal šíleně do šílené svítící,šílenš řvoucí, šílené noci - kam,kam ?...


LADISLAV
KLÍMA

V.

A pobíhal zeměkoulí. Bydlel ve výšinách Altaje a Kordiller, zapadal v pustiny vnitřní Austrálie, prošel napříč Afrikou. Ne tak proto, aby ušel pochodům : daleko spíše, aby utekl děsné své lásce. První zcela se mu dařilo; naprosto ne to druhé. Jako Errata, miloval Oreu stále a hrůzou a miloval svou hrůzu a hrozil se svého milování; a šílel z toho všeho stále více. Ale teď nikdy už nespatřil milenku svou očima, nebyl přístupen "halucinacím" tak jako Errata; tím hloub rozrývala mu jeho nejvnitřnější myšlenky.

Ovládala je úplně; a marné všechno úsilí zhostit se strašné Paní. Marné zevní rozptylování se, marné dobrodružství, marné hony na tygry; marné opíjení se alkoholem a opíjem a jinými ženami. Marné studium, marné úsilí divé, stoicismem, božským hledáním na vše zaplašit Strašidlo, tuto sudbu jeho života. Jeho paradoxní žití bylo jen hříčkou Osudu? Jeho Vyvolencem nebyl. I kde zvítězil, brzo se vždy dostavila tajemná ochablost; usínal vždy hned na kaž-

dém vavřínu. Je nejstrašnějším osudem neumět nikdy využitkovat svých vítězství. Vše má svou dobu; ta-li propasena, marno volat mrtvolu z hrobu. Skutečná vítězxxxící síla pokračuje přes léta - po celý život na své vítězné dráze - jen tak vybojován může být - boj života. K něčemu jinému předurčen byl Den života Věčného, jímž byl vezdejší život Siderův.

Bojoval především s Oreou samou. Smiřoval se s myšlenkou, že je jen strašidlem, dovedl i zamilovat se do ní jako do strašidla, a našel právě v tom ohromnou dráždivost. "Bát se přízraku ? co je nesmyslnějšího ? - co lákavějšího, co svůdnějšího, než milovat jej, líbat, sdílet se s ním o své noci ?" Její návštěvy v jeho snech byly někdy to nerozkošnější, co v životě poznal; třeštil rozkoší sto dní někdy po jedné takové noci. Zvláštní sublimní pýchou plnilo jej, že miluje, že milován je bytostí transcendentální; cítil, že v tom je smysl tohoto jeho života. Ale všechny radost neobl- žuje trvale člověka, obluzuje jen; proto žije červ, aby trpěl -: pro nekonečnou Radost Příští pro Ztečení nebeských hradeb.

A všechna Siderova vítězství vyús=tovala posléze v šílení pomalu stále postupující. Podobně jako u Errety, které byl zář slíbil pomoc, a které, sám jí potřebuje, pomoci nedovedl; přes některé, ne dost energické pokusy.

"Domů ! tam, kde jsem ji vídal !" volalo konečně vše v jeho duši. "Ať

se stane cokoliv ! Ať jsem třeba popraven,beztoho rozevírá se mně smrt po svůj jícen.Ať zešílím rázem,ať v šílení shořím,lépe než pomalu v něm shnít !Ať zahřmí Konec, ať stane se ihned,co se stát má ! Já jsem - Ona ? Vzhůru tam,kde se mně zjevovala,za svatým,slavným Osudem !"

Tak si řekl a poslechl.Ale jen svého neodolatelného nutkání,strachu před úplným rozvratem,své bezradnosti,bezvolnosti ! ne vůle,která rodí činy.A stav jeho duše,hrůza minulých let obrazily se na jeho změněné tváři tak,že nebylo téměř zapotřebí,aby ji,přijížděje do svého města,měnil uměle...

Přibyl tam 31.května večer,skoro tři léta poté,co odtamtud uprchl.

&

Hned následujícího rána,ještě za soumraku,probuzen byl divým zabušením na dveře hotelového pokoje, kde se zatím ubytoval,nemaje předchozího večera navštívit svůj vlastní tehdejší byt.

Otevřel.Vřítila se Errata.Oděv zablácený a roztrhaný,strhaná tvář, divě se šklebící,z očí jako okny hleděl Věčné Šílenství.

"Má četa !" zařvala chachtavě a plivla mu do očí. "Tak,to jen ještě chtěla jsem bídáku,a teď ať mne čert vezme ! Utekla jsem těm psům z blázince,oni jsou mně v patách,ale ať přijdou a štěkají,teď je mně už všecko jedno ! Padouchu, horší než ti psi ! Všechnu naději skládala jsem v tebe,ale tys nepřišel a nespasil,lhal jsi jako pes, hned tenkrát jsem věděla,že jsi ubohý chlubil,bezmocný mrzák,mizerný přízrak ! A vlastně jsi de facto jenom harfenice anebo dobrecínský párek,nevím ještě,co z toho dvojího.Tys přišel jen proto,jen zfackoval jsi toho pána psa,abys mne přivedl ještě do bídy větší.Oh,jak jsem od té doby byla teprve bita! ...a teprve potom ztratila jsem doopravdy rozum; jen v tom jej ještě mám,že vím,že žádný nemám.Tys mně zbabělec utek ,jako utíkáš přede vším,tak mně řekla - Ona ! Ale já tě našla ! třeba jsem nevěděla, kde bydlíš,šla jsem vedena pudem, najisto,jako vylíhnutá želva jde neomylně k moři,které nevidí,jako stěhovavý pták najde svou budku z minulého roku,jako kočka,odnesená na míle daleko v pytli, - našla jsem tě,košiláči,jak hubená máš lýtka,fuj ! Chichichi !"

"Usedni Arrato ! Zaopatřím ti slušný oděv," zmohl se stížší na slova a položil jí ruku na šíji.

"Nedotýkej se mne,harfenice !" zavyla a udeřila jej pěstí do tvá-

ře. "Ty,ty,jen jsi příčinou mé zkázy s - její ! A abys věděl: tenkrát v blázinci obelhala jsem tě překrásně,ani slovo nebylo pravdou ze všeho,chichi; hned tenkráte řekla jsem si: nejlépe bude,ničema potrestán tím,když mu pověsím na nos,že Orsa je strašidlo.A on,blázen,opravdu uvěřil ! A teď zase pomstím se ti nejlépe,když ti řeknu pravdu: Ona je skutečné ženské stvoření zrovna jako já ! Znala jsem ji už léta předtím,než jsem tě,mezku,v Cortoně poznala.Byla to bohatá dáma,která byla každý rok letním bytem na druhé straně Jelení Hlavy. Obě byly jsme výstřední,tak jsme se spřátelily a smluvily,že budeme spolu pro ukrácení chvíle strašit pověrčivé pitomce.Měly jsme se rády. Ale když takový mužský parchant do toho vleze,je po ženském přátelství. Už tenkráte večer v úžlabině jsme se smluvily,že tě připravíme o rozum vidouce,že žádný nemáš.Ale pak v nádělí zabouchly jsme se,husy,obě do tebe a žárlily teď na sebe jako kočky.Ty pitomče,nezmizela mně tam nahoře,my jsme tam prostě kvůli tobě,mizerovi,servaly.Krvácely na rtech,bylo to od rány mé pěsti. "Sežer si ho,přeju ti dobré chutnání !" řekla jsem jí,když jsem ji pocuchala flizúru,a běžela jsem dolů. "Ať si ji tam,nahoře má,slotu," řekla jsem si, "ať vidí,jaká má scvrklá prsa." Schválně jsem kolem

tebe běžela,jako bych tě neviděla - a zdola jsem jenom pokřikovala: "Lezeš to za pěknou nevěstkou !" A že jsem pak později bláznila,to bylo jen proto,že jsem tě drobet milovala a nemohla tě najít - všecko se mně zmate - Ona pořád za mnou lezla,ale nebyla to halucinace,jenom homosexuálnost -"

Vyčerpána klesla na židli. "Brratičko,víš co ? vezmeš si jedny z mých mužských šatů,to bude nejrozumnější,aby tě nepoznali,a pak okamžitě pryč z tohoto města ! Tentokrát tě zachráním -"

Neodpovídala delší dobu,oči zavřeny.Pak sáhla za nadra a vynala kousek křídy. "Hled," zasmála se triumfálně, "to jsem ti našla na ulici,prosím ! takové věci se povalují venku !" a jala se kreslit na dveře cosi zvířeti podobného.Náhle sebou prudce trhla. "Ha,slyšíš ? už jsem jdou za mnou ti psi ! slyšíš je štěkat ? Už jdou,už jdou,je konec,konec všemu !"

"Brratičko,to štěká z ulice jen mlékařský pes."

"Ne,to jsou oni ! Vím to,že dnes je den vykoupení ! Když jsme dnes v noci v lese ležela,zjevila se mně a řekla: "Ještě zítra budeš u mne, vysvobozena navždy z lidského blázince." "Oreo,miláčku můj,jdu k Tobě,k Tobě !" a střelhbitě uchopila obnaženou dýku,kterou měl Sider na nočním stolku pro případ,že by při-

šla policie. "Nesmím už jim padnout do rukou,to jsem si přísahala ! Pryč padouchu !"

A odskočivši prudce ke stěně vnořila si blekskurychle ocel dvakrát do srdce.- "Oreo,milenko,sestro má, vidím Tě,usmíváš se na mne,jsem Tvá, rozpínáš po mně náruč,jsem ve Věčné Záři Tvá,i tvá,Sidere milj !"

To byla poslední slova sladké, svaté Arraty.Poslední v tomto nejšalebnějším světě,jemuž se říká "bdění","skutečnost",po němž zahřmí světlo syětel,ovšem jen pro toho,kde zde aspoň pablesky jeho zřel.Sider uznal za nejrozumnější,prokáže-li poslední službu milence sám.Prodlev,sice chvíli,nad chladnoucím tělem,odešel odhodlaně do svého domu.Čas byl příhodný,ulice dosud liduprázdné.Maje klíč i od domu svého i od bytu,snadno se dostal domů.Účetné,přeházené předměty svědčily o úředních návštěvách, našel pokoje své zhruba v témže stavu,v jakém je byl opustil.Vzal s sebou některé věci,mimo jiné velký kufr a několik knih,spěšně vrátil se do hotelu.Nic nenasvědčovalo tomu,že tam byly spozorovány příchod a smrt Arratina.Byla v těle strašně seschlá a lehká jako pírko.Vtěsnal ji do přineseného kufru.A ještě téhož rána dopravil ji na místo,poblíže města,vyhlédnuté jím již před lety,pro případ všelijakých choulostivých eventualit... Část skalnatého údolí,kterou bylo možno snad-

no přehlédnout; z nevysokých strání nad ním bylo vidět kilometr v okruhu, neblíží-li se někdo. Nade dne údolíčka čněla na jedném místě kolmá stěna ze zvětralé břidlice, silně podemletá. Sider složil pod ní drahé břímě své - několik rýpnutí holí - a dva, tři krychlové metry horniny s rachotem sesuly se na kufr. Vše bylo dílem ani né jedné minuty. Sladká Errata byla pohřbena hlouběji než v obvyklém hrobě.

Neleží ve společném, hnusném pohřebišti podlého, šíleného lidstva Errata jím umučená; daleko od něho, v tichém, čistém koutku, skoro nikdy nohou člověka nezprzněném, roztéká se v atomy bývalý oděv její věčné Duše - ale rovněž jako duše nesmrtelná; v mateřském náručí ohromné mohyly - pomníku: odvěčnělé temně sníci skály, sní tu též temně a tiše a monotonně a sladce a po věky... Ale nad sluncem, které shůry skálu a prach Erratin laskavě prohřívá, zářněji - nad éter rychleji létá a září a hřmí Její vykoupený, osvobozený Duch.

*

Příští dny zdržoval se Sider ve městě, svůj byt nenavštěvuje, trávě každou noc v jiném hotelu nebo i v

přírodě.Nebyl prozatím policií obtěžován.Večer co večer toulal se ulicemi,doufaje,že Orea uzří opět.

Jeho stav,přes strašnou příhodu s Arratou,se poněkud zlepšil. Nebot,poprvé po třech letech,vynořila se v Siderovi naděje,že je snad Orea přece všechno bytostí lidskou. Naděje plachá sice,slabounká,více přáním než pravděpodobností živená. - Ale zesílila velice,když 6.června četl v jednom alpském časopisu následující zprávu: "Konečně ! Osoba, která,využívajíc pověry v okolí Jelení Hlavy rozšířené,strašila lehkověrné strašpytle vydáváním se za ducha této hory,byla 20.května t.r. zatčena.Je to dáma dosud mladá,krásná a nevšedně vzdělaná.Po mnoho let dlela vždy letním bytem v osadě B. na úpatí Jelení Hlavy.Motivy,které ji přimněly k pěstování tohoto,u distinguované dámy zvláště zajisté zvláštního sportu,dosud neudala.Podle úsudku znalců má asi nevšední magnetiseurské schopnosti.Vyšetřování přinese světlo do tohoto případu."

Prvním nápadem rozjařeného Sidera bylo rozjeti se do hor a svou milou z vězení unésti.Ale ježto zatčení událo se již před sedmnácti dny,soudil,že nebude škodit,doví-li se dříve,co se zatčenou se od té doby přihodilo.Jeho horlivost ovšem ochlazovalo ještě více pomyšlení na strangulaci staré Barbory...

Zaopatřoval si co nejvíce novin z alpských zemí, psal i redakcím a dokonce i soudu, kde byla dáma držena. pookřál značně.

Ale jeho naděje vzrostla enormně novou, důležitou událostí. Teprve 9. června otevřel jednu z knih, které si onoho strašného jitra z bytu svého vzal, a uzřel v ní zastrčenou - podobizna Orey i s Jejím přípisem !,,, Byl tak ohromen, že mu vypadla z ruky.

"Zázrak, nebo jsem ji v nepochopitelné roztržitosti přece jen sám do knihy vložil ? Stále, jako tenkrát, přísahal bych, že dal jsem ji do brašničky... Ale co vím ? co ví člověk zcela určitého ? Nikdy neví zcela jistě, vesluje-li v lodce či bruslí-li; není-li právě obětí tajemného obestření smyslů a duše ? obětí přeludu, vidění somnabulismu ? bdí-li či sní ? Nic, nic nemůže s jistotou odpřisáhnout; nezví nikdy nic bezpečného, dokud duch bude duchem, tj. ilusí ;"

Měl Orey zase !... Co v tom ohromného ! Tisíckrát za den vytahoval ji z pouzdra, nezmizela-li; a opička nedívé se tak často na střep zrcadla jako on na duchovou, omamující tvář a magický rukopis. Jeho naději v reálnost Orey změnila se v úplnou, skoro bláhovou víru; nebot nechtěl pochybovat - protože nesměl...? Zde viděl spásu svou jedinou. Skepsi svou nemohl ovšem zničit; ale narkotisoval ji a dostal v područí víry. Zbujařiv a ozdravěv do značné míry, byl opět, jako kdysi, schopen cítiti: "A kdyby

i v krajním případě přece jen byla strašidlem, také by to bylo krásné!" Úplně se však ještě jeho duše, těžce zraněná, ochromená a bojácně váhavá, nevzpružila. Jinak by se byl ted rozjel do Cortony beze všeho ihned. Ale dlužno říci, že více snad ještě než hrůza před konečným rozhodnutím byl strach před - mříženi, který mu v tom bránil. Chorobně kolísaje omlouval se, že vyčkává.

*

Zprávy o osudu zatčené ho nedocházely. Zato četl v jistém časopise 14. června tuto moticku: "Tragedie matky a dcery. Dne 9.t.m. o půlnoci zřítila se v Cortoně na starý, sešlý domek ohromná skála, již od nepaměti nad ním jako zázrakem visící a rozdrtila jej úplně. V troskách byla nalezena jediná obyvatelka jeho, 98 letá žena, známá obecně pod jménem Barbořina Háta, ve stavu beznadějném. Vydechla duši o několik hodin později, když dostalo se jí ještě dobrodiní svaté zpovědi a svatého posledního pomazání. Poznamenáváme, že matka zesnulé 137 letá Barbora nalezla v témže stavení před třemi lety stejně tragickou smrt, byvši uškrcena zlotřilým lupičem, který bohužel dosud nebyl dopaden."

Následujícího dne, 15. června, šel dopoledne do Skalní ulice. S neposkvrněné oblohy svítilo slunce.

Černý domek byl v sutinách. Dělníci odkopávali zbytky zdí; a mezi nimi s dvěma dětmi, lezla po kolenou mezi rumovištěm žena mistra Daniela Škopka.

Sider usedl na chvíli opodál na trávník. Poté přistoupil k ženě: "Co se stalo, paní ?"

Zdvihla se, zastřela dlaní oči a poklesla na rozvaliny, políbila kolena Siderova. "Vzácnej pane, krásnej mladej pane, vy jste nás přišel tenkrát varovat, naposled, ale my neuposlechli ! vlastně já ne, jenom Škopek - Bůh buď milostiv jeho duši," rozplakala se, "už je na pravdě boží."

"Co se stalo ?" opakoval ledově.

"Dům se přece zbořil, vzácnej pane !"

"Kolikátého ?"

"Počkají... Bylo to - na poslední neděli -"

"Tedy devátého. Jak se to stalo?"

""Vzácnej pane, já jim to ráda všechno povím, -haranti nečumte, hledejte ! -tady, vzácnej pane, musí ještě ležet pět paklíků se cvočky, my potřebujeme každej krejcar."

Dal jí velkou bankovku. "Nechte toho", odstrkoval její ústa od své ruky. "Vypravujte !"

"Tak teda jsem tu noc nemohla živou mocí usnout. A tu jsem si vzpomněla, že mám na půdě prádlo, a protože


SAMIZDAT
Přepsal
KAREL
HAKEN

pršelo a střecha byla děravá,tak jsem tam pro ně šla.Bylo tak půl dvanáctý.A jak jdu po chodbě v prvním patře,vidím,že pod dveřma do pokoje je proužek světla - pro rány boží ! Já ty dveře otevřela - a vzácnej pane,ještě teď nohy pode mnou padají - u stolu jim tam seděly dvě krásný dámy a krásnej mladej pán,všichni voblíknutí jako hastroši,jako císař Bonaparte.A tu ta jedna dáma,měla modrý šaty,zdvihla sklenici,a v tý byla hustá spěněná krev.Při-tukla si s těma druhejma, který měli ve sklenicích taky krev a povídala - Ježíšmarjá,že jsem napadla,když jsem slyšela ten její hlas:

"Velká noc dnes,větší blízek je Den,na zdraví všezmiřující Smrti! Na zdraví Věčného Vykoupení ! Na zdraví slavné Nemesis !"

Ta druhá dáma zavejskla a přitukla,a ten pán nějak votálel,ale potom taky přitukl.A všichni pili hustou krev.

Já nevím,jak jsem to přežila. A najednou vzala jsem nohy na ramena a utíkám dolů. "Škopku !" křičím, "tam nahoře straší ! ven si zčerstvu kalhoty,povídám,a běž tam!"

Von bručel,ale šel přece.Já se zatím modlila,a zuby mi drkotaly. A von přišel a povídá: "Bláznivá Terko,dyt tam nic není,tak co jsi mne budila,svině !" A nařezal mi potěšem,ale já to ani necítila,taková hrůza se mnou pořád pajtlovala.

A jak mne seřezal,lehl si a zas hned chrápal.A já si zas klekla a modlila se.A tu tloukla z věže půlnoc,a nára- jako kdyby ohromná pěst zamlátila na střechu... - a náš strop se sesypal,a jeden trám padl tomu pohanu -Pánbůh mě odpust- zrovna na hlavu.Vystřík mu mozek,rozplakala se. "Byl sociální demokrat a blbec,ale dej mu Pánbůh věčnou slávu !"

"Jak se mohla střecha zbořit ?"

"To já nevím,milostpane.Pan stavitel,tamhle,můžou se jít zeptat,povídal,že tomu nerozumí,že prej trámy byly dobrý,že to prej vypadá nejinač, než by naká skála byla padla na střechu.Jdou se zeptat !"

"Není už třeba... A ještě něco můžete mně říci ?"

"Nu jenom to,že já jsem zůstala, chválapánubohu,zdravá a mý dětičky taky.Ale vzácnej pane,šlechetnej,jak já teď,vdova,uživím čtyři hladový krky ? Panebože -"

Sider jí dal hrst bankovek,stačících,aby žila se svými dětmi několik let bez starosti,a rychle odcházel.

Doběhla jej a padši na kolena objala ho v pase: "Vzácnej pane,co mně to,Ježíš Mária dali ! dyt je to celý jmění !"

"Odpusťte,že tak málo.Já jsem ten dům zbořil."

"Vzácnej pane - co -aaa ! Voni jsou podobnej tomu pánu,co pil krev - jako by mu z oka vypadli - aaa... vezmou si jejich peníze -"

"K čemu mně jich,chachachacha!" zachechtal se a odkvapil. "Blázen, blbec !" pronásledovaly ho řevy kluků. -

"Je člověkem ?... Ale co je člověk? chachacha ! Je strašidlem ?...Ale nejsem strašidlem já ? chachacha! Nevím o všem nic.Všechno lidské padá; padám já; blaze mně,že padám; pád člověka je osvobození Boha... Do Alp !... Ale jsem tak slabý teď, tak zuřivě,bezmocně slabý - třikrát slabý !.., Skončím co nevidět,to je jisto... Ó nebe,nebo Vůle má,dejte mně sílu,abych neskončil ve hnoji, ale v Září !... Spát...-nebo hned kouli do hlavy ? Jak hnusná je vůle !"

Kolem půlnoci toulal se ulicemi. Nevěda vůbec jak,stál ve Skalní ulici. "Je to k něčemu !" zasmál se letargicky. "Aj,aj ! slunovratní úplněk žlutě,chmýří svítí a něco mně šeptá... Pojďme tam,tam - tam se vyspíme,tam koule z pistole..."

Vešel do rumoviště.Proplétal se mezi spoustami kamení a cihel. A tu spatřil mezi nimi něco modrého. Chvělo se to; a mělo to podobu lidského těla.Přistoupil blíže,chladný jako smrt.Žena to byla; ležela na boku; tvář zastírala dlaněmi a šátkem.

"To je Ona," děl si;"samozřejmě, kdo jiný ? Skutečná nebo fantom ? Mám podobiznu ?" sáhl do kapsy,ale hned zas ruku vytáhl. "Směšné otázky,k čertu s tím už jednou ! Je,tedy

není,tedy je.Bh !"

A ulehl vedle Ní a hleděl.Byl v podivném stavu; nebál se,ale odvahu oslovit Ji přece neměl... "Co mně to jen pořád ten měsíc šeptá ? je to něco důležitého,ale stále nerozumím... Aaah - co to bylo ? Tak jako by se byla má duše otočila o 360 stupňů... Ale jak je mně lehce,volně,statečně-"

A sáhl prudce,aby strhl kapesník z tváře ženy.Udeřila jej tak silná elektrická rána,že zůstal chvíli ztrnulý.

"Ó Oreo," děl po chvíli tlumeně.

Ticho.

"Řekni mně konečně něco !"

Ticho.

"Miluji Tě,jsem nešťasten,pomoz !"

Ticho.Ale ramena její škubala se stále silněji.

"Což nesly šíš,nejmilovanější ?"

--- "Nesmím mluvit," zaševelilo to po chvíli dutě jako zadutím větru.

"A přece jsi promluvila."

"Neměla jsem --"

"Co mám činit ? ustrň se !"

Chvíli ticho. "Vysvobodit mne..." zadulo to po delší době.

"Dříve musíš Ty vysvobodit mne. Jsem slab a nemocen.Nemám odvahu - ke Cortoně."

"Musíš !"

"Nemohu."

Zimničně sebou lomcovala a náhle

"Muže dám ti ji ! Budu za to těžce pottrstána,a ty též : nic pomstí se ve věčnosti tak,jako usnadnovat cokoli; kdo polehčuje,zatěžuje,kdo

pomáhá,poškozuje.Ale snesem to. Nuže - měj moje políbení !"

Odhodila šátek.A spatřil Její strašlivě krásnou,krásně strašlivou tvář,bělejší a lesklejší nad lunu mahoře.Objaly jej paže Její - "Sidere můj věčný" - a ústa Její dotkla se rtů jeho.Strašný okamžik,cítil,jak by mu někdo duši trhal z těla jako zub.Ale pak vzplála čern hrůzy v zář bezmezné slasti... A viděl ještě,že uccuvla,že chránila si sněhovýma rukama tvář před tváří jeho -ale že poznovu a prudčeji vrhla se mu v objetí.A další pohřížilo se ve tmu.

Východ se tiše,duchově bělal,měsíc zeskelnatěl,když se Siderovi vědomí vrátilo.Cítil se být ihned úplně jiným než kdy dříve : neměnně silným, heroickým,vznešeným.Povstal.Tu teprve spatřil ženu ležící o krok dále.

Měla modrý oděv; poukazoval na sprostou nevěstku; prsa rozhalená, kolena nahá.Tvář ordinérní.Chrápala děsně; ze široce otevřených úst vycházel až do jeho nozder zápach kořalky...

"Haha ! Tak to dělá důsledně tento opičí svět,v němž žijeme ! Lhostejno je to,zcela bez významu. S hloubkou Prajsoucnosti nemá to, nemá nic,ze co člověk znamená,co činit.Jen na povrchu bahna pluje člověk ; neboť sám je jen bahno. Z bahna vem !,.. Ó,jak mně teď vše, vše,co mně teď před chvílí drtilo, připadá směšně lehkým ! Díky Tobě,

Oreo ! Za chvíli jsem Tvůj,bohyně svatá,za chvíli jsem - Bůh !...
Oreo Má,jak nicotná je otázka,jsi-.li člověk nebo přízrak ! at to či ono,obé je mně nyní jedno a totéž ! - Za tebou do - Věčnosti !" -

A jasný mocný jako vycházející slunce odcházel přímo na nádraží.

VI.

Přijel do Cortony 17.června odpoledne.

Zářivě visela nad ním neposkvrněně čistá obloha jako nesmírné modré slunce,v němž se toto nařezdánlivé slunce utápí jako človíček v Bohu. Strašlivé štíty cortonských hor - to byly zkamenělíny pravěčné melodie, které hřměly: "Čin,červe,čin,co dovedeš,a o další se nestarej; zašlápnut budeš tak jako tak,trochu větší bacile ! Ale ty tomu nerozumíš."

Tak mluvily k němu,a on jim,ubohý člověk,přece z části rozuměl: rozuměl aspoň,že jim nerozumí - ale to je zde dole ze všech zkáz okolností to nejdůležitější.Ale je dobře někomu vůbec rozumět ? A je to možno ?... Rozumění znamená pro člověka šílenství a smrt.A Sider nechtěl dále rozumět a s hořící duší kráčel do drahého strašného městečka.

V nitru jeho nebyla obyčejná lidská radost,tím méně veselost. Byla to Bolest a Hrůza,které jí vládly,ale takové,které ve slavném, těžkém smíření objímají všechno veselí a světla světa.Velebně táhly duší,jako kolony dávno mrtvých,ducho-

vých vojsk, velebné melodie -- pohřební pochody, které jsou Dithyrambem Znovuzrození. -

Odpoledne strávil v hotelu, blaze píše několik stránek, v něž snažil se vtěsnat celý svůj život a svou duši - svůj testament. Večer šel do restaurační zahrady; a tam, v šerém koutě seděl spokojeně, blaženě nad svým vínem. Teplý vonný večer tulil se k němu, jako by prosil: "Neopouštěj pozemskou svůdnost !" A on se mu smál věda, že Zítra bude zase Den, že věčně budou Zítra a Jitra.

Přejinačil svůj zevnějšek, jak to dovedl, ale ne ze strachu. "zatknou-li mne, nevysvobodím Ji..."

Tu kolébala se proti němu kolosální postava. "Ach, zdejší doktůrek !" děl si a poodvrátil svou tvář. Ale přesto se postava před ním zastavila. Bylo patrno, že je milý lékař opět v rozveseleném, třeba ne dosud opilém stavu.

"Hej ! Neznáme se ?"

"Známe," děl Sider a zasmál se.

"Hernajs, vy jste se ale přejinačil ! Ale na mne si nepřijdete. Vaše oči poznal bych pod deseti zelenými brejlemi." / "ha, vrahu staré Barbory!" zařval, že kolem sedící povstali. "Já tě konečně dopadl ! Hej, policie sem!"

Sider odložil klidně brejle. "Odpust, Oreo, že se zítra na Hoře neuvidíme. Odpust mně celou tu sociální špínu. Já jsem jí vinnen; odpust, že jsem člověk..." a s úsměvem hleděl

na doktora.

"I koukejme se,on nemá strach !" řekl tento zklamán,když chvíli zkoumal Siderovu tvář. "Aha,vy už víte, s čeho se stará Háta vyspovídala !"

"Nevím."

"Hej," houkl doktor,usedaje pomalu vedle Sidera, "jak to bude ještě dlouho trvat,vrchníčku,spodníčku ?"

"Už je to tady,jemnostpane !" pravil číšník,přináše je současně už obvyklou láhev konaku.

Doktor vypil rázem čtvrt litru. "Ach,ach,-" ulevil si hladě si břicho. "Člověk si při té celodenní dřině nemůže ani ústa zavlažit."

Obrátil se k Siderovi: "Musím se přiznat,že jsem vůči vám jednal -trošku nehumánně- ano,jako dobytek... Ale já věděl,že už víte,co se Háta zpovídala."

"Že stará Barbora nabyla uškrcena -?"

"Ale nesmysl,člověče ! Přece,že ona sama,Háta,ji uškrtila.Ano,ano, nekoukejte tak ! "Tan pán," povídala, "je nevinný jako lilium.Když utíkal pryč,matka přicházela zas k sobě,a já,která jsem už měla radost,že si ji Pánbůh konečně k sobě povolal,nemohla jsem to už vydržet,a spáchala jsem hřích."

"A proč ji vlastně uškrtila ?" ptal se Sider lhostejně.

"Je to vlastne,kamarádíčku,pro tebe,který děláš ze sebe psychologa, dosti zajímavé.Přiznala se,že mámu neuškrtila proto,že byla jí,Háté,už

tak nesnesitelně dlouho na obtíž; ani ze soucitu,který nemohl už sbésti pohled na věčně polomrtvou; ani proto,že se domnívala,že učiní tím vlastně dobrý skutek; dokonce ani proto ne,aby dědila; vždyt byla pětatřicet let praktickou faktickou majitelkou stavení a příslušenství. Ne : jí šlo především o formální držení,o právní titul.Po léta snila prý ve dne v noci jen o tom,až uvidí na úřední listině černé na bílém : Máta,majitelka chalupy,číslo to a to."

"Velice dobrá ukázka," podotkl Sider, "nepředstavitelné zvrhlosti lidské povahy.K vůli něčemu tak nicotnému neštítit se vraždy matky a mařknutí nevinného člověka z největšího zločinu.Zajímavé řešení řízení Osudu,že zemřela pod troskami své boudy."

"Chichi,vy jste,človíčku,pověrčivý jako ten náboženský lid zdejší ! - Tak se už ničeho nebojte,vy dobrodruhu,a přitukneme si !" Vlil do sebe novou sklenici. "Ach,ach-"

"Jsem stíhán i pro skutečný delikt,násilí na vašem drahém příteli, psychiatrovi."

"Nesmysl ! náš stát nevydává cizí příslušníky pro takovou lapálii, jako je nějaké vážné omráčení.A i nebýt toho,spraví to naká stovka pokuty,když je teď známo,že nejste ani vrah,ani lupič - a on,že je kretén a mizera ! A neopovažujte se o tom pochybovat,nebo budete mít co dělat se mnou ! Ale vždyt vy jste to byl,

co jste mu tak pěkně zfackoval mordu ! Nikdy jste nic pořádného v životě neučinil,ale za to,že jste ho tak zrichtoval,odpustí vám Pánbůh všechny vaše darebnosti.Vy jste můj přítel,hernajs,vy jste tam jel jen proto,abyste mne pomstil. Já prý mám dementia praecox - lotře !" Vstal a šermoval rukama proti neviditelnému nepříteli. "A víš-li pak,člověčku,že ta výplata udělala z něho,dříve jen pitomce,úplného xxxxx bibce! Od té doby trpí měknutím mozku; má dementia praecox.Nezná už vůbec rozdílu mezi venou a arterií,plete si konvexní skla s konkavními,poručil nedávno,aby dali jednomu dalekozrakému bláznu konvexky,chichi.A dal se k tomu,dobytče,ještě na chlast a zostouzí svou ustavičnou ožralostí celý lékařský stav.Divím se,že ho, lumpa,dosud nevyhodili.

"Vám,ale doktore,dostalo se jistě zaposlední tři léta uznání a poct, jakých zasluhujete ?"

"Ovšem,člověčku; byl jsem jmenován zdravotní radou a dostal i řád sv.Jiří,první třídy."

"Víte něco o tom,že paní Errata Š. S. uprchla z blázince ?"

"Ty kluku jeden,copak já bych nevěděl,já !"

"Nejsem v podezření,že jsem ji zavraždil ?"

"Poslouchej,netrpíš ti stihomamem ? Oni se na tebe všichni vykašlou.Našli ji v rybníku,hned za bláznicem - oběšenou,lépe řečeno uto-

penou."

"Byla totožnost její zcela prokázána ?"

"Docela; ty jsi trouba."

"A co je to za dámu,která byla před měsícem zatčena,protože prý strašila lidi na Jelení hlavě ?"

"Taky ti to povím.Je to choť průmyslníka,která přivandrovala tam na druhou stranu hory letos po prvé na letní byt.Mladá,řešná,tři děti má a v hlavě řezanku; nic výstředního na ní. Cett ví,co v tom bylo,že pokusila se dvakrát na hoře lidi vystrašit; velmi pitomě; ověsila se od hlavy až k patám chvojím a bučela tam na lidi.Byla brzo lapena.Z počátku tvrdila,že ona to byla,která po mnohá léta lidi děsila,pak,když jí byla nemožnost toho dokázána,s pláčem doznala,že se jí skutečný prý duch Jelení Hlavy jednou v lese zjevil a rozkázal jí,aby na místě jeho,během května,sama strašila; aby prý mu sloužila za udici,na kterou by kdosi neznámý naběhl.A ona sugesci zcela podlehla,a i ve vazbě mluvila ještě podléhajíc jí.Byla ovšem zase propuštěna."

Jen slabounké zachvění projelo Siderem při této rozpravě,která byla by ještě před několika dny jej úplně zdrtila,znamenajíc pron ortel smrti. "Co soudíte o celé věci ?" tázal se chladně.

"Že někdo samozřejmě ty darebačiny prováděl.Rozumí se,že žádné strašidlo.Nebo jsi ty,přítelíčku,takový trulant,že bys v to věřil ?Víš,co v tom bylo ? Byl to chlap za ženu pře-



strojený ! Silný,zrětný a prohnaný dareba,zrovna jako jsi ty.Taky měl magnetické,hypnotické schopnosti, -tele- telepatické,ty tele jedno. A taky rozuměl vědě,víš,co je to věda,ty kořalo ?" Slovo toto připomnělo mu povinnosti hosta a vlil do sebe novou sklenici. "Ach,ach ! ...hokus pokus to byl,es-kamo-taž, elektřina a fototechnika," škytl mocně jako pes,když zaštěkne, "a vůbec humbug,jako jeden pitomý román "Tajemný hrad v Karpatech",v tom románu chodí po cim-bu-ří taková zpěvačka -a ona zpívá- ale je už dávno mrtvá,je zrovna tak úplně mrtvá,jako jsi ty úplný prase, -a vidíš ? a to všecko byla věda ! víš,co je to věda ? Věda je - věda," zařval jako tur," a kdo nevěří na vous ve vědu,ten má se mnou co dělat - ty pomatenče,ty bábo -pověrčivá-"

Sáhl znovu po sklenici,kterou mu byl zatím číšník opět nalil,ale převrhl ji.Avšak nevšimnuv si toho, pil z prázdné sklenice. "Ach,ach !" A v náhlém rozněžnění: "Já jsem ti vynadal,ale já tě ctím,já tě zbožnuju,ty svině -ale dej na slova moudrého,šedesátiletého muže,- nedej nic na po-popo-pověry-buď popopositivní- já jsem někdy dobytek, ale vždycky vím,co popo-povídám. Já-jsem-dobrý člověk,-a ten kretén, psychiatr,že prý mám dementia pr-pr. Psychiatr -nesmysl- to není žádná

věda ! Žádná duše není,to je jenom hmota -mozek- není žádná psychéé, tak tedy není taky žádný psychiatr, a k tomu takový lotr,který se den co den ochlastává,k pacientům přijde ožralý,nebo se svalí ještě dřív než tam přijde - a takový mně řekne,že mám dem-,pane drahý,něco takového bolí,do nejdelší smrti bude mně to hrýzti srdce." Klesl hlavou na lokty a rozplakal se hlasitě.

"Bylo mně potěšením,pane doktore," stiskl mu Sider rameno a odcházel.

"Stůj,stůj zrádče !" zařval doktor a vztyčil se.Sider šel dále. "Stůj,miloval jsem tě něžně,stůj !"

Sider se obrátil.Doktor řítil se naň jako nosorožec v běhu.Sider se uhnul,doktor byl by se svalil,kdyby ho nebyl Sider zachytil a jedním trhnutím posadil na nejbližší lavici. Ale lékař neměl smyslu pro tento dobrý skutek,vzchopil se a křičel:

"Ha,ha ! Teď jsem tě poznal ! Tys ten psychiatr ! ty a nikdo jiný ! Ten šlechetný pán,co tě zfackoval, ten je můj největší přítel ! Nezapírej,lotře ! Tys všechny své pacienty usmrtil - ha,ha ! a teď teprve vím - ty,tys ten duch Jelení Hlavy - nezapírej lumpe,tys ten vědecký šarlatán,tys ten - Tajemný hrad v Karpatech," -klesl zpět na lavici a zablekotal: "já-já - popo-positivismus-" Než Sider odešel,slyšel ještě těžké chrápání -

Zazářily zlatě vrcholky západních hor pod pohledem vycházejícího slunce, když Sider povstal z lože, po spánku nejkrásnějším ze všech, po takovém, jenž zdá se procitnuvšímu vteřinou a věčností zároveň, jsa jediným triumfálním tokem nekonečných, diamantových, mimozemských -a přece zapomenutých snů.- Přistoupil k oknu, otevřel--

Nikdy neviděl nebe tak omamně, závratně modré a hluboké, tak polyfonní a bleskotavou hubdu hrdel ptačích dosud neslyšel; něřinuly se na něj nikdy dříve tak mocné proudy vůní tak mystických ! Dlouho, dlouho, dlouho stál zde, nebesky omámen. A jak výše a výše vznášelo se neviditelné slunce, toto zlato ve plyn rozežhavené, tím níže a níže sestupovalik po bocích západník kolosů mocný, zlatý pohled jeho; tak myšlenka, čím více vzlétá k bohu, tím níže stejnou měrou klesá do nížin a bažin lidstva, ...a již svezl se zlatý háv s temen Jelení Hlavy skoro až k patám jejím, když po druhé -stoje- probudil se Sider ze sna.

"Jak krásně je zde, jako by všechny skvosty své dnes byla na jednu hromadu země shrnula a přede mne hodila žadoníc: "Neopouštěj mne !" A vskutku -skoro jsem v pokušení- pryč myšlenko ! ani zatukat u mne dnes nesmíš ! Hle, dveře mé jsi jen prstem pohladila, -a již se trochu nějak chvěju... Pryč, chavo, vždyt jdu na popravu -fuj, fuj ! jak by to

hrozivě pokračovalo,kdybych to nezadusil v zárodku !...Láska k zemi je matkou veškeré zbabělosti,jedinou její matkou; statečná je každá myšlenka na Věčnost; vidět sub specie aeternatis - a Statečnost vůbec - jsou zcela totožné pojmy !..."

Připsal rychle několik řádků k stránkám včerejším,popatřil ještě na fotografie rodičů a několik jiných nejdražších předmětů, -ale náhle vše to zlostně odhodil a rychle se oblékl.A vzněšená nálada,zcela se mu vrátila.

Byl hotov,ještě jednou přistoupil k oknu. "Právě v tomto pokoji jsem byl onoho divě krásného rána, když,chtěje odejeti spatřil jsem tam nahoře barevné tečky... A byl tenkráte den stejně modrý a stejně čerovný. A odjíždím dnes také,- ale trochu dále... Avšak - nemýlím se ? Snad nestane se tam nahoře - nic.Možno,že v šedou frašku změní se vše nakonec - jak už to bývá zvykem v tomto našem světě.Uvidím Ji právě dnes ? ...Je to paradoxní,- ale ne ! cítím,že Ji duše má přivolá,přivolat musí ! V černý změnila se sad,který neodolatelnou přitažlivostí vábí k sobě všechny magické ptáky kosmu.Není nejmenšího atomového zachvění,které by nebyla způsobila jen a jen - Vůle; jen kdo Ji nemá,hledá příčiny v něčem jiném,v něčem mimo sebe,v "přírodě",v "bohu".Sbohem,pokojíčku,na brzké znovuuvidění !"

Odvraceje se od okna,trhl sebou náhle.Hleděl - a pomalu bledl...

Na boku Jelení Hlavy, asi tisíc metrů nad Cortonou, spatřil dvě tečky, modrou a - - - - červenou... Uchopil kukátko. Ano ! pohybovaly se, vzhůru, velmi pomalu... nesporně byly to ženy...

"Jako tenkrát !... Vznešená hrůza všeho - jak smrtivé řítí se mně na duši - nadpozemská Niagara... Orea ! A i - - Errata !... Hroby se otvírají, Věčnost sama vrhá se mně vnáruč - neklesnout -"

"Ale snad není to Errata... Vždyť je to doposud jen rudá tečka. Jak k směšné se snad ukvapuju... Snad i Orea -... Snad měl dokonce včera pravdu celý ten doktůrek. Není vyloučeno, že jde při všem jen o nějaký ďábelský, darebácký hokus pokus. Přísně vzato, všechno, všechno, i to ve Skalní ulici, mohlo se ještě vždycky vysvětlit "cestou zcela přirozenou", ač-li přibereme na pomoc vědou legitimované nadpřirozenosti, jako je "sugesce", "telepathie", "halucinace" - a ovšem také odvěčnostní plánovitost, finalita ve Vědění - které se tím ovšem stává Bohem... Fuj na všechny ty lidské hovadské pojmy ! Beze smyslu je pojem skutečnost - stvořený pouze žebráckou animální nafoukaností - tedy i jeho komplement : iluse ! - ne : Féerické Nadnádherno je Vše ! - a v tom poslední a první moudrost ! -Dosti ! Oreo - Errato - jdu, jdu za vámi ! A uzřím Slunce samo, kde viděl jsem dosud jeh reflexy jeho reflexů..."

První sluneční jiskra roztřískla se nad horou,když vyšel na ulici.

"Chtěl jsem se ještě podívat na to,co zbylo z bytu Barbory... Mám - nemám ? Eh,ty tečky mně neutečou, chtějí,utíkajíce,abych je dohonil, jako všechny ženy.Snad očekává mně tam ještě něco důležitého."

Stanul před hromadou sutin a rozdrcených balvanů.Nikdo se patrně zbořeniště dosud nedotkl,jako by se bál...

Brodil se chvíli spoustami těmi, šplhal po nich... "Zvláštního nic," řekl si, "leda támhle - patrně krev rozmilé Háty..." Sestupoval zpět. A tu spatřil ze zbytku jedné zdi vyčnívat zcela rezavou krabici.Snadno ji vytáhl,bylat patrně v tajné skrýši bývalé stěny.Snadno ji i kamenem rozdrtil; objevil se objemný šešit.

Písmo bylo vybledlé a většinou nečitelné; pravděpodobně ženské.Řeč rozhodně románská,byla Siderovi téměř nesrozumitelna.Soudě podle častých dat na počátcích odstavců,byl to deník.Ale co to Siderem prochvělo při pohledu na rukopis ? Ano,byl to rukopis zcela tentýž,jako na zadní straně Podobizny.Listoval s spatřil perokresbu - ženskou tvář,tvář - Její...A bylo mu mysticky,jak by sám byl ji kdysi kreslil.A četl několikrát zřetelně : "Orea".

Poslední datum bylo: 18.června 1820.Ale po něm nenásledovalo již ani slovo - -

"Dnes je též 18.června; a rok 1920," zachvěl se. "18.červen - ah, vzpomínám : den zasvěcený starými řeky Nemesi.A četl jsem u jistého historika: "Den to,když dva největší vojevůdcové nové doby zakusily na sobě drápa Štěstěny - vznášený Hohenzollern u Kolína,u Waterloo zářný Bonaparte." A já - Tedy - přece ?...Děsné !"

A tentokrát projel jím poprvé skutečný strach,až hrůza."Což jsem v hloubi duše pořád ještě doufal,že k tomu nedojde ? bylo jen klamem,že si přeju,aby k to,u došlo ?"

Bezděky pohlédl na Jelení Hlavu doufaje temně,že strašné skvrny již neuzří.Uzřel zas,jen o něco výše...

"Pryč,hanebné myšlenky !" zvolal,odhodil sešit a co nejrychleji spěchal odtud napínaje všechny síly, aby si opět dobyl dřívější vznešené nálady.Zdařilo se mu to. "Ale," cítil přesto, "bude třeb a tam nahoře jistě krušných bojů ! Avšak - buď si ! a tím lépe tak ! Hanebno,chtít dosíci čehokoli velikého lacino,bez vznešeného,posledního Vítězství."

Prošel zahradou restaurace,stoupal rychle lesem.Octl se na mýtině. Stála tam chaloupka.Exekutor vyváděl právě ze vrat krávu,které mladá žena,obklopena dětmi,líbala čenich,skrápějíc jej slzami.

"Kolik činí dluh ?" - Zaplatil a dal ženě do posledního halíře vše, co měl; bylo to ještě několik tisíc dukátů.A běžel tak rychle vzhů-

ru,že bylo nemožno obdarovsné dostihnout ho jinak než výkřiky - "Aby jim milostpane,Pánbůh ještě sto let života nadělíti ráčil-"

"Učinil jsem to proto snad, abych strhl za sebou i tenhle maličký finynční most !? Ne ! V případě,že snad přece jen,promění se vše ve frašku,nic lepšího než si od tud nějak pomoci,a doma,poněvadž nejsem už v očích těch lidí lotrem,mám v nemovitostech jmění dost... Ne,nechci "život",chci Věčnost.Sto let života mně přála,haha! Jak skromní jsou lidé ! Nemám-li Věčnost,nechci nic !" -

Vyšel z lesa mezi skály.A spatřil v ohromné výšce nad sebou opět příšerné skvrny,teď značně zvětšené; jako tenkrát.Poprvé si odpočinul, ale nebylo toho zapotřebí; vznešenost duše dává křídla tělu; běda dnešnímu aeroplannímu,berličkovému lidstvu,které to nechápe.A stoupal výš a výš.Skvrny se blížily - mizely - zase se zjevovaly - zcela stejně vše jako tenkrát. "Padl jsem v čase o patnáct let nazpět ! Četl jsem kdy podobnou pohádku,jaká je ta to skutečnost ?... Jsem opravdu zvědav,bude-li červená běžet zas úprkem dolů."

A viděl je opět odpočívající už nedaleko ledovce.A odpočinul též.A pak stoupali poznovu všichni tři.

Stále menšími a titěrnějšími stávaly se věci v údolí; v něko-

lik křižujících se čárek jako prutem do písku narýsovaných, změnila se Cortona. A jako tělo - i duch Siderův zdvihal se stále více nad zemi. Samou Vznešeností cítil se být - a Věčnou Čarovnicí, jako by druhý svět - Svět - Zázrak, k němuž se blížil jako k slunci, prozařoval již duši jeho svými hřímavými zářemi.

Na křižovatce zabočil vlevo. Hleděl teď stále stranou, neuzří-li prchající... A tu zaslechl kroky přímo nad sebou, - přímo nad ním řítila se Errata.

Jen slabounce se ulekl. A již stála před ním, mladá a krásná, jako tehdy. -ta, jež tlela tam daleko pod skalní mohylou v kožené rakvičce... A - padla mu v náruč -a- políbení...

Ale to jako by rázem vypilo všechnu jeho sílu...

Odstoupila. "Jdi, nejdražší, jdi ještě výš ! a pak dolů ! a pak - do Výsostí ! Sílu měj ! Krátká bude bolest a radost věčná. Očisti se slavně od zemského bláta ! Jen ono to bylo, jež v Tobě zhřešilo; jen ono hřeší. Nepodlehni, sílu měj a poslední odvahu ! Na shledanou - hned - hned již -"

"Počkej !" uchopil ji za rameno, ač vzněšené a spolu strachuplné mrazení spalovalo všechny síly jeho těla. "Kde jsi Ty teď ?" "V září či v tmě? v pekle či v nebi ?"

"Hned, hned to zvýš !" a pokynuvši velitelsky vzhůru, spěchala dolů.

A když za několik okamžiků strnulé zraky Siderovy zaní popatřily,už ji neviděly...

"Strašlivě vznešené..." zadrkotaly mu zuby. "Nad síly člověka.Cítím se rázem tak slab - vznešenost posledních dnů jak by se mne rázem spadla jako pouhý oděv - a plazí se tu ubohý nahý červík.Jen cizím,milostí shůry spadlým,na malé duši nedržícím oděvem je Božskost.Jak dobře,že po milosti,která na mne, nehodného,skanula Tvým políbením, Oreo - včas opustím toto své tělo a tuto bědnou duši svou,než zalije ji zase staré bahno lidskosti. "Včas ? Není již - pozdě ?...Jsem teď tak,tak slab,tak vyčerpám,tak sežhnut ohněm,kterýs ve mně rozhnítila... O,dej slabému sílu k poslednímu kroku,k poslednímu,božskému Skoku !..."

A pomalu blížil se k vrcholu, zápase krutě s sebou."Ale - snad přece mělo jen to dobré dobytčátko včera pravdu.I tato Krrata mohla být jen halucinací,neznámou,ďábelsky podvodnou silou mé dušiv očkovanou.I Orea sama... Snad nastává již fraškovité rozuzlení."

"Ale fuj,fuj ! Vše je lhostejno,jen heroismus ne ! Tebe,Oreo, tam nahoře sevřít,za cenu jakoukoliv,za kupní cenu smrti ! na nic jiného nesmím teď myslit ! O jak směšné je vše pozemské !"

Uklidnil se značně a znovu vy-

jasnil,když stanul na ledovcovém plateau.Stále bez mráčku byla obloha; bez pohybu vzduch a beze zvuku; slavnou Smrtí vše.

A tam,sotva dvě stě metrů dále - Ona - jako nebe modrá,u paty onoho věžovitého,děsného,skalního kužele.Rozepjala náruč - a zmizela za jeho balvany.

"Zas ta,zas tam," zašeptal si, bílý jako křída. "Ale vždyt věděl jsem odedávna,že to tak bude.Muže - hlavní bitva života se započíná ! Zvítězit ! a jen a jen zvítězit,po všechny věčnosti !"

Pohlédl v nebe a pevným krokem došel ke strašidelnému kuželi.Jal se vystupovat.Ale již po několika krocích cítil,že se mu náhle nohy nápadně třesou a slábnou. "Přirozeno po jejich dnešním ohromném výkonu..." Ale za chvíli poznal po nápadném děsivém chvění,vlnění,zmítání myšlenek,že příčina je jinde: že tajemná, rychle se nad obzor valící bouře v podvědomí to byla,jež se ohlašovala dříve fyzicky.Musil usednout.A vtom již nastal sopečný výbuch.Strašný Děs: děs před propastí,děs před smrtí,děs před Strašidelností Všeho, děs před Orcou.děs před - Propastí vychrlil se z hlubin a zatopil celou duši...

"Je konec...,neučiním to," cítil a zaúpěl v nejčernějším zoufalství. "Nemohu.Ale musím ! Ale nemohu.Ale musím ! Je co strašnějšího ?" Pro-

sebně pohlédl v nebe. Vysoko nad ním kmitla se modrá postava a zmizela za skálou.

"Půjdu tam - až k onomu místu, a pak - uvidíme," rozhodl se a namáhavě lezl výš a výš...

A trvalo to věčnost. "Jdu na svou vlastní popravu, popravu vlastníma rukama. Jak je to bezedně hanebné a zneuctující ! Musíš sám na sobě vykonat trest - je vůbec něco potupnějšího ? Jaký to bezedný bídák musím být, že to možno ! jakým bídákem je svět v němž je vůbec možná - sebevražda !" To mu hučelo stále duší. "Ale," vzpružil sebe, "snad to nebude sebevražda - snad se ten krok zdaří - snad je stezka renovována - snad nebude skoku vůbec zapotřebí - snad mně na místě, kde zcela její prorva dříve padne ta prokletá madame Cagliostrová se s míchem v objetí -"

Došel k strašnému skalnímu útesu, nabral dechu, otálel ještě chvíli - a pak jej obešel.

Prorva nezmizela, naopak se rozšířila. Přeskočení nebylo sice absolutně nemožné, ale chance zdaru měly se k chancím smrti jako 1 : 99. Bezděky svezl se zrak jeho dolů, a kdyby se nebyl Sider zachytil útesu, byl by se zřítil.

Stál drahnou dobu, neodvažuje se skály pustit. A tu spatřil za prorvou - Ji. Sotva dvacet kroků před sebou; stála a rozpínala náruč.

A byla nahá.Oslnivě lesklo se v záři velehorního slunce její tělo - svítilo stále mocněji,jako plamen magnesiový,svítilo již vlastním světlem,až hořelo jako druhé slunce -

Sider nevěděl a vědět nemohl, co teď se v něm dělo... Slepě a tupě odstoupil několik kroků nazad, rozběhl se - - -

Ale ještě než doběhl na kraj propasti,zarazil se a uchvátil skálu.

"Nemohu,nemohu,odpusť,Oreo !"

"A já mohla -" zadulo to.

"Nerozumím,.. Pomoz mně !"

"Ty sám teď musíš !"

"Nemohu.Ustrn se !"

"Ustrn se.Vysvobod mne !"

"Kde jsi ? jsi-zavřená ?"

"Všude tam zavržená,kde nejsi ty."

"Co mám činit ?"

"Vysvobod se !"

"Od čeho ?"

"Od sebe - Sebe ! Od člověka - Boha !"

"Oh - oh - Oreo - nuže -"

A popošel k propasti - - zapotácel se a znovu uchopil útes. "Nemohu,nemohu -"

Zavznělo dlouhé zaúpění,spíše náhlému zasténání půlnoční Meluziny než lidskému hlasu podobné.A jako sfouknutý plamen zmizela sluneční postava. -

Polo bez vědomí usedl Sider na stezku.Dlouho tak setrval.Tichounce,

skoro neslyšitelně, jako by ve snu, zaznívalo sem z Cortony stříbrně vyzváněn í poledne...

"Je rozhodnuto," zašeptal Sider konečně. "Rezemru ! Oh, jaká to tíha svalila se na mne... Cítím se rázem tak lehký a tak zase statečný. -Ale jaká to jiná tíha svalila se na mne! Cítím se tak těžký a tak bídácký. Smrti jsem ušel ! smrtivější než smrt bude má budoucnost ! -- Ale - snad přece ne. Snad je to jen můj klam. Pryč s tím !... Přírodo krásná, životě, který, třeba nízký, jediné jsi jistý, objímám tě !"

Rozepjal paže a bylo mu, jak by všechny ty vzdálené kamenné vlny alpského moře se vzepjaly a k němu se valily. Animální radost ze života, z uniknutí smrti zrozená, převládla v něm a zapudila nedávnou sklesłost i všechny hrůzy. A snad neméně i odpočinek fysický. Ale jak často vyústí všechny věci na tomto světě v pravý svůj - opak !...-,

"Hledím-li teď na vše," pokračoval ve svém monologu, "je to vlastně komické až k hnusu. Například skok přes tuto prorvu - jaké to dětinství ! Co by mohlo jediné být jeho hlubokým smyslem ? : setřesení pozemskosti, smrt, sebevražda ! Ale skok mohl by se přeci jen zdařit. Tedy sebevražda jen polovičatá, heroismus jen poloviční ! Komedie ! Ne skok támhle na tu stezku - skok přímo do propasti - to bylo by důsledné, - vlastně to bybylo bývalo důsledné -"

Zachvěl se poněkud : cítil zbabělost této popravy; pocítil,že to čásné,odbyté poznovu zaklepalo mu na dveře. "I to je komedie !Pryč ! Žít,žít !"

"Mřít,mřít !" zaslechl ozvěnou od nejbližšího z ostatních Jelení Bohů.

Bylo jen přirozeno,že Vznešenost,která duši jeho poslední dny přeplňovala,nemohla z ní nadobro vyprchat a že se teď do ní,znovu osvěžená a otevřená,znovu valem valila —

"Mřít,mřít..." zašeptal si po chvíli. "Jak je to přece jen krásné a heroické... A jak hnusné a triviální a nízké je žít ! Žije každý prašivý hmyz.Moci s božskou Libovůlí kdykoli v glorii zemřít - tot největší dar bohů v člověku ! Žít - zneuctěn před sebou - zemřít v dlouholetém šílenství...; jako Krrata.Krrato sladká - tvá slova: "Krátká bude bolest,radost věčná; nepodlehni,sílu měj a poslední odvahu... Och !"

Vymrštil se a oči mu divně hořely. "Jsem pes ?" vykřikl. "Jak hanebné to bylo - ale možno je to smýt,bohudíky vrátila se mně opět stará síla !"

Dohaslo právě vyzvánění z hlubin.Sider pokročil k propasti.Znovu se ještě poněkud zachvěl,poodstoupil o krok - -

"Sidere ? Bohem buď !" zaznělo nelidským hlasem zdola.

Popatřil.Tam hluboko na dně propasti zářila opět,jako odervaný kousek slunce,nahá postava s rozpjatýma pažema s plamenů —

V poslední strašný rozmach skonávajícího tygra změnila se Siderova duše. "Jak nízké,smrduté je vše pozemské ! Jaká bezedná hanba hand bát se čehokoli ! Teď je chvíle ukázat, že nejsem pouze atom hnoje —"

Svaly jeho nohou napjaly se ke skoku, -ještě jedno krátké zasvíjení se přemnožené animality, -ale vedle něho hned bleskurychlé napětí Vůle rozkazující: "Stan se !" - Vůle,která toho,kdo je jí schopen,činí schopným každého činu a všeho ! A heros se vrhl do propasti. -

— — a rázem jak by z duševletícího vymeten byl všechen zbytek pozemského rmutu ! Nedefilovaly v ní,jak u padajících bývá,všechny děje končícího života - všechny záře nastávající věčnosti zaplály v n í.Necítil vůbec,jak všemi žebry asi patnáct metrů hloub narazil o skalní výčnělek; necítil,dopadnuv o dalších patnáct metrů níže,jak se mu lámou kosti nohou a strašnou ránu do hlavy; pro Záři neviděl,jak se po příkré stráni kutálí ještě několik metrů hloub do štěrbiny skalní.

- A tu zhasla rázem Zář. -

&

Dostalo se mu milosti, že nebyl ještě vezdejšího vědomí.

Viděl kolkolem skoro na dosah ruky skalní stěny; jen stranou nahoře kus modra. Ležel v těsné šeré sluji.

Bolestí skoro ani necítil, stejně, jako by byl narkotisován; zdálo se mu jen, že všecko, všecko, mělo by jej vlastně bolet, že to vlastně bolí, ale někde mimo něj, kde On to necítí. Popatřil na ruce, nohy: krev, i špička nosu . krev ! Bylo mu, jakoby hučivě sám od sebe utíkal: "Jen proto jsem se ještě probudil ze Smrti," cítil, "abych ji mohl dobře ne Jejím, ale pozemským očima ještě pozorovat. Díky Tobě, Thanato ! jediná, co v životě zajímavé, je smrt. Pojď, družko, přivítám Tě s jásotem : neboť dobře jsem žil : neboť dobře, heroicky umírám."

Čekal; a byla mu skoro dlouhá chvíle. "Běda, je-li Boží lhostejnost - nudou. Ale ne : ta je jen dítětem lidské bídnosti. Lhostejnost - ta nahoře - co to je ? Jen Boží Zář."

Mezi kamény kol sebe viděl, co kamením ani nebylo. "Kosti, skoro ztrouchnovělé", pravil si a s námahou sáhl po jedné z nich. "Zbytky lebky - lidské - zajisté ženské. Mělo z ní zůstalo, ač je tato sluj chráněna před deštěm, sněhem, horkem, větrem, sluncem. Nezky dlouho tu asi je..." Políbil ji. "Proč jsem to asi učinil ? Bylo to tak samozřejmé - věděl jsem to právě... ale to

už je ve tmách. - A zde jiná lebka, větší, rozhodně mužská..." Sáhl po ní, pustil ji okamžitě. "Co to přepodivného, šílené, věčnou tně hrůzného mnou, Lhostejným, zachvělo ?...Ach ! ...Vím : bylo mně, že svou vlastní lebku držím v prstech !... Nejstrašnější myšlenka, - nešílit z ní to, dovede jen umírající... Ale to vše nesmysl jen komické associace idejí v agonii -. A co se to tu mezi kostmi leskne ?" Zdvihl zlatý, zasklený medailon, s miniaturní podobiznou. "Oh, Orea ! Zcela tatáž kteoru zvěčněnou chovám, zde, na srdci. A dokonce vidím tu i malinká zlatá písmenka: Má Orea. - Mé písmo - či to zase - ale odplulo to opět... Aaah" A ubohé jeho vědomí odlétlo tam, kde se všechno ví ! —

A když se opět vrátilo, náhle věděl všechno. Nevrátilo se mu vlastně - jak absurdní je všechno lidské vyjadřování a myšlení ! - ale On, mysterium Já, vlétlo zázrakem, jak jen jednou za století vykvete do říše jiného vědomí, Jiného Já. Ale o tomto nejdůležitějším lidstvo, přes všemožné metafyzické spekulace, vůbec nemyslilo, - jak už to bývá : jako nemyslí na smrt a na Vznešenost a na Krásu a na Lehkost a na Samozřejmost ! Hlavním smyslem lidstva bylo: strach, že probudí strašlivého draka, na němž spí, který je ve skutečnosti jediné spásným Archangelem.

Co ve Snu a Smrti se samozřejmostí se ví, to věděl nyní strašným spo-

jeníu nespojitelného ve bdění.A ve Snu a Smrti ví se,co bylo před "narozením",co bylo Včera; ale člověk ví pouze,co bylo včera; a neví ani to. - A Siderovi splynul kouzelně život včerejší se životem dnešním v celek jediný,v jediný života den; prásvitnou stala se řádově železná přepážka smrti.

Viděl sebe jako mladého,krásného,velmožného pána,jenž zamiloval se do čarovné dívky ze šlechtického rodu,16 letě Orey.A ona vzplála k němu láskou desetkrát větší.Nikdy žena více nemilovala.Tak silná byla vášeň její,že ji zcela přetvořila,učinivše z tygřice nejposlušnějšího paňka.Prchla s ním z otcovského domu.Toulali se světem.Ale jeho láska brzo vychladla.Cítil sice,že mohl by ji milovat celým srdcem,kdyby sobectví,nejrůznější vášně a neřesti,slabošské vrtochy,bezuzdnost jeho znečištěné duše nebyly lásce bránily padnout na dno.Trýznil Orey stále; zprvu jen ze sadismu lásky,později z nenávisti,pak z čiré ukrutnosti,poté z čiré nenávisti,posléze z ošklivosti a i jen ze zvyku.A ona,vidouc v tom vše dojemně až do konce jen lásku a jsouc, jako ostatně každá žena,v základě masochistkou,snášela vše více méně s rozkoší : zlá slova a hanobení, bití a věznění a pálení a tortury ještě rafinovanější. - Konečně po třech letech,ubytovali se v Cortoně,v domku Barbory,tehdy 39 letě.

Bývalé kojné Orey,milující ji jako vlastní dceru.Zároveň s ním sestra Oreyna,dívka rovněž krásná a zajímavá,ač byla ve všem jen zeslabeným vydáním Orey; i ona,divoce do Sidera zamilována,za ním prchla,a snahou její bylo odloudit jej sestře.A on zamiloval se do ní též,jak ostatně do každé svůdné ženy.Umluvili se spolu,že Oreu - jejíhož tygřího hněvu se báli,kdyby prozřela,že je nemilována a odstrčena - odklidí z cesty.Ale ze strany Siderovi nebyla v tom jen vypočítavost : i sadismus nejvyššího stupně,dlerodružná touha vraždit,vraždit právě to,co mu bylo kdysi v hloubi ze všeho nejmilejší; byla to tzv. perverznost,spojená s nízkostí a slabošskou zdivočilostí. Věděl,že přímo nad domkem visí balvan,který bylo možno bez velké námahy uvolnit.Jedné černé noci vykonal tuto práci,takže stačilo teď,aby se silně o balvan opřel --.Učinil to brzo,o půlnoci,když byl dříve poručil Arratě,aby ztrávila noc jinde. Střecha byla probořena,rovněž strop prvního patra poschodí.Seběhnuv našel Oreu v bezvědomí a krvi; nohy pochroumány,obličej zohaven.Ale zůstala neživu,s nosem zkomoleným.Cítil k ní velkou soustrast,hnus teď ještě větší. "Co se nezdařilo,stáj co stáj musí se zdařit !" tak se rozhodl - a vymyslil plán,stejně bezpečně vedoucí k cíli,jako pro něj bezpečný,nejzbabělejší a nejnižší a nejstrašnější.Věděl,že ho Orea

poslouchá,zvláště od té doby,co tvář její je zmrzačena,bezmezně,věříc ustavičně v jeho lásku.Osmnáctého června jí poručil,aby s ním vystoupila na vrchol Jelení Hlavy.Errata vzal rovněž s sebou,aby měl,v nejhorším případě,svědkyni pro sebe.Bitím dostal Oreu,dosud nezotavenou a kulhající,až na ledovcové plateau, 4a hnal ji ještě dále na nejvyšší z Jeleních rohů.Přeskočil místo,kde stezka byla přervána, -tenkráte nebyla ještě prorva tak široká - a velel: "Následuj mne !"

"Šílíš,miláčku můj ? vždyť nemohu už ani stát,natož tak děsný skok-"

"Řekla jsi vícekrát,že půjdeš se mnou všude ! nuže-dostoj slibu !"

"Což mou smrt chceš nejdražší ?"

"Ujišťovalas mně nesčetněkrát,i smrt že bys podstoupila na můj rozkaz ! Nuže,zde místo,kde můžeš dokázat činem,že nejsi planá mluvka a lhářka ! Nuže - hop ! Skočíš-li,budu tě dvojnásob milovat ! neskočíš-li, tu chvíli mluvil jsem s tak zbabělým stvořením naposled !"

Zaštkala děsně,- Oh,jak se otřásla ! nebyla by mohla přeskočit ani půlmetrovou strouhu.Jak se bála smrti,ale jen proto,že omloučí ji od milovaného !... A přece,zcela náhle - skočila.

"Oreo,neskákej !" zařvala v ten okamžik Errata a snažila se ještě uchopit ji za kolena již padající; málo chybělo,a byla stržena do propasti.Ten strašlivý třesk jejího, kdysi tak sladkého těla tam dole !

"Miluji ji stejně jako s počátku," pocítil v ten okamžik Sider, "ba i více ještě ! Já jsem to padl do propasti,do bezedného utrpení zde a ve věčnosti,já bídák nejbídnější ! Oreo nejsi mrtva,vid ?" Ale bylo ticho, jen šíleně tichým pláčem Krraty rušené. "Oreo,přitáhni mně k sobě - nejstrašnější smýt chci vinu svou !..." Ale bylo ticho- a náhle zazněl do něho xixixixxx řev šílící -a zároveň ucítil Sider prudký náraz do zad. "Padouchu ze všech největší !" slyšel,padaje do propasti,slova Krratina... a uvědomil si ještě,že upadl do skalní štěrbiny přímo na nehybné tělo Oreyno.A pak zahalilo se vše v sny jakési hučivé,dunivé,zdánlivě nekonečnost v sebe pohlcující - -

Ale není romány,ni psaného,ni prožitého,který by nevyžadoval pokračování - pokračování do nekonečna. —

To vše věděl teď,druhý,umírající Sider,jako ví člověk,co dělal včera. Ale začínal vidět daleko více: všechny dřívější životy,své i cizí; a že všechny životy cizí jsou jen a jen životy jeho jediného,Jeho - Všeho; -viděl,že "zabiv" Oreu,sebe zabil,ale ne - Sebe.A spatřil Věčnost proměněnou - nekonečně vysoko nade všemi lidskými pojmy - ve své vlastní Boží Já,ve svou vlastní Odvěčnou Gloriolu.A hořet počala těsná sluj, rakev jeho kamenná,plamenem stále mocnějším a strašnějším.Ten pohltil zasmalou modou skvrnu nahoře; zaplá-

polaly ztrouchnivělé kosti; a jako nová stálice vyrůžel vzhůru do Nového Firmamanetu zlatý medaillonek. A mezi vlnami kalně dosud pestrobarevných ohňů jemně a něžně zjevil se plamen nad slunce bělejší - Ženy postava ! Orea sama v nebeské slávě ! A cítil ještě v uraganu Věčného Světla,že Ji tak nekonečně miluje proto,že způsobila mu tak hrůzný a krásný osud; a že Ono jej tak miluje proto,že způsobil oběma Božský osud... A že je největším štěstím ležet zde přelámán vedle toho nejmilovanějšího,co zpřelámal...

Vztyčil se - vyšlehl vzhůru,ve Věčný Plamen proměněn.A plamen Jeho a Její slily se v jeden jediný,nade všechna slunce tohoto chorého vesmíru plápolající. -

A jiný mocný světelný vítr obtekal jejich Dvojjedinost - a slastné mihotala se v něm tvář milostné spasené Mrraty,slzami dřadomovaná, Úsměvem Věčna aurelisovaná; a Trojjediností stali se.A všechna nekonečná světla koldokola vlévala se v Ni. V Záři rozplynuta zmizela Pozemskost, ve Slast roztavilo se bělostné Utrpení,a v nadsvětelný,nadtonový Pochod Věčného Vítězství vše se znovuzrodilo. -



JAK BUDE PO SMRTI

Den před onou nocí minul beze zvláštních příhod. Teprve večer to započalo.

Seděl jsem o 7.hodině v jídelně hotelu "U stříbrného slunce" v okresním městě J.; již od druhé s poledne jsem tam popíjel; o půl deváté hodlal jsem vlakem odejeti do krajského města K., kde mám kvetoucí velkoobchod se střižným zbožím a nový čtyřposchodový dům. - Za mnou sedělo několik sedláků v hlučné zábavě. Jeden znich právě vyprávěl, jak chytal polního zloděje. Neposlouchal jsem ho téměř. - Tu zaryla se mně ostře v sluch slova: "I obešel já polí pět."

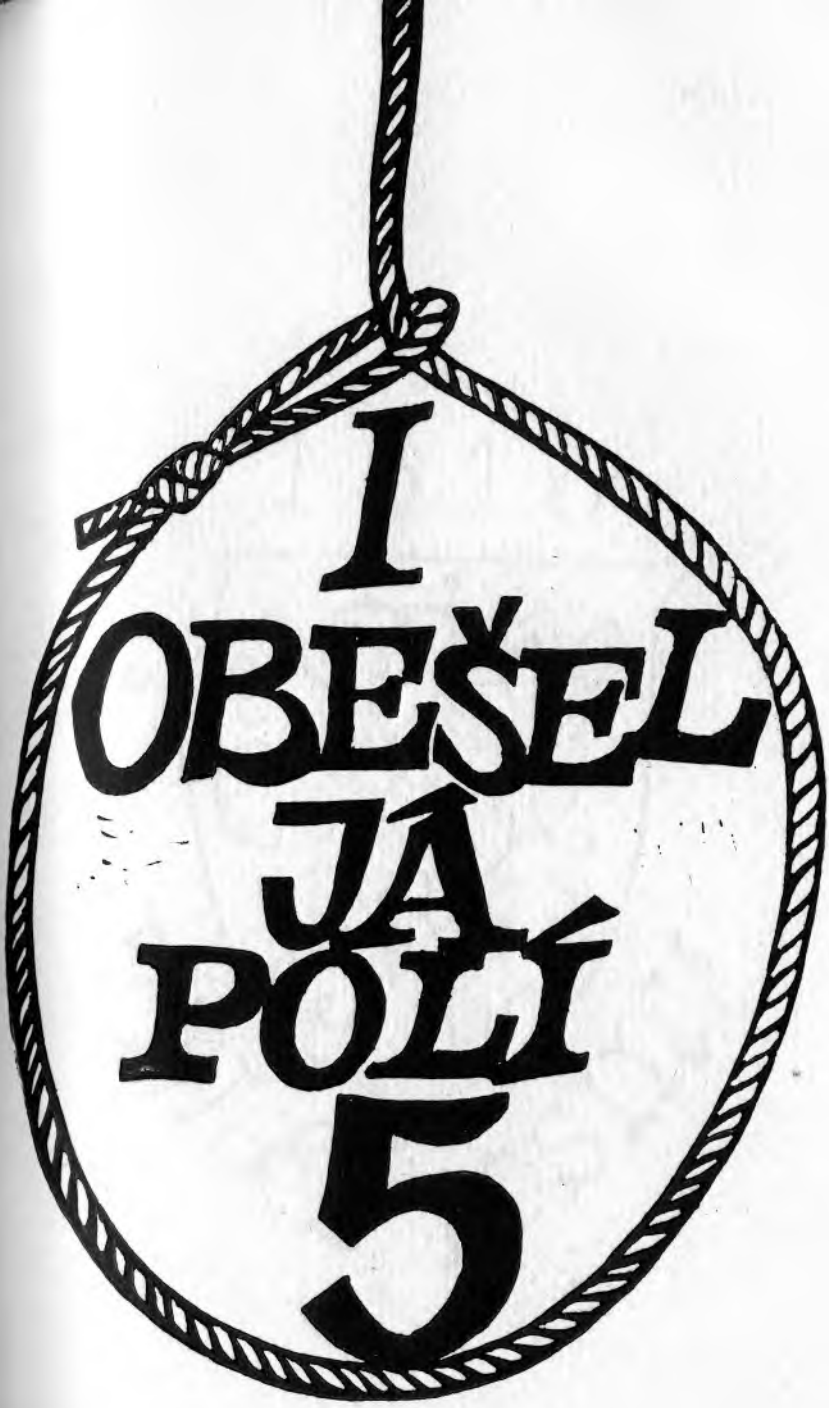
Mají v sobě cosi pitvorného, něco hrůzného by sotva kdo v nich mašel. A přece zavířeil ve mně na okamžik pradivný děs, velmi jemný, ale silný, dávající tušit něco nade vše pomyšlení strašlivého. Myslím ostatně nesměrodatně v duši své kramářské, že směšnost a hrůznost jsou

sestry, rub a líc jedné a téže věci: že kořeny vší hrůzy spočívají v mysteriu komikčnosti a naopak, že v nejhlubší hloubi směšná je jen hrůznost, jen každý strach; že svět je jen bezedně hlubokou féerickou hrůznou groteskou.

Zapomněl jsem brzo na to. Za čtvrt hodiny vyčel jsem na dvorek. - Vracejí se stanu, zadívám se na hvězdy... A tu slyšitelně zasyčelo mně něco v uši: "Obešel jsem polí pět," - podtalo nohy a vzalo vědmí.

Co následovalo, žije v mých vzpomínkách nanejvýš temně a fragmentárně. Vím jen, že jsem se velmi brzo zase zdvihl a do jídelny dost vrávoravě zase se vrátil. Že jsem tam ještě asi půlhodiny pil, poté omnibusem na nádraží odejel. Že po celou tu dobu jsem byl jako v polosnu, že na slova ona jsem téměř zapomněl, ale že přesto chvílemi vybleskovaly ve mně slabé, slaboučké, ale silně znepokojivé plamínky hrůzy. Ve vlaku přestaly a nastalo poloviční bezvědomí. A pamatuji ještě jen, jak doma v krámě políbil jsem svou ženu - a pak zabořil se do podušek. A jak usínaje zaslechl jsem odkudsi z kouta pronikavé, hrůzné zasténání svého vlastního hlasu mimo mne - Kdy sen tan započal, nevím. Oh, dovím se toho kdy ?

Ubírám se nevýslovně truchlou, pahorkatou, místy lesnatou krajinou. Husté mraky klenuly se nad ní jako klenba hrobky temně žluté, jakých jsem nikdy neviděl. Pozdní podzim;


I
OBEŠEL
JÁ
POLÍ
5

očím, kryt pahorkem. Dobíhám k cíli, jdu mimo hustý, živý plot obklopující zahrádku. Tu vystoupil z něho - on. Postavil se mně v cestu. Tvář měl zcela obyčejnou, oděn byl barchetovým oděvem, ošumělým, hnědým, s černými kostkami. Pozdvihl ruce, prsty v sebe zapjaté, až k výši obličeje a točě palci kolem sebe, pravil pomalu a jovialně:

"Obešel já polí pšt."

Exploze děsu, jakému nic neodolá -

Podivné světlo, až sněhově bílé. Malý, elegantní pokoj, já v něm na batistových poduškách, tajemná zář dopoledního slunce tu dlí - nelze pochybovat, že je časně dopoledne. Vše je tak otevřené, nějak, duté, dunivé drsčivé, vonné. Jako bych v nitru nesmírné skleněné koule byl... tající ve vonnou vanilkovou zmrzlinu. Ale to nejvlastnější na všem nedovedl by ani největší básník naznačit, tak teprve já, ubohý kramář Matyáš Lebenmayer!

Dlouho ležel jsem a bylo mně čarovně milo. Na vše předcházející jsem zapomněl; cítil jsem sice, že to v mé duši spí a že by nebylo těžko to vyburcovat, ale nestálo mně to za práci. Minulost připadala mně jako lehký, nicotný sen. Konečně však položil jsem si otázku: Kde to jsem? a co to všechno znamená?

Podle různých známek uhodl jsem, že ležím v hotelovém pokoji. Zazvonním. Za chvíli vstoupil s úklonou číšník. Lekl jsem se ho; připadal

mně jako stínová potvora, ač to byl hezký, červený chlapík v bezvadném fraku z jemného lodepu. "Kde to jsem, člověče?" spustím nan energicky. "U násm v hotelu, prosím, U stříbrného slunce, vašnosto!" "U stříbrného slunce?" A dost jasná, ale tak divná vzpomínka zasvítila ve mně. "Kde jsem se tu vzal? Vždyt - vždyt - aha! Vždyt odejel jsem včera večer do B. a spal jsem doma u ženy!"

"To se prosím vašnosti jen zdálo. Dovolili jsme si vašnostu, vidouce, že je nobl pán, který zaplatí, dáti na pokoj, když na dvorku upadl a zůstal ležet."

"Na dvorku,- počkejte - aha! omdlel jsem tam protože" - hrozný pocit se ve mně zdvihl -"obešel já polí pět-"

"Žádných pět polí vašnosta neobešel. Z jídelny k pisoáru na dvoře je tak třicet kroků a žádná pole!"

"Tak proč bych se tam byl svalil, človíčku, ha?" zvolal jsem skoro hněvivě.

"Protože - líbějí odpustiti, 25 čárek plzenského a 6 slivovic není žádná maličkost."

"Ale to nebylo to... Ale vždyť vím, mameluku, že já sám jsem vstal a v jídelně ještě hodinu pil."

"Já nejsem mameluk, vašnosto - to spíš někdo - já jsem vždycky střízlivý! Já sám zdvihl jsem vašnostu a odnesl s jinými po schodech sem, to byla tůra, vašnosta

má jistě dva metráky, za to si člověk něco zaslouží. Sotva vašnosta ležel, ráčil se dát do chrápání!"

"Aby mně se všechno bylo jen zdálo? I v noci to - - - Ježíš Maria, nesmím na to myslet. Ale už to tak bude... Nu, chvála pánubohu, že to nebylo horší... Teď teprve bdím... Ale může být tohle bdění? Tak nikdy jsem nebděl... Ne, je to pořád sen."

"Není, vašnosto, na mé čestné slovo!"

"Co tvé čestné slovo, když se mně o tobě zdá! Řekni, Tatare, viděl jsi už někdy takové světlo? Takové sklenčné, hluboké, vonné, zmrzlinové?"

"Světlo jako každý den. - A třeba jsem Tatar, aspoň se udržím na nohou. Když člověk tolik zmůže, vidí i druhý den všechno dvojaté."

"Ach - tak to asi bude... Ano, jinak to nemůže být... Ale, jak je to divné, strašné..."

"Mám přinést černou kávu? Ta spraví žaludek a ten spraví mozek..."

"Přines - a nech mne samotna!"

Odešel. Vzpomínky valily se mě duší... Jen jednomu místu v nich jsem se vyhýbal. Ale nebylo zbytí. Náhle vyvstal v nich muž zčerně kostkovaným, hnědým kabátem a točě palcem kol palce, řekl flegmaticky: "Obešel já polí pět." A ubohé mé vědomí, jako palicí uděřeno, zase zmizelo.

A zase tentýž pokoj. Ale sluneční záře skalněla - ač hořící hvězda denní stála téměř v zenitu. Zkalnělo i

mé svědomí; zlhostejnělo a ztemnělo nějak. Nevzpomínal jsem si na nic a na nic nemyslil; jako zvíře obíral jsem se jen přítomností a věcmi mne obklopujícími: zkoumal látky záchlom, prádla, koberců, prohlížel příbory ve skříni a konečně jsem se i umyl a oblékl. Zpozoroval jsem při tom více zajímavostí; např. vidím najednou, že z konečků všech prstů vyrůstají mně stopky, na nichž se houpají dětské hlavičky. Nepozastavil jsem se nad tím, shledávaje to zcela v pořádku. Myslíte, že jsem šílel nebo měl aspoň halucinace? - Pomalu! - v domě bylo strašidelné ticho; a z ulice jen časem ozývaly se kroky divně, dunivě jako o půlnoci. "Půjdu na procházku!" rozhodl jsem se náhle, "ven z tohoto domu, který je příčinou všeho mého neštěstí. Na vzduchu uzdravím se ihned. Měl bych dřív zaplatit - ale nezaplatím! A no! Já vůbec neplatím, to bych se na to podíval, proč bych platil? Mám několik tisíc tady v kufru, ale sni mne nenapadne vysávat peníze. Jen šikovně musím se z domu vytratit."
- Tiše jako kočka plížil jsem se temnou chodbou... Šťastně sestoupil jsem až do přízemí chodby - tu bylo mně jíti mimo otevřenou kuchyni, odkud zaznívaly ženské hlasy. Stanu a slyším: "Ještě spí ten starý slíva?" "Ještě! Anebo se jen tak staví, aby mohl bez placení

vyklouznout." "To může být, dávejte pozor holky!" "Že se nestydí, dědek aspoň pětapadesátiletý, má ertrg a takhle se ožrat." Zkameněl jsem - Mají mne v podezření, jak se proplíží kol kuchyně... Nic jiného nezbývá než dělat se hodně ,alým. Postavil jsem se ruče na čtyři, schoulil jsem se co nejvíce a s radostí pozoruji, že se menším a scvrkám, že nejsem větší než německá myš. A tak plíží se mimo dveře. Spatřily mne děvky.

"Koukejte, co to tam leze?" zvolá jedna. "Že je to ta houba?" "Jsi blázen?" povídá druhá, "ten je velký jako býk a tohle bylo jako za groš kudla. Bude to portýrovo kotě." "A vidíš, já bych přece byla přísahala, že je to on," řekla první. Ale nešly za mnou. A já, plna radostí nad podařeným úskokem, doplazil jsem až na ulici, tam postavil se na dvě a nabyl původní své velikosti.

"Vidno, že nešlíš, když jsem tak chytrý a když i ty buchty viděly mne tak mrnavého. Můj rozum je v souhlasu s objektivní skutečností, tedy je rozumný." Vítězoslavně ubíhal jsem ulicemi, rychle a lehce, jako nikdy, okolí pozornost nevěnuje. Teprve na náměstí všiml jsem si, že chodí tam mnoho lidí. Jako stíny obláčku sunuly se všichni rychle po zemi; nikdo nemluvil, mnozí však rtama hýbali... Mrtvolně studeně voněly kroky jejich. A tu pochopil jsem, že zvuky změnily se u mně ve vůně, že pozbyl jsem dočista sluchu a jen proto že lidé ne-

mluví. To hodilo stín do mé radosti. "Snad pozbudu i zraku a kdoví čeho ještě... Ano, vše se chví a kolísá. Slunce zčervenalo, ač je poledne a obloha hluboce modrá. To krev vytéká mu z útrob... Nepěkné je to všecko..."

Ocitl jsem se za městem. Kroky mé se stávaly stále pomalejší. I z mého nejstrašněji zraněného nitra vytéká krev, zoufalství temně počalo se ve mně rodit. Slunce, stále příšerněji a nějak hranaté, klesalo strašidelně rychle, jako by, vědouc o své nemoci, chtělo se dostat co nejdříve na lože. A tu zaslechl jsem přece něco: slabounké, temné, dunivé údery... Slyším dosud - ale proč právě toto? To bušení je nějak hrozné... Něco pro mne znamená. Ach,co to vše znamená...? Eh, vezmi to čert, chce se mi spát... Ale ještě musím dojít k oné cihelně..."

Sotva jsem sevlekl červenou, pustou silnici. Údery chvílemi zamlkaly, pak zaznívaly vždy silněji než dříve... blížily se asi... Odkud to asi zní? Ze mne? Ne - tam za obzorem, pod obzorem... Vím to tak divně - kdysi jsem je už slyšel... Bylo to něco strašlivého... Konečně u cihelny!

Hodil jsem sebou do škarpy... Vědomí zmizelo, rány zmlkly. Náhle jsem sebou trhl, otevřel oči a děsně jsem seulekl. Nebot cihelna zmizela a slunce rozteklo se po

obloze podobné krvavým cárům roz-
stříleného praporu. Nedoslo včas na
lože!...

"Ale vždyť to vše nemůže být?"
zvolal jsem náhle, ozářen jasným se-
bevědomým. "Strašné! Jsem totální
blázen, šílenec: jak bych mohl být
blázen nejsa v blázinci? A pak cítím,
že nejsem to jen já,který si věci
šíleně vykládám: nýbrž věci samy ší-
lejí. Jejich vina je to... Můj rozum
je v souhlasu s objektivní skutečnos-
tí: mohu já za to, že tato skutečnost
nenívsouhlasu s rozumem: tot pravda
ze všech nejnespornější. Svět je blá-
zinec-.. Sedím tady přece v bláz-
ci, jsem přece blázen. Ale - ne ! Vše
toto je - sen! což je ostatně totéž
co šílenství, je královstvím jeho,
kde se ono s nejlepším svědomím bez
všeho studu rozvaluje. Zřejmo, že od
té chvíle, kdy jsem se v poledne pro-
budil, sním jen - haha, "probudil!"
Neprobudil, ležím v posteli hotelu
a sním, že ležím ve Škarpě... Ale rá-
no před číšníkem jistotně jsem bděl.
Ale,Kriste, vím to? I to byl patrně
jen sen! Ano - vše se mně zdá jen v
posteli v mém domě, vše je jen pokra-
čováním snu o muži v kostkovaném ob-
vu. Ale Ježíši, vím to? Vím, že vče-
ra přišel jsem domů! Jistě měl pravdu
číšník, řka, že se mně to jen zdálo.
Ale mohu mu věřit, když byl jen fan-
tomem mého snu? Oh! možná dost, že
ležím dosud na dvoře pod hvězdička-
mi a tam se mně vše, vše jen zdá...
Či snad - co to bylo za hrůzné tuše-

ní - pryč, pryč... A co znamená to všechno rozumování, haha! - co může sen povídat o bdění... A - a vždyť je pro boha i zcela nemožno, že bylo snem i celé mé popíjení v jídelně i vesta do T; i to, že jsem velkokramářem v T.; že jsem se narodil jako Matyáš Lebenmayer, - vždyť celá ta minulost, již říkal jsem směšně "skutečnost", není nehledíme-li k různým nepodstatným okolnostem - o chlup jiná než tento přítomný sen..."

Halhával jsem si zbabělé jistoty po celý svůj "život", kterých nebylo - teď jsem ušlechtilejší, prohlížeke celou tu věčnou komedii... A kde asi snil jsem celý ten, zdánlivě padesáttři let, ve skutečnosti snad jen minutu trvající X - sen? V které posteli, škarpě, dvorku? na které hvězdě? - Ale vždyť všecky ty hvězdičky jsou jen zas výplodem mého snu... Ale i tato myšlenka "za nimi" "neprostorovost" je jen snovým blouznění...Ne, - jen jakýsi pekelný kotel, v němž se vaří všechny tyto snící černé, nestvůrné, strašlivé "myšlenky", je věcí o sobě. Ale čím je ten kotel? Hrůza - Bože, smiluj se nad mnou ubohou duší plátěnou! Ale i ty jsi jen fantasií Snu... Já, Já jen černý, metafysický, metapsychický netvor, věčně snící. Já jen mohu být Bohem! Nic nechápal jsem kdy jasněji... Ale k čemu ta strašlivá komedie? Proč to vše? Co to vše? Nejsem, jsa

Bohem, schopen se poznat? Ale pak je Bůh totéž, co červ - "Ještě chvíli třaslavě míhala se strašidla mých myšlenek a pak zmizela."

&

Počala strašit teprve, když blížil jsem se zase k městu. Sluneční cáry někdo už z oblohy smetl, byl zelený soumrak.

Čiře praktický byl směr mého myšlení teď. "Co nyní činit? Přenocovat ve škarpě bylo by mne, kandidáta na purkmistrovskou honost v B., nedůstojno. Vrátím se ke "Stříbrnému slunci". A zaplatím - tak! Proč by člověk za okolností také nezaplatil? Ať vidí ty děvky, koho mají před sebou! Mám teď pořádný hlad. Až se najím a napiju, vše bude dobré... Ale co to vidím? Kde je věž kostela, která jako ukazovák ukazovala lidem cestu k Pánu? Zmizela! Dočista! No zcela přirozeno: Bůh vzal si ji do nebe za to, že mu tak dlouho věrně, tiše sloužila -"

Vešel jsem do ulic. Vlnily se lidmi, poplašenými jako mraveniště, mravenci z vajíčky, když do něho holí bylo štouchnuto. V každé z nich scházelo několik domů, jako když z dásní tu a tam zub je vytržen. Bavilo mne to, že hlasitě jsem výskal a

zpíval. Tu udeřila mne myšlenka: "Což zmizel i můj hotel? Ježíši, přijdu o večeři -"

Dal jsem se v běh. Stanu, popatřím - Hotel - pryč!... Nezbyla po něm než díra. "Takový krásný hotel!" zabědoval jsem. "Stál aspoň 90.000! To je škody naděláno, jeminěčku! A můj kufr pryč -bože, já vůl, nezaplatil jsem sice, ale kufr s pěti tisíci jsem tu nechal. Ne límce, ponožky - má vata pro vlka, ta běloučká - všecko v pekle!" Zvláště ztráta této poslední věci rozžalostnila mne tak, že jsem se dal do řvavého pláče. Ale nikomu to nebylo nápadno, neboť plakal každý druhý člověk - ne tak nad majetkem svým jako nad ztrátou každé jistoty a pevné půdy ve vědomí, že je ve věčnosti bídným suchým listem, hříčkou černých větrů - -

"A má večeře!... Musím dnes nobl večeřet, musím! Ale snad jen špatně vidím."

Nasadil jsem si zlatý skřipec - neposmohlo to. "A peněženku nemám - u cihelny mně ji ve spaní ukradli... A musím nobl večeřet... Musím na to vyžebrat! Ano - a budu si hrát na slepce!" A usednuv na chodník, nastaviv klobouk a zamhouřiv oči křičel jsem úpěnlivě: "Křesťané dobří, pro rány boží, smilujte se nad ubohým slepcem od narození!"

Ale nic do klobouku nepadlo a ozývaly seteď hlasy: "On žebrá a má na pupku zlatý řetěz, že by na něm bejka mohl vésti!" "A padněro má ja-

ko nadmutá kráva!" "A říká, že je slepec od narození a má zlatý cvikr na modrém nose!" "Je to ketas, na šibenici s ním, se židem!" "Je to pastor Drozd!" "Ne, je to Můna!" "Jedeš z cesty, bejku!" "Já ho znám!" zapištěla ženská, "je to čaroděj, který byl u nás na pokoji, který se proměnil v německou myš, aby nemusil zaplatit, co vychlastal. On je příčinou našeho neštěstí, kvůli němu, lumpákovi, Bohu nemilému, lidem protivnému, zmizel nejdříve náš hotel, po něm věž a ostatní domy!" "Svatá pravda!" zařičel číšník. "Ten Tatar a Mameluk má kouzelné zaříkadlo! "Obešel já polí pět," jak to řekne, všecko kolem se zblázní nebo zkoprní nebo zmizí. Já, když jsem to ráno slyšel, zůstal jsem celý zdřevěnělý, bůhví proč?" "Zabte ho, pupka, řežte ho, mažte ho!"

Začali mne mlátit -au, au. Tu vzpomněl jsem si na svou poslední lest. Postavil jsem se na čtyři a hned změnil jsem se v krysu.

"Kde je? Kam zmizelo?" - "Tam, tam utíká!" - "Ale vždyť je to německá myš!" "Ne, on to je, koukejte, má ještě zlatý skřipec na čumáku!" "Za ní, utlučte ji!"

Ale já vklouzl až do kanálu, vítě zoslavně ploval jsem výkaly a tu náhle všecko zmizelo.

&

ZAČALI MNE MLÁTIT
-AU, AU TU VZPOMNĚL
JSEM SI NA SVOU
POSLEDNÍ LEST. POSTA-
VIL JSEM SE NA ČTYŘI
A HNED ZMĚNIL JSEM
SE V KR
NSK



Sedím na lavičce v známém parku. Měsíční noc. Jsem polo v bezvědomí. Jediné co cítím, je téměř zuřivý hlad.

Tu zaslechnu pískot lokomotivy, spatřím světla blízkého nádraží. "Včera v tuto dobu jel jsem vlakem do K." vzpomenu si náhle. "A -bože můj- jsem stále ještě v J. Ale co mně překáží, abychihned nejel znovu do K.?" Vytáhnu hodinky - za chvíli půl deváté.

"Domů, domů, tam čeká mne nádherná večeře!" zavyl jsem radostí a běžel jako jelen k nádraží. Sladostí rozprouděná krev přinášela tedy mozku i ušlechtilejší myšlenky: "Ó, že mne již dříve nenapadlo to učinit! Zde má spása, hurá! Můj dům, můj krám, má žena zlomí konečně kletbu tohoto nekonečného, prokletého snu, z něhož sám nemohu, nemohu se probrat!..."

Vskočil jsem do vlaku, právě když zapískl... A nastala téměř letargie. Jen na to jsem trochu myslil, co bude doma k večeři... A pak, -a pak zaněly ony strašlivé, dunivé zvuky za obzorem, ale nyní značně silnější než odpoledne. Zněly hromověji a hromověji, až přehlušily rachot vlaku, až učinily jej zcela neslyšným. Nic neexistovalo tedy mimo ně. Vlasy se mně ježily. Blíží se, blíží..., a já jsem jejich cílem... Dosud znějí za obzorem, ale co neviděť - -

A náhle zarachotily trojnásob silněji, náhle zadunělo tak jasně, tak hrozivě ,tak blízce. "Už jsou nad obzorem!" zasténal jsem - "klády, které zatloukat budou mně do země!" A vzpomněl jsem si tak jasně, až do nebe čnějících, stále se zdvíhajících a na zem dopadajících a mne co chvíli do ní vtloukajících, hluboko, dlouho, celou věčnost. A jak dlouho, předtím slyšel jsem svůj vlastní chropot a pak tenké, kvilné zvonění - viděl černé oděvy na lidských stínech... Ale nedomyslili jsem, co je významem toho.

Blížilo se to., ohlušovalo, černé, tenké, nesmírně vysoké stíny objevovaly se v dálce, a vědomí mizelo.

A pak známý mně konduktér, uctivě mně podepíraje, pomáhal mně z vagonu. Byl jsem v B.! "Jsem doma, doma!" děsil jsem si, spěchaje divně známými cizími ulicemi, "Ó, co se asi teď stane?" "Bojím se, něco hrozného... Ale vždyť -teprve teď to chápu- nejsem doma! Vše je stále můj sen, nebudu u své ženy, ale u fantoma, který nemá s ní nic společného... Hrůza - cítím, že něco nade vše pomyšlení strašlivého skrývá se pod tím, číhá již za mými dveřmi, o pane, smiluj se nade mnou, klukem kramářským!"

Octl jsem se na náměstí, spatřil svůj dům. V bytě v mém v prvním poschodí byla okna temná až na dvě --okna mé pracovny-- Ale krám byl dosud skvěle osvětlen - jak za-

plesalo mé srdce, když uzřel jsem za výkladní skříní zas ty bělounké krajkové dámské košilky a spodničky, flanelové pánské podvlékačky, sněhové kapesníky, ohnivé šátky na hlavu. Děvčata mně známá se kmitala kolem pultů... Opřel jsem se o kašnu uprostřed náměstí. Staré upomínky na můj minulý život tryskaly - ale nebylo to pořád to vlastní, nebylo to bdění... Jiná, snová atmosféra ležela na mé duši jako čtverná mlha. A tu uzřel jsem v krámu i tvář své ženy, která mne kdysi, kdysi plnila nebeskými slastmi.

A náhle se rozsvítila vzpomínka na prvé obětí obnažených těl tak věrně, tak žhavě - že duch můj v okamžiku tom bděl jako dříve; pryč byl opar snu, vskočil jsem v tu chvíli do naprosto jiného světa všemocnou mocí myšlenky. Něco elektricky mne udeřilo, vše se zatmělo, tělo mé zmizelo, ale jen na moment. Pak stál jsem tu zas, stranou temněl se chrám, přede mnou světlal se krám - jiný tělesný pocit jsem měl, jiné ostřejší, všednější sbětlo leželo na duši - bděl jsem zcela, bděl - strašné mysterium! A třeba jiná než obvyklá nálada byla ve mně, nerůznila se ničím od t é, která často ve bdění se na nás snese.

"Konečně jsem procitl!" jásala má ubohá duše... "Ale - jak je to možno? Jak jsem se tu vzal u kašny? Procitáme přece na posteli --" Nedomyslil jsem --

A vešel jsem do domu. V průjezdu potkala mne dcerka jednoho z nájemníků. Stanula - vykřikla, utekla. Tajemný mráz mnou prochvěl - - - Vystupuji po schodech... "Plíživ se jako duch" kmitlo mně duší, ale rychle zapudil jsem hroznou ideu. Stanu přede dveřmi do kuchyně. Slyším za nimi hlas své ženy, tak tichý a temný. Sahám na kliku, -co to ruku mou odmrštilo?... "Nesmím ji překvapit náhle," děl jsem si a vešel na opačném konci chodby do přijímajícího pokoje, abych si rozmyslil, jak mám mluvit.

Žaluzie byly tam spuštěny, takže nemohl jsem najít ani židle. Ale klíčová dírka dveří do mé pracovny byla jasně žlutá... A vstoupil jsem tam - - - - -

Světlo pocházelo od dvou ohromných svíček. A ty stály nad otevřenou rakví. Pod bílým prostěradlem rýsovaly se obrysy mohutného těla. Odhalil jsem je - - - - -

Nikdy nespatřil jsem mrtvolu, jejíž obličej byl tak hrůzou znetvořen. A vím ještě, že jsem strašlivě vykřikl - že objevila se ve dveřích v průvodu služek uplakaná tvář mé ženy - že zazněl její výkřik: "Kriste - on - dva --" a že skácela se na zem.

A pak vše zmizelo. Octl jsem se někde ve tmě, - s tělem? bez těla? ...nevím. "Jsem umrlec", zařvalo to ve mně nejděsněji... Ale - je to jis-

to? Není i toto jen - sen?... Není vše sen? Je smrt? Není vše - posmrtnostív?... A náhle spatřil jsem kol sebe les do nebe sahajících obrů, strašlivý hrom - druhý - a já, svíjeje se až do atomů, cítil jsem, že hluboko jsem vražen do hnusné země... A zaznělo: "Obešel já polí pět - - -"

&

Až potud sahá vypravování, uveřejněné jakožto direktní písmo Lebenmayerova ducha v revue "Víra -brána k Pánu- slovník pro vědecké pěstování spiritistních fenomenů." - Seznámiv se s panem F., mužem, jež zasloužil věru lepšího osudu, než stát se redaktorem jejím, prosil jsem jej o sdělení všeho bližního, co se týká toho článku. Zde jeho odpověď, co nejstručněji:

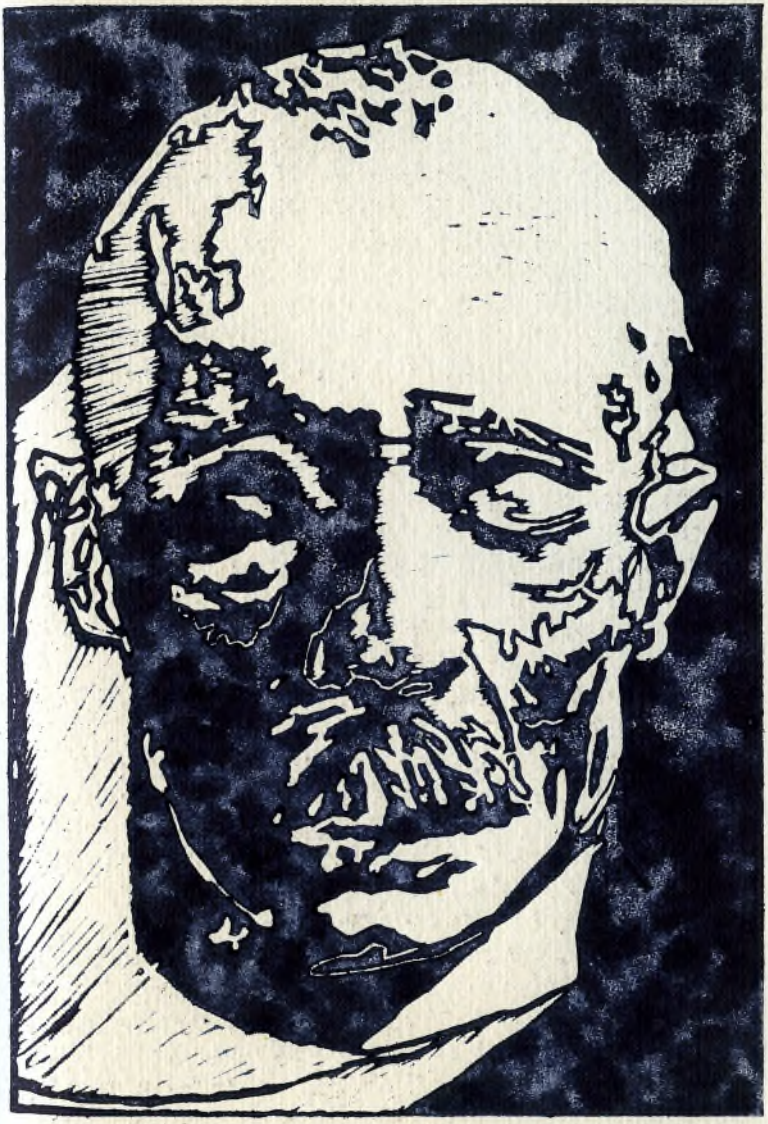
"Zaslal mně to v originále fanatický spiritista, jemuž to přes noc v uzavřené zásuvce stolu na papír naskákalo. Muž ten není schopen podvodu z té příčiny, že je k tomu hloupý. Třeba jsem věděl, že grotesku tuto může pošramotiti i tenomé hluboce váženého časo-

pisu našeho, rozhodl jsem se uveřejnit ji hlavně proto, že proti volské vážnosti všech spiritistů, theosofů atd. dovede se smát, povýšeně, skepticky; že proti totálnímu nedostatku psychologicity u nich není bez psychologické zajímavosti a sugestivity, a hlavně proto, že filosoficky stojí nepoměrně vysoko nad veškerou tou okultistní literaturou, která např. neví o filosofickém idealismu, o Berkeleyovi, Kantovi, Schopenhauerovi atd.

Postmortální i vezdejší život koncipován jako sen, věčnost, jsoucnost sama viděna sub specie aeterni Somni: toť něco jiného, než např. materialistní truismy o čtveru těl, rozlišování těla a duše a jiného zanášení našich živočišných omezeností do Féerie prajsoucna.-

Chtěl jsem se před otištěním přesvědčit, nežije-li nebo nežil-li v E. - nebylo těžko uhodnout, které krajské město je tím míněno - p.Lebenmayer, ale z trestuhodné lenosti jsem to neučinil. Bylo to vytištěno. Je to asi třetina elaborátu. Zanedlouho bylo mně nápadno, že z E. dochází neobyčejné množství objednávek toho čísla - a brzo poté svtoupil do redakce pán s úctyhodným zevnějškem, a tváří dosud zvířecí a se sukovití.

Hodil na stůl svou vizitku a atest e-ského děkana, že žije a nikdy nebyl mrtev - a co následovalo, nebudu líčit. Chlap má vskutku dva metráky. Štěstí, že rozbil nám půl redakčního



nábytku, přetáhl mně přes záda a dopustil se pesčetných urážek na cti: proto aspoň mne nežaloval. Byl konečně v právu, ubohý; poškodil jsem jej značně na existenci: pravděpodobně byl by se stal primátorem - a teď, představte si, každý kluk z dálky vida jej, postaví se na čtyři, píská jako kryca, okusuje špek, maje na noše žluté plíšky. Nebylo ovšem pomyšlení, abych pokračoval v uveřejňování té věci. Na štěstí tvoří publikovaná část celek už uzakrouhlený a průměrný čtenář je uspokojen zdánlivým rozluštěním; ve skutečnosti však zůstává dalším až do konce nerozluštěno, zabil-li Lebenmayera onen sen, či je-li vše jen snem nachmeleného atd. Tak jednoduchý problém života, jak si jej nejen průměrný čtenář, ale i nejslavnější filosofové představují: není. Jsem tomuto přerušení povděčen - pokračování bylo by mne asi jako redaktoru zlámalo vaz; je daleko divočejší, střeštěnější, kotrmelců, uličnictví, skandalosit plnější než první část. Ale lituji toho zároveň - je přece něco fenomenálního, jak ten dareba luští záhadu frázy slov: "Obešel já polí pět". Kdo byl tím darebou? Myslím, že někdo jiný, z toho důvodu, že duchové píší daleko pitoměji. Ale není vyloučeno, že byl to duch, který měl na Lebenmayera za života pifku a teď se pomstil. Usmíváte se? Myslíte, že možnost tu připouštím jen jako

redaktor theosofického plátku? Ne! Nevěřím ve spiritismus, ale nevěřím ani v positivismus. Nevěřím v nic a ani v to ne. Ale právě proto připouštím možnost všeho, všeho. Je to darebáctví, že jsem tím redaktorem, ale je nemenším darebáctvím, řeknu-li, že jsem se dnes dobře naobědval. Žít znamená lhát a nic nad to; a snad je uvědomění se této lživosti všeho ještě lživější než nalhávání si všech lidí, že vědí a mluví pravdu." -



GENOR A GENA

Před čtyřmi roky byl Cenor strašným dobyvatelem, heroem, před nímž lidé koi něho i budoucí věky sklání se jako před bohem. V nekonečno řítila se jeho hořící vůle, každým vítězstvím více rozhavovaná, k novým a větším vítězstvím tím stále vedoucím... Mnohokráte si řekl rek, v ekstatickém opojení: "Nic nemůže již po celou věčnost oloupit mne o ní, není tu myšlenky, která by ji zarazila, zamezila; vše, nač pomyslím musí ji vznítit - a sotva zemru, uvedo mne mezi bohy, rovného mezi rovné, Nejvyššího tedy..."

Jednou za hřmotu tisíce děl, vnikl mu bídný kousek olova do hrudi. - Náhle měl pocit, jakoby nad hlavou rukama zamával a do strašné propasti padal, ocelové myšlenky stávaly se rychle tak bídně sladkými, tak nevlastními... To budilo hněv Vůli, rozžhavila se strašně, jak to v takových okamžicích bývá - nezhasne-li v nich... "Konec bídného aktu - teď statečně do věčnosti!" Ale cítil, jakoby vůle jeho byla odspoda tajemně těžce raněna - jakoby prou-

dy krve lily z ní - jakoby cosi tajemného, strašného dole házelo přes ni sítě, chechtalo se sebevědomě - a již zmizela, jako když řine se bystřina s hukotem v podzemí. Ještě jednou strašlivě zastavila, už jen slabě zablikala - a náhle vpadla v ní představa hrozné lidské karikatury, psu podobná, již v dětství viděl, skoro zapomenutá. Snažil se jí zapudit, strašné podzemní moci chechtaly se stále víc kolkolem - a v tom boji změnila se válka jeho náhle v chechot, potvora vyhoupla se jasná jako slunce, pronikla zcela jeho duši, měnila se v ní - a již zdálo se mu, že vidí své ohromné modré chodidlo... A náhle zhaslo vše - - .

Když počalo pak po tajemné lhutě svítat opět vědomí - první co vynořilo se v něm, byla ohromná, jednoduchá zadnice s Polyfemovým okem: "Ty a to" byla myšlenka druhá - a již cítil, že je, musí být potvorou - vědomí rostlo, životnělo, tělesný pocit se dostavil, - světlo - a opět spatřil své strašné nohy... Ale nebral si to k srdci, duch jeho byl změněn, přiměřený jeho tělu, všechna upomínka zmizela, jen proklaté, věčností nezničitelné, nepřervatelné já zůstalo.

Ležel v blátivé škarpě na kraji ohromného červeného města. Oranžová obloha, vyšší a mohutnější, než naše, slavně hřměla nad ním, vše se šklebilo ztrnule a přece chvělo, jako ve snu.

...KDOSI NADZDVIHL MŘÍŽ POULIČNÍ STOKY. POLOUMLÁCEN VKLOUZL DO NÍ GENOR...

TAM SEŠEL SE S NĚKOLIKA JINÝMI POTVORAMI. BYLI TO VESMĚS BÝVALÍ VELCÍ MUŽI, ODSOUZENÍ VĚČNÝM ZÁKONEM KOMPENZACE KE SNÍŽENÍ ZA SVOU VZNEŠENOST.



Vešel do ulic. Přivítal jej chechtot - kamení, rány. "Do stoky s tebou, lotře zevrzený zlosyne!" vylo bezúhonné měšťanstvo... Kdosi nadzdvihl mříž pouliční stoky. Poloumlácen vklouzl do ní Genor... Tam sešel se s několika jinými potvorami. Byli to vesměs bývalí velcí muži, odsouzení věčným zákonem kompenzace ke snížení za svou vznešenost. Morální obyvatelstvo vědělo dobře, kdo jsou - a v jednání svém k nim, nyní bezmocným, ukazovalo zřetelněji, než na této zemi, jaké všední člověk chová pocity k velkému. -

Dvě léta tam žil, živě se hovny boháčů, nejen na naší zemi výživnějších než strava chudých. Jen v noci opatrně vylézal do ulic. -

A tu spatřil jednou zloděje, ukrývajícího interimně jakousi bedničku do hnoje... Vybral ji, sotva ji unesl, v kloace shledal, že je plná zlatých... Plná kapsa činí člověka rekem... Aby to oslavil, šel, přivázav si bednu na záda, ještě téže noci do bordelu, uhasiv, několika penízky rozhořlení jeho majitelky. Tam seznámil se s Genou.

Byla Češkou, protože narodila se v Chodsku, ve známé vesnici Mrdákově. Jmenovala se Manda. Její nemajetní rodiče, poslali ji na studie do chléva. Když jí bylo 14 let, tloustla břichem; to zpozorovavše průvodcové její přivázali ji v naštali ke žlabu a jeden provazem, druhý podkivkami natírali ji svorně tak dlou-

ho, až potratila všemi třemi otvory, nejdříve předním, pak zadním, konečně prostředním. Přesto tloustla za rok opětně; tentokrát však, když chtěli osvědčenou metodu opakovat, bodla kudlou tátu do krku, mámu praštila lopatou do hlavy a utekla. Teprve za dva týdny dopadlyi ji v lesích četníci; bodla jednoho. Za dva roky podařilo se jí z káznice uprchnout. Čtyři léta sloužila v Uhersku cikánům, pašerákům, lupičům zakuchařku, kurvu a pomocnici. Konečně zatoužila po vlasti. Byla přijata jistou podloudnickou bandou - byla s ní jednou v lesích obklíčena a ač zabila dva četníky, přišla zase za mříže. A tu s tragickým výkřikem: "Ten zasranej život by mně za to koštoval, aby sem se s ním hodlovala," vrazila lebkou vší silou do zdi, zeď pukla, lebka zůstala celá, ale mozek a za dva dny Wanda umřela.

Byla to hezká, ale drsně hezká, inteligentní a bezbožná, energická, nemravná, přímá a sprostá k neuvěření. Genor zamiloval se hned do její tváře, prsou a chlupatého pahorku Venušina; viděl totiž jen chlupy, vše mu nedopřála nikdy; ona pak zamilovala se do jeho bedry. Výsledek byl, že za prvního zábřesku vyšli spolu šťastně z města.

Ubírali se žlutými, tiše zářícími letními nivami kam je nohy nesly. Genor měl stále přivázanou truhlu na zádech. Nikdo nebude Genů zazlívat, že měla v úmyslu milence svého opustit, rozumě se, že s jeho truhlou.

V úmyslu tom utvrzoval ji ještě více posměch obyvatelstva, kterým se brali: nevzdělaní venkované nechápali, že byl Genor dříve zločincem. K tomu přistoupilo, že následkem nadsaharského vedra šli Genor a Gena úplně nazí - stejně jako všichni ostatní mravně počestní lidé: nutnost vítězila zde jako ovšem nad mravností. Krásy Genorovy se tak uplatnily. "Vodí to sebou medvěda?" tázali se vesničané, "či je to velký sysel? anebo parchant jezevčíka a krysy? Ale ne, je to její milenec! Hledte, jak špulí prdel! On jí zadnici líbá, chachacha!" A Genor, slyšel to a vzlykal a řit vyskakovala mu jako čertík z flaštičky naprst daleko. "Ne, on tím směrem s ní srdá!" Gena proti svému zvyku styděla se a červenala a přísahala, že se ostoudného zmetka zbaví co nejdříve. - Ale on peníze své tak bedlivě střežil...

Čtvrtého dne odpoledne vešli do lesa, mouchami ospalé bzučícího. Gena rozhodla se, že za každou cenu odloudí Genorovu truhličku, že pak pod záminkou potřeby odejde do houští a zmizí... Ale les byl stále řídky. Konečně dostali se na rozcestí. Napravo prokmitala rokle, nalevo temněl les stále více. Upachtěný Genor stanul: "Kam teď půjdeme?" "Do prdele," odvětila Gena. Než tu promluvil černý papoušek, sedící na rozcestí právě na stromě: "Do prdele nejděte - slyště mou dobrou radu: - Na levo li půjdete, do Prdele přijdete, kde

je facus Všehosmradu. - Údolí nablízku sní - ospalé, lanysantní - kouzelné - tak poresní - že výpary dýše zlé - až z tajemné Prdele. - Omámí vás, omdlíte - v Prdeli se vzbudíte!" -

"Geno," pravil Genor, "pojdme napravo do polí, v lese se mně to nelíbí. Ten prák mluvil jako moudrý muž a nese všechny znaky blahovolnosti a mravnosti na čele. Vlevo čeká nás něco hrozného, cítím to jasně."

"Kuš, prase, hovno cítíš!" odpověděla Gena. "Ten pták je zrovna takový blázen jako ty, byl propuchštěnej z blázince, dyš nebyl ještě docela vyléčenej. Dyby nebyl blázen, nebul by do svej řeči nasral tolik latinskejch slůvíček jako hapatykář, náš českej šproch nebejde se bez cizejch housdruků. Marš, pupku, huš tudy tam!" A kopla Genora do střeva. A šli na levo. -

Gena spěchala co nejvíce. "Pro boha, já už nemohu," nekal Genor. "Proč tak běžíš?" "Chce se mně srát, mám sr sračku jako kráva, ale dyš tu není žádný křoví." "Jen se vyser, já se na tebe nebudu dívat." "Možný, že to hudělám, haž budu takový prase jako ty," odvětila uražené a spěchala ještě víc. "Vždyt já už nemohu!" plakal Genor. "Je to moc těžké!" "Tak to sem vypič, já to ponesu sama!" "Ne, ne, ty bys mně ji ukradla!" "Já se ti na ni vyseru! Tak si ji sežer a dělej si co chceš, když mně nevěříš. Naletolik ti poudám, že haž nebudu s tebou, zavřeou tě do menažeru do



jedný klece se lvem a tygrem a medvědem, to huvidíš, nale nemusíš se toho bát, voni se tě leknou a sesero tě, než haby tě sežraly. Ta s pánem bohem!" Příšerná vyhlídka na lva a tygra zvítězila. "Geno, já ti to půjčím, počkej!" A Gena přivázala si ji na záda a šla pomaleji.

Tu snížila se cesta, půda po obou stranách zvyšovala se stále víc, před nimi to svítalo - a již stáli na pokraji podivného údolíčka, tak snového, tak tiše zapadlého, jakoby lidská noha do něho nikdy nebyla vkročila, jakoby nějde se objevovalo a za chvíli zase zmizelo. Třesoucí se, metná zář, jakoby bylo třičtvrteční zatmění slunce ležela na kamenitém jeho dně a spoře porostlých mrtvých stráních.

"Tak vidíš, že ten pták nelhal!" pravil Genor. "Vratme se rychle! A necítíš, že to tu smrdí hovny?"

"To já jsem se husrala!" řekla Gena, trochu polekaná. "Koukej, tam před náma jsou houšť. Já tam běžím a potom se vrátíme!" Běžela, Genor za ní. "Bože, smrdí to pořád víc," hekal Genor. "To já jsem se připosrala... Ale je mně divně - divně" stanula... "Mně taky! Všechno se točí, všechno se mění... bože - přijdeme do prdele!" "Běžme nazpátek!" vzkřikla Gena - ale místo běhu padla na zadnici a Genor též...

"Co pak jsem vožralá?" vypravila ze sebe. "Já vomdlím!" "Všechno

mžiká, bolestně někam utíká - já se rozplynu, Geno!"

"Rozesereš se," zamumlala a ztratila vědomí.



Děs ze samoty

Již deset měsíců těkal sir Hacenesson světem, aniž našel místo, jež by si mohl vyvolit k stálému pobytu. Pouť jeho započala krátce po smrti jeho matky, jež chotě svého rok po jeho smrti následovala. Necelých pětačtyřicet let bylo tenkrát siru Hacenessonovi. Až dosud plynul život jeho v nejpřísnější kázni a spoutanosti, byl peklem duchu jako byl právě jeho. Rázem - vlivem více přísnivých okolností, stal se zcela svobodným a neodvislým. Rychle se rozhodnul, že nechá všeho, co dosud byl nucen činit pro "sociální svou karieru", že se bude věnovat jen tomu, čím vskutku byl; nerozloučiv se s lidmi, s nimiž byl dosud nucen žít, vydal se do světa zcela na neurčito, aby volné poletování nahradilo mu dosavadní uvěznění, - aby přišel k sobě prudkou reakcí...

Ale sotva měsíc putoval kvůli putování; jeho snivé, světu cizí povaze, bylo cestování, tj. žití v "aktivitě" a ve světě pojednou nepřiměřené. Vrátil se k svému snu, který jej od dětství obletoval: najít si

místečko, zcela mu milé, odpovídající jeho nejvnitřnějším snům - a tam nerušeně a klidně žít jen sobě. Hledal dva měsíce - nenašel. Z nouze rozhodl se pro horskou výšku, jež se mu zdála ze všeho nejvhodnější sotva měsíc tam zůstal - měsíc hledal dále - a zase se nakrátko usadil a zas hledal a hledal... A nehledal pouze místo - to bylo mu jen symbolem - hledal sebe sama. A nemoha nalézti byl stále nespokojenější a nejistější a svět se mu hnusil... Posléze se rozhodl se mořem plavit a na nějakém vhodném ostrově zakotvit, neboť měl nejen slabost, ale i vůli a statečnost a vysokého ducha.

Vysokého ducha vede však vždy Osud.

Moře bylo rozbouřené, když parník se plavil ztroskotal na širém moři. Všechny cestující, kapitána i posádku pohltily vlny. Jediný sir Hacensson zachytiv se v posledním okamžiku dlouhého prkna, po hodinovém zmítání, byl vyvržen polomrtvý na písčitý břeh ostrůvku osamělého v Severním moři. Kdyby jej byly vlny vyhodily jen o několik metrů dále, byl by se roztříštil o strmé skály.

Ostrov byl pustý, neobydlený. Tam žil náš trosečník v naprosté odloučenosti. Jen skály a stromy byly mu tichými společníky... Mezi skalisky našel, jeskyni, vchod do ní zatarasil dveřmi, jež byl zrobil z tenkých, pruty pevně svázaných stromů. A počal se věnovat myšlení.

Měl úspěchy a prvé dny mě byl spokojen. Čas trávil většinou ve své jeskyni, dílem i na procházkách. - Ale pak - téměř nepozorovatelně, počalo se v něm něco hýbat, zdvihat, klubat na světlo - jakýsi podivný nepokoj a rozčilení... Konečně si uvědomil - a cítil temně, že jsou to počátky něčeho velmi hrozivého. Analysoval to a shledal, že to jsou počátky jedné z nejpříšernějších věcí - děsů ze samoty...

Jeho myšlení bylo tím ochromeno. Stále víc rostla v jeho duši ta nestvůra - zpola pocit metafysické pustoty a zpola ustavičný strach před něčím neznámým - roztahovala svá chapadla přese vše, - až ovládla celou duši. Myšlení, které, jediné nyní by jí mohlo čelit, nemohlo se konečně hnout v permanentním dusivém strachu. Ani usilovná fysická činnost nemohla od Něho osvobodit. Lekal se při každém šustotu, který sám způsobil, věci braly na sebe vzezření oblud, jeskyně jej plnila hrůzou. Prchal z ní - ale stejný děs vanul na něho z pouště a oblohy, z mrtvé země, stromů - kostlivců, z hrobového ticha nyní na ostrově vládnoucího a hnal jej zas nazpět do skalní díry. A Sny jeho byly horší než bdění. Kdyby byl zde měl jediného člověka, byť i to byl nejzvrhlejší zlosyn. Nebo psa aspoň - nebo ptáka v kleci!...

"Sešílím nutně co nevidět!" děl si konečně, "nebudu-li odtud vysvobozen. Ale to se nestane - teď tepr-

ve rozumím té příšerné hře osudu se mnou! Ano, takový konec mně přisoudil; zahynout následkem toho, co bylo mou zálibou, co mne po celý život hubilo; čím kdo zachází, tím schází! Co jsem miloval, o čemjsem snil, stane se nyní mým katem. Ach - nedávno ještě jsem myslel, že zvítězím, že osud je mně příznivý - teď teprve vidím, že to byl klam. Chtěl jsem zde v samotě myšlení najít vše. Byl bych mohl zvítězit, využít daru osudu, kdybych přišel dřív, -ale přišel jsem pozdě. Zavinil jsem to svou celoživotní slabostí...

Jaká tragika. Kdybych si nebyl na společnost tak zvyknul, kdyby má duše nebyla v ní a blížícím se stáří tak ochabla a zvodnatila - nebyl by tento pocit ve mně mohl zapustit takové kořeny. Vím, že ještě před desíti lety byl bych býval něčemu podobnému nepřístupným - tenkráte jsem byl ještě hrdý a tvrdý. Podobné city jsou vždy jen zdechlinožravé... Osud čekal s až budu dostatečně shnilý... Trastá pekelně slabé, k dobrému vede jen silné..."

Avšak slunce stoupalo, sněhy roztály, zazelenaly se stromy a země, ptáci se rozepěli - a stav našeho mořského i životného trosečníka se zlepšoval.

Nutnost nové intensivní činnosti působila též léčivě. Dokud slunce stoupalo, stoupalo též jeho zdraví - třeba hrůza ze samoty nikdy jej zcela neopustila.

Ale když léto přeskočilo svůj zenuth, počala jeho duše zase černat. S hrůzou myslil na zimu, ač se byl fysicky proti ní obrnil daleko lépe, než snad mnozí. Kdyby led nějaká objevila se na obzoru!

Jednou jen kdysi spatřil jednu - ale ta se menšila, menšila, zmizela.

+

Kol zimního slunovratu ležel jedné noci na svém loži z mechu - slabé světlo ze svítilny, naplněné pracně nastrádaným tukem různých zvířat osvětlovalo jeho tváře na smrt vyhublou, dlouhými, zcela šedivělými vlasy jako vatou zahalenou. Zapraska-li oheň v kamnech, prudce sebou vždy trhl. Jeho zděšinělé oči neopouštěl výraz ustavičného děsu. A náhle jej napadlo: "Co kdyby teď tak pojednou se ozvaly tři hromové údery na dveře? Jaké příšerné leknutí by to muselo být, jaká nekonečná hrůza by mne zachvátila - po sedmnácti měsíčním pobytu - zde - zde zde - zcela náhle tři hromové údery na dveře."

A takový hrůza jej přepadla z této představy, že vykřikl a zaryl se tváří do mechu.

"Proč je ta představa tak děs-

ná?" tázal se. "Vždyť po ničem více netoužím, než aby člověk zaklepal na mé dveře. Ale - zaklepal by řádný člověk takovým způsobem? Nebyl by to Evropan - byl by to Kannibal některého blízkého ostrova... Anebo strašidlo - -"

Nový zával hrůzy jím zalomcoval.

Snažil se od té chvíle na věc nemyslet, zapuzoval zoufale každou strašlivou představu celý následující den. Ale v noci, když zase na svém loži, kouřil, zapomněl jednu chvíli na ostražitost - představil si živě tři náhlé hromové údery - hrůza jej zachvátila ještě větší než dříve --a-- Buch! buch! buch! zahřmělo na dveře, - ne pěstěma, - spíše jako sekerou.

Jeho vědomí skoro zmizelo... Když se zase vracelo, zavzlykal: "Bože můj - byl-li to osvoboditel - já mu neotevřel... Ale ještě teď neodhodlal bych se k tomu, i kdybych se mohl pohnout, ani hlasu není schopno mé ztuhlé hrdlo... Kdyby tak pozno-vu - -"

V zoufalství zaryl se opět do svého lože... -

Následující poledne, když si vařil, cítil, že mu je náhle tak podivně - jakoby se něco blížilo - tiše, jako tygr se blíží ke své oběti... Blíž a blíž to šlo, rostla tajemná hrůza - rostla a náhle -

Buch! buch! buch! zadunělo mrtvým tichem.

Bylo poledne. Po krátkém zapotácení uchopil sekeru, odsunul dveře. - Ni-


ilustrace
HONZA

kdo venku nebyl. Půda kol byla rovná a zcela holá, hladká a vysoká byla skála, k jejímu oběhnutí bylo by bývalo třeba aspoň dvou minut, i kdyby byl bývalý běžící běžel jako gazela...

"Strašidlo... Ne - jen halucinace. Ale není to - totéž? Není ta halucinace tak strašná, že může okamžitě usmrtit? Raději Kannibal než taková halucinace... Hu - zde bude můj konec - -"

V noci začalo se něco hrozného tygřím krokem znovu k němu blížit - zase tři třeskuté údery. A okénkem ve dveřích spatřil sir Hacensson hned poté děsnou hlavu, zpola lidskou, zpola koňskou. Pozbyl vědomí.

Když ho zase nabyl, byl - šílený. Ale ne zcela. Kdyby byl měl čtyři nohy, řekli bychom, že třemi stál v šílenství, jednou ve zdravém rozumu. Měl chvíle, kdy rozum převládal, -ač ve chvílích, kdy převahu měla pomatenost, neopouštěl ji temný pocit, že je pomatenostÍ. Vítězství rozumu nebylo vyloučeno, kdyby - rychle byla přišla spása od lidí.

Nový ten stav měl blahodárný vliv: po celý týden nic nezabušilo na jeho dveře -

Druhého dne, když se úplně setmělo, byl zase ve své jeskyni a v náledě světlejší. Po celé odpoledne nevyšel ven. Ležel, už ani kouřením čas nezabíjeje, ne na loži, na holé skále... A tyto myšlen-

ky táhly mu hlavou:

"Teď už co nevidět nastane konec... Šťastný - každý konec je a není šťastný. Dnes v noci jsem snil, že jsem navštívil mrtvou svou matku v čarokrásném paláci - jak mne uvítala a blahopřála k propuštění z blázince... Ano - dnes to přijde! Dnes to přijde, to, co bouchá až sem do jeskyně a odnese mne to... Brzo - co nevidět - zdá se mně, už to je za dveřmi... Co to stále píská a hučí?... Pekelná příšera jistě, která vystoupila na zem, - aby mne stáhla pod zem. Ha - blíží se to plíží se to jako dříve - jak hrozné je to vysvobození - ne - musím se bránit... Oh - vstříc musím jít nebezpečí- ano - teď rozumím: Když něco na mé dveře zabuší - musí to být cosi. Samy od sebe ty zvuky nepovstanou - něco musí zabušit, co, musím vidět. Budu-li před tím zabušením venku, - buď to strašidlo uvidím a rozpolcím mu hlavu - anebo - vůbec se nezjeví a s hanbou odtáhne. Ano - okamžitě musím ven!"

Vyběhl se sekerou. Srpek měsíce ověžoval sníh. Byl neobvykle silný mráz a on oblečen jen do pytle, pěřím nevystlaného... - A slyšel teď něco jako kroky - spatřil lidskou postavu, - blížící se, rostoucí... Šla tak divně, potácivě... Byl ohromná, - jako velký lev na zadních nohách kráčející... A hrozu podobné mručení přicházelo od ní... Sir Hacensson -

- zachvácen náhlou hrůzou, dal se na ústup k moři.

Buch! buch! buch! zaslechl za sebou třeskutě. - Svalil se na pobřežní písek... Šílenství drželo jej plně. "Přijde sem? Mám skočit do moře? Jde? - Nejde... On je černý - tam na druhém konci ostrova - je něco zlatě rudého... Vyhazuje to jiskry, hučíto, - rozumím teď! To je díra do pekla, která to strašidlo vyvrhla, aby mne přineslo... Nepodařilo se mu to... Zde nemá moc nade mnou... Zabouchlo, musí se klidit. Jsem vysvobozen, - dnes už nepřijde, mou statečností zmaten, nepřijde jistě nikdy už, zato lidé, ti mne vysvobodí - a já mezi nimi, utrpením zdokonalen, vykonám největší věci, zvrátím celou lidskou kulturu! Domů - dnes budu poprvé klidně spát! Ale mám přece jen strach vrátit se... Ale mohu zde zůstat? Zmrz bych do rána -"

Vstoupil jsem do jeskyně. Bylo tam jeho strašidlo... Ohromný muž, obličej černý vousem a vlasem pokrytý - nos orangutana, černé jiskřivé oči. Ani si majetníka nevšímalo, sem tam se kolébajíc pojídalo hltavě jeho zásoby. Strašné leknutí, -pak náhle myšlenka: "Musím ho zničit! Vyžere mé potraviny - já zajdu hladem než přijde jaro. Ha! Teď nutný boj - teď musím se ukázat mužem!"

A s řevem jsem se vrhl na strašidlo... To zachytilo v posledním okamžiku jeho sekeru. Nelidskou silou mrštilo jím o zem, kleslo mu na

prsa... Poslední největší erupce hrůzy - a náhle ticho.

Hunatý ohromný námořník bloudící tři dny na pustém ostrově skláněl se nad sirem Hacenssonem.

"Co tu leží jako zrtvý?" zamumlal. "Je po něm! Ale já ho nezabil... Co to - - co to? Náhle jsem vystřízlivěl... Teď se rozpomínám, co bylo před tím - teď teprve... Ano, kapitán, kluk stará, poslal nás na tento ostrov, abychom jej prošli, našli vodu. Každý z nás šel zvlášť - byla zima, já se ohříval rumem - celý litr jsem vychlastal, ztratil jsem smysl pro směr - bloudil tři dny - viděl kouř a jiskry zde z díra dveří vystupující - domáhal se marně přístupu, znovu se sem vracel, zase marně na dveře bušil - něco běželo z jeskyně pryč - nebo se mně to jen zdálo? Je po něm. Co s ním. Ale to je zrovna dobře, že to tak přišlo. Kapitán, kluk stará, spohlavkoval by mně jako koně, kdyby věděl, že jsem se tu ožral a včas nepřišel na lod..., jistě už na mne píská a čeká na mne. Snad mne i už hledají. Teď se mohu vymluvit - řeknu, že jsem zastihl tohoto šedivce umírajícího a ošetřoval jej, - to je přece chvalitebné. Už jsem střízlivý, ---Ano - musím tě vzít sebou, dobrodinče, aby se mně věřilo... Pojď, ať aspoň po smrti přijdeš ještě mezi lidi."



SUS TRIUMPHANS

Počátkem září 389 vešel Vittorio Romano v osm hodin večer do římského, velmi četně navštěvovaného hostince.

Byl překvapujícím zjevem. Ač podle obleku jeho dalo se soudit věk na značně vyšší, byl teprve třicet sedm roků stár. Postavy byl vysoké, kostnatého ba hubené; ale něco v tváři jeho povídalo, že musí být tělesně značně silný. Dlouhá, bledá a hubená tvář měla pravidelné a ušlechtilé rysy; bylo by jí bývalo možno nazvat krásnou, kdyby výraz její nebyl býval neobyčejně přísný, chmurný a divoký. Pod mocným čelem svítily veliké, zelenavé oči až příšerně hrozivě a agresivně, ba vztekle; hleděly však přitom ledově, pátravě a zkoumavě. Pod mírně orlím, krásným nosem se rýsovala velmi malá a velmi jemná ústa, mluvící, když mlčela, o krajně vzdorné, výbojné povaze. Z tváře zároveň skalnatě tupé, planoucí a ženský dětsky naivní, zvláštním leskem vyzařující, bylo zjevno, že Ro-

mano je mužem velké energie a vysokého ducha, že je neobyčejně nadaným mužem činu a rozeným vládcem lidu. Ač nebyl nikterak Napoleonovi podoben, může si čtenář o výrazu jeho tváře učiniti přibližnou představu, popatří-li na dobré portraity Korsikánovy z mladších let...

Byl svobodným a menším, ale poměrně dobře placeným úředníkem...

Rychlým, pádným, velitelským dojmem působícím krokem vešel do veliké místnosti, skoro úplně naplněné.. Rozhlédl se kolem -zmírnil krok- a výraz nejistoty, ba rozpaků objevil se zcela nepatrně v těkajících očích. Ale hned zvráštěl zlostně obočí a prudce usedl k menšímu stolu na jedinou prázdnou židli kolem něho...

Čtyři pánové v prostředních letech byli jeho soustolovníky. Jedna tvář byla veselejší, bodřejší, vlídnější a hodnější než druhá.

"Dobrý večer!" pozdravil je Vittorio zvučným, úsečným hlasem.

"Dobrý večer!" odpověděli všichni velice zdvořile, pátravě a plaše nan hledíce. Jeden z nich, nejmenší, nejtlustší a nejveselejší promluvil:

"Drahý pane, těší nás velice, že jste k nám přisedl a vás to bude zajisté též těšit. Každý je nám vítán! Račte vědět, že stůl tento jmenuje se stolem "pěti dobráků". My jsme čtyři z nich a pátý dnes nepřijde! Budte nám vítán na jeho místě!"

"Ano!" přisvědčil jiný, velký a hřmotný, nesmírně povídavý a prostosrdečný, jenž pro žádnou urážku se nedovedl rozhněvat. "Jen vesele, vzácný pane! A nemračte se tolik, jako s odpuštěním nějaký bandita - prosím, pěkně prosím, nehněvejte se! V naší společnosti se dosud každý rozveselil, rád bych viděl toho, kdo by se mezi námi nesmál! Každému je u nás blaze, to říká každý jsme hodný dobrosrdeční, lidé k pohledání!"

"Děkuju, uvidím!" děl Romano stejně úsečně a se stále svraštělými brvami.

"No, nemračte se, nemračte se, vzácný pane!" děl úslužným tónem třetí, velmi tichý, skromný a uctivý. "Je libo Šnupeček, prosím?"

"Neráčíte-li být šnupákem," řekl čtvrtý, červený, žensky něžný, sladký, "nepohrdněte aspoň mými doutníky - Havana prosím, račte si jen vybrat, mnoho-li libo - bude mne velice těšit."

"A pijte na náš účet!" zvolal veselý... "Pijte co můžete, všechno zaplatíme!"

"Nerad přijímám dary! Vypadám tak chudě, že za mne chcete platit?"

"Prosím za odpuštění - nemínil jsem tím nijak urazit! Ale jak jste urážlivý pane! S vámi je vskutku těžko vyjít!"

"A pořád se tak mračí," zasmál se povídavý, "a hledí na nás, jako bychom byli jeho nepřátelé a jakoby nám chtěl

dát po facce. Ale nerafte se prosím horšit!"

"Nehorším se vzácní pánové!" odvětil Vittorio; "jste roztomilí lidé!" a zasmál se... Ale smích jeho měl jako obyčejně, něco výsměšného a nuceného...

"A teď budme veselí a bavme se!" pravil skromný. "O čem se budeme bavit?"

"No, nejlépe o vínech a papáníčku - to je vždy veselé a zábavné!" odvětil veselý. "Neznámý pane, jak vám chutná toto víno? Znamenité, že ano? Zde je neibyčejně dobré víno!"

"Je zde víno jako všude jinde!" odvětil Vittorio, "ty malé rozdíly nestojí ani zaříci!"

"Jakže?" zvolal veselý s úžasem, "to nemůžete ani doopravdy myslit! Chechechel Víno je prý jako, víno, povídá ten pán!"

A všichni se rozesmáli. Romano se zachmuřil ještě více.

"Prosím, neračte se uraziti!" děl sladký, "ale to, co jste řekl, je vskutku trošinku směšné! Chechechel"

Oko Romaniho zasršelo blasky. Ale zkrotil se a mlčel.

"Proč pořád mlčíte, vzácný pane?" tázal se povídavý... "Bože, s vámi je těžká práce! Nevím, rozveselíme-li jej! Tak mluvte přece!"

"O čem? O žraní a chlastu? Nevíte pánové, že je mužů nedůstojné o těchto věcech vůbec mluvit? Staří Římané, naši předci, byli by k tomu, kdo by o tom mluvil, s opovržením obrátili záda!"

"Oho!" zvolal veselý. "Ráčíte být špatně informován! Staří Římané pečovali o bříško ještě více než my - lucullské hody -..."

"Vy tedy pochybujete, že jsme mužové?" tázal se sladký...

"nepochybuju, protože vím, že jimi nejste!"

"Jakže," zvolal povídavý, "máme vás snad přesvědčit, že jimi jsme?"

Oči Rommiho se bojovně leskly. "Bude mne těšit!" děl vyzývavě... Ale cítil, že jedná pošetile, že přece nemůže zde vskutku jednat.

Salva smíchu se rozlehla. Konečně děl veselý: "Ctěný pane, -zde je to nemožno! Ale račte jíti se mnou ven - zajisté nevíte dosud, kde je zde pissoir - já vám jej ukážu..."

Teď se teprve Vittorio dovtípil... "Odpuste!" děl. "Myslil jsem, že je vám znám rozdíl mezi pojmy mužskost a mužnost. Slova muž se užívá pánové, ve dvojím smyslu a kdyby jste byli mužni, ani by vás nenapadlo brát slovo muž ve smyslu samce!"

"Hm!" děl veselý. "Co pravíte, je poněkud nejasné... Ale zdá se mi též,

že nás ráčíte urážet -že jste- pardon prosím, poněkud rýpal! Ale my jsme hodní lidé a nevšímáme si toho! Ale co je za zábavu? Žádné urážky a žádné poučování!"

"Poučování," pravil Vittorio, "je zábavou a není větší zábavy nad diskusemi o ušlechtilých objektech vědění. Činit rozdíl mezi zábavným a poučným je - pošetilé."

"Můj božínku! Vy nejste k napravení!" zalomil rukama sladký. "On se dnes nerozveselí - nerozveselí - uvidíte to, přátelé!"

"Snad se ten pán přece jen rozveselí - ale později!" pravil uctivý.

"Ano, vyčkejme a bavme se zatím spolu bez něho!" děl povídavý.-

A čtyři dobráci jali se"bavit", nejdříve o jídlech, pak o uliční dlažbě, pak o jistém příteli, který po vypití jen dvou sklenic vína je opilý. Mluvili o tom všem nesmírně nudně, obávajíce se ve své dobráckosti, tj. zbabělosti, něco podstatného o těch věcech říci. Nezáleží mnoho na thematu rozhovoru, a ale jen na způsobu, jakým se toto projednává. A obyčejní lidé mluví o relativně nudném předmětu vždy ještě nudněji. Tak se bavili...

"Každý by řekl," myslil si Vottorio, "že jsou to nejlepší, nejpříjemnější a nejdobrosrdečnější lidé na světě. Ale jejich malá očka pod úzkými čely svěd-

čí o tom, že jsou to lidé obyčejní, tj, nízcí a špatní... Obyčejný člověk nemůže nikdy míti dobré srdce - jinak bybylo dobré srdce něčím špatným. Dobré srdce je privilegium velkých lidí. Ano! Dobré srdce je něco vzneseného - tedy vzácného - jak končí Spinozova etnika. Tihle bídní červi! - Snad se, jak Goethe praví, vyjeví u nich brzo skvělá bestiálnost."

A již se počala jevit.

Z opilého přítele se dostali totiž dobráci na prase, z prasete na zvířata vůbec - a v nazírání na zvířata a v soucitu s nimi se jeví, jak známo, nejzřetelněji srdce i duch člověka.

"Měma otci chodila kuna na slepice," - vyprávěl veselý. "Naříčil na ni a špatně ji chytil... A víte, co jí udělal? Vypíchl jí oči a nechal ji běhat v komoře bez oken. Víte, ona potvora, třebaže nevidí, mohla by vyskočit na okno a utéci... Kamarádi, to vám bylo k smíchu, jak běhala zběsile po světnici, do stěn hlavou vrážela -i po stěnách šplhala- věříte tomu? A můj otec práskal nad ní ustavičně bičem a švihal ji - ona tak směšně kvičela. Mně bylo tenkrát dvacet let a myslil jsem, že smíchy duši vypustím! Chechechel" A při této vzpomínce rozchechtal se společně se svými přáteli znovu,až jim slzy kanuly.

"Dobře jí udělal!" děl sladký. "Taková šelma, která drůbež vraždí, ničeho jiného nezasluhuje -"

"Člověk ji nevraždí?" tázal se vottorio. Vřel v něm hněv.

"Jo, -člověk, -to je docela něco jiného!" smál se veselý. "Jak můžete být tak zpozdilý, pane, a přirovnávat člověka k takovému dobytčeti? A ještě dál ji trápil můj otec celé tři dny. Uřezal jí..."

"Ale já vám povím ještě něco lepšího;"jinéhnixxxxixxxxxxxxix vskočil mu do řeči uctivý. "Já jsem měl psa, hodného, věrného - jen co je pravda. Ale ne a ne si odvyknout dávat na mne tlapy, když jsem byl svátečně oblečen. Bil jsem jej za to, bil, - jednou jsem jej tak tlustou holí zmlátil, že ležel několik dní pod postelí a nemohl se postavit na nohy - chechecho! Ale sotva mu otrnulo, zas už na mne vyskočil. Víte, já jsem hodný člověk, ani kuřeti bych neublížil- to mne znáte! Ale dopálilo mne to! A umínil jsem si, udělá-li to ještě jednou, že mu udělám, co ještě nikdo psu neudělal. Ale tu on zrovna na mne nešel, jakoby čichal, co mám za lubem! A to mne dopálilo! Potvoro, povídám si, za tvou prohnanost tě musím potrestat! Tak jednoho dne chovám se k němu vlídně -víte, jindy jsem na psy ras! Dávám mu maso a konečně povídám: hop, vyskoč na mne! Ale on nějak nechtěl. Já jsem dostal vztek - na tu jeho prohnanost, víme? Ale jak povídám

ještě jednou vlídně: hop, vyskoč! Ale on zase ne! Tu vezmu dětky a zařvu: sem pojď! Hop na mne! A tu konečně poslechl - mrcha prašivá a zamazal mne kalhoty! Zařvu nan: tak tedy posloucháš pána!? A víte, jak jsem jej teď potrestal? Nejdřív jsem jej svázal, až mu kosti praskaly. Dříve jsem mu ovšem dal náhubek. Pak jsem jej pálil červeným železem do čumáku, do břicha všude -! Jakživ jsem takovou legraci nezažil! Co ta bestie vyváděla - jak řvala, kroutila se, skákala po hřbetě! A víte, zdálo se mně, že mne též prosila! Smíchy jsem byl popukán, věřte mi to!"

"Chechechel" smáli se veselý, povídavý i sladký velmi upřímně.

"A pak jsem ji ještě opařil vařící vodou, zpřerážel jí hnáty a vypíchal oči - a pak jsem ji hodil do sklepa! Celý den tam řvala, že to bylo slyšet až nahoru! Chtěl jsem ji tam tak dlouho nechat, až zcepení, ale nájemníci si stěžovali na ten hluk. A já protože mám dobré srdce a každému rád vyhovím, jsem šel do sklepa a tu mrchu prašivou, neposlušnou jsem zabil... Ale dříve jsem ji ještě tak zmrskal, že z ní cucky lítaly!"

Zatímco toto mluvil, myslil si Vittorio, bledý a chvějící se: "Naskytne-li se mně příležitost, přísahám na svou čest, že ti učiním

totéž, co ty psu!"

"Ale kamaráde," děl sladký, utíraje si slzy smíchu, "to přece bylo do tebe necitelné. Byla to sice němá tvář, ale ta také cítí!"

"Nevídáno o takový prašivý dobytek!" zabručel skromný.

"Ale pes je věrné zvíře!" pokračoval sladký. "Psu bych to nemohl udělat. Ale kočce ano! Já vám také něco povím! Měl jsem kočku -totiž já ne- moje stará. Já to plemeno, které žere ptáčky, nemohu vystát -ale mé staré musím být po vůli- ta by mně zahrála! Tak naše kočka běhala po nábytku a nemohl jsem jí to odvyknout. Jednou jsem jí přerazil nohu - ale ona běhala po něm po třech! Tak co dělat? Jednou, když má stará nebyla doma, zatopil do kamen, strčil ji mrchu do trouby a zavřel... Ona si rozrazilalebku o troubu a bezmála ji vyrazila... Takové malé zvíře a co má síly - to byste nevěřili. Koukám do trouby - ona se nehýbe. Vytáhnu ji ven aona začně lítat jako satanáš po kuchyni. Já si nevím rady -mám z ní strach, že mně pokouše a poškrábe- a stojím tu dlouho jako pitomý. Tu se vrátila má stará. To byl rámus - neptejte se kamarádi! Nejdříve té mrše usekla sekerou hlavu, aby se potvora netrápila! A pak by jí bezmála zabila mne, -ale rozmyslila si to. Nechtěla věřit, že kočka sama do trouby vlezla, jak jsem jí říkal - stále na tom, že jsem to udělal, protože skotu nenávidím!"

"To jsi dostal holí asi jako tenkrát, když jsme tě opilého přinesli domů!" zasmál se veselý.

"To ne!" odvětil sladký. "Trochu ano - ale jen co by deset napočítal mne zmlátila... Ale z toho jsem si ničeho nedělal, jen když jsem se potvoře pomstil!"

"Pánové!" děl Vittorio chvěje se, "které zvíře dopouští se podobných ničemností, jako jsou ty, o nichž jste právě vyprávěli!?"

"Aha!" zvolal povídavý, "náš mlčenlivý pán nabyl opět řeči! Ale zvíře a člověk je rozdíl! To oboje nemá se strkat do jednoho pytle!"

"Ano, poněvadž žádné zvíře není zvířečtější, žádné nevadí zhovadilejší, než dobráci vašeho rázu! Proto se nemá člověk a zvíře strkat do jednoho pytle!"

"Ale dovolte pane!" pravil veselý, "vy nás jmenujete zvířeckými a zhovadilými - to je pro nás urážka!"

"Nejmenuji vás tak, jmenuji vás jen lidskými, protože hnusnosti podobného druhu jsou jen známkou lidí!"

"Pane!" osmělil se skromný, "vy ráčíte do nás rýpat!"

"Za to, že jsme k němu, neznámému člověku, byli tak vlídní, rýpá do nás!" zvolal veselý.

"Nerýpám do vás, ale z plna hrdla bych si přál do vás rýpnout, ale jinak!" odvětil Vittorio ještě rozvážněný. A povstal. Pochopil, že zde nemůže déle zůstat sedět.

"Vy si to vše necháte líbit?" ozval se od vedlejšího stolu hlučný hlas. "Jste přece jen dobráci! Já bych s takovým člověkem zatočil zcela jinak!"

"To je pravda!" zvolal povídavý. "Pane hostinský, ten člověk nás zde hrubě urážel! Poučte jej, že vaše stabilní hosty nesmí nikdo urážet. Dokonce nám vyhrožoval pichnutím!"

"CO?" zvolal tlustý hostinský, "mé dobráky urážet? To je neslýchané! Pane - klidte se odtud!"

Romani již měl klobouk nahlavě...

"Ten se musí vyprovodit zcela jinak!" ozval se onen hřmotný hlas a majitel jeho, tlustý muž, vyskočil. "Vyhoďte jej, pane hostinský!"

"Ano, ano!" volali kolemsedící a vyskakovali.

Vottorio zamířil rychle ke dveřím... Ale již uchopil jej onen tlustý muž za límec. Ostatní, i hospodský, řítili se rovněž k němu. Též dobráci. Veselý a sladký ozbrojili se holemi a plni odvahy běželi ke dveřím.

Střelhbitě se Vittorio otočil a uchopiv tlustého za prsa, mrštil jím

prudce do stěny těl. Přiskočil ke dveřím... Ale dva políčky jej ještě stihly - a jeden srazil mu klobouk.

Klobouk zdvihl, vyskočil na chodbu a ubíral se ven. Za ním zněl smích dvou hezkých číšnic... Proud lidí vyřítil se za ním. Ale on již byl na ulici. Spousta nadávek jej ještě chvíli pronásledovala... Pak zmizel v posterannní uličce. Bezmocný slepý vztek vanul jeho duší a unášel ji s sebou. Prošel dvěma ulicemi bez vědomí sebe, nevěda jak. Teprve pak ulehl poněkud jeho vztek a zahanbenost.

"Fuj!" odplivl se, "jak se nechám slabošsky unášet vášní! Jsem přece jen tak bídným mužem činu? Ale hnijju v těchto poměrech - to je jisto! Však dosti!"

A snažil se vášeň překonat, -ale s malým výsledkem. Ať vnucoval své myšlení sebeusilovněji do jasných, rozumných kolejí, odplavovala vášeň a fantazie znovu a znovu úlisně budované stavby... Stále vracely se mu vzpomínky na jednotlivé potupné události a okamžiky. Pak se ospravedlňoval ve svých očích, dokazuje si, že při všem jednal důstojně; povznášel sebe sama. Ale přece zvítězily myšlenky mstivé... Představoval si s rozkoší, jak by dobrákům, tlustému, jenž jej popadl za límec, hospodskému, lebku roztříštil, kdyby jej potkal o samotě. A což ti neznámí, kteří

políčkovali? Ty by ani nepoznal, kdyby je potkal v lese. Však co na tom záleží? Celé lidstvo je bídná snět a prašivý hmyz, celému lidstvu třeba se bez rozdílu mstítí! Ale jak jen? A fantazie vykouzlila mu, že se stal nějakým zvláštním způsobem nezranitelným, že na pouhé jeho slovo objeví se, jako v oné pohádce, množství železných kyjů, které rozdrtí vše, co si bude přát, že má schopnost vůlí svou každému, ať je sebe vzdálenější, k sobě přitáhnout; jak bude mezi lidským hmyzem řádit, jak ty skety se budou třást, na kolena padat, při zvuku jeho jména trnout, jej zbožnovat!

"Není slabostí o tom blouznit?" tázal se sám sebe... "Není! Podobné fantazie jsou nanejvýš přirozené, ba psychologicky nutné. Dodávají člověku sílu, a činí velmi šťastným. Vždyt jsou též druhem reality; zatím, co jsem snil, byl jsem silou své iluse vskutku pánem lidstva, větším než cokoli přede mnou, neboť prožíval jsem zcela vše, co bych mohl prožívat, kdyby se můj sen uskutečnil - a byl jsem blažen... A to je cíl a centrum všeho... Jen psychické stavy jsou realitou a pravdou. Nutno jen držet fantazii oddělenou od skutečného a nevnášet životy jeden do druhého... Jinak se staneme buď fantasty činu nebo suchopárnými, prázdnými dušemi. Já to umím, -mohu tedy své fantazii popřát svobodu!"

Došel do velkého parku. Byla úplná

jí tma a skoro nikoho zde nebylo. Vášeň zeslábla a Vottorio zabručel: "Jaký jsem to blázen, že s tou chamradí vůbec mluvím a odporuju jí! Jediné rozumné počínání je s lidmi nemluvit a nevšímat si jich, nemáme-li moc jim rozkazovat... Závidím Eugeniovi, ten si lidí ani nevšimne, protože nepotřebuje jejich společnost... Já ji však potřebuju, ale jsem v postavení, že se musím stát psem, mám-li vyhovovat této potřebě... Kčertu! Musím buď stále hnát a být psem -nebo zemřít- nebo se konečně rozhodnout. Ale hnát dále nebudu, protože nechci, zemřít nechci rovněž, -tedy musím se rozhodnout!"

Chvíli šel mlčky, pohřížen v myšlenky... Pak se jal šeptat: "Dosud bylo mě těžko se rozhodnout, ale byla to slabost... I teď mně to přijde obtížno - hrome! - Ale jak je to nejtěžší lehké, chceme-li... Postačí úsilné myšlenky jiným směrem, představit si nečestnost své slabosti - trochu stoicismu k tomu přidat - a rozhodnutí je lehké a čin je již zde. Zatím, co takto mluvím, cítím, že tíha ze mne spadla - že bych snadno ihned mohl přikročit k činu -k činu- konečně začít jednat!"

Ulehčilo se mu a rozveselilo se. Těžkost rozhodnutím pron zmizela - přesto však rozhodnut dosud nebyl... Rychle zamířil k domovu...

"Ano, nezbývá mně nic jiného - musí to být!" zašeptal po chvíli. "Mé postavení musí být změněno - musím

počít jednat k tomu cíli! Hanba, že jsem v tom bahně tak dlouho vydržel. Pro obyčejné lidi, tento odporný bahenní hmyz, je bahno zcela přiměřeným pobytem; zůstávají-li v něm lidé vyšší, je to špatnost všech špatností. Ven! A třeba vejdu z něho v záhubu. -Co na tom? "Každý velký duch stojí ustavičně na kraji záhuby a potýká se celý život se smrtí... Boj je můj element, -nuže tedy do mého elementu s veselou, jarou myslí!"

"Chátra říká svému zaměstnání činnost, -a zatím je to žebrota a otroctví... Říká mu práce a je to jen zapomínání na vnitřní prázdnotu a hnus před sebou. Vše, co zasluhuje jméno, "jednání", je nutně protizákonné jednání; tohle "živení se" je tak hnusným kalem, že ten, kdo se jím musí brodit, nasákne jím sám, zkazí se sám. Pojímal mne vždy nevýslovný hnus z toho, čemu se říká "dělat karieru": z toho sprostého, sobeckého, nestoudného, slintajícího prodírání se pomocí loktů, smrdutými, zvířecím dechem pachtilů... A pochopil jsem též, že kdo chce mezi lidmi se někam dostat, musí se mezi nimi plazit. Kdo to neumí a kdo zpříma kráčí, hyne brzo uštknut jedovatými plazy, nad něž se opovážil vztyčit se - domůžeme se v lidské společnosti něčeho jen dvojím: plazením se a tím, čemu se říká z "práce". Ale práce je jen pro obyčejné, vyššího neschopné lidi. Pracující lev, osel? Ne, nýbrž mezek a vůl... A i hříbce nutno vykleštit, tj. horším učinit,

CHÁTRA ŘÍKÁ SVÉMU ZAMĚSTNÁNÍ ČINNOST- A ZATÍM JE TO ŽEBROTA A OTROCTVÍ... ŘÍKÁ MU PRÁCE A JE TO JEN ZAPOMÍNÁNÍ NA VNITŘNÍ PRÁZDNOTU A HNUS PŘED SEBOU



valachem, mají-li být k práci, tj. k otročině řádně způsobilí... Vyšší člověk potřebuje na práce, nýbrž volné činnosti, rozčilení, dobrodružství, hry, zajímavosti letu, je Pegasus, ne mozek. Práce je schopen jen v zájmu vysokého cíle; jen je-li pomůckou k letu dovede ji bez omrzení konat. Napoleon, Friedrich Vel. atd. byli velmi pracovití jako vladaři, ale byli by bývali "lenochy" jako úředníci... Práce je opakem činnosti: stanu-li se soudcem nebo notářem, stanu se otrokem, tedy trpným. Práce je trpná, tedy není činností... Tedy "živení se", dvojnásobně vyššího člověka degraduje..."

Tak uvažuje, došel do svého bytu a ihned si lehl... Jitro vycházelo a rdělo se z dlouhé noci, když konečně usnul.

O několik hodin později seděl Vittorio u okna, kouře dýmku. Jako v horečce kroužily mu hlavou šílené představy a v prudkém odhodlání zaťínal pěsti... Ozvalo se zaklepání na dveře a vešel přítel jeho Eugenio.

Vittorio se v rozčilení neodolal, aby mu nevylíčil vše, co se v hostinci sebřhlo a dodal: "Kdo je obyčejný

člověk, nemá citu pro zvířata! To platí bez vyjímky. Obyčejný člověk zvířat nemiluje, protože nemiluje vůbec nic mimo svou nízkost. Kdo chce poznat člověka, učiní nejlépe, pozoruje-li jeho zacházení se zvířaty: lidé se přetvařují sice všude - ale zde ještě nejlépe nejméně: nemají toho zapotřebí, protože zde nikdo nikomu sebevatší shovadilost nezazlívá. Soucit se zvířaty je jediné větší okno, jenž ukazuje do nitra člověka. Moje stará posluhovačka zdá se být nejdobrosrdečnějším tvorem na světě: samá ochota a vycházení vstříc a medovávlídnost - illuse, že je vskutku dobrou ženou, je skoro neodolatelná... Ale tu se stane, že si přinese domů poraněného ptáka. "Chudáček, chudáček zlatý", vzdychla ta nestvůra. Postaví práčka na stůl, -pták vzlétne,- udeří hlavičkou do okna prudce, že naokno spadne a zůstane ležet. Mně v tom okamžiku bylo, jako bych sám dostal ránu do hlavy - a ještě hůře; ale ta útlocitná žena roztáhla držku "Chechechel" Jindy udeřilo nějaké hovado psa prudce do nohy. "Chechechel" zaznělo opět z její držky... Klamavé pozlátko na jednom místě odskočilo, -a objevilo se okénko, jímž je rázem viditelná ta bezmocná hniloba obyčejných lidí, stokrát hnusnější proto, že je obalena tou, v obrovskosti své hnusnou přetvářkou obyčejného člověka! Termíny "obyčejný člověk" a "neobyčejný" jsou ubohé a nedostatečné. My a obyčejní lidé jsme něco naprosto rozdílného. Jsme-li my lidmi, nejsou tím oni, jsou-li tím oni, nejsme tím my.

"Přemýšlím právě o vhodných termínech. Ale chtěl jsem se tě otázat: Miluješ lidstvo? Budoucnost jeho!?"

"Nemiluju dosud - snad později... Ale poněkud je mám přece jen rád jako hlínu k formování... Snad je to již též láska - nepřemýšlel jsem o tom dosud. Ale co nazýváš lidstvem?"

"Lidstvo," pravil pomalu Eugenio.. "Řeknu-li lidstvo, myslím tím na to, co je v něm vznešené - na vysoký duševní život, na tzv. kulturu... Lidstvo sestává se vlastně ze dvou heterogenních skupin, které jsou přesto dohromady srostlé, jsou korelativně na sebe odkázány: jsou to velcí lidé a malí lidé, - neboli tvořící a hrubý jejich materiál a element, jímž se umožnuje jakési nedokonalé přenášení myšlenek... Rozdíl mezi velkým a malým člověkem je ještě větší, než rozdíl mezi mužem a ženou, právě takový jako mezi Praxitelem a mramorem. Milování lidstva znamená pro mne podporování vzniku velkých lidí, - o ten špinavý element a materiál netřeba se nikdy starat jako o bejlí ne!"

"Co myslíš? Zuříme-li proti společnosti obyčejných lidí, kterou nazýváš "svini", -nezuříme tím proti sobě? Ničíme-li společenský pořádek, nepodkopáváme si sami půdu pod nohama? Vznik velkých lidí není odvislý od daření se společnosti malých? Není "kultura" odvislá od zachování společenského pořádku!?"

"Bez starosti!" zvolal Eugenio,

"my ho neuvedeme v nepořádek! Svině je velká jako celá Evropa a my jsme atomy proti ní! Náš úkol není společenský pořádek činit, nýbrž uvésti jej někde ve zcela malý, kolísavý pohyb, aby vše úplně neztmilo! Kultura jde jen něčím krokem kupředu! A my velcí lidé musíme vědět konat tak, abychom se udrželi nad vodou - na ofensivu není ani pomyšlení. Jen malinké otřásání společenským nepořádkem - řádem - tot úkol velkých lidí. A toto malé otřásání je "život", pokrok lidstva. Naše celá činnost boj proti svini, potírání svině, nenávist proti svini. Naše positivnost je negativního druhu. Všechny naše ctnosti mají původ v této nenávisti, resentimentu: nenávist ke svini je jedinou hybnou silou nás, tzv. geniů. Škodíme svini, tím se svině poněkud vzpružuje a na životě udržuje, žáštiplný boj mezi svini a geniem, tot vůdčí idea historie lidstva. Tedy je pokrok, kultura, lidstvo vlastně něčím velice ubohým a malým - jako ostatně všechno!"

"Tvůj výklad," pravil Vittorio, "trpí jakousi nejasností a kvapností!"

"Máš pravdu! Jsem teď nervózní a jdu již! Přichá dosud tvá milenka?"

"Zítra ji donutím, aby se déle nešpinila živením se, nesvolí-li dobrovolně!"

"Tvá Stella je nejkrásnější z žen, které jsem dosud viděl -až na jednu-"

"Kterou?"

"Fortunu!"

"Tu jsi viděl?"

"Ano! Ale o tom jindy! Upřímně ti řeknu, že ti lásku Stelly závidím!"

"Namluv si nějakou ženu - není o ně nouze!"

"Ukaž mně druhou Stellu. Vlastně já ji znám!"

"Snad Fortunu?"

"Ano! Bohužel je tato přelétavé, prchavé ptáče! Ale snad ji chytím do klece!"

"Nemám rád,když někdo řekne 'A' a nořekne 'B'!!"

"Řeknu ti i 'Z', ale již dnes. Půjč mi celé své jmění!"

"Zde je máš!"

"800 lir! Máš více než jsem myslel! Vezmu si jen 700! Zde máš 100 nazpět! Zbytek ti dám zítra - nechytnou-li tě! Chci totiž, aby v tom případě ti neukradli tvé jmění, nebo po tobě příbuzní nedědili."

"Děkuju! A teď už táhni! Zítra večer tě navštívím!"

"Hleď, ať toho na koleje nahážíš raději víc, než méně!"

"Ano! Dobrého nemožno učinit nikdy přespříliš!"

"Doufám, že má Fortuna i tebe miluje!"

Oba extraordinairní přátelé odešli od sebe, ani se nepozdravivše, ani si ruky nestisknuvše.

A Vittorio kouřil dál a dumal a usmíval se.

Následující den byl většinou podmračený. Za soumraku vyšel Vittorio ze svého bytu.

Byl oděn jako obyčejně, -ale pod svrchním šatem měl šat ještě jeden-velmi starý, jež dosud nikdo v Římě u něho neviděl... V ruce nesl v novinách něco zabaleného: byly to staré boty... Ale nebyly určeny k tomu, aby je švec vyléčil: naopak byly odsouzeny k spálení, až se jejich pán následující den domů vrátí...

Ve svých kapsách měl zlodějskou lucernu, dva velké revolvery a dvě dlouhé, jako břitva ostré dýky... Nic zbytečného s sebou nenesl, -ze strachu, aby to neztratil... Své knoflíky dříve dobře prohlédl , aby z nich snad se nestalo corpus delicti...

Místo měl již dříve vyhlédnuto a bližší okolnosti byly mu známy... Dobré tři hodiny bylo mu nutno jíti. Rychlovlak měl tudy jeti v půl jedné.-

Nedal se Římem nejbližší cestou na východ, nýbrž zamířil na sever... Ale sotva byl několik set metrů za městem, dal se spěšně na východ polními stezkami.

Jeho nálada byla prazvláštní... Většinou se slunil v pocitu volnosti a těšil se slastně z toho, co přijde. Ale občas se v tom vynořovaly stále neurčité živelní obavy a někdy zatajil se mu dech a srdce mu přestalo tlouci...

"Tenhle strach" děl si, "nemohl bych si odpustit kdybych jej cítil za dva měsíce. Dnes je omluvitelný. Statečnost je z velké části věcí zvyku a cviku a neohroženost vzniká jen z navyklosti na nebezpečí... Nesmím chtít nemožností.. Kdo se zaměstnával dosud hlavně sečítáním, kdo byl bezúhonným občanem a psem, nemůže od sebe naprosto žádat, aby se nerozčílil, když vyjde pak poprvé na zločinnou výpravu! Skok do studené vody je nepříjemný - ale je to snesitelné a příjemné.."

Před ním se temnila v posledním světle nevysoká, široká homola.. Opustil cestu a dal se polmi přímo k ní. Když vystoupil na kopec, byla již téměř úplná tma a nebe zcela zamračené...

Prohlédl důkladně celé malé temeno, není-li zde člověka, pak vstoupil do dolíku uprostřed temena a rychle svlékl svrchní aněk spodní šat.

Pak oblékl svůj obvyklý oděv, naň oděv starý, přezul se do starých bot, na nové zabalil do novin a odkvapil dále...

Již dříve byl si místo toto k převlečnutí vyhlédl.

Kráčel chvílemi silnicí, chvílemi stezkami, chvílemi přímo polmi ještě asi půl druhé hodiny a došel do lesa. Za ním byla železniční trať, táhnoucí se těsně kolem něho.

Byla půlnoc... Rychle kráčel úzkou, známou pěšinou.. V černých korunách blýskaly teď bílé hvězdy. Ale Vittorio zpozoroval, že na západě, odkud vítr vanul, je černo. Proudil silný vítr a dalo se tudíž očekávat, že v půl jedné zakryjí mraky celou oblohu... A vítr hučel silně ve stromech a svištěl v uších, což bylo pro našeho přítele velmi prospěšno,-

Delší jednotvárnou chůzí poněkud otupěl a stal se lhostejným. Teprve teď, když se blížil k místu, počalo jím rozčilení tupě zmítat a slabě jej narkotisovat...

Když se octl asi uprostřed lesa, rozžal opatrně svoji lucernu. Podíval se na hodinky: bylo čtvrt na jednu. Lucernu zavřel, pod kabát schoval a dal se dále... Rozčilení rostlo... Když zapět minut rozeznal, že asi 50 kroků před ním les končí, ulehl a čekal... Napjal vůli a podařilo se mu značně uklidnit...

Telegraf zvučel... Ozvaly se kroky a zanikly... Nad hlavou Vittoriovou plnuly se již černé mraky...

Pohlédl otočen zády ke trati zbovu na hodinky: za tři minuty bylo půl... Tiše a obezřetně ubíral se dále. -

Místo, kde se měl vyšinout vlak z kolejí, bylo právě asi uprostřed mezi dvěma hlídacími domky. Vittorio si je dobře vyvolil. Všiml si také, že asi tři minuty před příjezdem valku stojí již hlídači blíže svých domků. Úmyslem jeho bylo použít tyto dvě tři minuty k tomu, aby přinesl na koleje překážky. Věděl i jaké. Hned na okraji lesa byla hromada polen a přímo pod železničním násepem asi 30 kg těžký placatý balvan. Železniční násep byl asi dva až tři metry vysoký.. Dalo se tudíž očekávat, že vyšinutí vlaku způsobí slušné spousty.

Připlížil se na kraj lesa a zaradoval... Hromada polen zde dosud byla.

Rozhlédl se kolem - a neslyšel ničeho a neviděl ničeho... Mraky přikrývaly již tři čtvrtiny nebe.. Potichu přikročil až pod násep.. I balvan zde byl - sehnul se proň.

Tu zaslechl náhle zcela blízké kroky na trati.. Odplížil se do lesa.

"Co to má znamenat?" tázal se sebe. "Vždyť musí zde být vlak co nevidět, -a hlídač není dosud na svém stanovišti... Či snad to není hlídač?"

Ale podle vážných, pomalých a jistých kroků dalo se soudit, že to hlídač je.. A hned rozeznal Vittorio na trati temný stín... Tento přešel a pomalu se vzdaloval. -

"Vlak se asi opozdil!" pomyslel si Vittorio. "Tak tomu je - jinak by již tam za záhybem kopce, 2 km odtud, musil být slyšen. Nebude-li s tímto vlakem nic, počítám si na ten, co jede ve čtyři hodiny... Ale hloupé je, že nevím, kdy tento vlak přijede, že nejsem tedy jist před hlídači... Nesmím dříve začít, než hučení jeho v záhybu zaslechnu!"

Čekal. Kroky dozněly... A již zaslechl Vittorio v noční tišině vzdálené hučení - ale ještě daleko za záhybem..

"Výborně se to daří!" šept si - a ještě asi půl minuty čekal.

Hukot zeslábl - pak opět zesílil.. Vlak se patrně blížil již k záhybu.-

"Teď je čas!" děl si. Rychle vyskočil, běžel pod násep a znovu se shýbl pro balvan.. Jeho rozčilení zmizelo a ustoupilo veselé jarosti. Teď byl činný, jen očekávání bylo mu trapné..

Tu zaslechl náhle za sebou v lese zřetelný, ostrý šustot.. Zarazil se - a zdál na zbraně...

"Byla to zvěř nějaká!" pomyslil si, však hned a pozdvihl balvan.



Hukot skoro ustal, -patrně byl vlak již přímo za záhybem... Vittorio vyběhl na násep a opatrně položil balvan na jednu kolej tak, že spočíval zcela na ní, neopíraje se o zemi.. Kraj balvanu, na nějž měla lokomotiva najeti, byl nízký a dotýkal se skoro koleje.-

Rychle seběhl a zamířil k polenům. Tu zazněl znovu hukot, vzmáhal se kvapem, -a již se vynořila v dáli za záhybem červená světla. Ještě dvě a půl minuty do příjezdu.

Uchopil asi patnáct polen do náručí a vyběhl s nimi na trat... Hodil je na druhou kolej a vrátil se pro polena nová. Uchopil jich opět množství do náručí.

Tu ozval se vedle něho výkřik: "Co to děláte?"

A v zápětí to zařelestilo nedaleko něho, a před ním stanul lidský stín,-

Vittorio hodil dříví na zem. Byl velmi chladnokrevný v tuto chvíli. "Kradu dříví, příteli!" děl. "Neprozrad mne!"

Ale zatím, co takto mluvil, vyňal dýku, -a již bodl do hrudi černé postavy... Ozval se výkřik, a stín klesal... Vittorio bodl znovu - a znovu... Ozval se pád, listí šelestilo ještě chvíli pod pohyby se smrtí zápasícího těla - a pak šustot ustal -.

Vlak se blížil... Vittorio poznal, že je již jen km vzdálen. Rychle ucho-

pil polen co nejvíce mohl a vyběhl na násep... Naházel je bez ladu a skladu na koleje, chtěje je pak účelně narovnat... Ale vlak se příšerně blížil... Tu všiml si Vittorio, dlouhého, tlustého polena... Uchopil je a položil přes obě koleje křížem. Právě postačilo.

A již byl vlak asi jen 200 kroků vzdálen,-

Vittorio seskočil z náspu a pěti skoky byl v lese. -Zakopl o mrtvolu, -ale nemysle nani ubíhal dále. Hukot vlaku se kvapem vzmáhal. Náhle lokomotiva silně pískala. Ale hned poté ozval se prudký rachot, řinčení, nový rachot, -a zas rachot a ještě větší rachot, až to prchajícího ohlušovalo. Ale trvalo to jen asi 10 vteřin. A pak bylo místo rachotu slyšet lidský řev, nářek a kvílení, - -

Podívejme se do nešťastného vlaku dříve, než se z kolejí vyšinul. Jen do jednoho malého coupé třetí třídy.

Je zde osm malých laviček a na každé sedí člověk. Hned napravo od vchodu je mladá hezká dáma, naproti ní mladý muž... Nalevo jsou dva elegantně oděné páni. Za nimi dva venkované v pokročilých letech a za mladým párkem

dvě poloměstsky, polovenkovsky oděné ženy.

Vyslechněme nejdříve hovor mladého párku.

"Milostivá paní!" dí mladý, hezký a hezky ošacený muž. "Zajisté ráčíte býti šťastna! Z vaší krásné tváře září mír a nevinnost a co jiného může v tomto slzavém údolí šťastným učiniti, než nevinný pokoj duše?"

"Bohudíky jsem šťastna!" odvětila sladkým hláskem, "ač nežiju v poměrech skvělých - naopak velmi stísněných. Můj muž je malým úředníkem - diuristou totiž.,. Máme jen to nejnutnější - ale štastí nezávisí na bohatství, hlavní je spokojenost. Můj muž, chudák pracuje pilně od rána do večera, práce jeho je jednotvárná neradostná, vysilující - ale blaží jej po celou dobu tu myšlenky, že večer stráví v rodinném kruhu, že si vezme naše dvě roztomilé dítky na klín a bude je houpat - říká, že ony a pak já jsem jedinou jeho radostí na světě. Můj bože!" a mladá paní přitiskla k očím šátek, "co má ten ubožák na světě? Žádnou zábavu si nemůže dopřát! Jak je mně ho líto! jen vědomí, že je živitelem rodiny jej povznáší a udržuje- jinak by byl své duchamorné práci zajisté již podlehl!"

"Jaké vzácné srdce máte!" zvolal společník u vytržení.

"A já bych byla zcela šťastna, kdybych nelitovala tak svého muže. Ale vědomí vykonaných mateřských a

manželských povinností činí mne spokojenou..."

"Ale zajisté zatoužíte též někdy, milostivá, po lepším osudu, blahobytu, nádheře..."

"Já? Nikdy! Vlastně, mám-li být upřímnou, přec jen někdy - ale hlavně kvůli mým dětem a mému muži."

"Ráčíte jej zajisté milovat?"

"Nade všechno! On je tak hodný!.."

"A mohla byste mimo něho milovat i jiného muže?" otázal se sladce mladík.

"Nikdy! Tak hodného muže není na světě! Jen pak snad, kdyby byl tak hodný jako můj muž -ale ani pak ne! Ale dovolte, pane, já jsem vám již tolik sdělila - avy jste se mně dosud ani nepředstavil!"

"Ach! Odpusťte milostivě! Vaše černé oči mne omámily, že jsem zapomněl na slušnost! Prosím, jsem A. Repoli, junior, spolumajitel známé obchodní firmy. Můj otec je stár a churav, takže mně správu rozsáhlého závodu úplně přenechává. Jsem, vlastně již jediným jeho majitelem.."

"Těší mne velice!" uklonila se mladá paní a zazářila...

Mezitím rozpředl se vzadu následující hovor:

"Do Říma, do Říma, paničky?" tázal se starší z venkovanů s šedinami a úctyhodným pličejem.

"Do Říma!" odvětila starší žena, asi 65 letá. "Smutná cesta, přesmutná cesta!" a vynala z kapsy šátek. "Jedem na pohřeb mému bratru, strýci mé dcery

zde - ach můj drahý bratře!" A vypukla v usedavý pláč..

"Zemřel náhle, z čista jasna," pokračovala její dcera, asi 40 letá a utírala si oči. "Ani sbohem jsme mu nemohly dát, ani oči zatlačit. Tak jsme jej milovaly, on byl tak hodný, jako anděl-" teď i ona se rozeštkala.-

"Co Bůh činí, dobře činí!" těšil ji Šedivec. "Nereptejte a odevzdejte se do vůle Nejvyššího. Tam nahoře bude se mít lépe, než se mělo na zemi. Jistě, že zemřel jako pravý křesťan!"

"To se rozumí!" zvolala matka. "Byl nejnábožnější člověk na celém světě a dobré skutky činil, kde jen mohl! Och! Můj nejdražší Francesco! Vždyť jsem si přála, abych tam odešla dříve než ty - a Bůh mne nevyslyšel. Ani k smrti obsloužit jsem tě nemohla! Kdo stál asi v těžké té chvíli u tebe?"

"Což nebyl ženat?" ptal se mladší vesničan s dobromyslnou tváří. "Byl již deset roků vdovcem! Ani děti nemá, aby jej byly obsloužily."

"Ale byl snad zámožný a mohl si lidi zaplatit...-" vyzvídal dále mladší-.

"Zámožný byl, on byl bohatý! Znáte kupce v campanské ulici, Francesca Saldiniho? Nuže ten byl můj bratr!"

"Nu - pak budete jistě po něm dědit hezké peníze!" děl mladší.

"Nu na tom nám nezáleží pranic! Myslím sice, že budeme jedinými dědici, ale kdo by na to teď myslil? Nemáme mnoho, ale co máme, dali bychom rády za to, kdyby opět oživl... Vid,

Marianno?"

"Svůj život bych za to dala!" rozplakala se dcera-.

"Máte dobré srdce a to je ten největší dar od Boha!" pravil důstojně šedivec. "A pak se říká, že ctnost ze světa vymizela!"

"Je to hezké, že jste tak nezištná!" dodal mladší... "Já jsem také nikdy po penězích netoužil."

"Oh, můj bratře, neuzřím tě nikdy již!" zaúpěla matka poznovu.

Všimněme si ještě třetí skupiny - dvou elegantních pánů.

Starší z nich je asi 50 letý, hmotný, korpulentní, s rudým, pyšným, náramně důstojným obličejem. Ustavičně funí a heká. Způsoby jeho jsouupjaté a nafoukané, pohyby lenivé. Má tlustý zlatý řetěz na tlustém břichu a několik ohromných briliantových prstenů. Mluví málo, jen tu a tam vyrazí jedno, dvě slova jako když pes zaštěká.

Mladší, asi 30 letý je naopak velmi hbitý, obratný a hladký. Ale chová se přitom důstojně, hrdě nonchalantně...

"Dovolím si představit se," praví a povstane. "Jsem JUDr. D. Z. toho času adjunt u soudu."

"Těší mne!" zachrčel starší. "Já jsem prasident obchodní komory v Neapoli - jméno nemusím ani udávat, protože je vám jistě známo doktore!"

"Ovšemže! Ovšemže!" klaní se doktor o překot. "Jaká to čest pro mne, jaká šťastná náhoda! Prosím, prosím! Ale - zajisté ráčí vaší zálibou cestovati v třetí třídě- pozorování prostosrdečného

lidu?"

"Uhodl jste, doktore! V kruzích, kde jsem nucen stále se pohybovat, je vše tak upjaté a těsné, že člověk pookřeje, octne-li se mezi tímto bodrým, třeba hrubým a neotesaným lidem!"

"Zajisté, zajisté... I já rád někdy v třetí třídě z téhož důvodu, -ač- musím se přiznat, že odi profanum vulgus."

"Hm!"

"Vy snad neráčíte být mého vkusu, vzácný pane presidente?"

"Hm! podle okolností!"

"Já si však dovolím podotknouti, že za všech okolností je lid profánní, nízký, nepříjemný -"

"Smrdí!" zaštěkl president-.

"Ano! To je pravé slovo! Zapáchá tělesně i duševně. Jak trefně stručné označení! A incredibile dictu suandictu - tak o chátra chce stejná práva s námi, vzdělanými a vysoko postavenými lidmi - není to směšné?"

"Ale doktore, nemluvte o takovém nesmyslu!" A president si odplivl... "To se nikdy nemůže stát, tak proč o tom mluvit? Blbost!"

"Ráčíte mít pravdu, zcela pravdu! Nil novi sub sole! Meden agau! Medien tutissimus!?"

A adjunt se rozpovídal, zatímco president stále odplivoval. Zdálo se, že má pan doktor mnoho vtipu a espritu. Někdy srběl přímo trefnými nápady a slovy, že se jim rozesmál i sám pan president a plácl jej nehorázně do ramena: "Jste amusantní chlap, doktore!"

"Prosím, prosím, velmi šťasten-"

Naklonme opět ucho k mladému párku.

"Jak jeten mladý pán duchaplný!" zvolala mladá paní. "Jaké hezké vtipy."

"Myslíte, milostivá, že jsou jeho? I toto! Všechny ty nápady, které dává k lepšímu, jsou ty nejmodnější bon mots, které kolují v římských kavárnách, chantánech, ulicích! Zajisté nenavštěvujete hostince, jinak by vám byly známy..."

"Nenavštěvuji -nemám času ani peněz. Ale nelituji toho, -bavím se se svými dítkami... Vlastně někdy lituji přece trochu -"

"Nuže - pak jsem vám k službám, nejmilostivější! Dovolím si nabídnout občas svůj doprovod nejen do hostinců, ale i do koncertů, plesů, divadel - vidíte, že neodmítnete?"

"Ale nevím - nesluší se to, nemohu před...!"

"Budu nejšťastnějším člověkem, přispěje-li někdy k vaší zábavě! Milostivá, neuvádějte mne v zoufalství odmítnutím! Prosím, svolte!"

"Nuže, -abyste mou vinou neupadl v zoufalství, -snad někdy... Ovšem, že do slušných místností a zábav,"

"Tot samozřejmo! Jsem nejšťastnější -"

"Ale nevykládejte si to, pane, falešně! Ráda bych se jen trochu rozptýlila, neboť je mně někdy k smrti smutno. Ano, jsem nešťastna. Můj muž je sice hodný - ale někdy, jen málokdy ovšem, přijde domů opilý a řádí - děti bije - i na mne vztáhl již ruku..."

"To by se nem ohl odvážit v mé přítomnosti!" zvolal pan V. Tumor. (pozn. vyd.: ?-dříve psáno A. Nepoli!) "Milostivá, já jsem sice člověk mírný k pohledání - alepohled na jakoukoli křivdu nesnesu! A nikomu neradím, aby mne sebeméně urazil - dal bych mu hned takový políček, že by se na zem svalil. Odpusťte mému výbuchu, milostivá - ale jsem muž přímý a muž činu!"

"Ale nikoli! Líbí se mně, je-li muž statečný a energický. Můj muž by měl být jako vy! Ale on je lenivý a zbabělý - buď je surovec nebo baba... Ale můj bože, neměla jsem to říkat!"

"Proč ne, milostivá? Já nejsem nikdy surový - ale mám báječnou energii a odvahu..."

"Ach!" vzdychla paní diuristová toužebně...

"Milostivá, neračte být smutná!" pravil sladce mladý muž a uchopil její ručku do své... A milostivá se nevyškubla... -

"Dokud byl kmotr Costa chudý," vyprávěl bohabojný šedivec svému neznámému druhu, "byl hodný a šťastný. Ale když vyhrál těch 6 000 lir, posedl jej čert. Začal spekulovat, všelicos nekalého provádět, až přišel na mizinu, k tomu za mříže - a teď je z něho žebrák od domu k domu -to je z toho, když se člověk boha upustí..."

"S poctivostí nejdál dojdeš!" pravil mladík. "Peníze svedly už mnohého, peníze jsou jed člověčenstva a touha po nich hříšná.."

"Poslouchej, Gioseppe!" přerušil jej staroch, který byl jako stařec poněkud dráždivý a panovačný, "o tom nemluv! Dlouho jsem to poslouchal, ale už to nemohu vydržet. Tys ošidil svého syna a dvě dcery o mateřský podíl, hrabal jsi pro sebe jako poručník sirotčí peníze toho ubohého Lorenze - a ty budeš mluvit, že jsi nezištný?"

"A můžeš mi to dokázat, Domenico?"

"Moc věcí nedá se tak přesně dokázat a přece by byl blázen, kdo by o nich pochyboval. Vždyt to povídá celá vesnice!"

"Ale hlavní je, že se to před soudem nedokázalo! Ale zato tvé špatnosti se dokázaly, dědku! Jen si nehraj na tak náboženského a nebeř pořád jméno boží nadarmo! Zapomněl jsi již, žes jeden rok seděl kvůli podvodu, tři roky žes křivě přísahal, že ti dal soused dva koně darem, které jsi mu ukradl, pět měsíců pro vydírání a že jsi právě teď zažalován pro falšování závěti? Ne, dědku báhabojný?"

"Bůh vidí do srdce lidí!" zamumlal stařec a zmlkl...

Zatím šeptaly obě na pohřeb jedoucí ženy ustavičně velmi horlivě mezi sebou. Na tvářích jejich nebylo vidět smutku a bolesti ani za mák; zatozářily radostí, těšením se, ale v to mísilo se i zimničné, netrpělivé rozčílení.-

"Panenko Maria!" děla matka, "dej ať dědím! Pořád mně něco ošklivého napadá, že ostrouháme!"

"Já bych to nepřežila! vydechla dcera. "Celý život jsem se na to těšila,

já bych toho zklamání nesnesla!"

"Doufejme v Boha, že nás neopustí! Ale mám strach! On nás nikdy neměl příliš rád a k stáří se z něj stal podovín. Můj bože, nebylo by nic nemožného, kdyby se svým jměním naložil v závěti nějakým ničemným způsobem, kdyby je třeba odkázal chudým!"

"Jsem aspoň ráda, žeuž je na pravdě boží!" pravila dcera. "Teď ať to už dopadne jak chce, jen když budu vědět na čemjsem. Ale běda ti, nebudu-li dědit, ty dědku plesnivý, špinavý! - Pánbůh mě netrestej!"

"Nenadávej mu ještě Marianno, ať nás bůh za to nepotrestá! Počkej aspoň až budeme mít peníze v rukou!"

"Paničky!" oslovil je nezištný.. "Teď se rozpomínám, znal jsem Francesca Saldiniho dobře, byl jsem u něho též kupovat. V ulici se o něm říkalo, že je, s odpuštěním, chlap špinavý a zlodějský."

"Člověče!" rozkřikla se bába, "takhle se opovažujete mluvit o mém zesnulém šlechetném bratru?"

"Já to o něm netvrdím, já jen opakuju, co lidé říkali! A povídám to proto, abyste byl-li opravdu špinavý, nebyly překvapeny, kdyby vám nic neodkázal!"

"Člověče, vždyť jsem vám to už řekla, že po jmo dědictví netoužíme, tak co máte?"

Hovor tento pan adjunt dobře zaslechl. Děl presidentovi: "Pane, dovolte, abychom si učinili švandu! Nabulíkuju něco té chátře!"

A pravil: "Signoro, dovolte otázku! Pokud jsem vyrozuměl, zval se váš zvěčnělý bratr Saldini a byl obchodníkem?"

"Ano, pane!"

"Pak mohu vám hned sděliti, jakou závěť učinil.. Dnes večer dočetl jsem se toto v novinách. Bohužel nebude vám moje zpráva asi příliš příjemná! Krátce: Odkázal své veškeré jmění dobročinným účelům..."

Dcera srdcelomně vykřikla a matka zkameněla... Oči majíc vyboulené a ústa široce otevřená, drahnou dobu nemohla slova vyrazit.

"Ne, nemožno!" zaštkala konečně poloplačícím hlasem.

"Politování hodna signóro, je to nejen možno, ale jisto. V Římě vám to ukážu v novinách!"

A teď matka uvěřila. Co obě nešťastné ženy činily dá se těžce popsat. Počínaly si jako šílené, vyskakovaly, smítaly sebou, rvaly si vlasy, plakaly zvířecí skřeky vyrážely... Dcera svalila se dokonce na podlahu a řvala: "Pane bože, takhle si mě odměnil, že jsem se každý den o to k tobě modlila?" konečně vjela do matky zuřivost.

Zavyla: "Ten chlap prašivá, padouch, vyvrhel! Neseděl nadarmo pro podvody několikrát v kriminále! Celý život byl dareda a jen darebným způsobem zbohatl! Však jej bůh za tu ničemnost do horoucího pekla uvrhne! Neplač, Marianno, ty zlodějské peníze nebyly by beztak pro nás požehnané!"

"Dědek mizerný, špinavý, otrapa! Nikdy jsme ho nemohly vystát!" lkala

dcera, "a dobře máš matko! Ty lotrovské peníze uvrhly by nás ještě v záhubu!"

"Pane presidente, teď pozor! Signory - aha! Teď se rozpomínám! Ža Zesnulý byl kupcem v Římě, že ano?"

"Ano!"

"Tak odpusťte, mám vám sdělit radostnou zvěst. Onen Saldini, který věnoval své jmění dobročinným účelům, byl kupcem v Brindisi! Jméno "Saldini" je tak obvyklé - odpusťte, že jsem vás zarmoutil."

Ihned zmizel bol a ženy počínaly si opět jako šílené, ale radostí.

"Vždyt jsem to věděla!" vzkřikla matka. "Ony byl přece jen hodný, šlechetný muž a miloval nás vždy, jako my jej! Drahý bratře -odpust mě mé nadávky- byla jsem bez sebe, ty jistě mně odpustíš tam na pravdě boží, drahý Františku!"

"Můj zlatý strýčínek! Budeme přece jen dědit!"

"Teď vás neuvedou lotrovské peníze v záhubu?" tázal se nezištný.

Šťastné ženy jej ignorovaly a jaly se modlit děkovnou modlitbu.

Tu náhle vyskočil adjunt, udeřil se pěstí do čela a zvolal!: "Hrome! Signory! Musím vám sdělit ještě něco! Nemodlete se dále!"

Signory ztichly jako omráčeny. Adjunt pokračoval: "Bohužel bohužel! Jsem soudním úředníkem a dnes došla zpráva, že zesnulý kupec Saldini v Římě je úplně prodlužen, že dluhy přesahují jeho jmění... Zemřel jako ban-

krotář - a mluví se, že sebevraždou. Nebudete tedy přece jen ničeho dědit -leda dluhy- je-li vám libo."

Poznovu do propasti svržené nešťastnice jaly se opět šílit třeba ne už tak silně, jako dříve: byly prudkými, tak kontrastními city otupené.-

"Moje tušení, že udělá ještě bankrot!" vyla matka. "Byl prašivec, k stáří úplný blbec a k tomu hýřil a děvkař. Ó ten mizera, nejmizernější tvor na světě! Jak nabyl, tak pozbyl! Neplač Marianno, dceruško drahá! Ty peníze byly by nás zkazily! Jsme odkázány zas jen na sebe, neštastnice!"

"A my mu jedeme na pohřeb až z Florencie!" kvílela dcera. "Ta dráha nás tolik stojí - a on, lotr..."

"Hned v nejbližší stanici vystoupíme a pojedeme nazpět!" vyla matka.

Vešel konduktor a ženy ztichly...

"Teď přijde poslední stanice před Římem!" děl. "Za půl hodiny jsme ve věčném městě, pánové a dámy!"

"Na slovíčko, pane kondukteur!" zvolal Pepolo Timor. -"Nemohl byste mně říci?" tázal se, vtiskuje průvodci peníze do ruky, "Kdo jsou tito dva pánové?"

"Prosím, řeknu to, ale neříkají to nikomu - nebo pro mne si to třeba řeknou! Ten starší tlustý je jistý mydlář, který se mu vzmohl tak, že si mohl koupit ten řetěz a ty prsteny... Někdy vystupuje jako tajný rada, někdy jako sekční šéf, někdy jako president obchodní komory, někdy jako generál va výslužbě... Máme s ním vždy švandu a necháme


edice Psací stroj
PEVNÁ ŘADA
SVAZEK XVI.
1988

jej, když jej to těší; je to jinak neškodný človíček. Ten mladší je krejčovský pomocník v jedné římské konfekci; neděla nic jiného než levé mužské nohavice. Vydává se za profesora, lékaře, soudce, inženýra. Ale ten není tak neškodný; je to liška, která má talent k taškářství - rozumíte?"

P. Tumor sdělil to své dámě a oba se smáli. Pokročili zatím na milostné cestě opět dále. Rozpředl se hovor, že tímco vlak vjíždí na poslední stanici před Římem. "Milostivá, dnešní den je nejšťastnější v mém životě! Každým pohledem do spanilých vašich očí roste oheň mé lásky v obrovský požár a hrozí mně spálením. Milostivá, smím doufat?"

"Lžete a lichotíte!" šeptala, rozkoší zardělná...

"Nikdy jsem nelhal a nelichotil! Jsem přímý, celý muž! Hleďte - milujete mne již poněkud, zbožňovaná?"

"Mám k vám sympathii -" vydechla.

"Jak jsem šťasten! A hleďte! Nemůže se vyvinout ze sympathie této láska?"

"Nevím... Snad později - ale nesmí to býti!"

"A proč?"

"Protože nejsem k takovému štěstí zrozena -"

"Co pravíte? Štěstí?! Och, radostí zešílím!"

"Já jsem zde jen pro neštěstí a bol," pokračovala monotonně. "Kdybyste věděl, pane, co zakusím se svým mužem! Nejen, že není schopen mne uživot, protože je lenoch a nepořádný člověk, který nikdy dlouho v místě nevydrží,

- ale on je i surovec a opilec... Větší část svého výdělku propije a s lehkými ženštinami promrhá, mne pak, když přijde k ránu bije a dítky též... Nedávno mne zbil, že jsem měla záda jednu modřinu... A bije mne i když je střízlivý, bez přestání nadává - vůbec je to podlý, zvrhlý, zohátralý člověk, krátce bídák!"

"Zasnu, má milostivá Pauletto! Vždyť jste jej zprvu líčila jako pracovitého, ušlechtilého, hodného muže!"

"Měla jsem snad neznámému hned zpočátku manžela svého hanit?"

"Tot ovšem pravda! Milostivá, záleží jen na vás, chcete-li býti šťastna! Odejte se nové lásce, milujte mne - a já se postarám o vaši budoucnost. Budete žíti jak jako kněžna!"

"Milujete mne skutečně?" tázala se, chvějíc se blahem..

"Neskonale! A vy mne?"

"Já, já též cítím - ano miluju vás též.. Můj bože, k čemu jsem se to přiznala —"

Náhlé, prudké bzdění vlaku vrhlo ženu do náruče mladíka... Lokomotiva silně zapískala, ozval se skřípot kol... Hrůza se všech zmocnila... Vlak se vyšinul z kolejí - popojel několik metrů po náspu - ozval se prudký rachot, činčení, nový ra chot - a zas rachot a ještě větší rachot... Lokomotiva s několika vozy, převrácená, ležela v příkopu... Stony zraněných a volání o pomoc prorývalo krajinu - - -.

Šťastně probšal Vittorio lesem, postranními pěšinami... Hlídači a vlakový personál dali se sice do pronásledování, ale ne dříve, než byl pachatel z lesa venku. -

Rychle dal se nazpět, ob tu chvíli poslouchaje, není-li stíhán. Zpočátku šel co nejrychleji, chvílemi běžel. Zprvu rovně, pak kupředu, pak křivolakým chodem. Došel opět na známý pahorek, tam se převlékl a přezul - ale zůstal na úpatí jeho odpočívat.

Byl šťasten. Nebylo pochybností, že se podnik skvěle vydařil. Konečně něco vykonal! Konečně stál zde volný, na vlastních nohou! Konečně byl duch jeho svobodný - - -

Bouřlivá radost zmítala mu nitrem.. Ale v radosti té vřelo i silné narkotisující rozčilení.. A občas Vittoria něco zamrazilo.. Cítil se být jako opilým - a mrzelo jej to: vždyť neužíval svého osvobození tak čistě a důstojně, jak byl doufal -

Když se počalo šeřit povstal a dal se přímo k městu. Bylo ještě dosti světlo, aby popatřil do kapesního zrcátka -které byl k cíli tomu úmyslně vzal- není-li jeho obličej zakrvácen. Nebyl. Něco krve na pravé ruce již dříve si byl omyl.. Na rukávu starého šatu byla velká skvrna, ale šat tento byl určen k spálení.

S východem slunce vyšel do Říma.. Asi dvě hodiny se toulal po ulicích.

Pak zašel do hostince, ztráviv v blažené náladě asi půl hodiny. Kolem deváté vrátil se domů..-

Rozdělav nejdříve tiše oheň, spálil po kusech šat i obuv, obuv proto, že se obával, aby ho stopy neprozradily.. Pak omyl po druhé důkladně dýku, prohlédl bedlivě druhý šat - ulehl a velmi brzo usnul.

Bylo již pozdní odpoledne, když se probudil...

Při vzpomínce na čin trhlo mu něco tělem a zamrazilo duší.. Ale nebylo to příliš silné, vysoce aktivní duch je dlouhotrvajících, čistých afrektů neschopen. -Poněkud otupěle se oděl, pojedl a dal se do čtení.. Nemohl však svou pozornost četbě věnovat. Odhodil za deset minut knihu a dal se na ulici.

Chtěl si koupit noviny - ale krámy byly zavřeny. Bylanedělo. Ne bez příčiny vyvolil si Vittorio k činu svému sobotu - aby následující den, kdyby nemohl přijít do úřadu, nebyla nápadna jeho nepřítomnost.

Slunce zapadalo. Vittorio se rozhodl, že navštíví hostinec, kde se scházeli jeho kolegové z úřadu. Byl připraven, že budou s ním mluvit o vyšinutí vlaku. Byl si vědom, že bude pro ně velmi choulostivé tomu naslouchati, ale chtěl vyzkoušet svoji sílu...

Kolegové zde byli. S obvyklou zamračeností usedl mezi ně.. Oni se nan mnoho neotáčeli, mluvíce s ním málo, ač uctivě: působilat osobnost Vittoriova imponujícím, ba démonickým vlivem.

Dlouho, dlouho čekal až začnou hovor o události poslední noci.. A stále marně..

Znepokojovalo jej to: domníval se, že se snad přece jen nestalo nic pozoruhodného! Jediný římský odpoledník byl pořád v cizích rukou. -

Konečně jeden z kollegů pravil: "Ale ta dnešní železniční katastrofa, tot přec jen něco hrozného! Bylo to úmyslně spáchánc, tot jisto! Kdo by byl řekl, že něco podobného se může přihodit hned u Říma!"

"Byli to lotři!" zvolal jiný v rozhorlení. "Čistá zlomyslnost! O politická atentát se nemůže přec jednat!"

"A takové množství obětí si to vyžádalo!" děl žalné třetí.

Až Vittorio po m to připravil, hrklo v něm přece něco, dech se mu zatajil - a on cítil, že zbledl.- Ale hnedmapjal vůli vyvolal několik sytých, silících myšlenek - abyl opět svůj.

Pevným hlasem se tázal: "Co se stalo?"

"Nějaký lotr naházel na trať tolik kamení a polen, že se musil vlak nutně vyšinout. Vyšinul se půlnoční rychlík, asi patnáct lidí přišlo o život!"

"Ubozí, nevinní lidé!" povzdechl sentimentální kollega. -

"To je řečí!" zabručel Vittorio úmyslně,aby se nezpronevěřil svému zvyku.

"Co-ab ty! Ty jsi bezcitný člověk!"

"Chytili je?" tázal se dále - tedy zcela klidný a jarý.

"Nechytili! Ale jistě je chytí! Zavraždili i člověka, který jim to chtěl zabránit. Byl to jen tulák,

který spal v lese, ale měl přece jen srdce na pravém místě, protože chtěl těm lotrům patrně v tom zabránit."

"Že vás může bavit mluvit o tom!" zabručel Vittorio; "takové klepaření.. Podobné příhody se stávají ve světě denně!"

"A což ty! Ty nemluvíš o ničem a nic tě nebaví!"

Konečně byly noviny volné, zmocnil se jich Vittorio.. Četl z počátku běžné politická zprávy i feuilleton přelétl. Obrátil list a těkal chvíli zrakem sem, tam,... Brzo jej upoutala tučně tištěná lokála: "Hrozné neštěstí na železnici." Opět to v něm hrklo, ale slaběji. Chvíli se díval chytře na tuto zprávu - ale snažil se, aby si slova jejich neuvědomil.. Pak jal se novinyprohledávat dále a pročetl několik odstavců.. Poté přehlížel znovu noviny od počátku a úmyslně při tom zívaje přečetl si článek týkajícího se jej..

Při té četbě se ho zmocnilo znovu rozčilení podobné tomu, jaké cítí nový spisovatel pře čtení první hanlivé kritiky. Hleděl jej utišit, ale nepodařilo se mu to. Bylo mu stále více nevolno a chaoticky v mysli, vše sepočalo kol něho točit, v uších slyšel slabý hukot, pozoroval, že dobře nevidí...Pot mu vyrážel na čele. Počal zoufati nad sebou a nad svou silou...

"Kamaráde, tys nějak bledý!" děl jeden z kollegů... "nejsi nemocen?" Upřeně nan hleděl.. Ostatní též..

Instinktivně zaujal Vittorio již dříve takovou polohu, že se zdálo,že

čte zcela jinde, než v místech kde je osudná zpráva. Napjal celou vůli. Přemítal, nač se má vymluvit.. Hned se rozhodl. Opanovav se násilně, zamračil se co nejvíce a nabral dechu, aby jeho hlas byl co nejvíce silný a tudíž nechvějící se.

"Mám vztek!" zařval skoro. "Takovou dobu mám již prázdnou sklenici a ten sklepník mne tak málo respektuje..." A udeřil pěstí na stůl.

U každého jiného by bývalo bylo pravděpodobné zblednutí následkem prázdné sklenice, ale Vittoria znali přátelé jakonáramně urážlivého a kvůli maličkostem zlostného; i zblednutí ze zlosti bylo u něho častým zjevem. - Dali se do smíchu.

"Kamaráde, nebeř si to tak k srdci! Či snad jsi již v agonii následkem žízně? Napij se z mého!"

"Hej, číšníku!" houkl jiný, "nepřinesete-li ihned tomuto pánovi vína, budete od něho zavražděn! Kamaráde, myslíš bůhví jakou máš energii a neumíš ani na číšníka houknout a raději se zlostí dusíš!"

"Víš proč to nerad činím?" děl Vittorio, který byl již opět zcela při sobě. "Protože, kdyby přes moje houknutí mně brzo nevyhověl, naplnilo by mne to takovým vztekem, že bych měl chuť jej zabít. Nesnesu odmítnutí jakékoli žádosti - a proto raději nežádám, když nemám zcela moci donutiti k bezpodmínečné poslušnosti. Je mě těžší někoho takto požádat, než by mně bylo jej usmrtit!"

Kollegové smáli se až se zmítali.

"Hleď, ať se s tímto temperamentem staneš co nejdříve nějakým panovníkem neb aspoň vojevůdcem!" pravil jeden z nich, kuckaje se smíchem.

Vittorio zatím přemýšlel o příčině své zbabělosti. "Nejde to napoprvé jinak!" rozhodl. "Musím se jednáním zocelit a dočtu to úmyslně!"

Přivolal si myšlenku: jak krásné je nebát se ničeho a jak nerozumné je každé strachování. Myslil ji velmi jasně. Vlivem jejím dočetl článek úplně klidně...

Kamarádi jeho četli zprávu tu po něm - a znova rozpředl se hovor o katastrofě. Poslouchání působilo na Vittoria mnohem méně, než čtení. - Po chvíli zmizela u něho poslední nevolnost a ustoupila horlivé, veselé zaujatosti. Vmísil se sám do hovoru a sice tak živě, že se přátelé divili. Předmět jej interesoval - a proto odpadla jeho společenská nonchalance, spjatost, zaraženost, která byla mu vlastní, protože jej předměty hovoru obyčejně nudily. Hozjařil se nakonec velice, tvrdě, proti svým přátelům, že obratného zločince nemožno polapit, ale zkrotil se brzo. Byl v bujnosti své v pokušení všelicos napovědět, z čeho by se dalo soudit, že on je pachatelem; ale vrozená chytrost zabránila mu v tom..

Brzo však společnost opustil. Kamarádi děli při odchodu: "Škoda, žejiž jdeš! Dnes jsi přece za něco stál! Takový jako dnes, máš být vždycky."

Zamířil ke své milence.

Obývala skromný pokojík v chudé části města. Rodiče její byli zámožní; otec dosud žil. Ale Stella znesvářila se s ním před čtyřmi lety a opustila jej. Od té doby živila se sama nejvíce vyšíváním a podobnými pracemi, někdy opisováním, tu a tam i psaním povídek a básniček do časopisů. - Měla dosti značné vzdělání, ale měla něco, co je tisíckrát vzácnější: schopnost samostatně soudit. Vše to živilo ji velmi nuzně. Bylo jí právě 24 let. Před čtvrt rokem zamilovala se vší vášní do Vittoria, -dříve byla úplná samotářka-. On ji miloval tak silně, jak podobný, aktivně až do mozku chladný, racionální duch milovat dovede. Dosud nepřijala od něho nejmenší podpory, ač jí často byla nabízena -.

Vstoupil. Stella dosud pracovala. Ale práci ihned odhodila, vyskočila a beze slova padla milenci v náruč. On ji vřele políbil a slast zachvěla přitom jeho tělem.

Stella byla dívka vysoké, štíhlé postavy. Obličej její zářil bělostí. Bylo v něm něco zcela neobyčejně do do sebe hluboce pohříženého, až

(?)

Ani stín podezření nepadl na Vittoria.

Zato bylo asi tucet nevinných lidí zatčeno a dlouho vězněno. Konečně, aby se neřeklo, že státní orgány k ničemu nejsou, vyl jeden z nich, starý zloděj, rošták a alkoholik odsouzen k doživotnímu vězení.

Několik dní po svém činu zažádal si Vittorio měsíční dovolenou. Bylamu udělena. Odjel na venkov, maje asi 800 lir jmění.

Koupil si opakovačku a neúnavně se na venkově cvičil v střílení. Zaopatřil si honební právo, aby se naučil trefovat pohybující předměty. Střílel po zvěři jen kulemi. Stal se z něho po měsíci velmi dobrý střelec. I revolver nezanedbával. Cvičil se v běhu, skákání, plavání, šplhání, jízdě na koni; ve všem činil dobré pokroky. Rád by se naučil umění zápasnickému, ale byla k tomu špatná příležitost; aspoň si tedy dobře promyslil a představil, jak by si ve rvačce v určitých případech počínal, dresuje přitom ducha svého hlavně v ustavičné duchapřítomné rozhodnosti a rychlosti. Důležité umění: omračovat ranou pěstí do spánku hleděl si aspoň osvojit tím, že dbal aby pěstí svou naučil se zasáhnout přesně cíl, který si byl vytknul, že se cvičil v prudkosti a mrštnosti rozmachu mávánim do vzduchu kamenů a vůbec cvičil denně systematicky sílu svých svalů. Nejvíce však pěstoval vyšší schopnosti ducha: sílil svoji vůli myšlením a nebezpečným jednáním, cvičil se v duchapřítomnosti a ustavičné bleskurychlé

rozhodnosti, hotovosti a aktivnosti, v sebeovládání. Očišťoval ducha od všelijakých křivých zbytečných myšlenek a dresoval jej k tomu, aby se ubíral za každým cílem cestou vždy co nejkratší. Cvičil se ve stoické ataraxii a adiaforii...

Měl ve všem úspěch. A když po měsíci venkov opouštěl, vypěstoval dokonale vyšší schopnosti vůle a ducha. Byl neobyčejně osvěžen a takřka znovuzrozen, když se vrátil do Říma. Částečně proto, že setřásl ze sebe kancelářský pach a prach, vymanil se na čas duchamorné práci, osvěžil pohybem na zdravém vzduchu a zdravou činností, částečně pak vlivem nových myšlenek a nadějí, které zářily v jeho duchu.

Občerstvil, zasílil, přetvořil se neobyčejně; pramen hrdosti a sebedůvěry se v něm vznítil, jak Vittorio očekával, díval se teď na lidi jiným zrakem; cítil se být nad ně povznesen a jim tak hrdě cizí, že zmizela dřívější stísněnost ve styku s nimi, zmizela nedůtklivost, urážlivost, která vyplývala z jeho malomoci. Nezakoušel již od nich dřívější ústrky, familiernosti.

"Jsi teď jako damascenská Šavle!" děl mu jeho přítel, když se s ním opět v Římě shledal. "Na tobě je vidět, jaká požehnání přináší čistý zdravý vzduch a pobyt v něm!"

"Jsi mnohem krásnější než dříve!" řekla mu jeho milenka. "Cítím, že tě miluju náhle dvojnásobně, protože se ti obdivuju!" -

Rozhodl se, že vystoupí z úřadu. Obával se, že celodenní sčítání uvrhne jej opět v bývalý stav. Hned po svém návratu oznámil představenému, že následkem nervosity je nucen místa svého se vzdát.

Měl dosud tolik peněz, že mohl dva, tři měsíce z nich slušně žít. Přesto volil nové zaměstnání a podařilo se mu za dva dny nalézti místo žurnalisty se 100 librami měsíčně... Stal se zcela neohrožený, filosoficky lhostejný; nebál se smrti a nebál se života, a ke všemu připraven a hotov. Jen rozum, ne obavy, činil jej opatrným. - - -

Trvání po smrti

I.

Nikoho nepotkával, jen podivného člověka, nějak nestvůrného, jenž vypadal určitěji než stín a neurčitěji než živý člověk.. A pod dlažbou znělo vrtání a dunění silněji než dříve. Občas slyšel Silvio i chechot - a cítil, že platí jemu. Konečně rozeznal slova:

"Haha! Ten blázen nad námi! Zatoulal se kousek cesty z vězení a myslí, že je na svobodě! Ale žalářník se směje a neviditelné provazy podrazí bláznu nohy!"

"Ten chudas vetřel se do maškarního plesu bohářů, myslí, že ho neznají - za chvíli bude s hanbou vyhozen, ha ha!"

"Ten blbec myslí, že zabil Rossiho vskutku - chichichichi!"

"Larvo hloupá! Umučená bude tvá Ada a marně vlezl jsi do naší říše, abys ji vysvobodil! Kliď se odtud, kam patříš, vetřelče, vagabunde žebrácký, červe drzý, potvoro ze špinavého světa!..."

A tu zmocnila se Silvia, poprvé

po dlouhé době hrůza z něčeho neznámého.. Ustoupila však jako rázem tuposti a bezmyšlenkvitosti... Odvážná nálada zcela zmizela.

Vyšel z města.. Měsíc svítil před ním tak tiše a hladce a vlhce. "Divno, že svítí! Zdá se mně, že zde není jeho místo... A zdá se mně, že podle kalendáře svítit nemá!" Ale sotva se myšlenky tyto vyrojily, zapadly... Silvio cítil, že duch jeho nemá vůle, že je strojem.

Napadlo mu, že by se teď mohl dobře vrátit a noc s Adou strávit.. Ale neučinil tak, cítě nechuť ke všemu a touže po odpočinku.

Nevěděl, jak došel na nádraží; zdálo se mu dokonce nemožno, že by tam byl došel, nebot se rozpomněl, že šel cestou opačnou té, která z města k nádraží vedla.. Hodil sebou na lavici.. Ale hned povstal a jal se prohlížet jízdní řád.. S největší námahou vyčetl z něho konečně, že nejbližší vlak odjíždí do Florencie za půl druhé hodiny.. Usedl a skoro bez vědomí čekal. V kontrastu k dřívější pustotě všeho počalo se teď mimo něj opile kmitat mnoho lidí, jako automatické figurky..

Konečně vsedl mechanicky do vlaku, bylo mu divno, že tento v náledě jeho vskutku v pravou dobu přijel.. Bez vědomí sebe dojel do Florencie a došel do svého bytu. Jen toho si u vrat svého bytu všiml, že nebe na východě je silně bledé, tak tiše duchově bledé.

Ihned usnul spánkem úplně bezesným, když se, o půl dvanácté před polednem probudil, bylo mu, že spal jen pět vte-

fin - ale zároveň, že spal milion roků...

Povstal, pojedl něco málo a když zvony hlásaly poledne, vydal se na cestu do háje, kde měla jej Ada s Nellou očekávat.

Nálada jeho byla velmi podivná. Vzdor dlouhému spánku byl unaven jako před spaním. Zvláštní tíha na něm ležela, připadlo mu, že je celý ve fausse position. Jeho tělesný pocit byl chabý a občas se mu zdálo, že nemá těla neb že by ho po právu neměl míti.. Kol něho hučely neviditelné proudy vod a unášely jej sebou. Marně snažil se vyjasnit si svůj stav: jeho myšlení bylo úplně impotentní a jednání čiré impulsivní...

Cítil, že něco záhadného násilně jej při smyslech udržuje. ---------

V polosnění vstoupil do háje. Štíhlá těla bříz mrtvolně posvítila v poledním slunci.. Zvláštní, těžká ospalost lehla Siviu na víčka.. Adu i Nellu nikde neviděl. Těžkým krokem ubíral se dále.. Jasné nebe se čeřilo, v bílé obláčky vyvstávaly naobzoru, šedly, temněly.. Blíží se bouře , napadlo mu. V tom spatřil Adu s Nellou. Rozběhl se k nim.

"Bude pršet," promluvila Ada. "Mám strach, že zmokneme. Vratme se rychle!"

Ale zvláštní, těžká ospalost vázala jejich krok. Ani Nella nemohla dále. Všichni sklesli do mechu. - - -

Náhle uzřeli před sebou o samotě stojící dům. Vkročili do něho. "Mám hrozný hlad!" zvolala Ada. "Kéž bychom tu něco k snědku dostali!" Vstoupili do velké jizby. Uprostřed stál stůl a na něm několik mís. Ale nikde živé duše.

Bez dlouhého váhání odklopila Ada mísy a překvapeně vykřikla; zvolala poskakujíc a do stehen se plácajíc: "Smažená ryba, pečená jelení kýta! Kýta! Kapr! Kýta! Jak je jen možno, že právě to, čeho jsem si přála, našla jsem zde?"

"Našla jsi to proto, že jsi si toho přála! Tvé chtění to přivolalo, protože jím octl se duch tvůj v psychické blízkosti s duchem těchto věcí.."

"Mlč a jez!" a dala se jako vlk do jídla a pití. Následovali ji.. Smáli se, výskali, prali, bili se a jiné ohavnosti tropili. Víno vnikalo jim do mozků.. Ani jim nenapadlo, že "neprávem osvojují si cizí majetek" a že by počínání jejich mohlo mít "nepříjemnou dohru před soudem".. Přáli si, aby se z nenadání objevil zde hospodář, aby viděli jaké oči by dělal. Silvio byl stále v pokušení zapomenout na to, že sní.. - Tu povstala Ada a vyšla.

"Kam jdeš?"

"Ven! Předně musím a za druhé chci se trochu podívat do té barabizny!"

Silvio a Nella bavili se dále. Ani je nenapadlo o Adu se strachovat. Ale za 5 minut vstala Nella a vrávoravě

ALE HROME!
KDE JSOU MÉ KOČIČKY?
ZAPOMNĚL JSEM ÚPLNĚ
ŽE EXISTUJÍ!
CO TAM JEN TAK DLOUHO
DĚLAJÍ?
SNAD SE JIM NĚCO-ANO!
VŠE JE TEĎ TAK NEBLA-
HÉ A HROZIVÉ!
A VYRÍTIL SE Z HODOVÉ
SÍNĚ DO PRŮJEZDU
VYKŘIKL:
ADO! NELLO! KDE JSTE?

vycházela..

"Kam jdeš?"

"Ven! Předně musím a za druhé podívám se po Adě! Nějak dlouho nejde. - Ty nemusíš dosud?"

"Ne!"

Zmizela. Čekal a zadumal se hluboce...

Minuty minuly - dívky se nevracely. Nevšímal si toho. Slunce přestalo svítit - mraky je zakryly.. Silvio dumal dále stále. A stále dívky nešly.. Minuty plynuly a útulná dříve místnost stala se temnou a hrozivou.. Příšerné, olovněné mraky zastíraly krajinu.. Spustil se liják.

Tu přistoupil Silvio k oknu a- byl překvapen! Před ním ležela zcela jiná krajina než dříve. A na již jižní, ale smutná severní krajina... Asi 300 kroků od něho tmavěl les se, kterého tak dříve nebylo, -smrkový les...

Silvio svraštěl obočí a zabručel:

"Něco ošklivého se na mně valí! Dobře, že vím, že sním! Moje bdící, teď vlastně spící tělo zůstane asi nastávající kalamity ušetřeno! Následkem toho nezmizí v budoucnosti možnost podobných snů, jaký teď sním. A i p o s m r t i bdícího těla musí toto druhé moje vědomí trvat - musí! Vždyť nemá s mým v houští teď spícím tělem, k hnití po smrti odsouzeným, nic společného! Ha ha! Není většího nesmyslu, než že je duše smrtelná! -Jaký to liják! -Ale hrome! Kde jsou mé kočičky? Zapomněl jsem úplně, že existují! Co tam jen tak dlouho dělají? Snad se jim něco - Ano! Vše je teď tak neblahé a hrozivé!"

A vyřítiv se z hodové síně do průjezdu vykřikl:

"Ado! Hello! Kde jste?"

Ale jen hrobové ticho bylo mu ozvěnou.. Volal znovu. Opět však nedostalo se mu odpovědi. Vstal poněkud sneklidněn. Otevřel dveře a váhavým krokem šel dále. Tu zdálo se mu, že dohání jej něco pomalého, nevyslovitelného. Znělo to z třetí místnosti za ním..

"Vyčkám zde, co to bude!" zvolal náhle postaviv se mezi dveře, čekal..

Znělo to blíž a blíž.. Konečně rozlétly se dvéře dlouhé jizby, v níž hleděl.. A slyšel jen dunivé údery.. Pomalu se k němu blížily..

Vlasy se mu ježily.. Řal se na šílený útěk.. Postupně se nan stěny šklebily a proudy se zcela jako člověk vod chechtaly...

Vběhl do jizby poněkud přívětivější.. Tu uchopilo jej to nevyslovitelné a nemyslitelné - a vzalo mu to vědomí...

Nabyl ho brzo, nebe bylo však již o něco světlejší.. Povstal a šel nazdařbůh dále.. Na milenky zcela zapomněl.. Byl v úplné tupé náladě a vše bylo mu jedno.

Dříve ubíral se stále jen jednou řadou světnic. Teď však octl se poznenáhlu v pravém bludišti. V každé světnici byly čtvery dveře, jednotlivé jizby měly nejrůznější formy: čtvercovou, obdélníkovou, trojhrannou, šestihrannou, kulatou, elipsovitou, cibulovitou atd. Mezi tím vinuly se opět klikatě, ba spirálové chodby.. Ztratil úplně směr, ztratil smysl pro směr, vracel se stále tam odkud vyšel; a když, napjav vše-

chnu vůli domníval se již, že jde rovně, že musí již vyváznout - zpozoroval náhle k hrůze své, že stojí tam, kde stál předminutou..

Zmocnovala se ho šílenost - ona trapná, zmatená, bezmocná šílenost snu..

"Jsem v labyrintu! Co nevidět objeví se jeho Minotaurus! O těch nesnesitelných hrůz! Kéž je všemu konec! - Ha! Již jde! Minotaurus se blíží - zas už, zas!"

Zavzněly opět zdálí příšerné údery jako kroky.. Znovu zježily se mu vlasy...

"Raději vše jiné?" vykřikl... "Raději vyskočím oknem!"

Přiskočil k němu -vyrazil se- a zavýskl... Pod oknem totiž táhla se podél domu dřevěná pavlač. Ale zkusmo dříve tam nesvla - to věděl určitě.

Skočil na ni. A dupot rázem utichl. Silviovi rozlilo se teplé blaho tělem. Konečně vyvázl z vnitřního dusna, konečně byl pod širou oblohou, dýchal čerstvý vzduch.. Jen na sobě samém mu teď záleželo..

Liják skoro ustal, ale krajina kolem proměnila se v jezero. Ze střechy lily se četné, značné vodopády, a řady těsně vedle Silvia pnuly se oblouková jejich sloupy.. Radoval se z nich dětinsky, tleskal rukama, nořil se do jejich tíhy a hvízdal si. Dal se budovu obcházet..

Znovu vkročil do domu.. Zaslechl hlas Ady... Ale náhle zavzněl nesrozumitelný, děsivý hlas její silněji, blízko před ním - a zněl stále. Zdálo

se mu, že ji někdo rdousí. - A přec bylo to jiné.. Proběhl dvě síně - - a uzřel konečně starší svou milenku v podivné situaci.

Ležela na podlaze bez hnutí. Ale nebyla spoutána a neviděl, že by byla zraněna; přesto nekladla odporu osmi trpaslíkům, velkým jako kocour, kteří ji velmi pracně valili do středu místnosti. Tam zel v podlaze velký otvor, jako do studně a šířil smrdutý zápach. Do něho chtěli patrně shodit Ádu, která byla bez vlády a místo křiku mohla jen směšně blábolit.

Popatřil na pidimuže blíže - a otřásl se odporem atemnou, tajemnou předtuchou..

Byli částečně nazí, částečně v dětských košilkách; byli všude kolem potřísněni. Měli tváře novorozenat a stařeč zároveň: bylo v nich cosi nejapného a bezmocného - ale ohromné, hákovité nosy, které by byly sloužily ke cti každému starému Izraeli, trčely z pergamenové, velmi vráskovité kůže. Oči byly bez duhovky a zřítelnice - zcela bílé.. Těla na nesmírně malých, slabých nožkách se klátící, pokryta byla boulemi a vředy.. Pohyby byly hrozně mdlé, umírající, strojové. Pištěli jako vrabci nebo jako cikády; vyráželi též příšerné zvuky: polopláč, polochechot.

"Ádo!" vzkřikl a přiskočil k ní. Nohy její visely až do díry.. Odtáhl ji a odkopl prudce dva netvory, že jako míče od stěn se odrazili. Ostatní, pískající a plačící rozutekli se a veskákali do otvoru. V hloubce to po

..... nich měkce žbluňkalo... Nezbyl nahoře ani jediný..

Silvio přistoupil k Adě.. Tu vyskočil jí z pod sukně ještě jeden a úzkostlivě, jako novorozeně, plače, směšně se odklátil k otvoru a zmizel v něm též..

Ada ležela bez hnutí, upírajíc zděšené a přitom tupé oči na svého zachránce, zdálo se, že umírá...

"Má Ado nejsladší! Co je ti? Vidíš, že ti nic není?"

"Nic!" odvětila hlasem skoro bibým.

"Co se ti stalo?"

"Nic!"

"Můžeš vstát a chodit?"

"Již mohu!" A naváhavě povstala.

"Ale řekni přece, co se ti stalo?"

"Později!"

"Hleď, drahoušku, nedělej si z toho nic! Vše je jen sen! Hleď! Je opět jasno - slunce se prodírá - hle! Již sem svítá! Pojďme rychle odtud!"

Tvář Adiny při pohledu na slunce oživěla. "Pojďme pryč z tohoto domu!" řekla tiše a vykročila..

"Ano - ale nevíš, kde je Nella? Ztratila se mně v tomto domě jako ty a dosud jsem ji nenašel!"

"Nella, proboha!" zvolala Ada; všechna tupost z ní spadla a ustoupila rázem téměř veselosti. "Co se jí asi stalo v tomto strašlivém domě? Pojďme, pojďme ji hledat! Rychle! Rychle!"

Vyřítili se z čarovného stavení...

A náhle v slunečním třpytu zaskvěla se před nimi zelená lučina s temným safírově modrým jezírkem uprostřed. Přelíbezná vůně omamovala jejich smys-

ly. Rajský zpěv ptactva hlaholil kolem, zadumané lekníny v zanícení své bělostné kalíšky a na lučině dvanáct rajských dívek nazelenalými, démantovou rosou posázenými závoji v kouzelném roji vířilo a jásalo, rozpuštěné vlasy, jak zlaté stuhy vlály modrým vzduchem a bosé nožky zvonily o smaragdový pažit.

A Silvio i Ada slyšeli stříbrné hlásky:

"Vítáme, vás drahoušková brzo nashledanou!"

Nevypověditelná slast obejmula Silvia a Adu, něco vznešeného rozpínalo jim a nadnášelo duše - ale zároveň dusilo je něco ohyzdného..

II.

I- hned na to počaly v psychickém kdesi vyskakovat nové, trochu jiné, temné duševní stavy, pravící totéž ego, dostavil se pocit těla - a Sivio otevřel tupě a udiveně oči i ústa...

Nad ním klonilo se několik sprostých, nízkých, nečistých tváří, -vysoko nad nimi klenul se krásný strop lesních korun- a daleko ještě výše nad tímto pnula se vznešená, čistá věčná obloha..

"He! Co spíte tak tvrdě, pane! Je bílý den a žádná noc a jste v lese a ne v posteli!"

Chvíli zmítaly se probuzenému myšlenky divě v lebce - pak rozpomenul se na vše.. První, co pocítil, byla teď bezmezná ošklivost.. "Aha! ten otrocký, špinavě ohyzdný, bdící s e n opět začíná! Fi! Jaký to kontrast. A zdá se mně tak přesvědčivě, že uprostřed krásného, skutečného bdění uchvátil mne náhle mocný, hnusný, plesnivý sen do spáru! Ano! plesnivý sen! - tomu říkají idioté bdění!"

"Co je vám do toho?" zabručel vztekle a povstal.. Hlava se mu zatočila a hnus jeho lavinou stoupal a dech mu brał. Rozhlédl se, - a uvolnilo se mu: spatřil milenku, sladkou Ádu. Ležela tři kroky od něho a měla už též jasné oči své otevřené. Dvě ošklivé báby dýchaly jí do tváře...

"Ádo!" uchopil ji za ruce...

"Kde jsem? Kde jsem se tu vzala? Co se stalo?"

"O tom si promluvíme, ale především vzdalme se od těchto lidí, můžeš povstat?"

Rychle se vzchopila, v tváři její rozhostila se teď kvapem hrůza. Sivic hodil vesničanům něco stříbrňáků na zem a zuřivě zahučel:

"Díky za probuzení! Vy psi!" zašeptal si a zaskřípal soufale zuby, vzpomínaje na události nejposlednější.

"Rozdělte se-nemám čas!"

Vrhli se napeníse jako hyeny a poprali se o ně, nafackovali si, ba pokopali a pokousali se. "Krásný, ušlechtilý ten svět bdění, -co?" zachechtal se na Ádu, ukazoval naně..

"Mně je strašně!" chvěla se jako v zimnici. "Bože, co se to jen děje? Obrátil se náhle celý svět na ruby? Do jaké to strašné propasti světové jsem padla, neštastná? Bdím nebo snim? Snila jsem nebo jsem bděla? Vždyt je to vše k zešílení! - jak hrizné to bylo - teď teprve to cítím úplně!"

"Teď bdíš, jak se tomu říká! Ale právě ještě jsi snila, jak se tomu říká! Ale vypravuj: co jsi snila. Snila jsi vědomě? Zbyla ti upomínka?"

"Na vše se pamatuju! Ale vždyť to

musíš vědět! Byl jsi přece se mnou a s Nellou! Bože, -kde je sestřička?"

"Nevím, -ale neměj o ní obavu! Byla jistě probuzena dřívě než my a trefí domů! Ale vypravuj! Chci vědět, nesnila-li jsi přec jen něco jiného než já!"

"Ach ne! Dříve musím najít Nellu, neměla bych klidu!"

Tu zaslechli z houští srdcervoucí vzdechy...

Rozhrnuli větve. Ada radostně vzkřikla: "Nello! Drahoušku! Co je ti?"

Nella ležela na zemi, bolestně vzdychala, rozhlížejíc se kolem.

"Ach!" lkala, "to není ten ráj, po němž jsem stále toužila od chvíle, co jsem jej uzřela! Nezáří nan modravé slunce: tot svítí špinavě žlutě, zkormouceně, mrtvolně. Nevane zde ten nekonečně sladký, opojující jako nejlepší vánek: tenhle vítr je tak odporně vlhký, páchnoucí - je tak bez vůně a chuti, je tak sprostý! Lučiny jsou sice zelené, ale kde je čistý, blahý smaragd těchto, kde je ten slastný, svítivý tekutý safír, vinoucí se kolem těl nymf? A kde je ta nebeská zář na pahorcích, hájích, lučinách? Místo ní klátí se zde a páchnou lidé, -fí!..."

"Teď by se nám víly jistě nezjevily!" vzdychla Ada. "V tak prosaickém zákoutí nemohou být... Oh! kam zmizel můj krásný sen? Jen sen! A skutečnost je ohyzdná jako vždy!"

"Teď ani nevěřím," vzdychla Nella, "že víly ty existují, -byl to jen planý, klamný sen, krásný oblak, který se zdáli zdá stříbrným, -ale zblízka je jen neviditelnou, necitelnou mlhou. Vše je pára, vše je lež a nic.."

"Ó ty kvapné, lehké, slepé mozečky, které nechají se vésti jen hloupýma očima! Děťátka moje! Nymfy nás teď snad obletují, na nás mluví, nás objímají, i nyní jsou zde - jistě v tomto lesíku, lesním cípu, který jako ocas hada skoro až k nám se vine - cítím to nějak! Jsou blízko nás - a přece tak vzdáleny! my vidíme jen prosaickou líc všech těchto věcí - ale poetický jejich rub, s lící bezprostředně souvisící, s ní jedno tělo tvořící, xxbís síxbezprostředněxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx jakx nevidíme, protože jsme slepí, jen otrockému pudu sebezachování podrobeni. Rub údolí tohoto a sladké jeho obyvatelky jsou těsně u nás - a přec více nás vzdáleny, než mlhoviny! Dost! Viděli jsme co jsme chtěli, teď mysleme na sebezachování! Domů!..."

Dívky vzdychly, povstaly, naposled se porozhlédly ---.--- A tu zamávala Nella šátečkem a zvolala: "Na shledanou, drahé sestřičky!"

"Na brzkou shledanou!" vzkřikla Ada po ní, mávajíc svým -

A teď - byla to pravda? byl to klam? zaslechli uleknutí milenci zřetelně četné, nevýslovně lahodné, stříbrné hlásky:

"Na shledanou! N a v e l m i brzkou, trvalou shledanou, sestřičky,

miláčku!".

Zároveň z bezprostřední blízkosti a zároveň tajemné dálky zvonily nadpřirozené hlásky.. Bezděky padly šijící dvě ženy na kolena a proudy slzí jedné stékaly na tvář druhé.. Silvio byl bled a chvěl se.. Znovu dívky volaly - ale odpovědi už neslyšely..

"Na shledanou, víly, milenky moje!" zvolal tu Silvio vesele. "Vzhůru ze země, drahoušková! Dostalo se nám velké milosti: rub světa odkryl nám k v[illegible]li na jednom místečku svou líc!"

Jako opilé vrávoraly dívky z kopce. Teď už zase věřily: nebot mozečkům přišla ouška na pomoc. Že smyslům možno věřit daleko méně, než nejabstraktnějšímu předivu myšlení - toho lidé nikdy nepochopí. - Všem třem dmula se prsa bouřným dosud ve bdění nepocítěným štěstím. Zcela beze slov octli se mezi hlubokými skalami a mířili nazpět - směrem k vesnici, D., kde chtěli najmouti si povoz...

III.

Ale osud určil jinak.

Na zpáteční cestě byli zaskočeni loupežnickou bandou -Satanisté zvanou- která se v okolí potulovala a po které marně vojsko páslo, do jeskyně odvlečeni a tam hrozným způsobem mučeni. Ale při všech svých mukách nesnížilyse hrdinné ty ženy ani jednou k tomu, aby katy své prosily.

"Já chci jen zemřít!" křičela Nella, "klesnout ve sladkou nicotu, věčně spát, ničeho nesnít. Každé žití se mně hnusí, hnusí se mně chůze a všechny lepkavé pohyby, hnusí se mně hledění a mluvení... I štěstí se mně hnusí, údolí s vílami se mně hnusí, vše mně bolí i štěstí mne bolí... Proč jsem se jen narodila, já ubohá, nešťastná žena!"

Mezitím mluvil náčelník Rossi k pomocníkům:

"Měl jsem původně v úmyslu vsunout sem, pro veselé vystřídání, tři lehčí originelní druhy mučení rázu více psychického než somatického. Předně byli bychom se psům těm vykáleli do tlam.


ADA
NELLA
SILVIO

Za druhé byli bychom jim dopřáli líbat tu 8 dní starou, nadmutou, zčernalou , pukající mrchu, -toho tlustého, vámi zabitého sedláka, které jsem dnes k tomu cíli vykopat kázal- a byli bychom je napojili jeho líbezným hnisem a přeškvařeným sádlem. A za třetí, jelikož mají ubožátka nejen žízeň, ale i hlad, byl bych je v milosti své nakrmil housenkami, pavouky, vosami, ropuchami a podobnými chutnými pokrmy. Žel Satanu, není k tomu čas - a tak s těžkým srdcem musíme přistoupiti hned k číslu šestému, velmi důležitému. Ubohá dětátka, teď zkusíte! V celém životě jste dohromady tolik nezkusily, za to vám ručím. -Rychle přátelé!"

Každému z mučených přivázán byl na palec nohy velmi těsně tenký, ale pevný provaz a navázán na jiný ze stropu visící, hákem tam provléknutý. Bnadité zatáhli za jeden jeho konec, -a milenci, do výše vytaženi, viseli za jediný palec hlavou dolů, asi půl metru nad zemí.. Ale byli tiší...

Silviovi ukápla slza, když pohleděl na zmodralé tváře milovaných, zbožnovaných bytostí...

"Přestojíme to již brzo, milenky, sladké, -a pak budeme blaženi! Těšte se tím! Co neviděť nás vysvobodí vojáci -mluví se o nich- nebo ještě lépe smrt.. Sladký bude život v údolí vil, ještě sladší- nicota!...

"Ano, smrt.nicota!" odvětily sotva slyšitelně.. "Jak sena ni těžíme!.. Brzo to bude -brzo- smrtelné mdloby jdou na nás-"

Tu ozval se povyk, hřmot, -temné výstřely- a nové a nové.. zavzněly bolestné ryky.. V nabíhlých obrácených tvářích kmitl blesk naděje - ale slabounký.

"Nedejme se rušit!" velel Rossi. "Vy tři zde chopte se těch žhavých železných holí - víte, co máte dělat. A vy tři připravte si naše španělské boty! Vy tři budete lámat prsty, vy tři lechtat -a vy dva rdousit se mnou, -ale ne přespříliš! Tak! Započneme současně! To bude bolest, nebožátka! Teď!"

A všichni tři neštastníci byli pod paždími silně lechtáni; prsty jim ze všech kloubů prudce vylamovány; Chodidla volných nohou obuta byla do skříněk, v jejichž nitru byla zubatá kola válce, ostré nože.. stroj tento uváděn byl v pohyb otáčením kliky a drtil úplně maso a kosti.. a Silviovi vnořena rudá železná tyč do konečníku, ženám dvě jiné do lůna.. A xxxx Rossi rdousil Silvia, jiní Nellu a Adu. A to vše dělo se současně -.

Pak Rossi jal se házet bezduchá těla do kalu.

V té chvíli jeskyní zahřměl poval: "Vzdát se!" a zablýskaly se bajonety..

Rossi leknutím vykřikl, vzchopil se, dal se stranou na útěk. Dvě rány třeskly: jedna koule utala prchajícímu horní dásen se všemi předními zuby, druhá roztříštila mu kolena.. Klesl. -

Ostatním Satanistům podařilo se prchnout. Neboť ač vojsko věděllo o všech třech tajných východech, přišly oddíly jeho, určené k obsazení dvou vedlejších později - jak to už u vojska bývá. I Rossi byl by asi ještě unikl, kdyby nebyl oběti své do záchodu házel..

Vyléčil se z ran svých a ve společnosti osmi později pochytaných Satanistů byl oběšen.

Těla Nelly a Silvia vytažena byla z kalu. Ale tělo Ady nalezeno v něm přes všechno úsilí - nebylo.

Jak mohlo se to stát, nevíme, snad zapadlo do nějaké hluboké skalní štěrbiny.. Spíše však myslíme - než o tom raději pomlčíme. Tolik ještě podotýkáme, že dva z lidí, jimž bylo svěřeno vytažení mrtvol, tvrdili a přísahali, že uzřeli na povrchu kalu několik divných hnusných trpaslíků, kteří při spatření světla páchodní se zvláštním pištěním hned do bahna se zaryli...

Neodvažujeme se též kausalně vysvětlovat příšerné tajemství Ady, o němž Silvio věděl.. Byla snad mezi tělem Adiným a lidskými exkrementy jakási affinita neb aspoň tajemný nexus, jenž byl příčinou, že Ada kdysi porodila netvora i sudby, aby tělo její mezi výkaly zůstalo, v ně se pomalu rozplynulo, jim se asimilovalo? Či snad teprve netvor ten, otráviv matku svou, původem affinity té, nexu toho? Či vrhl děsný posmrtný osud neštastné ženy stín svůj

prorocky - symbolicky do minulosti v podobě obludného děcka... Jsou závratná finální a symbolická tajemství v tomto příšerném, čistě intellektuálním stroji, zvaném příroda! Bláznovstvím je snaha proniknout je, vědecky, pověrčivým idiptstvím popírat je. -

Řekli jsme: děsný posmrtný osud nešťastné ženy. Je to nesprávně řečeno. Neboť to, co v kalu zůstalo, nebyla Ada - - -

IV.

Feérické údolí. Modravé slunce usmívá se opět na ně. Uprostřed kvetoucího háje, v prohlubni mezi pahorky, spí malá lučina. Magicky modrá zář, na ní ležící, slévá se s její smaragdovou září v čarovných souzvuk. Nebeské vůně lehce létají vzduchem a zdroj ze středu louky prudce prašťící, zpívá sladce jako krásná žena. Na louce líně leží ve stínu stromů dvanáct nymf.

Všechny jsou velmi krásné a nebeská zář čistého štěstí z duševní povznešenosti chvěje se v jejich tvářích. Dnes jsou zcela poctivě nahé. Jediným kusem oděvu jsou bělostné šátečky, jež v ručkách drží,-

"Silvio, náš miláček, přijde! Ó, jak se na něho těšíme!" stříbrnými tóny jásaly všechny.

"A jak lahodný, kovový, velitelský hlas má!" pochvalovala si Elektra, 28 letá Polka, živá, ohnivá, měnlivá jako opál a ohebná jako guma, velmi inteligentní. "Ale já ho nebudu poslou-

chat, mám neposednou a odbojnou krev, mám mnoho stále se bezděky vzpínající své vůle. Ale myslím, že tato má svévolnost je jen povrchem a maskou mé duše, pouhým vrtošivým, skoro nuceným škádlením, naschvál zlobením. Pravá povaha má a každé ženy je: nekonečná oddanost, poslušnost, láska!"

"A myslím," pravila Iris, "že tato tvoje odbojná neposlušnost je pouze zvláštním projevem tvé fundamentální ženské poslušnosti. Když totiž žena vzpírá se a bojuje proti muži, kterého miluje, činí tak jen z touhy, aby byla od něho přemožena, zkrocena, spoutána, potrestána, aby trpěla -"

"K čemu tolik pitomých řečí?" přerušila ji smějíc se dětsky a nezbedně Dita, 23 letá Angličanka, něžná, bledá, měsíčně snivá, ale přitom sebou jistá a hrdá. "Jedním slovem chce dostat na zadeček, to jevšechno!"

"Dita mápravdu!" zasmála se Elektra zlomyslně. "Nebot sežlehánám zadnice je pro ženu focus vší její slastné trpnosti, s m i l n é trpnosti. Vyhovuje instinktu jejímu po poslušnosti nebot podrobuje se obyčejně přitom, ukájí to úplně pud její po zkrocení, pokoření, pud po trestu, pud po trpění a bolesti, z níž umí ssát rozkoš. Dále hoví to v nejvyšší míře i smilnosti naší, hlavně smilnému našemu studu: každé bití - vůbec každá bolest - má při sobě cosi sansualně dráždivého; bití však do zadnice, toho nejsmyslnějšího našeho, smilnému a stydlivému srdci našemu nejbližšímu údu má oné smyslně chlípné

dráždivosti pro ženu nejvíce. Je-li žena zrskána do zadnice, celá její ženskost je vzbuzena a jásá skoro jako při koitu. Přesně vzato je naše smyslnost a naše trpnost skoro totéž. Neboť naše trpnost a trpitelskost jsou zcela smilné povahy - smilnost ženy ani na krok neopustí a je od ní neodmyslitelná a s ní skoro totožná; a smyslnost naše je navzájem povahy naprosto pasivní -je rozkoš z trpění- neboť trpnost je rovněž se ženou totožná. Žena dovede jen z trpění cítit rozkoš a jen smilnou. Definice ženy je: Žena je smilná rozkoš z trpění."

"Všechny máte pravdu!" houkla Melia, "když jsem nejvíce bujná, bojovná, zpupná, právě v tu dobu svrbí mne nejvíce kůže a žízní po zrskání, jako letní rozpukaná země po dešti. A proto jsem tak bujná, že prahnu po bití: chci si je vynutit; tím že jsem bujná roste stále a rozplamenuje se má žízeň. A tak zuřit nepřestanu, dokud bytí nedostanu!"

"O ti muži! Jak jsou hloupí!" zvolala Adriana, "naříkají ustavičně na ženy, jak jsou zlé - nestydí se za to! A co je příčinou toho? Jedině to, že si toužebně přejeme dostat od nich na zadeček - a že stále nedostáváme a že jsme proto nešťastné... Idioti! Kdyby věděli, jak málo je zapotřebí, aby z draka se stal anděl -jen trochu elektřiny, která z rudých proužků projíždí léčebně celým naším tělem!- a hned zoukrnatí nepřirozená naše žluč! Zlobí-li ženuška, má jen muž vzít rákossku nenápadně se přitočit, sukničku nap-

nout a párkrát švihnout -ženuška snad bude trochu prskat jako kočka- ale za minutu bude sladká, zcukernatělá a milostná jako květnový vánek - není-li jí totiž muž odporný a není-li on více ženou, nežona, což se často stává.. A nepomůže-li to, je to jen znamením, že dostala málo a že chce víc: pak má si ji muž přehnout, košili odkrýt a vyšázet dvacet. To pomůže zcela jistě, tot lateceum pro všechny ženské nemoci! Vždyt my čekáme dychtivě a s touhou jen na to, aby muž, jejž milujeme, jednal, aby byl mužem - abychom pocítily jeho blahodárnou převahu! Ale ti babští muži neumějí jednat -oni umějí s ženami jen se hádat! Hádat se- to dovedeme my též! Muž má ženu jen prutem pohladit a nevadit se s ní! Oni se dnes žen bojí - mají strach, hlupáci, že ježena praští hrncem do obličeje! Ale od zdvižení hrnce do praštění jím je větší vzdálenost, než od země do slunce: žena jen mluví a hrozí, ale nikdy nejedná! Žena a jednat! co by to bylo za převrácený svět? A protože se dnes z mužů staly ženy, proto z nás se stávají muži: kam by to vedlo, kdyby byly samé ženy a k tomu baby na světě? Oni, kreteni, myslí, že bití je surovostí,- a zatím je pro nás dobrodiním. Vždyt jsme po něm znovuzrozené! -A my, ubožátka, nesmíme mluvit! Nemůžeme jim, blboun̊m, přece říci, že toužíme po bití!

Naopak musíme se stavět, jako bychom ho nechtěly, musíme se naoko zlobit, je-li nám jím pohrozeno - a zatím, co se zlobíme, myslíme si: kéž bys, ty nedo-

ytipo, si mne už přehnul přes stehno! Žádná skoro žena v tom světě lží, jejž jsme už opustily, nedozná, že si přeje bití na zadeček, ale blázen, kdo ženskému ujišťování v nejmenším věří! Z d e nelžeme! Řekla jsem poctivou pravdu, vytáhla jsem jednu z hlavních tajností ženského srdce, mužům skoro neznámou, na světlo! A doufám, že si muži až to budou číst, vezmou z toho ponaučení, jak se má s mladými ženuškami jednat, aby se jim vyhovělo!"

"To všechno je velikánská pravda!" zašveholila Thalia, drbajíc se ostentativně a s vilnou libostí uzlíkem šátečku tlusté své pruhy. "Náj krajan Nietzsche to podle všeho také věděl, ale nechtěl to bez obalu říci. Zda-li pak Silvio nezapomene vzít sebou do údolíčka našeho bičíček? Bičíček? Vy jistě víte, co Niptzsche řekl: Jdeš k ženám? Nezapomeň si vzít bičíček! A dělá s tou větou nesmírné důležitosti a tajemnosti, jakoby mnoho, co se nemá říci, za ní bylo ukryto! Řekla mu to prý stará babička, ve skutečnosti však mladá jeho sestřička, zabalil si tuto "malou pravdu" pod pláštíček, aby příliš nekřičela, jako dítě drží jí hubičku... - co to vše znamená? Muže my jsme ji rozbalily, ať si křičí do celého světa, ať každý muž ví: - že proto má si, jde-li k ženám, vzít bičíček, protože bitíčko je ženám slastnou potřebou - bitíčko na zadeček!"

"Bičíček, že řekl ten tvůj krajan?" vzkřikla Brata. "Tak vyřiď svému kra-

janu, že je blbeček! A víte proč je blbeček? Také vám to povím! Proto je blbeček, že neví, že nerada dostávám bičíkem nebo karabáčem! Jsem ráda bita metličkou, svižným proutkem, tenkou rákoskou, ale bič nemohu ani cítit, fi! Tak mu vyřiď mé uctivé pozdravení a že mu nechám vzkazovat -že je blbec- buď tak dobrá!"

"A není blbec!" zastala se filosofa Adrastea, "není blbec, protože já jsem nejraději bita bičíkem s několika řemínky! To je přece radost! když jich více najednou hvízdá a o mé tělo pleská, hej! hej! A je mně přitom, jako bych s milencem tančila - létat bych mohla a lebkou strop prorazit! Jako když vichřice na temenech černých hor kol mne burácela, mnou se tam zmítala, rozpuštěné vlasy dozadu vodorovně rvala, hej! takový vítr hučí v mé duši a bouřně ji unáší, když řemínky o tělo mé pleskají - plesk,plesk! O! hej! hej! hurá! hej! A plesk! hurá! hurá!"

"Náš miláček přijde a dá nám bitíčko!" jásaly všechny Oready.

"A jak dráždivá, smyslná těla mají naše dvě sestřičky!" skoro zašeptala Hesperia.

"Přijdou! Přijdou! Ještě dnes!" zvonily hlasy všech. "Jak budou s námi šťastni a my s nimi! Jak odškodněni za děsná utrpení! nebožátka drahá, jak jim teď asi je! Smrt je hrizná, my všechny jsme ji už přestály! Ale smrt jejich je hroznější, než každá jiná!" A většinou se rozplakaly..- - -

"Zdá se mně, že začínají už znít nebeské varhany!" vzkřikla ostražitá amazonka Melia.

"Ticho!" mávla proutkem Hera.

Zavládlo napjaté mlčení... A vskutku! S nebe linula se tichounká hudba, jako varhan, ale stokrát sladší... A pomalu sílila a sílila...

"Již počínají umírat!" vzkřikly nymfy jedním hrdlem. "Ó jak teď asi trpí! U nás je poledne, u nich příšerná půlnoc! Umírají! umírají - a co neviděť budou zde!"

"Jen obstojí-li miláček náš ve zkoušce!" děla starostlivě Athena. "Člověk mýlí se často ve svých počtech!"

"Již hrozné bylo by, kdyby nám zas zmizel, navždy zmizel!..." zachvěla se Hesperia.

"Vzhůru!" zvolala Hera. "Běžme se domů obléci, at se mu zalíbíme!"

"Ale neobleňme se lehce!" podotkla Adrasta. "Vždyť nemohl by si nás ani důkladně přetřít, nechtěl-li by nám šat roztrhnout!"

"Ano!" souhlasily. "Odějeme se tím hustším světlezeleným gázem, s vyšitými tmavozelenými liliemi a ozdobíme se i jinak! Slyšíte! Slyšíte! Varhany již hřmějí! Pospěšme! Pospěšme!"

A zmizely v lese. - Stále mohutněji zněla hudba sfér, nevýslovně lahodně a majestátně - jak jen ve snu tony na nás působí... - A teď již nezněla, ale výřivě rachotila, ohlušivě řvala jako mocný vodopád..

A náhle to třeslo, jako když dělo vystřelí -

"Někdo z nich již zemřel!" jásaly vzdálené hlásky. "To ta bledá, sladká sestřička - jako ty jsi, Hesperie!..."

Hlásky dozněly v strašném rachotu nebeských varhan.. A náhle třeskło to silněji: to byla Silviovi roztříštěna lebka.

Dál to hromem rachotilo.. A za dvě minuty třeskło to po třetí: to hrůza konečně vyhnala Adina ducha z krvavého bezkrevného těla.

Rachot přestal. Hřímavě, velebně, triumfálně nesla se hudba vzduchem majestátním proudem,... A pak zeslábla a zněla teď nekonečně něžně, sladce, blaženě - - -

A v dáli na břehu říčky objevili se Silvio, Ada, Nella. Pomalu, ruku v ruce, kráčeli blíže. Byli zcela nazí a těla jejich neporušena. Tváře nezemskou září zářící, byly teď krásnější než dřív. Tahy jejich byly poněkud pozměněné: vše v nich, co bylo ještě nedokonalé a neodpovídalo čisté krásе, zmizelo, ale podobnost zůstala.

"Jsme zde tedy zas!" pravila Ada, slastí se chvějíce. "Kde jsme se tu vzali? Nemohu si vzpomenout, co předcházelo - ale něco předcházelo... Ano - něco jsem temně snila - a vše minulé zdá se mně tak být snem.. Ó ten vzduch! Ta zář! Zemru štěstím, miláčkové!"

"Jak je vše divné!" naklánělа Nella štěstím hlavičku.. "něčemu nerozumím - vím, že jsem právě něco snila - ale nevím co... A cítím, že to bylo něco ošklivého... -kde jsme se tu vzali? Ale to je hloupost, vše je mně teď tak



samozřejmé - ó ta vůně, ty čarné háje... -"

"Přemýšlím o tom, co jsme snili! A jsem na stopě! Neruště mne!"

Ubírali se dále mlčky, zlastí smířejíce. Náhle vzkřikl Silvio: "Již vím! Heureka! Vše se mně vyjasnilo! Minulost snoubí se ve mně, objímá přátelsky a rozumně s přítomností!... Drahoušková! Chcete vědět, co jste právě snily? Snily jste, že byly jste umučeny, v tmavé jeskyni, před černým oltářem, Rossim, náčelníkem Satanistů! Bylo to strašlivé!..."

"Ach!" zvolaly a zachvěly se prudce. "Vzpomínáme! Jak hrozné ne!.. Děsný sen!"

"A slyšte dále: nebyl to sen - či lépe řečeno sníme i teď: Dokud jsme snili, že jsme umučeni, byli jsme skálopevně přesvědčeni, že bdíme, že je údolí toto snem - a teď je tomu zas naopak! Ještě nedávno byly byste se mne vysmály, kdybych vás byl přesvědčoval, že mučení vaše je snem a teď se mně vysmějete, když vám řeknu, že jste byly mučeny!"

"Že jsme bděly?" zvolala Ada. "Bodejť bychom se ti nevysmály! Vždyť je přece tak zřejmo, že to byl jen sen! Mučení to je vyhaslé, nerozumné - nu krátce sen! Bděly jsme prý Nellouška, haha!"

"I nech jej!" pravila Nella zpívavě. "Myslím, že už dříve raisonoval o snu a bdění - bdění bylo mu snem a sen bděním! Plete si tyto pojmy, to je jeho nemoc, fixní idea. Z této manie

ho nevyléčíme!"

"Mějte pravdu!" zasmál se Silvio. "Nebot konečně je filosofie jen filosofií bludného kruhu. Vše je sen a vše je bdění, bdění je sen a sen bdění - ale pojmy tyto jsou kontradiktorní!.. A každý druh snu - nebo-li bdění... Ooh! ten bývalý můj pozemský, otrocký život, jejž jsem za bdění považoval! Kde jest? Kam zmizel? Vidím jej daleko za sebou, - tak malehlý, skrčený, hluchý, bývalý, mrtvý - jako sen - sen.. Jak s výše hory hledíme na mrak, který ještě před chvílí bouří běsnil, -a teď smutně se plazí vzdálenými údolími, roztrhán v cáry, zplesklý, vyhřmělý, v temnou upomínku svrklý, zvadlý, mlhavý, nebytostný život - sen!..."

Slze zatekla a zaleskla se mu v oku. "A vše minulé stane se pro ducha -snem-klamem-Ničím-"

"Přestaň!" zvolala Nella. "Hleď! Hleď! Naše víly, naše víly!" - - -

Nevýslovně sladce rozezvučela se hudba nebeských varhan, třpytné mušky jako zlaté hvězdy létaly vzduchem a dvanáct rajských dívek za ruce se držíce, spleteny v nejkrásnější věnec pohádkových květin jásavě spěchalo jim vstříc - - -

†

FILOSOFICKÁ FAKULTA

Arga a Dita ubíraly se do universitní auly. Byla m rozsáhlém kopci, městu vévodícím. Mimo universitu rozkládaly se na něm ještě královský palác, kriminál, kostely, ústav pro blbce, parlament, biázinec.

Stanuly v ohromném nádvoří, uprostřed četných, mladých obrejlených, přihlouplých, spících tváří. Ihned otázala se Argestea jedné z nich:

"Monsieur, mohlbyste nám ukázat některého kandidáta filosofie?"

"Nic lehčího, prosím! Všichni pánové, takto uniformovaní," a ukázal na vedle stojícího mladíka - "jsou filosofové, -haha!"

"Hahaha!" zasmála se Dita. "Sukně žluté jako lejno, kabátky šedé jako popel a na štítku čepce vyrytý pes, jemuž visí lejno na zadku."

"Pánové," oslovila Arga dva takto uniformované mladíky, "prosím o chvilku rozhovoru. Z dálné cizíny jsem s třemi družkami sem přišla, abychom z vaší staroslavné školy nasály moudrost a pravdu velikou; třeba ženy, milujeme vědu. Hlavně dychtíme po slovech

profesora Fabia Lionelliho, jehož sláva až k nám za moře pronikla. Račte mi především, volno-li ženám, i nejsou-li dosud zapsány, přednáškám přítomny býti?"

"Proproprosím!" uklonil se hluboce jeden. "Tatatak spaspanilé dámy, bubudě nám ctí!"

"Díky! A kdy bude nejbližší přednáška profesorova?"

"Proproprosím! Dnes od 3-4 hodiny, -a sisice bude to rozjímání na slova Kantova: Zzzwei Dinge füllen dadadas Gerüth mit immer neuer und zu nehmen des Bewunderung und Ehrehrfurcht...: Des Bestiate Hihihimmel über mit und das moroalisch e Gesetz in mit."

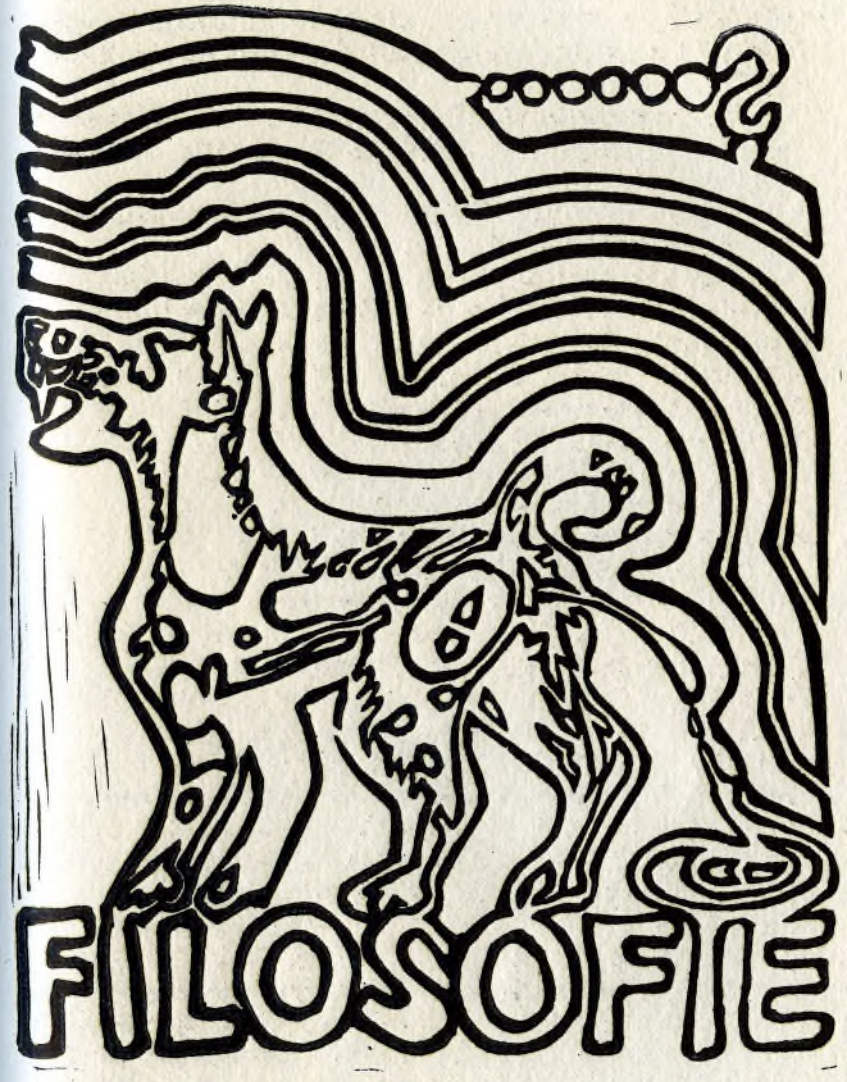
"Děkuju! A mohl byste nám o panu Profesorovi něco zajímavého sdělit?"

"Ó prosím! Jen chvalchvalné věci, nadmíru chvalchvalchvalné!"

"I kuš, osle!" ozval se druhý. "Mes dames to bohužel neodpovídá pravdě. Zpočátku nebylo lze panu profesorovi vytýkat téměř nic, neboť byl vzorně zbožný a mravný a přednášky jeho zcela nažádvadné. Měl sice už tenkrát obličej, jaký, hm!, spíše by příslušel náčelníku bandité než profesorovi, -ale tot věc Boha, jež jej takto stvořil. Dnes však bohužel není již tak dokonalým profesorem... V přednáškách jeho vytryskují stále hustěji myšlenky ne právě mravné, ne bohabojné, kacířské."

"pardon!" vpadla mu do řeči Editha: "Nejedná se zde o malé nedorozumění? Nemluvíte o profesoru theologie?"

"O nikterak, madame," zvolal mladík superiorně. "Philosophia falsa a


FILOSOFIE

Deo abducit vera od Deum reducat, praví Bacon Ver. Pravý filosof je vždy zbožný a velikost jeho zbožnosti je jediným měřítkem jeho filosofické hloubky."

"Správno!" souhlasila Argestea. "Theologie je filosofie explicita, je vskutku hluboká filosofie. Neboť Bůh je alfa a omega všeho, je v užším smyslu jádro světa, sbíhací bod všech světových a myšlenkových paprsků, v širším je se světem zcela totožný."

"Ó běda! Tot pantheismus, madame!" sabědoval filosof zděšeně.

"Odpusťte, nejsem-li dosud dosti osvícena," omluvila se bohyně. "Vždyť za účelem lepšího poznání uchylujeme se sem. Pokračujte prosím!"

"Kuže, stává se poslední dobou stále častěji, že se p. profesor v přednášení náhle zarazí, zamračí oči jeho zuřivě zazáří a tu vyřkne náhle něco, nad čím - ustrnte se nebesa! Chvále např. soustrast řekne: soucit je největší ze všech -my čekáme, že řekne "ctností",- alsen zaraziv se na chvíli, zařve: "neřestí a hloupostí". A jakmile jednou takhle začne, pak už po celou dobu přednášky vybuchují z něho podobná šílenství, neboť chci věřit, že se zde spíše jedná o duševní poruchu než o mravní zvrhlost. I celé jeho počínání změnilo se. Dříve byl velmi tichý, téměř schlíplý, ale nyní jeví se na něm stále vzrůstající nepokoj: něco jakoby v něm stále hlodalo a vřelo jako v sopce - bojíme se výbuchu; jak by se na ně-

co rozpomínal, jak by jen sen nějaký pomalu ze sebe střásal.., I tvář jeho změnila se zázračně: teď už nevypadá jako bandita, spíše jako -bůh s námi! satan! sám!- Rozumí se, že rektorát nemůže k tomu klidně přihlížet, vícekrát dostalo se mu důtky a včera rozhodlo kollegium pp. profesorů, že budou-li se bezbožné výroky jen jednou ještěopakovat, dostane consilium abendi; bylo mu totéž oznámeno.
Kdo kdo hoří dychtivostí, bude-li to nan učinkovat k jeho dnešní přednášce, bude proto velký nával, radím vám, mes dames, abyste přišly co nejdříve, by dostalo se vám místo... Zvláště dámy interesují se o něj nesmírně, čehož původ dlužno hledati v úžasných, strašných pověstech, které zde o dřívějším jeho životě kolují. Dle nich by byl dříve nesmírným lotrem, jedním z největších, jaké zem kdy nosila. Asi 4 000 lidí prý vlastní rukou zavraždil, mnohé z nich několik hodin nejzhovadilejším způsobem mučil. Sotva 26 letý musil prý z vlasti své Itálie prchnout - i založil v Africe prý ohromnou lupičskou bandu, která jej slepě, třesouc se, poslouchala, věříc, že je Eblisem, vzavším se na lidské tělo. S ní prý jako zkázonosný uragán poletoval severní Afrikou a západní Asií, všechny osady zapaluje a obyvatelstvo jejich vyvražďuje, nemluvnaty směčku ochořeným svých lvů krmě, těhotné ženy rozparuje a jim embrya z životů vlastními zuby vytrhuje, žádné vrchnosti neuznávajíc, bla-

hodárných zákonů vznešené společnosti lidské hříšně a směšně neposlouchaje, jen vůli svou za paní svou uznávaje, oddíly vojska jež proti němu vyslány byly ničeho. Můžete, mes dames, myslit, že pověsti takové činí jej v očích dámského světa interesantním; snad vy též - ale pardon! Já jim nevěřím, nebot, bože! Jak možno by bylo, aby člověk takový dostal vznešené místo profesora morálky?"

"Tedy pčece jen jsem narážkám Edgarovým dobře rozuměla!" zvolala Árga radostně - "On se rozpomíná na svou minulou velikost! strásá ze sebe zázrakem tupý, špinavýseden, k němuž byl zákonem kompensace odsouzen.. Dítičko, dnes uzříme něco, že i zde v Orku přichází se něco podobného jednou za století!..."

"A co se stane?" zvolala Editha.

"Neřeknu, uvidíš?! Díky a poklona, pánové!"

"Prosím, monsieure, ještě o maléobjasnění," ujala se slova Bita. "Není to snad delikátní - ale vždyť ne, že to být pravdou. Když jsme zavítaly do země této, více lidí nám pravilo, že možno zde vyráběť profesory filosofie - z psích výkalů... Smály jsme se tomu; i ovšem mravní rozhorlení cítily.. Ale stále víc a víc lidí nám do očí tvrdilo, že je to faktum... Směla bych prosit o vysvětlení, jaký původ má toto hloupé šprýmování?"

Filosofové zrudli a výmluvnější z nich rozpačitě promluvil:

"Bohužel, lépe, bohudíky, neběží zde o pouhé šprýmování. Nebyl bych v možnost takovou nikdy dříve uvěřil - ale fabrikace tato je zjištěné faktum.. Sta zdařených experimentů, ověřených muži víry neporušené jsou zde... Nemohl bych uvésti, že člověk není nic jiného, než prach a popel, že výkal je jen druch prachu, jenž může, organisován jinými přírodními silami, stát se něčím výborným, například světlem, ovocem, zrním, lidskou krví, lidským mozkem - ale hlavní je, jaký morální význam může míti ono faktum. A každý uzná, že jediný možný výklad je zde: možnost výroby té je symbolem nízkosti filosofie před Bohem a božím poukazem, by filosofové byli pokorní! Výklad lůzy: že učitelé moudrosti rovnocenni jsou psímu lejnu - je přece zcela absurdní, přes sofisma některých, že moudrost a to, co se na universitě přednáší, že učitel a profesor jsou různé, často protichůdné pojmy. Ano! Jen ten účel mělo vyskytnutí se faktu toho, abychom stali se pokornými a zbožnými. Byl k ohromnému prospěchu filosofie na tomto vysokém učení. S bolestí konstatuju, že počínaly zde dříve bujet zárodky bezbožných doktrin, tak materialismu, determinismu, pantheismu, deismu. Bohudík jen zárosky, neboť moudrá vláda nedopřála jim vzrůstu. Ale jakmile byl fakt ten prokázán, -jak byl utat!

Zdrcenost padla na vzpurné hlavy pp. kacířských profesorů, -ta porodila skromnost, pokoru, zbožnost, neomezenou poslušnost ke státu, jehož jsme sluhy a jediné, čemu teď na filosofické fakultě je učeno, je katolický monotheismus. Vidno z toho, že Bůh fakt tento přímo stvořil za tím účelem, aby bludné stádo dostal do svého ovčince. Přiznávám se, že jsme teď u blbého lidu dosti v opovržení, ale odi profanum vulgus - co ví volnomyšlenkářská, buřičská canaille o pravém vzdělání? Nám stačí, že osvícení mužové vlády potřebují nás neméně a více než dříve, že J. V. nejmilostivější náš císař a král přízeň svou nám zachovalo, přesvědčeno jsou, že jsme stejní jako církev, nejspolehlivějšími oporami trůnu a státu."

"Také se povídá," nezdržela se Dita, "že j.v. je poněkud slaboduchý, že ráčí si hrát celé hodiny s plechovými vojáčky, že výkaly své v nočníku vždy rozebírá, dlouho nožem rozkrajuje, do minutiosností se zálibou prohlíží -"(dle orig.)

"I mlč!" pravila Árga. "Blbé pomluvy blbé lůzy! Pánové, úcta naše k učilišti vašemu odhalením tímto, neklesla, naopak vzrostla nezměrně. Bylo nám ctí! -"

Při návratu koupily dívky pro Matea slušný šat, falešný vous, černou paruku a černé brejle. Bylo poledne, když vrátily se do hotelu. Našly Alžbětu a Zlatu v jídelně pijící a kouřící.

"Ve 2 hodiny půjdeme na pana profesora!" hlásila Argestea.

Ale plivla si do dlaniček. "Koukejte, co jsme si zatím a pro vás také na něho koupily!" řekla, ukazujíc čtyři nezounké dámské, ale dost tlusté hůlky. "Rozhodly jsme se, že až bude Mateo jej škrtit, budeme jej současně mlátit do obličeje - do mordy, větrníku, světel -."

"Já nebudu!" pravila Dita. "Je to velký muž!"

"Pošramotil mně kůži, ergo je pravít!" namítla Zlata. "Tot čistě morální závěr - kdo bližnímu ubližuje, - kdo je zlý, je špatný, - tot základní věta morálky. Tobě, Ditičko, pošramotil je ve smrti palec - nohy a leda ještě, že ti na koni tiskl hořící cigáro na krk. Ale mně šimral i v medvědím brlohu, myší pasti, na Čertovu hrbu, -zde tak upřímně, že jsem přišla do di Aquilské hrobky!"

"Co dělá Mateo?" zeptala se Arga.

"Brzo po vašem odchodu, ožralý jako svině," odvětila Ala. "Dříve však vydělal se na podlahu, ale jelikož toho dne byl jen talíř a tudíž málo pod hlavu, kázal hotelierovi, aby přinesl mu vědro lejna... Bylo mu vyhověno, když jsme vyklopily dvě tisícovky. Pan hoteliér vlastnoručně vyklopil sračky na svou parketovou podlahu. Teď teprve měl Mateo uspokojenou mysl, položil hlavu do nich a za minutu chrápal jako Habakuk. Tak příšerné, že více než před smradem utekly jsme před

hrůznými těmi zvuky. Slyšte!"

A vskutku zaléhaly sem do přízemí otevřeným oknem divné, děsivé zvuky. "Až z třetího poschodí!" žasla Editha. "Vším tím šumotem ulice! Zní to jako smrtelný chrapot střeleného lva. Tenhle Mateo je přece jen obyčejný muž, důstojný otec velkého Fabia. Mám strach, že se do něho nakonec ještě zamiluju!?"

"Já také!" zvolala Zlata. "Perverzní jsem k tomu dost!"

"V 1 hodinu jej musíme vzbudit!" děla Arga. "Ach, to bude rozkoš s mytím hlavy!"

"Uděláme to za tebe!" nabídly se všechny. "Ó, jak se na Fabia, jeho přednášku a uškrcení těšíme!"

Poobědvaly, pily, žvatlaly. Tu, krátce před 1 hodinou, zaslechli strašné řvaní...

"Mateo!" vzkřikla Ala. "Hu! poraněný lev nařve hrozněji! Pst!"

"Můj syn, na kterém jsem si nejvíc zakládala, stal se profesorem filosofie! Hrůza, hrůza! Ne! Nemožno! Ale přece -? Milion svin já se zblázním!"

"K němu!" velela Arga.

Válel se po zemi jako špatně do hlavy trefená svině, tloukl starcem částečně rozneseného. Nejen vlasy jeho, ale i tvář a oděv byl jen lejno, lejno.

"Právě jsem měl sen," vyl a plakal přitom srdceloměně, "jak byl můj Fabio malým hochem. Jak choval jsem jej na klíně, jak při tom posral, ale přitom

škubal mne za vousy jako drak, už tenkrát byl hotový pravít! A potom viděl jsem jej postupně, jak vytloukal všechna okna a kamarádům zuby a oči - a jak, desetiletý, zastřelil selku. Ležela na silnici, mrcha, se skleněnýma očima, -a já přivinul jsem kluka k sobě a zvolal, plný neskonalé pýchy:
"Ó ty lumpe! co z tebe ještě asi všechno bude, až budeš velký!"Atu promluvilo psí hovno, které vedle té selky leželo: "Podívej se neštastný otče, dobře na mne! To z něho bude, to, to!" A náhle jsem se rozpomněl a jat neskonalou hrůzou, zařval jsem: "Běda! Běda.. on je profesorem morálky!" - a probudil jsem se, čelo zarosené studeným potem. "Bohudíky, bal to jen sen!" oddechla jsem si. Ale hned vyvstávala před mým duchem jako strašidlo strašná zkušenost, snažil jsem se přemluvit se, že to není pravda, ale marno, marno! Můj syn profesorem filosofie! Ať zešílí,! Ať padnu v nicotu!"

"Tatínku vzmuž se!" zvolala Arga velebně. "Pomni, že ještě dnes půjdeš jej za to potrestat! Za dvě hodiny začne přednášet - vzhůru! Ať vykonáš povinnost svatou!"

"Ano, svině vzhůru!" vzchopil se Mateo. "Docela jsem zapomněl že ho dnes uškrtím - vzhůru, hurá! Dnes smyju hanebnou skvrnu ze svého rodu!"

"Ano, ale dříve musíme smýt skvrny z tvé tváře," děla Arga.

"Co žvaníš, holka?" podivil se vévoda. Tu vrazil k nim hotelier se

zrůzněnou tváří, stopenou v slzách.

"Ach, vznešené dámy, ach, jasný pane! Jsem zničen, nadobro zničen! Osudný den, který vás ke mně ráčil přivésti! Nejjasnější pán ráčil milostivě křičet tak hlasitě, že syn jeho je profesorem, že všichni chodci na ulici to slyšeli, -a teď je hotel můj navždy zhanoben! Doufal jsem, že to bude utajeno, jen proto vzal jsem na sebe risiko ubytovat zde Vaše milosti- a teď davy venku rozlíčené hvou: Tady bydlí otec psího hovna, hanba, fuj! fuj! Demolujeme hotel! Lynchujeme bídáckého otce i mrzkého hoteliéra! A byli by tak učinili, kdybych nebyl na kolena padl a přísahal, že bylo mně neznámo, koho přijímám k sobě. Ale zhanoben je tento hotel provždy, jsem ruinován, teď mohu jej prodat jen za rasovnu, nejposlednější rošťák by v něm nebydlel! Jistý starý otihodný muž napsal už na jeho portál křídou: Hotel u profesora filosofie, -o já nezměrně neštastný!"

"Zde máš, ubohý muži!" pravila Arga, dávaje mu pět tisícovek.

"Škrdlířko špinavá!" děla Zlata, "zde máš, třikrát ubohý, deset tisíc!"

"Škrdlířko špinavá!" děla Dita a dala hoteliérovi dvacet tisíc.

"Škrdlířky špinavé!" zvolala Ada a dala hoteliérovi čtyřicet tisíc. "Ale kruci laudon! Mně zbyly teď jen čtyry líry. Nemohla mně ta svině edgarovská dát do podsvětí větší tašengeld? Holky, dejte mně něco!"

"Nic!" pravila Arga. "Spravedlivo, aby zbrklá velkomyslnost byla potrestána víc než špinavost, darebáctví a podlost, neboť je škodlivější a nerozumnější. Ale ji: kdo je dnes hrdě velkomyslný, chodí zítra nehrdě žebrat."

Hoteliér líbal všem nohy. "Co je libo, co je libo. Vaše Veličenstva?" volal. "Všechno učiním! Přejete-li si třeba 20 věder výkalů, všechny přinesu sám a vyliju je zde, ať si nejjasnější pán vévoda popřeje! Každý služný člověk musí mu to z té duše dopřát, - vždyť je to pro ně rána odudu, -profe... - já bych to nepřežil."

"Teď přinesete nám, vzácný pane několik věder vody!" velela Arga.

Krátce uvádíme, že byl otec Fabiův konečně umyt, oblečen do černých šatů, zrzavých vousů, černé paruky a černých brejlí, a že ve dvě hodiny vydali se všichni na cestu. Dříve však ještě Mateo vypil půl litru svého nápoje, sestávajícího ze slivovice, araku, jádrovky, čertu, rumu, černého piva, moče, plivů a vozdrů. A když jej vypil, vnutila v něj Arga ještě jednu půllitrovku.

"Proč to děláš?" kárala ji Zlata. "Vždyť jej do university nepustí, nebo jej vyhodí, až se tam pobije! nebo vyvede předčasně skandál, nebo nebude mít sílu Fabia uškrtit."

"Vím co činím," odvětila bohyně. "Co se Matea týče, řekl mi Edgar jasně, jak to sním dopadne. Takhle bude to právě nejzajímavější a nejkomičtější!"

Sotva naulici se octli, dostal Mateo opět záchvat.

"Pro rány boží!" zařval náhle a padl na kolena a ne a ne se hnout. "Můj syn je profesorem filosofie, já pojdu, zcepením!"

Mimojdoucí se zastavovali, mračili, pěsti zatínali. "Nežte ho!" zněly hlasy. "Umlatte otce profesora!" "Ne! on za neřáda nemůže!" odporovali jiní, "hle jak se pro tu věc rmutí!" "Hic!, takový syn, takový táta!" "Ne! I nejlepší strom má padavčata! Raději ho politujeme!"

"Politujete mně!" řval Mateo. "Lidé drazí, můj syn je psím hovnem, slyšíte to?"

"Hle, jak trpí!" množily se spoucitné hlasy. "Ten je náš! Potěš se šlechetný muži, nemůžeš za lumpa!"

"Snadno se řekne: potěš se!" promluvil jistý stařec. "Ale jaká útěcha existuje proti takovému hoři? Tři syny jsem měl, jeden všechno mé jmění ukrad a uchlastal se, druhý zvyrážel mně polovic zubů a oko, třetí byl pověšen, ale co je mé otcovské hoře proti tomuto? O nebe, jsou ještě větší bolesti, než je moje, ode dneška bez reptání nésti budu svou sudbu!"

"Co to je?" zvolal přísný policajt, prodíraje se k Mateobi. "Pane, vy rušíte veřejný pořádek!"

"Puchejři, vždyt můj syn je profesorem filosofie!" zařval zoufale Mateo.

"Ach! Tot něco jiného!" omlouval se strážník a salutoval. "Respekt, lidé, před velkým neštěstím! A odpouštím

vám, pane, urážku - vždyť v takovém hoří ---" hlas mu selhal - i mnul si oči, aby zahladil slzu soustrasti.

"Pojď, tati!" nutila Arga. "Musíme spěchat, pomni, že jdeš jej potrestat!"

"Ano, potrestat!" zavyl vévoda, jako znovuzrozen. "Lidé, dnes uškrtím jej na kathedře jako svini!"

"Výborně, starče! sláva ti!" hulákalo množství.

"Vážený pane!" uchopil Matea policista vřele za ruku, "přeju vám všechen zdar! Milejší jsou mně byrokraté, zloději, kněží, rošťáci než tito největší ze všech lumpů a otroků nejhnusnější."

"Aj, aj!" pravila Editha, "stát, v němž policista takhle mluví, stojí jen několik dní před revolucí a panovník jeho pod samou gillotinou. Není pochybnosti, že armáda přejde v tábor rebelů jako se nutně všude tam, kde lid je opravdu nespokojen."

"Správně vše," děla Argestea, "ale k revoluci zde již nedojde, protože zjeví se Napoleon před ní. Tím vznešenější to bude podívaná, -za hodinu již! Ubohá lůza zdejší! Je mi líto!... Je sympathická, připomíná St. Antoinské sansculotty. Je zdejší aristokracií."

"Malá to chvála," podotkla Dita, "stojí pouzeo něco výš, než nejhorší možná chátra. Neboť aristokracie státu, v němž lůza může být aristokracií, musí být nejhorší, nejodpornější, nejpsovitější všech možných chátr!"

Ubíraly se se vztekle hulákajícím vévodou dále. "Sláva policii!" burácelo to za nimi. "Proč ještě váháme rozmačkat ty blbé věži tam nahoře? Revoluce!

Stavme barikády!"

"Hlupáci!" zvolal strážník. "K čemu je teprve stavět? K čemu za účelem tím věci ničit? Vždyť jich už bezpočet: každý dům je nádhernou barikádou! Jen naplňte všichni byty své kamením a těžkými poleny a jediný živý voják nevyjde z ulic!" -

Vystupovali na vládní kopec. Arze se podařilo, ne bez námahy přimět otce k tomu, by neuškrtil Fabia ihned, jakmile do sálu vstoupí, ale aby nechal jej aspoň čtvrt hodiny přednášet.

Stanuli na temeni. Nepřehledné město smutně zářilo pod nimi, nehybné, hrdé, jakoby věčně mělo zde zářit. Nebe bylo zcela modré, jen nad východem zdvihaly se šedavé, sotva znatelné obláčky. A Arga pravila:

"Ano! Edgar mluvil též něco o bouři... Ano! Z takových mráčků je vždy bouře! Ano! Živly zuří, děje-li se v lidstvu něco velkého. Zuřily, když Napoleon umíral, budou zuřit až jiný se znovu zrodí! - Ubohé město! Popatřete na něj ještě, neuvidíte hů již. Ubohé, nevinné vlastně - leda mystickou vinou, že souzeno mu bylo patřit na hluboké pokoření Velkého. To nesmí se nikdy beztrestně. Oči takové oslepnou, aby vše, co s pokořením tím souvisí zahlazeno bylo ze světa. Běda tomu, kdo zdeptání Velkého nízkostí jen spatřil, třikrát běda tomu, kdo Velkého stlačil netuše jeho velikost, ale stokrát tomu, kdo tak učinil, cítě, že škodí něčemu daleko vyššímu, než je sám!"

"A co se vlastně stane?" volaly dychtivě.

"Bály byste se, kdybych to řekla, -ale ujišťuju vás, že nehrozí vám větší škoda a bolest, než jakou způsobí píchnutí komárem. Jen tolik vám řeknu, že uzříte moc ducha, síly, heroismu, vítěznou nad zákony Orku. Případ obdobný tvému, Ziato! Jenže u tebe touha je pozvolna převážila a jim uprchla, zde však síla vůle je jako dynamit rozdrtí a vítězně od sebe odmetá - Bude to grandiosní. Hodný Edgar, že nás sem právě dnes poslal!"

Když vešly do university, potácel se vévoda strašně; teprve teď vrazil se mu vypitý litr patřičně do mozku. Všemi silami musely ohromné těleso podpírat, aby se nesvalilo. S úžasem patřili mladíci na chodbách na čtyři čarokrásné dívky v pahádkových tailetách, blýštících se ohromnými, nesčetnými drahokamy a zlatem a na vrávorajícího dvoumetrákového obra s tváří hovada. "Ale vždyt nám ten ožralý Nabuchodonozor všechno skasí," šeptala Ala Arze. "Přenechte vše mně," odvětila bohyně, "vaše práce je jen podpírat jej a pak chovat se v sále co nejvíce hrdě, uměle, drze."

Vešly tam, ač scházela ještě půlhodina do tří, byly škamny již plny mužů a žen. Příchod jejich vzbudil sensaci. Ihned přiběhli k nim oni dva dopolední mladíci a prosili, aby zaujaly místa jejich v první lavici-

"Děkujeme pánové!" odvětila Arga blahosklonně a usedla, jakož i družky její a Mateo, neboť kde který mladík uprázd-

ňoval jim své místo. "Pán tento je můj otec. Je dnes nemocen, že sotva jde, ale taková je jeho vědychtivost, že nebylo mi možno zadržet jej doma!"

"Tot vskutku heroismus od tak starého pána!" svědčili horlivě studenti.

"Nejjasnějšího pána se říká, kluci usmrkaní, hovada!" zařval Mateo a usedl, že lavice podezřele zapraštěla. Tento jeho debut náramně zvýšil respekt, který obecenstvo k podivné společnosti cítilo. "Bože, to musí být vysoké panstvo," šeptali si.

"Běsící miliardáři! A k tomu vysoká šlechta jistě... A snad dokonce -?"

A teď na rozkaz Argestin vynaly dívky lahvičky s vínem, skleničky, cigaretty a daly se do pití a kouření i s Mateem, jejž Arga obzvláště k tomu nutila, ač nebylo toho třeba.

Ale nyní ozývalo se za nimi temné reptání.

"Je to směšnost! Z této posvátné síně udělají si hospodu! Ven s nimi! Vůbec ženy jsem nepatří! Co může vědět žena o filosofii! A ten hrgmotluk na učence také nevypadá! Vždyť páchne celý kořalkou jako hadr namočený do pálenky. Netrpme to, skandál!"

"Vstaňme, opřeme se zadnicemi o lavice, na nichž kluci přednášku píší, skřižme ruce na prsou a dívejme se na tu chamraď!" velela sestrám Arga.

Šepot rychle ztichl. Usedly zas.. "Co to asi za lidi?" šeptalo shromáždění. "Dělají, jakoby tu měli poroučet - to není jen tak... Musíme se

mít před nimi na pozoru." "Bože, já bych nenašel odvahu jít a říci jim, aby přestaly kouřit. Kdybych to řekl, jejž má zde otce, připadalo by mně to, jako kdybych, jsa polním hlídačem, o-sopil se na ježíše, poznovu po zemi putujícího, že nejde pravou stezkou. Vypadá to jako Pallas Athena, člověk cítí se červem před její tváří!" "A ta divukrásná cikánka nebo Arabka nebo co hledí divoce jako pardál, oč, že by tomu, kdo by ji pokáral vyrazila bez všeho pěstí zuby?" "A ta bledá, pyšná zamračená - tot královna každým rysem!" "A ta se zlatými vlasy, -bože, -co má to v sobě? Pohlédne-li člověk na ni, udeří jej něco tajemného, propastného, hledí-li v její dětské, sametové unylé oči, zachvátí jej narkotická závrať jako při myšlence na věčnost, -elektrický úhoř to!" "A ten obr snad člověka bez všeho uškrtil jako holoubě!" "Nevěřím, že to otec té Athény!" "Ne to bude spíš jejich lokaj, -velké dámy mívají rády svými sluhy takové postrach budící chlapy!" "Aha, tak to tedy bude! A jsou to jistě kněžny - královny!" "Ne - ale jistě z panujících rodů, -ta bledá je jistě podobna sestře anglické královny, -aha? a ten stařec by mohl být císařem brasilským ---"

Zatím co posluhovačstvo takto stále větší respekt nabývalo, zazněl praskot - buch! Mateo, strašně kleje, sedl pod lavicí na zadnici. "Tisíc svin!" řval až okno drnčelo, "jaké to tu máte lavice, kluci prašivý! Rozmlátím vás tu všechny, milion svin!"

"Tatínku," pravila Arga velmi hlasitě, "toto zbocení lavice je božím pokáním, že nemáš, jsa nemocen, sedět, ale lehnout si! Sedíš teď na zemi, lehni si na ni! Leže pod lavicí můžeš stejně dobře poslouchat přednášku a i hledět na pana profesora dírou, kterou v přední stěně uděláme lavice!"

"To je pravda," chrochtal na zemi... "Já si lehnu - holka! To bude lepší, jsem k smrti mdlý... Ale milion svin, -vždyť nemám nic pod hlavu!"

"Zde, nejjasnější pane, můj svinutý kabát!" nabízel se rychle jeden filosof.

"Co, prase?" zvolal vévoda, "on neví, dobytek, co já pod hlavu potřebuju! Přines vědro hoven, pumpo hoteliérská!" zařval, mysle, že je dosud v hotelu.

Tu povstala Arga a promluvila slavnostně:

"Pánové a dámy! Jeho Veličenstvo, otec můj, zastižen byv strašnou ranou osudu, trpí fixní ideou, -ač je duševně zcela zdráv, že souveršain povýšen je nade vše, tudíž i nad lejno, a že třeba větu tuto vždy názorně ilustrovat tím, že lehne si na hromadu výkalů, aby byl nad ní. Zvláštní je, co od vás nyní žádám, -ale korunované hlavy, jak známo, mívají zvláštní libůstky... Pánové a dámy, -uspokojte mysl starého ctihodného muže, -a vyprázdněte své vnotřnosti sem pod lavici, ať má Jeho Veličenstvo kam by hlavu sklonilo! Kdo prvý odhodlá se k tomu, obdrží 200.000 lir a tento

máj ohromný diamant.

Podotýkám ještě, že vladař této země velice by se rozzlobil kdyby přání naše nebylo respektováno, kdo jsme , dozvíte se co neviděl! A tolik ještě: panovník váš zabývá se s obzvláštním zřetelem analysováním, studiem lidských exkrementů; tato oblíbená jeho látka zaměstnává jej cele, tudíž horlivě jak u studujících bývá, každá narážka na věc tu je mu příjemná a libá, a tudíž každý, kdo mně teď vyhoví, získá si zájem, lásku, obdiv, úctu jeho Veličenstva, -a vysoké úřady v budoucnosti, -v přítomnosti, -hned 200.000 a diamant desetkrát dražší! Muže?"

Sál zůstal několiksekund hrobově tichý. Na přemnohých tvářích zračilo se silné pokušení, mnohá těla již takala, -ale nikdo přes jen se neodvažoval. A tu vystoupila mladá, krásná dáma a zvolala s afektovanou pevností:

"Já vyhovím Jeho Veličenstvu. Mohu se to přijít na 2 měsíce za příše, je mi to hrozná hanba, ale 200.000 za to stojí!"

"Výborně, madame!" pochválila ji Arga. "Ale mužové, žena opět jednou zahanbila vás, podávaje příklad statečnosti a rozumnosti! Spanilá madame, -sem! Obstoupíme vás těly svými, nikdo vás nebude vidět."

Dáma zmizela pod lavicí. A tu přistupovali noví a noví mužové a ženy a nabízely své služby. Však aby jen ti k němu přistupovali, kdo cítí se být k němu povoláni. Kdo nenechá zde slušnou hromadu nebo komu to bude dlouho trvat, obdrží méně, popřípadě nic.

"Bože, mně se nechce jít!" zasténala dole dáma, modrá od nucení. M! m! m! Pppt!"

Nebohá dívka uprdla si totiž strašně hlasitě a hned nato hanbou vykřikla: "Bože, já myslila, že to půjde potichu!"

"Utěšte se," pravily Dita, Zlata a Ala. "Zato dáme i my vám diamanty! Jen ještě víc!"

Znovu se usrala šplechtavým, bahnitým, odporným zvukem.

"Dosti, madame, to stačí!" pravila Arga. "U vás bylo hlavní, že jste podala zářný příklad srdnatosti. Velké srdce nemenší má cenu než velké lejno. Zde slíbené."

Nebohá dáma, tvář zakrytu mající kapesníkem, shrábla peníze i pět velkých diamantů a pádila, tvář neukazujíc, uši i krk rudé, ke dveřím. "Do smrti se v tomto městě neukážu!" zvolala ve dveřích.

"A teď sedmou si vždy dva pp. oferenti, zády k sobě obráceni na bobek!" kázala Arga. "Čas kvapí!"

Šlo to rychle a dost dobře. Pomineme-li následující zajímavé scény mlčením. Když scházely tři minuty do tří hodin a když asi 20 pánů a dam na polštáři Mateově již tkalo, pravila bohyně:

"To stačí! Zde odměna! A buďte, prosím, před panem profesorem tiší a vážní! Můj královský otče, račiž ulehnout! Nevelký sice to polštář, ale okolnosti byly těžké. Tak to bude, tati," dodala tiše, "nejlepší: zděsíš jej nadmíru až se jako čert z flašky, jako

anděl pomsty spod lavice náhle vynoří, abys jej uškrtil! A teď, pánové, vyrazte rychle tento suk v lavici, ať má jeho Veličenstvo okénko, by nejen slyšel ale i viděl! A pak nutno, aby nebylo vidět proboženou lavici. Načiž někdo z vás, za odměnu stejně velkou jako dřív, postavit se pod probořené místo na čtyři nohy a někdo jiný načiž mu sednout na záda, která přikryju já svým pláštěm."-

Suk byl vyražen, tlustý jeden filosof postavil se pod lavici na čtyři nohy, jiný tenký sedl mu na záda. Matěc, chrochtaje, nadávaje, že hromada je malá, ulehl a skoro již spal. Smrad z lejna a kořalkové výpary z Matěa snoubily se v sálu v krásný souzvuk. Naše čtyři deerušky, vsavše husté závoje, tiskly k nosům parfumované šátky.

Nebe nad východem bylo temně šedé. Hromovými údery odbily hodiny na věži tři. Současně zarachotil první slabý, ale příšerný hrom. Sál ztichl. Všechny oči upíraly se ke dveřím. Vše bylo rozčíleno, nejvíce naše deerušky. Zase uzří strašnou příšeru své minulosti -zase uzří- úmrlce -...

Počaly se lomcovat.. Na chodbě zazněly rachlé, pádné kroky. Dveře se rozlétly - a On zde byl! Třeskl nový hrom.

Při prvním pohledu bylo dívkám, jako by je byl zasáhl nejzdhadnější jakýs blesk. Ale hned po druhém si oddychovaly, a bylo jim téměř k smíchu...

"Jakže?" zašeptala Zlata, "to má být On? Ten krotký, profesorský obličej?"

"Pro boha! šeptali posluchači, "zas se už změnil! Zas je mnohem divější, banditštější! Tot tvář Satana!"

A hrobové ticho se rozhostilo v síni...



MÉLIA

Melia byla dcerou chudého asturského rolníka, pytláka a tak trochu i bandity. Matka časně zemřela. Již v útlém dětství byla tato neobyčejná žena všem nápadna. "Z té nebude nic dobrého!" věštil kde kdo.. "V tom malém dítěti je velký ďábel." Ani se nedá říci, že by bylo dítě bývalo rozpustilé, darebné, divoce si počínající; bylo možno spíše říci, že je hodné a poslušné. Bylo v sobě uzavřené, málomluvné, jakési zaražené; divokost jeho byla plachá. Ale činila dojem zvrtlé šelmy; nebýt přísného otce byla by nasadila jiná; vše na ní činilo dojem zmrtvělosti, stlačenosti.. Ale zjev její vnukal lidem ona slova. Tvářička její planula přepodivným hlubokým vnitřním žárem; temná, u ženy skoro příšerná divokost číhala v uhlových očích velkých, magických... Je dost mužných žen; ale k Melii nedala se přirovnat skoro žádná; neboť "divokost" žen bývá vždy žensky titěrného druhu; u Melie však bylo v ní cosi tajemně hlubokého, vskutku divokého,

mužnějšího, než u "mužných" žen; příčinou byla vyšší, hlubší inteligence Melie. Ale nebylo na ní pranic mužského: byla dokonalou ženou. Dokonalá žena je vždy mužná...

Jen tu a tam vybuchl v některých činech divý její temperament. Jinak byla tichá, poddajná, velmi pracovitá již jako dítě. Víceněž v aktivitě jevila se síla její v trpění. Již jako šestiletá vydržela značné zmrskání bez hlesu a bez slzí; zalezla pak do tmavého kouta, z něhož oči její svítily jako kočky: doslovně: byla-li ve vášni, žhnuly oči její po tmě... Proslula tělesnou silou záhy. Když jí bylo deset let, byla nejlepším běžcem celého okolí.. A když jí bylo šestnáct, přemohla ve rvačce všechny muže své vesnice až na dva siláky.

Když dospěla čtrnáctého věku, řekla kdysi otci, surovému a divokému jako ona, bývši ztrýzněna: "Bylo to naposled! Uděříšli mne ještě jednou, uprchnu pryč!" To řekla velmi rozhodně její ústa, -ale oči její pravily něco víc ještě rozhodněji, -tak rozhodně, že neurvalý chlap neodvážil se napřáhnout ruku k nové ráně, ztichl a od té doby ji nechal.. Nepřál si, aby ztratil její pracovní sílu, -a bál se - nože...

Přesto byla doma nespokojena a když jí bylo 17 let, provdala se za mladého rolníka.. Stál si zdánlivě slušně a byl slušný člověk. Přes to necítila k němu ovšem nejmenší lásky..

Za čtrnáct dní zakázala si manžel-


DOKONALÁ
ŽENA
JE
VŽDY
MUŽNÁ...

ské styky.. Podvolil se.. Cítil, že ač nenáležel k "zbabělým" mužům, z tajemné ženy strach.. Kdyby byla chtěla, mohla jej dostat úplně pod pantofel.. Ale dlouhé, k tomu nutné procedury, přičily se její málomluvné povaze.. Ač byla ženou činu, věnovala větší pozornost tomu, co se v nitru jejím, než tomu, co se kolem ní dělo.. Myslila dost a také četla často; byly na ženu dost vzdělaná..

Brzo poznala, že peněžní stav jejich je špatný, že hospodářství je silně prodlouženo. Vzala otěže všeho do rukou a muž se nevzpíral. Pracovala jako kůň, málo, ale rázně vždy rozkazovala, nemluvila, jen jednala. Muž nechal všeho a dal se do pití a karet. Poručila mu, aby toho nechal. Uposlechl, -ale dlouho to nevydržel..

Snad byla by, jsouc bez něho, uvedla vše do pořádku.. Ale co ona zahospodařila, on propil a prohrál.. Přemýšlela, co činit..

Zatím porodila dítě. Zemřelo..

A tři dny po jeho smrti nalezen byl muž její mrtvý, -probodnutý v lese, hodinu od domova svého vzdáleném. Nebylo stop po vrahu..

Přes to byla Melia zatčena.. Ale nedokázáno jí nic.. Naopak dokázala své alibi. Jistý člověk slyšel v 9 hodin večer křik vražděného, -a Melia mohla dokázat, že již ve čtvrt na deset, ba snad o nějakou minutu dříve, byla viděna na návsi své vesnice, -a že čtvrt hodiny dříve krmila ještě

své vepře.. Tvrdiliť sice potají někteří lidé, že za čtvrt hodiny byla Melia schopna k místu činu doběhnout, - ale soud ji osvobodil..

Ujala se hospodaření sama.. Ale brzo zvěděla, že dluhy jsou značně větší, než se domnívala.. Činila se dvě léta, co mohla, aby zůstala samostatnou. Ale konečně přišel přece jen stateček na buben..

Teď uposlechla vyzvání svého otce, aby s ním společně dále hospodařila. Přijala, na čas, nevědouc právě, co dál činit.

Za čtvr roku nabízela se jí skvělá partie. Nejbohatší sedlák okolí se ucházel o její ruku. Měla na zkušenostech prvého manželství dost a odmítla. Doufala, že vyšine se bez nízkého prostředku manželství, -a snila o lásce..

Otce zdráhání její nesmírně rozlítilo... Již delší dobu nenáviděl dceru, protože se jí bál.. A umínil si, že ji "k štěstí jejímu donutí".. I pozval si dva své bratry.. Byl večer.. Rozdělán oheň, železa přistavena na žhavé pláty, voda přivedena do varu, připraveny kleště, skřipce, provazy..

Co se dále dělo, bylo pro lidi zahaleno rouškou tajemství.. Jen tolik vědčti: téže noci vypukl v chatě požár a strávil ji docela. Následující den nalezeny byly tři zuhelnatělé mrtvoly.. Melia byla při hasení přítomna a náhle omdlela. A při této příležitosti vrazila si nůž do prsou. Rána její nebyla těžká a Melia vyléčila se zas.. A pak byla uvěznčna a

dlouho ve vyšetřovací vazbě držena.. Ale pak byla opět propuštěna..

My zvěděli jsme v Údolí Štěstí od Melie, jak se tenkrát vše událo a povíme to!

Přípravy k mučení byly jí napadné; ale na tak, aby ji byly přiměly k útěku, dokud byl čas.. Přes to umínila si, že se bude mít na pozoru.. Náhle zamkl otec dvéře, -a všichni tři muži vrhli se na ni.. Připraveným nožem probodla hned jednoho svého strýce, -uhnula se ostatním, -skočila za stůl a hodila jej vší silou na ně. Otec zavrávoral, bratr jeho svalil se na zem.. Střelhbitě vnořila i jemu dýku do hrdla.. Tu srazil ji otec, mohutný chlap, k zemi, jednou rukou ji srdousil, druhou držel ruku její s nožem. Rozsnul se urputný boj mezi otcem a dcerou, tichý, neboť oběma záleželo na tom, aby nikdo nic nezvěděl.. Smítajíc uchopenou rukou zranila slabě otce.. Tento rozlícen, jen nenávistí k dceři teď unášen, pustil jí hrdlo a vytahoval svůj nůž. Ale zběsilá žena použila výborně tohoto okamžiku.. Napjavši mohutné svaly svých nohou odmetla otce, současně uchopila ostří nože, jejž držela v nevolné pravici, do levice, -ještě chvíli, -a bodla vztekle.. Skoro současně bodl otec, -ale ona odvrštovala se již nazpět; jen slabě byla do prsou zraněna.. Otec kroutil se po zemi. Dorazila jej.

A teď se jednalo o to, aby byla chytrá. Neboť, vědouc, že nemůže do-

kázat, že jednala v sebeobraně, vědouc, že sáhou i dokázanou sebeobranu často neuznává, předvídala, že "spravedlnost" ji asi zastihne.. Rozhodla se.. Zastavši své krvácení, zaměnivši zakrvavený oděv za jiný, nakupila množství nábytku na sebe, položivši mrtvoly nan založila oheň, -aby zahladila stopy ran mrtvol.. Hned poté tiše vyklouzla ven, skryla se v polích... A když plameny vyšlehly, přiběhla zas, jala se volat o pomoc.. Věděla, že domek, dřevěný, ponětud o samotě stojící, zachráněn být nemůže.. Lidé se seběhli, -vody zde skoro nebylo. Bědovala, plakala pro svého otce a jeho bratry.. Pak cítila, že omdlí. Vědouc, že rána její bude soudům nápadna, bodla se na oko s výkřikem: "Otec mrtev, jmění naše pryč, -nechci dále žít!" A vskutku za chvíli omdlela.

Byla jedinou dědičkou.. Prodala několik políček a zařídila si ve vzdáleném městě, kde byla neznáma, hokynářský obchod..

Nedařilo se jí, ač činila co mohla. Nerozuměla obchodním věcem a měla mizerný kramářský talent.. Neuměla též dobře počítat.. Ale hlavně byl to její zjev, jenž kupující odpuzoval a děsil. Jen tomu se daří mezi lidmi, kdo je jim podoben. Co vede k úspěchu? Někdo praví to, jiný ono, -ale my pravíme, že psovská nátura.

Půl druhého roku se klonila před každým možným hmyzem, -a konečně krámek prodala a když všechny své dluhy zaplatila, zbylo jí tolik, co by mě-

sic mohla být živa.. Přestěhovala se do jiného města pod Pyrenejemi a stala se tam hned tovární dělnicí..

Ale měla dva plány v mozku. Věděla, že dvojím způsobem dostane se člověk rychle něčeho.. Předně, je-li žena, prostitucí, -a za druhé zločinem..

Nemajíc pitomých předsudků vrhla se dříve na prostituci.. Ale ani v ní neměla štěstí. Tvář její byla dokonale krásná, tělo nanejvýš svůdné; ale přes to neměla štěstí.. Mnohý mladý pán se k ní přidružil.. Ale když šlehl jej pod svítilnou divý blesk do očí, když zavířila mu v sluch polnice jejího mozek prochvívajícího hlasu, hleděl se ztratit co nejdříve.. "Proč jsi s ní nešel?" Tázal se jednoho jeho kamarád. "Protože jsem se bál, že ta ženská mně vbodne nůž mezi žebra, až s ní budu ležet! Jak promluvila, hned bylo mně nevolno! Krásný by to byl požitek! Kdo viděl kdy takovou ženskou?.. Je tichá a zdá se hodná, ale ďábel je v ní, bratchu!"

Kdo není všední, tomu se to mezi všedním, světem vládnoucím hmyzem vždy špatně žije.. Tot rozhodla se k povolání, kde rozhoduje ne všednost a šebrota a nestoudnost,ale zdatnost. Často strávila teď noci mimo dům..

Jednoho jitra, ještě za šera, vrátila se vrávorajíc.. Svlékla se, na smrt bledá a chvějíc se.. Trup její zbrocen byl krví.. V prsou zela rána, rovněž na boku a na paži.. Umyla se, obvázala a ulehla..

Ale brzo vzchopila se zas a odešla do továrny.. Ale cítíc při práci, že omdlí, pohádala se schválně s dotorcem a vztekle hned práci opustila. A s nevýslovným sebepřemáháním dostala se domů, kde klesla na podlahu..

Tentýž den četla v novinách tato zpráva se:

"V lese za M. zavražděni byli dva z trhu se vracející řezníci a oloupeni. I velkému jejich psu rozpáráno bylo krkavým břicho. Byli oba zavražděni dýkou.. Po smělých zlosynech, jichž, dle všeho, bylo několik, se pátrá.."

Na Melii nepadl ani stín podezření.. Kdo by též byl uvěřil, že mladá dívka, sama, zavraždila by statné, nejen nože, ale i revolvery ozbrojené muže a řezpického psa k tomu!..

Řekla nám, jak to tenkrát bylo:

Věděla, že toho dne je v nedalekém městečku trh na dobytek, věděla, že více lidí z města se tam odebralo a že statečnější, hlavně asi dva řezníci, budou se vracet teprve v noci trochu opilí. Skryla se v lese. Několik lidí nechala jít mimo. Po půlnoci konečně slyšela hlasy řezníků, jí známých. Dougala ve vydatný lov a hrdinně odhodlala se k strašnému podniku.. Šla chlapcům v ústrety a prosila je, aby jí z lesa vyvedli, že zbloudila. Řekla to bez přetvářky pokorně a bázlivě; chvělat se hrozně; tod teprve všimla si ohromného psa, jehož se bála víc než nachmelených lidí. Ale přes to zůstala pevná. Posvítili si na ni a ochotně vzali ji do do svého středu za ruce ji uchopivše, do ní stále vrážejíce a hned

zas, když vrávorali divergentně, div ji neroztrhnuvše, smrdutý dech do tváře chroptivě jí dýchajíce, prsy jí ohmatávajíce.. Nechala se chvíli, přemýšlejíc.. Konečně rozhodnuta vzkřikla: "Hned mne nechte, sice vám dám facku!" a zároveň vyskla se jim. "Hehehe, holčičko nezkažené, to je toho! chyť se nás zas!" blábolili řezníci, kamácejíce se. Ale ještě mluvili, již vytáhla holčička dlouhý tesák, jejž, aby lesk jeho předčasně ji nepozradil, již doma potřela černou barvou. "Tedy se vás chytnu!" řekla. "Ale ať už dáte pokoj.." A nastavila opět ráně levému, -a současně vbodla dýku do prsou pravému a bleskurychle na to i do levého, -a ještě jednou.. S řevem se káceli.. Tu ztrhl pes loupežníci na zem a zakousl se jí do ruky.. Znovu kmitla se tmavá ocel vzduchem a zvíře dešně vylo s úplně rozříznutým břichem, z něhož vylézala rozříznutá střeva. Přes to uchopilo ji za stehno a strašně je pokousalo - a současně bodl ji jeden z vedle ležících řezníků do prsou.. Ted zařvala i ona a vztekle bodla do zvířete a do lidí, až se žádná ze tří obětí nehýbala.. Zdálí zněl křik.. Omdlévajíc, jako v polosnu prohledávala kapsy a našla jednu tobolku. Ale druhou už nehledala, nýbrž, cítíc, že by nad mrtvolami omdlela, dala se na útěk.. Asi 200 kroků ještě běžela, pak omdlela v hustém křoví.

Když přišla k sobě, slyšela kolem sebe množství hlasů, viděla svítilny..

Rozpomněla se.. Prožila teď nejstrašnější chvíle svého života.. Plížila se pryč.. Vícekrát již se zdálo, že bude zpozorována, ale nestalo se tak. Vymkla se svírajícímu ji kruhu, pádila dále, až hlasy doznělY.. Pak ovázala si jako mohla rány, zahrabala tobolku, v níž bylo peněz asi tolik, co stačilo jí na půl druhého roku skromného života. —

Přestála nemoc bez lékaře, peníze vyzdvihla a odjela do jiného pyrenejského města... Jak se smála, když četla, že tři tuláci, kteří byli v lese onom večer viděni a tudíž z viny usvědčeni, houpají se za ni na šibenici k větší cti a slávě věhlasné Justitiae.

Žila teď jako soukromnice bez starostí o budoucnost. Byla rozhodnuta, že, až jí peníze dojdou, vykoná zas něco podobného, -ale méně nebezpečného. S nikým skoro se nestýkala. Každý se jí vyhýbal, -a ona lidmi opovrhovala. Většiny dní ztrávila v polích a lesích, kouříc, čtouc a sníc.. A o čem jiném sní žena než o lásce?

Dosud jí nepoznala, tím více po ní toužila; V ní a v dětech viděla cíl svého podivného života; neboť ustavičně vtírala se jí otázka: kam to se mnou dále povede?... Skoro všichni muži, které poznala, byli jí směšní: cítila, že vyniká nad ně nejen mužností, nejen poměrně jako žena, ale i vůbec.. Cítila, že pod zevní statečností skrývá se u nich v hloubi zbabělost, že jen v bohatství, šířce, světlosti ducha je pravá statečnost, že jen velký duch je vskutku statečným. Toužila,

aby poznala muže vyššího než je sama, z něhož něco vyššího, vznešeného, čistě duchovního by k ní zluvilo.. Ale takováto spécies je trochu vzácná a není divu, že neskušená Mélia, domnívajíc se zorvu, že člověka takového nejde v každém městečku, dlouho marně čekala..

Ale měla přec jen štěstí.

Již byla v D. více než rok a kapitálek její se chýlil ke konci. Šla kdysi polmi a potkala mladého muže, -v stejném asi věku, jako byla sama. Zahleděla se mu do očí, -ulekla se, duše i hrdlo se jí sevřely, srdéčko zabušilo-. Zároveň byla překvapena zjevem mladíka, tím vyšším v něm, co odpovídalo jejím snům, -a zároveň osvítil ji prvý matný blesk lásky..

On na ni vůbec nehleděl.. Zamyšleně patřily velké jeho přemýšlející do sebe vnořené a při tom zářící oči v neurčito. Z jeho souměrné, hezké, pevné, statečné tváře vanulo ono něco, co prozrazuje vždy ducha z jemnější látky stvořeného, než za jaké je stvořeno 99 procent lidí. Byl to syn zdejšího bohatého kupce, jenž právě z Madridu, kde odbyl si universitu, se vrátil.

Následujícího dne odebrala se ve svátečních svých šatech, s vlasy krásně upravenými, trochu napoudrovaná, v tutéž dobu v tatáž místa. Potkala jej zas. Tentokrát se jí zahleděl pevně do očí.. Ale hned zmizel, kráčeje velmi rychle.. Pohled tento dokonal své dílo, -Mélia byla zamilo-

váno.. Celý den snila jen o neznámém. Něco jí velmi hrozilo: že totiž pohled jeho nebyl pranic něžný, ale přímo opovržlivý.. Ale tak měl ve zvyku Curcio stále se dívat.. A i on myslil tento den mnoho na zvláštní dívku..

Následující den uzřela jej tam zas. Zase se na ni upřeně a pohrdavě podíval.. Měla tento den už plakala. "Aspoň pozdravit mne mohl!" vzlykla si. "Nebo se aspoň na mne nemusil mračit!" A celý den dívala se do zrcadla.. A nakonec byla s odrazem svým spokojena..

I příští den tam šla, ač se styděla; ale řekla si: "Mohu jít kam chci, on neví, že tam chodím k vůli němu, -nesmím být plná zbabělých ohledů, jako jiné ženy!" Potkala jej zas.. Zase se na ni opovržlivě, skoro zlostně díval, -ale zdvořile ji pozdravil.. Byla přeštastna..

Rozumí se, že následující den musila jít zas, aby si nemyslil, že je mu lhostejná, že včerejší pozdrav na ni neúčinkoval. Zase zde byl, zase ji zdvořile pozdravil a dnes se nemračil, ba trošinku se usmál.. Byla ještě štastnější.. Ale následující den nešla tam, ale, aby se přesvědčila, přišel-li tam on, "k vůli ní", ulehla asi kilometr dále na mez.. A viděla jej.

Příští den přišla ovšem zas.. Ale on nepřišel.. Následující den přišli oba. Znova ji pozdravil, ale zas se mračil a na ni jen prchavě pohlédl,

-jako na ptáčka, který by byl před ním vylétl.. Zas plakala a řekla si: jsem mu lhostejná...

A tak to šlo dále. Zdravil ji vždy, ale buď na ni chladně hleděl, -nebo o ni jen mžikem okem zavadil.. Jindy byla by se rozhodla jej oslovit, -ale teď byla plachá, ostýchavá...

Uplynuly dva týdny a stále se nic nezměnilo.. "Kdybych se mu líbila, byl by už začal!" řekla si resignovaně a hledělа nan zapomenout a v místa ona nechodit.. Ale nešlo to.. Byla zoufalá.. "Nikdo mne nemiluje!" štkala do svých podušek. "Jiným se aspoň líbím, -ale bojí se mne! Ale právě on, na němž mně záleží, jistě se mne nebojí, ale nelíbím se mu! Já nešťastná!..."

A pak se rozhodla, že dá mu příležitost k mluvení. Snad toho dne, když jej v dáli spatřila, přitiskla si k líci kapesník, aby myslil, že ji bolí zuby, -aby ji buď politoval, -zeptal se jí, bolí-li ji hodně, nebo aby jí, taktněji, poradil, co má proti bolesti té dělat, nebo aby jí se nabídl, že jí vodičku nějakou dá.. Ale selhalo jí. Zavadil jen krátkým pohledem o její šátek a oči a šel dále...

Zašla zoufale do lesa.. Kdyby se byla z něho nazpět podívala, byla by viděla, že se vrátil a že dost dlouho v místech těchto dlí.. Snad doufal, že se ubohá vrátí, snad teprve teď chtěl jí něco proti zubům

poradit...

Následující den bodla se, uzřevši jej, do ruky, že jí krev malým potůčkem z ní stékal. Doufala, že si toho všimne, že zvolá: "Slečno, jste poraněna!" - a že snad sám jí ránu obváže.

Ale zase jí skřaplo.. Nevšiml si vůbec její ruky, hleděl jí jen ve tvář -a uklonivše se hluboce usmál se.. To jí vzkřísilo...

A následující den rozhodla se k něčemu ještě vydatnějšímu.. Když jej v dálce orlí její oko uzřelo, usedla do trávy vedle pěšiny a jala se číst,-aby viděl, že je vědychtivou dámou. Schválně vybrala si dílo vědecké, aby mu imponovala.. A když se blížil, vynala vlásničku a skryla ji v husté trávě.. A teď jala se hledat..

"Není-li sprosták," řekla si, "jistě mně pomůže hledat. Nepomůže-li, pak nechci ho už nikdy vidět. Vždyt je to skandal, co všechno dělám, -a on si mne stále nevšímá! Je to hanebné ode mne! Tak hloupý teď už jistě není, aby netušil, proč sem chodím.. A nesmělý také není, nevypadá na to! Nepomůže-li hledat, víckrát sem nejdu, -pak at se rmoutí on, má.li mne rád! A snad má, -jak krásně se na mne včera usmál! U takových lidí, jako on, dlouho to vždy trvá, než se rozhoupají! Je to takový do sebe zapraný pavouček, jen myšlenky jeho pron existují, láska je u něho vedlejší.. Ne, nesmím se ukvapit! Bože, už je zde!"

A horlivě hledala.. A teď splnila

se její touha.. prudce sebou trhla, když zaslechla jeho hluboký melodický hlas:

"Ráčíte něco hledat? Dovolíte, abych pomohl?" řekl trochu nejistě a zarděl se..

"Prosím! Děkuju!" zašeptala skoro, plna radosti.. "Vypadla mně vlásenka, -ale najdu si ji sama!"

"Tedy si nepřejete?" tázal se, ale přes to už hledal..

"Prosím, -když jste tak laskav," - koktala rudá jako krev, nevědouc, co má odpovědět..

A teď oba hledali, hledali velmi pilně.. Melii napadlo, že musí vlásenku hned najít, aby se milenec zbytečně nenamáhal, ale byla tak zmatena, že zapomněla, kam ji položila.. Nikdy dosud nebyla tak zmatena. Nedělala myšlenky sebrat, kdo jen ta vlásnička je, - ale nemohla myslit. A tu našel ji už Curcio, ač byl též zmaten; ale horlivost jeho v hledání byla převeliká.

"Zde, prosím," řekl spokojeně. Zdálo se mu, že nálezem svým vykonal skvělý čin.. Zžíral ji svým pohledem..

"Děkuju! Nestála ani za hledání!"

"Ne! Je velmi krásná, -skoro jako vy, slečno!"

Zarděl se cítě ukrutnou hloupost svého přirovnání.. Ale Melii, v radosti její, hloupost tato ušla.. Ale hned se ovládl a zasmál se:

"Jakou pitomost jsem to řekl! Odpusťte, jsem zmaten vaší neobyčejnou krásou! Nikdy neuzřel jsem tváře tak krásné a tajemné hluboké zároveň..

Vidím, že jste samotářka jako já!"

I Melia přišla k sobě. Vpíchla si vlásenku do vlasů a řekla, vpíjejíc se v jeho tvář:

"Ano, miluju samotu, -ale lidi nemiluju... Oni nemilují mne též.. Nevím sama proč, -ale každý se mne straní!"

"Protože větří ve vás jejich nízké, krotké, sarduté duše něco vyššího.. Obyčejní lidé nenávidí instinktivně lidi neobyčejné, bojí se jich, nadávají jim zločinců, -ale odbočuju!.."

"Neodbočujete!" vskočila mu do řeči s tajemným úsměvem. Zahleděl se láskyplně v její oči.

"Tak neobyčejné, tajemnou, kouzelnou silou plápolající tváře jsem neviděl!" pokračoval svým ostře akcentovaným hlasem.. "Nedělejte se nic z úsudku lidského stáda! Lidé vyšší dovedou vás ocenit... Já -- S dovolením! Smím se ptát co čtete?"

A současně vzal jí knihu z klína. Líbila se jí tato smělost.. Pohlédl na titulní list, znovu se jí zahleděl v oči.. Měla bouřnou chuť obejmout jej. Trhla sebou též..

"Jak jste krásná a neobyčejná!" pokračoval. "Byl bych šťasten, kdyby mně bylo dovoleno, častěji s vámi pohovořit!"

"Bude mně ctí!" zakoktala a oči se jí chvěly..

"Muže tedy zítra, -vidíte?" řekl něžně. "Zde v tuto dobu?"

"Ano!" Víc nemohla říci..

"Nebudu dále rušit! Moje poklona, slečno!"

Povstala a uklonila se, až přespříliš hluboce.. Chtěla něco říci, mnoho myšlenek kmitalo se jí v duchu, -ale nemohla ústa otevřít.. Jak se v tu chvíli zlobila temně na osud ženy, jejž musí zůstávat trpnou, zdrženlivou. Ale něco přece udělala. Uchopila jeho ruku a vřele ji, se slatným pocitem při dotyku tomto, stiskla.. Jeho oči vzplanuly.. Přitiskl malou ručku, která už psa a šest mužů zavraždila, ke rtům, stiskl ji pak tak, že ji to zabolelo, hluboce se s něžným, ekstatickým úsměvem uklonil a blažen odcházel. Snažil se jíti co možná pevně, ale zdálo se mu, že jde kolísavě, hopkavě, směšně..

A jak blažena byla Melia! Zpočátku hanbila se, že jej za ruku uchopila, ale pak utěšila se tím, že to znamená vděčnost za jeho slova, jež byly jí oasou v poušti.. A tento den prozpívala si jako šílená..

Sešli se zas. Tři hodiny spolu lesem bloudili, mnoho hovořili, -, pak se i Melia na prosbu jeho dou zavěsila, -a konečně se objali..

"Nevěřím ti, že mně miluješ!" vzlykala líbajíc jej. "Tak dlouho jsi se mne nevšímal, stále jako zlostně, opovržlivě na mně hleděl a často jsi se na mne ani nepodíval.."

"Milenko nejdražší! Zamiloval jsem se do tebe hned druhého dne! Ale mám takovou hloupou povahu, - jsem příliš zabrán do sebe! Musil jsem se teprve vyburcovat! Jsem ze-

vně často dost nesmělý, protože nejsem zde ve svém živlu! Odvykl jsem si v samotě své stýkat se s lidmi - a neumím to též! Cítím se při tom stále tak kolísavý! A mohl jsem věděti, že mne neodmítneš? Vypadáš tak hrdá a nepřístupná! Jsem trochu hrdý, .nesnesu odmítnutí, jsem v tom ohledu jako žena! Ač jsem tě ihned miloval, stále jsem se nemohl odvážit přistoupit k tobě, stále jsem v nitru svém kolísal, -hanebně kolísal! Ty mne pochopíš, ty jistě! Jsem též nováčkem v lásce -ty s první, kterou miluji, -jen--"

Přesvědčil ji úplně a polibky jeho ještě více.. Následující den líbali se zas, -on nejen tvář, ale i prsy, jež také trochu sáhl k rozkoši její.. A ruce jeho dostaly se po nahém jejím těle až k pasu.. Ale víc nepovolila v přísnosti své..

Ale následujícího dne přísnost její smýzela. Uchýlili v pustém křoví..

Melia byla vyměněna: stala se něžná, sladká, veselá, plná smíchu, ohebná jako proutek. Curcio počínal si k ní hned zcela volně, velitelsky, někdy skoro drsně; bylo to už v jeho povaze, -ale mužná povaha milenky nutila jej instinktivně k tomu, aby uplatňoval na ní svou mužskou, vládnoucí přirozenost. Ale Melii právě to bylo vhod: nic sladšího pro milující ženu nad poslušnost. Cítila s rozkoší, že vládne jí někdo, jehož převahu uznávala, jehož ducha obdivovala. Ochotně vyhovovala, se slastí se podřizovala, se smilnou rozkoší nechala si našlehat.. Ne-

bylo hodnější ženušky nad tuto strašnou ženu..

Neřekla mu tajemství své minulosti z pochopitelného strachu, ač Curcio často nepokrytě řekl, že sympathisuje s neobyčejnými zločinci. Vymyslila si svůj životní román. Řekla mu, že zdědila po své tetě malé jmění, jež postačí jí ještě asi 5 let k živobytí.

Nebyl přítelem manželství; a ona, opovrhujíc lidskými míněními, rovněž po něm netoužila. Přes to nabídl jí je, ač věděl, že by rpdiče jeho nesouhlasili.. Odmítla.. Přála si odjet s ním daleko do ciziny, neboť ve Španělsku přece jen pálila ji půda hrozně pod nohama. Ale jak tam žít? Jej očekávalo strašné dědictví, -a snad brzo, neboť zámožná matka jeho trpěla neznojitelnou nemocí, -a měl jen jedinou sestru. I teď měl malé jmění, jež nedávno po strýci zdědil, -jež mohlo jim stačit na osm, deset let.. Byla by si toužebně přála, aby s jměním tímto s ní prchl, -ale netroufala si říci své důvody.. Blouznila aspoň stále o švýcarských horách..

Rozhodl se. Hledat si špinavou karieru nemínil a byl by též býval bláznem. Dle výroků lékařů zbývaly matce jeho jen dvě léta. Tuto dobu hodlal ještě čekat zde, by ji nezarmoutil.. Též na sestře mu záleželo. Na otci ne, -s tím byl ve špatném poměru, neboť papínkovi nebylo vhod, že syn je málo špinavý..

A Nelia z hrdosti souhlasila, ač věděla, co to bude mít za následek. Příšerné myšlenky řadily se jí opět v mozku. Říci milenci, že lhala, - že krvavé jmění její je v koncích, nechtěla, -požádat jej o peníze se styděla.

Pál druhého měsíce po dni, kdy jej poznala, probodla večer v lese sedláka, o němž věděla, že byl v záložně.. Umírajíc vystřelil z revolveru a slabě ji zranil.. Na blízku v lese byli lidé.. Ještě dříve, než boty, za nimiž peníze byly skryté, zula, přiběhli. Musila prchnout a zdařilo se jí to..

Byla za muže přestrojena a věřila pevně, že vyzrazena nebude.. Doběhla domova.. Několik hodin válela se na loži.., pak tvrdě usnula..

Probudilo ji prudké zaklepání.. Otevřela, vstoupil četník.. Zbledla, -ale beze chvění se oblékala.. Byla rozhodnuta, co činit.. Jen jeden četník..

V živůtku jejím byl revolver a dýka. Oblékala jej, -a náhle tarachotil výstřel.. Četník, opírající pušku s bojonettem o zem, zařval, zapotácel se..

A sotva vystřelila, hodila naň stůl, -a sotva jej hodila, přiskočila a již se nořila dýka její do těla klesajícího.. Byla jen pěstí udeřena do tváře..

Uchopila jeho pušku a vyřítila se ven. Lidé vybíhali z bytů.. Vyběhla na ulici, rychlostí laně pro-

běhla několika a ocitla se za městem. Řítila se k lesu..

Strážník na koni za ní.. Uměla trochu i z pušky střílet. Tři výstřely, -a strážník i kůň svíjeli se na zemi..

Prchala dál a dál do pyrenejských hor. Čtyři dny i noci to trvalo, - konečně střetla se s několika bandity. Věděla, že v místech těchto řádí banditská rota. Poprosila je o pomoc, řekla jim o své minulosti. Odvedli ji k náčelníku. Rozumí se, že byla přijata. Předně ukázalo se různými zkouškami, že vyrovná se každému členu tlupy, -a za druhé byla krásnou ženou. Dostala mužské šaty a za týden zastřelila zas dva lidi..

Aby měla pokoj od ostatních banditů, naklonila si náčelníka tím, že dala mu své tělo.. Nemůla, jak řečeno, pitomých předsudků a ani ji nenapadlo, že stává se miláčkovi svému, na nějž teď jedině myslila, nevěrnou..

Asi měsíc byla banditou a vyznamenala se. Pak předstíráním chytrých důvodů dosáhla toho, že jí bylo dovoleno, aby odebrala se na týden do španělské roviny. Za muže přestrojena, vlasy ostříhané, hrzavý plnovous, odebrala se rychle do B. Šťastně tam dorazila.

Nejdříve odebrala se v drahá místa, kde Curcia poprvé uzřela.. Nenašla ho tam.. Skryla se v lese, - a když nastal večer, statečně ode-

brala se do města.

Vešla do domu, kde milenec bydlil, -odděleně od rodičů.. Byla rozčilena, jako nikdy dříve..

"Teď dozvěděl se již snad vše! Ví, jakou příšernou ženu si zamiloval! Bude mne milovat i dál? Zajisté je ušlechtilý, -ale což mýlila-li jsem se v něm? Lidé jsou tak zbabělí a podlí. Ale on ne! Bože! on ne! jak mne asi přivítá!"

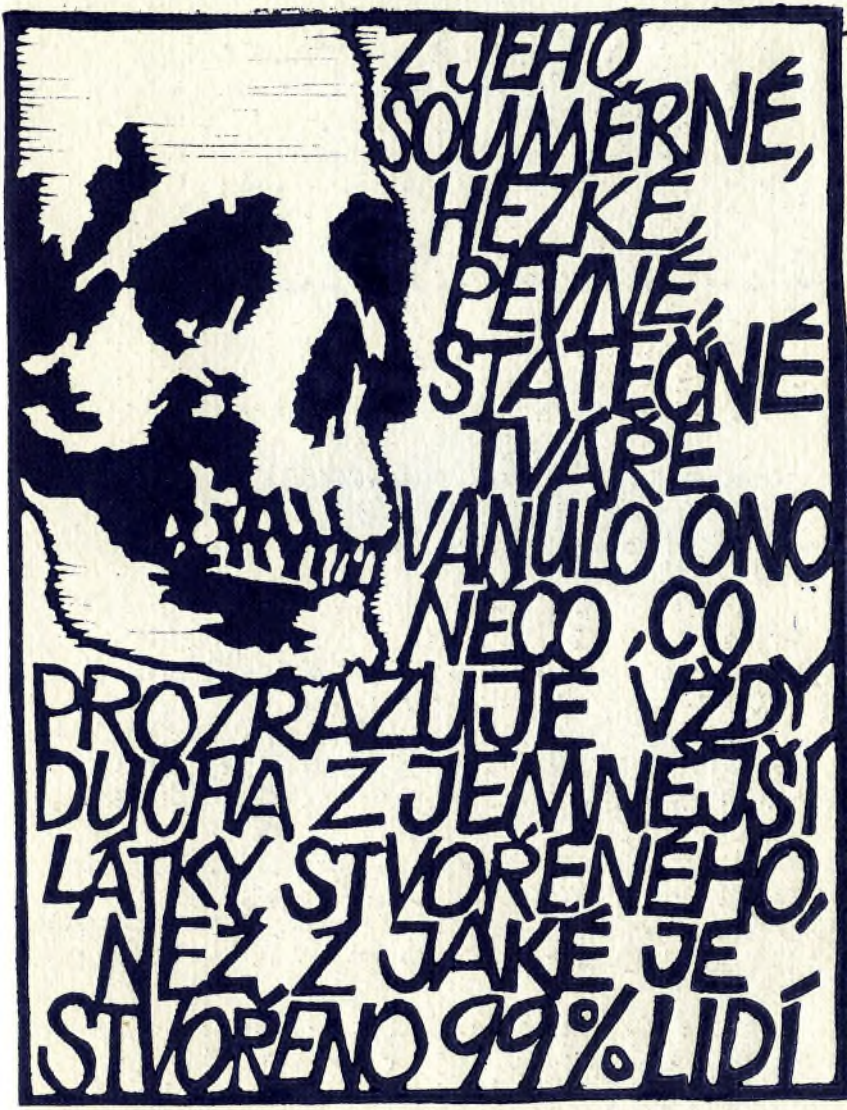
Potichu vystoupila po schodech.. Byla již dříve u Curcia.. S rodinou jeho se neseznámila. S rodiči nechtěla, -ač ji k tomu vybízel, -ač byla "dobře si stojící soukromnicí". A sestra, o níž ji mnoho nezkého povídal, byla po celou dobu jejich známosti v Zaragoze...

Připlížila se před dveře, -poslouchala.. Slyšela jeho hlas.. Zajásalo to v ní.. A hned na to hlas ženský... Pohlédla klíčovou dírkou..

Spatřila jej, -a na klíně jeho mladou, krásnou ženu. Objímala mu šíji, on držel nahý její prs zamyšleně si jím hraje..

Nebohé zavířilo vhlavě.. Musila usednout.. Její první myšlenkou bylo utéci, -ale statečně a zoufale rozhodla se vstoupit, aby měla plnou jistotu..

Zaklepala, -otevřela, stanula dva kroky ode dveří.. Upřeně zadíval se Curcio v oči neznámého muže, slabě se trhl... "Melio!" zvolal tiše, -a již byl u ní a prudce ji objal... Neznámá dáma hleděla na ni vyvalenýma očima..


Z JEHO
SOUMĚRNÉ,
HEZKÉ,
PEVNÉ,
STATEČNÉ
TVÁŘE
VANULO ONO
NĚCO, CO
PROZRAZUJE VŽDY
DUCHA Z JEMNĚJŠÍ
LÁTKY, STVOŘENÉHO,
NEŽ Z JAKÉ JE
STVOŘENO 99% LIDÍ

"Jak jsem šťasten, že s unikla, -že tě opět vidím!" šeptal opatrně, líbaje jí na čelo.. Ale hned řekl pánovitě: "Dolů s tím vousem, fuj!" "Nemohla jsi jej sejmout, dřív než jsi sem vstoupila?" A udeřil ji do zadečku..

"Miluješ mne stále?" zašeptala, šťastna z toho a přece peklo v srdci plačíc a vous snímajíc. Zasmál se, políbil ji teď na rty a potrestal novým plácnutím..

"Ty s Melia?" otázala se dychtivě dáma a uchopila ji pudce za ruce.

"Ano!" odvětila a nenávist šlehla jí v zracích.. "Kdo je to?" tázala se Curcia.

"Moje sestřička! Je do tebe zbláznělá..."

Teplo rozlilo se banditce duší... Ale vzpomněla si hned - a zašeptala mu do ucha:

"Klíčovou dírkou viděla jsem, že jí svíráš prs.. Co to má být?..."

"Milujeme se velmi něžně, -a ubohá láska je vždy ta, která je jen duševní; není-li láska i tělesná, je jen málo duševní! Nemilujeme se vlastně jako milenci, -leda částečně; milujeme se jen velmi silně jako bratr a sestra, -ale láska takový nedá se od smyslnosti odmyslit. Žárlíš?"

"Nemiluješ ji víc, než mne?" tázala se znovu, stále šťastnější..

"Ne, tebe intensivněji..."

"Jsem spokojena!" zašeptala blaženě.. "Jak je krásná a milá.. Neopovrhujete mnou, slečno?"

"Obdivuju tě, miluju tě!" zvolala Oktavia, dívka asi o rok mladší Melie, hrdá, velice intelligentní tváře, divoká též po svém způsobu.." Opovrhuju lidským stádem a jeho míněním! Jásám vždy, slyšíc o někom, kdo beze strachu vzepře se jim činem, kdo, jak tomu nízce se říká, dopustil se zločinu.." Znovu uchopila ji za ručku, zahleděla se na ni, políbila ji. "Je možno, aby tato malá ručka uměla tak krásně vraždit! Zabila jsi ony řezníky?"

"Ano! Slečno, děkuju, -miluju vás též.., jak.."

"Dost!" pravil Curcio. "Navlékni, Melio, zas ten vous, -pryč odtud! Jsi zde dobře známa, tvé oči jsou nápadné, snad tě mnohý pozná! Rychle odeber se z města a čekej u jezírka, jež tvoří říčka čtvrt hodiny nad městem. Čekej tam aspoň půl hodiny, -přijdu tam!"

"A já s tebou!" zvolala Oktavia. "Sestřičko, jak jsem se o tebe bála, ani nevíš, ještě víc, než bratr! On je tak chladný, stoický, -ale miluje tě nesmírně, to já vím! Budeš mou přítelkyní, viď? Tak jsem toužila vždy po družce, -ale ženy jsou nízké..."

"Já stejně, -Oktavio!" a Melia padla jí slzíc kol krku... "Nečekala jsem to, jsem šťastna!" Líbali se:

"Rychle, milenko! Líbejte se cestou do lesa! Na, rychle navlékni ten vous, ať nedostaneš! Oktavia

se do tebe zbláznila, Melio, -mne to velmi těší, drahoušková moji! Tak už ven!"

Odtrhl jim ruce od sebe a Melii vyhodil.. Ta, radostí víříc, běžela k jezírku. Nečekala tam dlouho a bratr se sestrou přišli.

"K lesu!" velel. "Sestřičko, deset minut ti popřávám k štěbetání, abych pak měl pokoj!"

A Oktavia uchopila rychle Melii v pase, a spustila:

"Nevíš, jak mne dotyk tvůj blaží, sestřičko, takovou divnou hrdostí naplňuje! Objímám krásnou, báječnou dceru zla, haha! Blbé stádo se tě štítí, jakobys byla morem stiženo, ale já cítím k tobě vyzývavou, šťastnou lásku! Jaká s neobyčejná bytost, -co jsem proti tobě? Tak zbabělá, jen řeč je u mne, žádné činy! Ale myslím, že budeš mne milovat též!"

"Miluju tě!" rozplakala se Melia.. "Dosud žádná žena..., -a ty tak moudrá, čarokrásná, nabízíš mně lásku, -mně, chudé holce, ty bohatá dáma..."

"Bohatá dáma, haha! Teď mám malé jměníčko, -vlastně ho nemám, teprve za měsíc budu plnoletá! A dosud byla jsem jen otrokem svých rodičů, kteří mně dali do kapes vždy nanejvýš ..... Ty s byla samostatná, bohatá dáma, ne já! Ty uměla jsi hrdinně stvořit svůj osud! Zabila s opravdu otce a muže? - Ano? Zase tě mám za to radši! Bože můj, jsi to ty vskutku? Ano, tvé oči to praví! Krásná, hrdá mnohonásobná vražedni-

ce! Jaké nesmírné energie je k tomu u ženy zapotřebí! Láska má k tobě vznikla z obdivu... -Jsou nízcí zločinci, -ale tvá tvář plane vznešeností! A máš dobré srdce, to vidím též! Jsi něžná k tomu, koho miluješ, miluješ jen toho, koho ctíš!"

Vášnivě ji Melia objala..

"Jak strašnou máš sílu, drahoušku.. Můj sladký bratříček miluje tě teď víc než dříve a je rozhodnut s tebou prchnout.. Vezmete mne také s sebou?"

"Sestřičko, byly bych nanejvýš šťastna.. Miluju tě už skoro jako jej! Bude mně mnohem veseleji, budeš-li ty u nás! On je příliš vážný, mrzutý často, málomluvný, -ale ty jsi veselá jako zoře.. Opravdu, bože můj! Chce jet se mnou?"

"Ano, je to pevný jeho úmysl, tak tě miluje, -a váží si tě! A já jen s vámi dvěma mohu být šťastna! Jen vás miluju, -dosud nepoznala jsem muže, jenž by lásky mé zasloužil! Ale jej miluju, -skoro jako milence!" Zarděla se: "Nejsi žárlivá?"

"Také jsi už skoro ženuškou jeho?"

"Ne! Ale myslím, že to bylo od nás dosud polovičatostí... ale.."

"Učiň tak, -a nebudu žárlit! Učiň tak! O sestřičko má! Tolik jsem vždy zvláště když byla jsem mladší, toužila po milované družce, -a teď ji nacházím, -a je naštěstí sestrou mého miláčka! Už proto musím tě milovat!.."

"A proto též na mně nežárlíš, viď?"

"Ne! On mne miluje! I kdybys byla cizí, tak tě mám ráda, že bych nežár-

lila!... Ale- nežárlíš ty?"

"Ne drahoušku! Vím, že nemohu s tebou rivalisovat, -a nebolí mne to! Nejsem přece úplnou milenkou svého bratra, -naše láska je zvláštního druhu, která nedá se přirovnávat k l lásce mezi jím a tebou a nepřipouští žárlivosti. To, co jsem mu já, nedovedeš ty mu vynahradit. My dvě nemusíme žárlit, třeba budeme jej tělesně milovat! Je to vše tak krásně zařízeno, abychom společně žily. Musím být s vámi! Doma jsem nešťastna! pohled na churavou maminku působí mně jen bolest, -vskutku milovat jsem ji nemohla, protože je zcela jiná, než já, -a protože ani ona mne nemiluje a často se mnou špatně zacházela. Otce přímo nenávidím; tyrannem sice nebyl, -ale má citlivou povahu. Jen s vámi budu šťastna!"

"Helio!" pravil, objímaje ji, "slyš, dříve než se tě budu ptát na tvé minulé i přítomné osudy! Musíš ovšem prchnout! Nejvýhodnější bude, přeplaviš-li se z nejbližšího přístavního města do Afriky. Sestra ti již řekla, že půjdu s tebou! Můžeš měsíc čekat? Jsi trochu v bezpečí?"

"Jsem! Jsem členem banditské tlupy, jež již několik lét trvá.."

"O, má krásná banditko!" zvolala Oktavia a něžně ji k sobě přivinula.

"Jedná se o to," pokračoval, "aby Oktavia stala se paní svého jmění! Není to tak důležité, -ale škodit to nebude. Pak budeme moci při skromném životě asi osm lét v Egyptě nebo

Syrii žít. Odeber se, milenko, zas k benditům, jiné ženě bych to neradil, -ale ty nejsi ani žena! Budeme si dopisovat! Po měsíci všichni tři vstoupíme na loď! Pro tebe bude to asi trochu nebezpečné, -ale co činit? Útěk přes Francii, Itálii, Rakousko byl by pro tebe ještě nebezpečnější! Snad i to bude pro tebe nebezpečno, vstoupíme-li my s tebou na tutéž loď; ale doufám, že budu tak chytrý, že nikoli! Snad změním ještě některé z jednotlivostí."

A mluvil s ní, nedbaje, že byla by raději mluvila o lásce a že Oktavia vskakovala mu stále do řeči, o tom, co dále činit, vyptával se jí na podrobnosti jejího postavení, činil si ve svitu měsíce poznámky do notesu. Na pokraji lesa se zastavil, prudce ki zlíbal a řekl tiše:

"Je prozřetelné, bychom se vrátili. Snad i tato naše noční schůze nejde úřadům. Melio má, miluju tě teď, co vím, jak umíš jednat, trojnásobně, -teď teprve tě cítím; neboť dříve jsem tebou, jako ženou, trochu opovrhoval. Můj skvělý roztomilý blesku! musím tě mít, nejen už z lásky, ale i ze ziskuchtivé touhy mít poklad.. Jsem tebou úplně omámen. Jsi! napomínat bys byla obezřelá, tebe nemusím.."

"Jak jsem šťastna!" plakala usedavě mohutná ženská bytost.. "C Chtěla bych zemřít teď, po těchto tvých slovech! Ty s mé vše! Můj štvaný život nemá jinak cíle.. Konečně našla jsem

si hvězdu v divoké temnotě své duše, - a zhasne-li mně, zemřu hned! Vím, že nová by mně nevzplála, nenašla bych muže jako tebe, -a kdybych jej našla, nemilovala bych ho, -jen tebe,.. A tebe, sestřičko, zdá se mně, že s on! Jak dobře, že s žena, že směm tě milovat! Jaký ráj to bude s vámi! Jaká slast, že já, opovržená, nenáviděná odevšech lidí, našla jsem vás a lásku vaši!"

Musil dívky od sebe odtrhnouti.. Plačíc a tančíc a líbajíc jej tázala se Oktavia, když vraceli se domů:

"Mnou, jako ženou, opovrhuješ, viď, drahoušku?

"Mlč, ať nedostaneš! Nemáš sice povahy k činu tak stále odhodlané, jako ona, -ale proto, že máš širšího ducha. Dovedla bys jednat jako ona, kdybys v jejích poměrech žila a ona, být na tvém místě, nebyla by se dosud pošpinila lidskou krví.. Ano, lidská krev je nečistá věc, nejnečistší na světě."

"Ať! Musím se jí pošpinit také, však se zas umyju! Nesmím za ní zůstat pozadu, abys mnou neopovrhoval; závidím jí, cítím se bídnou před ní, - a také trochu na ni žárlím.. Bratříčku, miluješ mne opravdu hodně?"

"Než se jí pošpiníš, ať mně to řekneš, abys nevyvedla hloupost a nedostala ode mne metličkou! Miluju tě ukrutně, moje sladké stvořeníčko! Dnes musíš spát se mnou, abych viděl, že i ty mne miluješ.."

Sevřel ji prudce, -ona jej ještě více, -viděl temný rumnělec na tváři šlastné, studuplné zablesknutí v očích.

"Budu!" zašeptala, -pak přiduřeně vykřikla a táhla jej tak rychle domů, že sotva stačil. "Ó, jak jsem teď štastna!" pravila po chvíli. "Miluju vás oba, a vy mne, -a pranic nebudu žárlivá! Jsem tak štastna, že se bojím, že to nemůže potrvat, že zemru brzo.."

Melia vrátila se štastně k banditům a vraždila dál. Dopisovala si se štastnými novomanželi.. Nesnesitelně pomalu plynul čas jí i jim..

Jak se Curcio obával, stalo se. Vzdor přestrojení byla Melii od více lidí ve městě poznána. Úřady se dozvěděly, že byla návštěvou u Curcia; -bylo známo, že byla jeho milenkou.. Ale Curcio vyslýchán nebyl, aby nebyl upozorněn, -aby zvěř vlezla do pasti. A teď byl mladý doktor dnem i nocí tajnými agenty střežen, -a Oktavia, o níž se vědělo, že zúčastnila se noční vycházky, též.

Vyšlo najevo, že mu někdo poste restanta dopisuje. Je známo, jak dbá stát o státem zaručené listovní tajemství, jedná-li se mu o něco, na čež mu záleží.. A tak se stalo, že jeden z listů Melie dostal se místo do rukou Curciových do rukou vyšetřujícího soudce, jenž nezvěděl z něho sice, kde Melia meškú, -ale že hodlá v Zaragoze i s Curciem a Oktavií

vstoupit na loď. Bohužel byl tento list poslední ze všech, jež od ní obdržel, takže ho nepohřešil.

Měsíc uplynul, Oktavia se stala plnoletou. Obdržela své jmění, -a třetí den poté odjela s bratrem, rozčilením nemohla ani jísti, do Zaragozy.. Bylo umluveno, že pozdě večer sejdou se poblíže Zaragozy, nedaleko továrny na líh a malého rybníčku..

Cestou shledával Curcio, že jedná dosti početile.. Ač nespozoroval dosud, že je stále špehován, chápal, teprve tod, že je to zcela možno.. Ale měl se vrátit, tod, když milenka rovněž již na cestě byla, měl ji nechat marně čekat? Snad bylo by to bývalo nejchytřejší.. Rozhodl se však, že se s ní přece sejde, -ale že sdělí jí pak jiný plán.. Těšil se, že obavy jeho jsou jen fantasie, jež o nic skutečného se neopírají..

Zatím bylo již telegrafováno do Zaragozy i do jiných míst..

Dojeli tam v podvečer.. Vystoupiv z vlaku rozhlížel se Curcio bedlivě, nešpehuje-li ho někdo, -ale nebyl dost chytrý v tomto ohledu, aby něco tak obtížného vypátral.. Oktavia byla chytřejší a špiclů si všimla.. Ale tod byli zase tito tak chytří, že počínali si tak, že od podezření svého upustila..

Odjeli do města. Curcio najal si v hotelu pokoj, -vyšel zadním vchodem a toulal se se setrou křížem

krážem po městě, tu rychle, tu pomalu, zmizel ve dvou hostincích, odloučil se i od sestry, obíhal rychle nároží.. Tentokrát smála se mu zas Oktávia: "Nic jistého nevíš jistého, vše jsou pouhé tvé domněnky, -a počínáš si jako blázen!" Na něco jsou ženy úžasně chytré, -ale tam, kde se jedná o zření do dálky, o chytrost, abychom tak řekli, filosofickou, jsou slepé..

Po dvouhodinovém bloudění, když se již značně setmělo, vydali se co nejrychleji za město.. Curcio byl spokojen, jsa přesvědčen, že, je-li stopován, ztratili stopující jeho stopu.. Jednalo se mu jen o minutový rozhovor s Melií..

Našel jí u rybníčku.. Ležela, aby nebyla viditelna, na mezi.. Měla šat myslivce, aby nenápadně mohla mít pušku.. Právě vyšel měsíc a den skoro zhasl..

"Pryč odtud!" velel, odepřev rozradostněné dívce políbení, "Náš projekt je hloupý. Nepojedeme teď!"

"Bože! ty nechceš se mnou jeti, rozmyslil jsi si to!" zaúpěla bolestně.

"Mlč!" zvolala Oktavia, objímajíc ji jako blázen.. "Což čteš v našich očích nízkost!.. Jsme snad.."

"Mlč, sestřičko! Jsme snad stopováni, -hned musíme se rozejít! Vrať se, Melio, rychle zas k banditům! Odjedeš sama z některého francouzského přístavu! Zde lístek, -tam budeš číst vše bližší.. Sejdeme se v Africe,

nejspíše v Tunisu.."

"Mluvíš pravdu, miláčku? Jak jsem sklamána! Víš, že jsi stopován?"

"Nevím, ale bylo by to možno..."

"Tys najednou tak úzkostlivý..."

"Opatrný! Kde se jedná o stíhaného vraha, není žádná opatrnost dost velkou.. Dříve byl jsem neopatrný, -teď nahlížím to později snad. Bojím se stále, -stále se mně zdá, že vidím četníky.. Je mně tak divno, -jakoby smrt se blížila! Rychle dále!"

"Mně jepodobně!" řekla Melia. "Vícekrát snila jsem divný sen o čarovném údolí a krásných dívkách v něm.. Dnes v noci podivně zas, -a dívky ty mně blahopřály, že ze špinavého světa zavítala jsem k nim.."

"Snila jsem též už dvakrát o podobném údolí!" zvolala Oktavia, zachvěvši se.. "Sestřičko drahá.."

"Sny jsou neocenitelné!" řekl. "Tvůj, Melio, je snad varovný... Běžme raději od onoho lesa! Rychle, mám ošklivé tušení! Jak jsem šťasten, že dopřáno mně s tebou promluviti.. Běž rychle k banditům, přeměň oblek, možno-li."

"Ale vždyť už nejsem u banditů!" šeptala Melia.. "Což nečetl jsi mé poslední psaní?"

"Tak? kdy a jej poslala?"

"Před týdnem!"

"Hm! Rychle běžme! Snad bylo zachyce-"

"Hleď, hleď!" zašeptala Melia.. "Myslím, že je to četník, -a tam druhý.."

"Bože můj!" zaúpěla Oktavia. "A tam za námi také, -a tam čtvrtý.."

"Jsme jimi sevřeni, -není pochyby, že přišli sem kvůli nám.."

Oktavia musila se chytiti bratra. Ale Melia zasyčela:

"Jaký strach, Vždyť jsem to já, Melia! Uteču přece, -vy nemáte se čeho obávat! Ony dva zastřelím, -za tento násep se skryju.."

A skokem byla za vysokou mezí a sňala pušku..

"Pomůžeme ti!" pravili současně Oktavia a Curcio..

"Ne, nečiňte to, prosím vás, drahoušková! Zahubíte se --"

A již zarachotil Meliin výstřel, -a hned druhý.. Jeden z dendarmů se skácel. A hned na to třeskly tři výstřely z předu i ze zadu.. Meli byla slabě na noze poraněna..

"Ulehni, sestro!" zvolal a strhl ji na zem. "Pánové, na nás dva nestřílejte! Jsme nevinni! Melio, vrhni se nazem!"

"Ty - jí - nechceš pomáhat?" tázala se polomrtvá Oktavia..

"Chci! Z chytrosti.."

"Vzdávám se!" vzkřikla Melia, která měla jen dvojku.. Ještě jedna rána třaskla, -a zranila Curcia.. Ani nehlesl..

"Schovej revolver, sestřičko!" zasyčel, ale měj jej pohotově.. Teď můžeš pošpinit se krví, -buď duchapřítomna,. I dýku.."

"Odhoďte zbraně!"

"Odhoď Oktavio, jeden ze svých re-

volverů! - Již jsme je odhodili, pánové, spoutejte nás!"

Tři gen-darmové, s namířenými ručnicemi, se blížili.. Melia znova nabíjela pušku.. "Drahoušková!" šeptala, "neuraňte se!"

"Budeme!" řekl. "Jinak byla bys ztracena! Tři snad zvítězíme, - o milenky mé! -Pozor!... A teď!"

Vystřelil pevnou rukou, -a nový četník se skácel.. A hned na to zarachotily čtyři výstřely..

Oktavia zranila lehce jednoho.. Melia zastřelila druhého... Ale tento vystřelil dříve než ona, -a koule projela Curciovi hrudí..

Jen jeden stál na nohou a vystřelil na Melii.. Ale trochu dříve vystřelila zas Oktavia.. Meli byla jen lehce zraněna a gendarm padal.. A otižádostivá Oktavia přiskočila k němu a ještě dvě koule do něho vypálila.. A pak vbodla mu dýku hluboko do prsou.. Ztichl..

Tu zarachotil nový výstřel a koule zařičela Melii mimo hlavu..

"Za tuto mez!" vzkřikla, "Sestř-, -pro boha! Curcio leží, - o!..."

Uchopila milence a odnesla jej za nánep.. Nová rána.. Chybila.. A znovu třaskla ručnice Melie a Oktavia pálila z revolveru.. Opozdivší se četník dal se na útěk... Z nedaleké továrny vybíhali lidé..

"Pryč odtud!" zvolala Melia, -a zavzlykala.. "Miláčku náš, žiješ?"

"Žiju, za chvíli umřu, -jak se

- říká.. Utečte, milenky drahé.."

"Nezemřeš, bratříčku, miláčku... Melio, co dělat?"

"Běž k lesu co nejrychleji! Dohoním tě!"

A uchopila umírajícího..

"Nedělej nesmysly!" chroptěl, vzpouzeje se.. "Vždyt - je to komické, -vždyt zahubíš - sebe..."

Ale již přivinula jej k sobě a utíkala úžasně rychle..

"Melio, -konec.. Vy dvě můžete se - u bandi - tů spa - sit.. Je v mně - ošklí - vo, -dusím se.. Ošklivá smrt.. Vezmi - to čert.. Škoda, -vy dvě, -s vámi bych -- Pust - mne.. Eh - jedno! Na shledá - nou ve - več - nosti, -špi - navé - večnosti - jako je tento - život.."

Chroptěl již jen.. Plačíce ubíhaly dále.. Doběhly lesa.. Lidé běželi za nimi..

A tu náhle zpozorovala Melia, že Milenec její je nehybný a studený.. Klesla, šíleně řvouc jej objímala a Oktavia též.. Chladl stále více..

"Dále!" řekla příšerným hlasem. "Ztratily jsme jej, sestřičko! Můžeš běžet?"

A uchopivši mrtvolu běžela lesem tak rychle, že jí Oktavia sotva stačila.. A teď už byly tiché.. Hlasy pronásledujících ztichly..

"Mrtev?" zeptala se konečně Oktavia.

"Mrtev? Fuhne! Ale je můj! Sama jej chci pohřbít!"

"Máš pravdu! Nezaslouhuje, aby byl pitvánim zhanoben, aby svěcená voda jej znečistila, aby přišel do lidského mrchoviště mezi hnijící hmyz! My dvě jej pohřbíme!"

Ještě asi čtvrt hodiny spěchaly dál. Tu stanula Melia v úzkém údolí.

"Zde!" A položila mrtvolu do úzké skalní štěrbiny, a vystoupivše poněkud výše po stráni, jala se rukama a ručnicí shrnovat spousty kamení..

"Počkej!" velela Oktavia.. A sestoupivši k bratrovi políbila ještě jej, -a vnořila mu dýku dvakrát do srdce..

A Melia rovněž seskočila a políbila jej, -a pak jala se podkopávat sypkou skálu.. Oktavia pomáhala.. A za několik minut zřítily se spousty kamenina mrtvolu, tak nemilosrdně na ni dopadající.. Dívky zaštkaly, -ale pokračovaly.. A za chvíli byla tři metry vysoká štěrbina vyplněna kamením a Curcio byl pohřben. Vrhly se na mohylu, líbaly kamení, -a pak se objaly..

Asi půl hodiny ležely takto na ní, obličeje mokré svými a cizími slzami.. Nikdo neměl nikdy krásnějšího pohřbu..

"Co dále, Melio?" tázala se konečně Oktavia, když byly opět slyšitelny nízké lidské hlasy.

"Půjdeš-li domů, sestřičko, budeš odsouzena? Četník, který utekl, viděl tě střílet.. Chceš jít k bandi-

tím? Nechceš-li, probodnu si srdce. Chceš-li, budu žít k vůli tobě. Tebe miluju, ty s on! Budu-li tě mít, budu myslit, že mám jej! S tebou svítí mně ještě ve světě, jinak je tma!"

"Půjdu s tebou, sladká sestřičko! Tebe miloval.. Neopustíš mne nikdy? S tebou snad budu šťastna.."

"Nikdy! A pojďme!"

Najaly si v nejbližší vesnici povoz. A o půlnoci vyjeli na sever..

Nerušeně jely celou noc a následující dopoledne, tisknouce se ve voze k sobě, tu plačíce a líbajíce se, tu mlčíce.. Teď teprve, když Oktavia pošpinila se krví, byly pravé družky pro život a smrt..

Odpoledne, když dojížděly k pyrenejským lesům, spatřily za sebou čtyři gendarmy na koních!..

"Rychle, co nejrychleji!" zahřměla Melia na vozku. Ale ten, všimnuv si gendarmů, nepospíchal příliš..

"Co nejrychleji, sice tě zastřelím!" zařvala ještě jednou Melia a vynala revolver.. Ale tu třeskla revolver Oktavie a vozka padl z vozu..

"Výborně, sestřičko!" Objala rychle Melia Oktavii a skočila na kozlík.

Ale četníci je doháněli.. Oktavia vypálila na ně dvě bezvýsledné rány a ulehla do vozu...

Tu vyjeli četníci ze silnice na pravo i na levo, -za nedlouho byli v stejné čáře s vozem zběsile uhánějícím..

"Musíme odříznout koně a vsednout na ně!" zvolala Melia. Tu zaraçhotily již tři výstřely a jeden kůň klesl... A Oktavia zaúpěla. Měla prostřelené stehno..

Melia přeřízla postraňky a uchopila bolestí křičící družku.. "Nech mne, drahoušku! Je to marné, spas se sama!"

"Víš, že bez tebe nechci žít!" A vyšvihla se i s ní na koně a ujížděla střelhbitě dále.. Kůň se pod body její dýky splašil a uháněl do polí..

Zarachotily nové výstřely.. Klesl vedle mého lomu.. Melia seskočila v čas, omdlévající Oktavii nepouštíc.. Nové výstřely.. Koule projela jí ramenem.. Ale již byly kryty.

A četníci obklopili ze slušné vzdálenosti lom koldokol.

"Konec!" řekla Melia.. "Vzdáme-li se, čeká mne šibenice, tebe dlouholeté vězení.. Drahoušku, co chceš činit?"

"Zemřít! Strašná bolest! Mám strach ze smrti, ze všeho.. Ale přece chci umřít, sestřičko má.. Půjdeme -za-miláčkem, -to je to nejlep-ší.. Ó!.."

"Má Oktavio! Má drahá, jediná! Sejdeme se zas! Zemřeš-li se mnou, zemru šťastně a krásně! Ano! za miláčkem! Sejdeme se s ním zas, - vím to! On mrtev, -ale přece se s ním sejdeme, -jak je to krásné!.. Zemřeme hrdinně, mé sladké děvčát-

ko! ó! ta bolest!"

"A-no! A rychle! Smysly mně mizí. Probodni mně srdce, má-má — Ale ne! Počkej! Chci umřít čestně! Nemám síly, -ale přece.."

A uchopila dýku.. Naposledy padla jí Melia, plačíc a bolestí se kroutíc v objetí.. A pak poodstoupila..

A sténající Oktavia několikrát kmitla dýkou před svým levým prsem, s tváří křečovitě sevřenou.. A pak vnořila ji náhle prudce hluboko do žeber a klesla.. "Curcio..." vydralo se jí ještě..

Melia políbila ještě trhající se rty a slza ukápla na bledé líce.. Pak namířila bedlivě pušku a dvě rány zarachotily.. Jeden gendarm zamával rukama nad hlavou a klesl..

A pak uchopila střelhbitě dýku, krví Oktavie rudnoucí a rychle vnořila si ji, třikrát po sobě, do srdce—

Za tři hodiny odvážili se četníci, dostavše posily, k lomu. Našli mrtvou Melii a živou dosud Oktavii.. Dýka jejj nedotkla se srdce..

Čtenář se s ní ještě sejde.


Konec

Životopis nymfy Melie, který tu předkládáme, je publikován vůbec poprvé. Je to zřejmě způsobeno tím, že je do jisté míry "popelkou" mezi ostatními Klímovými prozami, byť je jedním z mála textů, které se zachovaly celé a ne pouze ve fragmentech. Filozofická náplň nemá zde takový náboj jako u většiny ostatních próz a konečně i myšlenka je zde jiná než obvykle. O Meliině životopisu zřejmě platí to, co Klíma píše v dopise A. Fiedlerovi z 16.11.1918: "...koncepty jsou to vždy a jen skizzy, jen materiál, jen cihly a ne ještě dům. Tak je třeba dívat se na všechno téměř, co je v rukopisech těch tužkou psáno; nepřirovnávat k tištěným knihám. Leccos z toho napsáno jen pro vyplnění místa a času, z marotty, že toho dne musí být ta či ona kapitola dokončena, z pověry, že každá stránka má být dopsána do konce; mnohé a mnohé v opilosti - ne zbystřující, ale stupidisující - a ve stavech ještě horších..." Přesto jsme se rozhodli publikovat právě tuto povídku, -důvodem je, jak již výše poznamenáno, že nebyla dosud publikována a přinášíme tedy Klímovým ctitelům zcela neznámý text a za druhé, při bližším pohledu i v ní najde čtenář jistý "klímovský" půvab a poesii.

Próza vznikla za Klímova prvního beletristického období, v Modřanech v letech 1906-1908, kdy se Klíma věnoval cele pouze literatuře a podle vlastních slov popsal dva až tři archy denně pro svoji potěchu. "...Bylo to velmi příjemné žít zcela v těchféerických regionech, velmi zdravé pro mne, snad zachránilo mně to život nebo aspoň rozum..." "...Nejen že rozšířilo a upevnilo mne, -víc než všechna četba, -hlavní rysy mé nynější filosofie povstaly z beletrisování, -ale darovalo mně i ohromnou úlevu a odpočinutí..." Povídka "Melia" je částí druhého dílu románu, který autor provisorně nazval "Údolí největšího štěstí". V prvním díle, nazvaném "Život-Sen" a psaném inkoustem, -jej autor zamýšlel publikovat, je popisován život filosofa Silvasia a jeho dvou družek, Ady a Nelly, jejich unesení lupičskou bandou Satanistů a příchod do jakéhosi ráje - do Údolí největšího štěstí. Celý první díl je proložen spoustou filosofických hovorů všech tří protagonistů, ve kterých Klíma nechává plně zaznít své myšlence o snu-bdění a bdění-snu.

Druhý díl sestává ze životopisů šestnácti nymf - obyvatelek Údolí největšího štěstí, tj. popisu jejich života na zemi, před příchodem do údolí. Na rozdíl od prvního dílu, který sám autor hodnotí jako "psaný za účelem zveřejnění, ergo krotký a psí", o druhém díle, o jednotlivých

životopisech smýšlí, že jsou "z části dobré, tedy neuvěřejnitelné."

Třetí díl, autorem údajně spálený hned po napsání, obsahoval vyprávění o tom, co se dělo v Údolí největšího štěstí po příchodu Silvia a jeho dvou družek; Klíma o něm píše: "Znamenité, nepředstavitelně perversní, bez výjimky spálené; každý večer spálil jsem principielně, co ve dne se rděním napsal". Z obou prvních dílů se zachovalo do dnešních dnů jen žalostné torso: Z prvního dílu se zachovalo pouze sedmnáct čtvrtarchů, popsaných inkoustem po jedné straně, které na sebe vesměs nijak nenavazují. Jediný souvislejší fragment byl otištěn pod názvem "Jak vysvětlíte" ve výboru z povídek z pozůstalosti "Mezi skutečností a snem" a mýnš textově upravený v Obrtelově Kvartu roč. V., č. 5, pod názvem "Život-sen"; ostatní fragmenty, spojené s velkými stylistickými úpravami v jeden celek pořadatelkou Klímovy pozůstalosti Kamilou Lososovou, byly publikovány pod názvem "Život-sen" v samizdatové revui Kalendář v Praze r. 1979. Z druhého dílu, který byl původně psán na sedmadvaceti arších, se zachovaly pouze tři archy a pět půlarchů, - celý životopis Melie, dva fragmenty životopisu nymfy Elektry (z nich jeden, také se značnými úpravami, tištěn ve výše zmíněném výboru "Mezi skutečností a snem") a po jednom fragmentu ze životopisů Adrastey, Hesperie, Dity a Orey.

Meliin životopis je psán na jednom pálarchu a dvou arších obyčejného, dnes již silně zažloutlého papíru, formátu 34x21 (resp. 34x42) cm. Je psán obyčejnou tužkou a na rozdíl od většiny Klímových manuskriptů je dosud dobře čitelný. Při vydávání jsme zachovali autorovu interpunkci a zvláštní, resp. dnes archaický pravopis - neopravovali jsme ani předpony z- a s- podle dnešních pravidel. Sjednotili jsme pouze psaní jména Curciovy sestry Oktavie, které se na několika místech píše "Octavie"; vzhledem k tomu, že poprvé se objevuje jako "Oktavie" a v této podobě převažuje, necháváme "Oktavii". Dále opravujeme na několika místech akusativy jmen obou dívek - z "Meliu", "Oktaviu" na "Melii" a "Oktavii" - ani v tom nebyl autor jednotný, přikláníme se tedy k formě, která se objevuje nejčastěji.

Povídky "Slavná Nemesis" a "Jak bude po smrti" jsou z knihy "Slavná Nemesis a jiné příběhy" s předmluvou Josefa Kodíčka vydanou nakl. Sfinx (Bohumil Janda) v Praze roku 1932.

Kniha obsahuje ještě tyto kratší povídky:

Já a strýc
Podivná příhoda
Historie
Skutečná událost sběhnuvší se v Postmortalii

Helena Marná
Jedné noci snil
V létě 1902
V zasněném údolí
Arta
Cestuje do města D.
Sta a sta žen.

Z pozůstalosti jsou publikovány:

Genor a Gena
Dům se samoty
Sus Triumphans
Trvání po smrti
Filosofická fakulta.

O b s a h :

Slavná Nemesis	9
Jak bude po smrti	129
Genor a Gena	153
Děs ze samoty	163
Sus Triumphans	175
Trvání po smrti	229
Filosofická fakulta	261
Melia	287
Edičná poznámka	327